สิงห์โตทอง ๑
บาทขาดราคาเชิญมาซื้อ
ร้านหนังสือหน้าวัดเกาะแรตนาภิรมย์
ราษฎร์เจริญโรงพิมพ์ริมนรรตา
เชิญท่านมาซื้อตลอดปี
ได้ลงพิมพ์ครั้งแรกในเปลกาเรื่อง
อ่านแล้วเปลืองความทุกข์เป็นสุขี
ท่านซื้อไปอ่านฟังให้มีมี
เจริญศรีสิริสวัสดิ์พิพัฒน์เอย ฯ
พิมพ์จำหน่ายที่
โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ วัดเกาะ

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ ร.พ. ราษฎร์เจริญ หน้าวัดเกาะ สำเพ็ง พระนคร
นางทองคำ พ้องศัพท์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๑๐๘๗

สิงห์สิบทอง

โดย บุษย์ รจนา

เล่ม ๑

ตั้งแต่โจรเข้าปล้นเศรษฐี แล้วสองเศรษฐีหนีไปเข้าอาศัยในวัดร้าง เศรษฐีได้สิงห์โตทองเทวดาบันดาลไป เศรษฐีเอาสิงห์โตทองไปถวายท้าวทศรงค์ จนถึงท้าวไชยวงศ์มารบท้าวทศรงค์ ๑

เทพยุทธรับระบำรำฉวาย สาวสวรรค์หัน
พ้อนกรีดกรกราย รำฉุยฉายเคียงคอยชัร
เป็นคู่ๆชูชมภิรมย์สอง ตามทำนองบรรเลง

เพลงอัปสร เป็นแบบเบื้องเรื่องราวดังกล่าว
กลอน ตามสุนทรระแจ้งแสดงการ ให้พังเล่น
เป็นพอเรื่องเปลื้องทุกข์ เหมือนช่วยปลุกใจเปรม
เกษมสานต์ อันประดิษฐ์คิดทำคำวิจารณ์ ตาม
ไวหาผ่อนผันสู่กันพัง ๆ

แต่บางหลังยังมีเศรษฐีเอก อนันต์เอนก
สินทรัพย์ไปนับถัง มีคลังเงินคลังทองสิบสอง
คลัง ล้วนบังลังบริบูรณ์ฟูลทวี ทั้งไร่นาบ่าไร่
ที่ได้ผล ก็เหลือล้นเกลือนกลาดหาสหาย แต่ไร้
บุตรสุดใจยังไม่มี นามเศรษฐีชื่อว่ามหาไชย
ภรรยานามมณีศรีสวัสดิ์ ครองสมบัติทั้งสองผูก
ผ่องใส สองเศรษฐีนี้เหนียวเจียวกระไร ย่อม
มิให้เสียผลที่ทานมี เปียกว่าให้ทาสาเป็นอาหาร
พอเจือรวนตามประสาเป็นทาส ตัดประโยชน์
ไทยนาเข้าสาสี ส่วนเศรษฐีรับประทานอาหาร

กิน เพียงถ้วยหนึ่งหุงเข้าแต่เท่านี้ ความทระ
หนี่กล้วยยิ่งเสียทรัพย์สิ้น คอยสำรวจตรวจตรา
เป็นอาจิณ เมื่อเสร็จสิ้นกินอยู่ครอบครัวเขา ให้
เอาผ้าผูกปากกระโถนไว้ บ้วนปากไปจะได้เก็บ
เอาเม็ดข้าว รวมภาชนะไว้ได้หุงเมื่อรุ่งเช้า สั่ง
ให้บ่าวเก็บเอาเม็ดข้าวไว้ ข้าวตกลงเม็ดหนึ่ง
ถึงแผ่นดิน มดคาบกินเม็ดข้าวเอาไปได้ แก่ให้
ขุดดินหมดตามมดไป ก็ไม่ได้เม็ดข้าวเสร้ายา
รมณ์ ทั้งผัวเมียเสียใจให้เป็นทุกข์ เม็ดข้าวสุก
ศูนย์ไปไม่ได้สม น้ำกอดเข่าเจ่าจุกทุกข์ระทม
โดยนิยมลาภผลพ้นประมาณ คนขี้เหนียวเจียว
เป็นดังเช่นนี้ จึงมั่งมีสมบัติพัสถาน ยามวิบัติ
ขัดให้บรรลัยลาญ พังตำนานเป็นอดีตครั้งครอง

ยังมีพวกโจรบ้านี้ห้าร้อย แสวงคอยปล้น
เขาเอาเข้าของ ประชุมพวกพร้องพร้อมคอยต้อม

มอง รู้ว่าสองเศรษฐีมั่งมีครัน ตัวนายโจรคน
กล้าปรึกษาไพร่ เศรษฐีใหญ่มีทรัพย์นับกำบั้น
คอยทั้งหน้าหาผลคนสำคัญ ย่อมเกี่ยดกันชิงเบียว
เหนียวเป็นตัง ขันข้าวตกเม็ดเดียวก็เที่ยวหา
ได้เงินมาเข้าวันละพันถัง ต้องปล้นมันพวกเรา
เผากุดัง เงินในคลังเก็บปล้นขนเอามา บริวาร
โจรบ่าล้วนกล้าหาญ ได้ฟังสารบรรยายนาย
ปรึกษา ต่างเห็นดีที่กำหนดพจนา จัดแจงแต่ง
กายาเข้าราตรี ผูกประเจียดโพกผ้าสวมหน้ากาก
ยกออกจากช่องใหญ่ในไพรสี ตัวอย่างเสือเหลือ
กล้าการยาวี จรลีนำไพร่รีบไปพลัน สองยาม
เศษถึงบ้านท่านเศรษฐี เข้าโจมตียิงปืนเสียง
ครั้นครัน ร้องพวกเราเอาวาเร่งฆ่าฟัน จับตัวมัน
เข้าไว้เอาไฟลน คนถือคบออกหน้าตีกล้าหาญ
พังทวารขานโห่โกลาหล เสียงตรึกโครมโรมรุก

บุกประจญ ไม่มีคนต่อสู้กรูเข้าไป สองเศรษฐี
ใสยาเวลาดึก จะรู้สึกกายาก็หาไม่ เมื่อยินยิน
เสียงกาหลพวกโจรไพร ต่างตกใจดิ้นตนกะวน
กะวาย สองเศรษฐีคิดผ่อคิดย่อย่น ก็หนีตนหลบ
ตัวมุดหัวหาย มิได้คิดต่อสู้พวกผู้ร้าย ทั้งไพร่
นายวุ่นวิ่งต่างทิ้งเรือน ฝ่ายพวกพลโจรไพรใจ
โมหันต์ งัดกำบั้นเงินทองกองออกเกลื่อน จวน
เจลาข้านักเร่งรีบเดือน บอกให้เพื่อนเก็บทรัพย์
ส่งรับกัน ทั้งห้วยขนหาบเสียราบเรียบ บรร-
ทุกเพียบเต็มบ่าฮากันลั่น เอาเพลิงเผาเคหาไม่
ช้าพลัน สุกเป็นควันไหม้บ้านทั้งเรือนโรง เข้า
พวกโจรขนทรัพย์กลับไปช่อง เสร็จสมปอง
สรวลสันต์ลุยกันโผง พวกบ่าวไพร่เศรษฐีหนี
ตะโพง ออกเตี่ยนโล่งไฟไหม้โทรมนัง ๆ

ฝ่ายว่าสองเศรษฐีที่ทนี่ได้ เห็นใจรไปเสร็จ
สรรพที่กลับหลัง เห็นเคหาไฟไหม้มะลายพัง
สิ้นที่หวังใส่กเสร้าเฝ้าใส่กลา ที่สำนักพักอาศัย
ก็ไม่มี จรลีเลยไปไพรพฤกษา ลงสิ้นสุดทางสี่
ไม่เห็นมา ทั้งสองราอาวรณ์สัญจรไป สุดบัญญา
หากินสิ้นถิ่นที่ สองเศรษฐีเดินบานน้ำตาไหล
แสนรันทดอดอยากลำบากใจ ได้ยากไร้เหลือ
ล้นเที่ยวขนขาน ทั้งผัวเมียเสียใจให้รันทด สุด
สิ้นหมดสมบัติพัสถาน ท้องอดอยากยากแค้นแสน
กันดาร อดอาหารอ่อนใจค่อยโดดคลา มาไพร
เดือนเดือนเศษสังเกตนับ แทบจะดับชีวิตปลิด
ดังขาร ถึงวัดว้างกว้างใหญ่ในวันนา สุริยา
ยอแสงลงแสงคล้อย รีบเดินมาหน้าวัดสงัดเงียบ
เย็นยะเยียบนึงไม้ไพรระหง สุริยันนั้นก็ดับระ
งับดง ทางไพรพงไม่มีที่จะไป ต่างปรึกษา

ปรองดองจะต้องพัก ที่สำนักวัดวาพอสาสัย
พอระงับหลับนอนหายอ่อนใจ ต่างเข้าไปในโบ
สถ์เห็นสิ่งใหญ่ยิ่งใหญ่ ถึงหน้าโบสถ์เห็นสิงห์ไตยงโย่
อยู่ ข้างประตูวัดวาดูน่าขัน เป็นหินสลาดาด
ประหลาดครัน ต่างพากันปราโมทย์เข้าในโบสถ์
ใน แสงจันทร์ลอดสลอดส่องช่องหน้าต่าง แย่ม
กระจ่างเห็นพระทองไม่ผ่องใส ที่บัลลังก์ทองลอก
บ้างเป็นอย่างไร โบสถ์พาใครรุงรังไร้หลังคา
พิศวงสงสัยเข้าไปพัก นักกลับพักผ่อนร่วมพรรค
ยักษา ถึงหน้าพระประธานน้อยวันทา วอนว่า
ข้าคนยากขอฝากกาย ขออาศัยในโบสถ์ร่วมโปรด
ด้วย โอนดูช่วยกันก่อให้ศูนย์หาย ในเพลา
มืดค่ำอย่ากล้ากราย เทพทั้งหลายเข้าทุ่งกรุง
พาลี จงคุ้มครองป้องกันสรรพเภท ระงับเหตุ
อัตข้องข้าสองศรี ต่างกราบแล้วกราบเล่าเผ้า

โศกี่ สองเศรษฐีผลัดกันนอนคอยผ่อนปรน ผัว
นั้นนั่งเมื่อนอนจนค่อนรุ่ง น้ำค้างพุ้งหยาดเยื่น
ทุกเส้นขน เสียงตุเหว่าเร้าเร่งสุริยน ทั้งสอง
คนหลับไหลในไสยา ๆ

จะกล่าวถึงเทวฤทธิ์อสุระ รักษาพระประ
ยานนานนักหนา เมื่อเศรษฐีเข้านอนวอนวันทา
องค์เทวาให้ร้าคาญเสียงญาณฤๅ เห็นเศรษฐีทำ
เพราะเป็นเคราะห์ร้าย หมดมั่นหมายถิ่นที่ไม่มี
อยู่ แต่กุศลคนก่อยังค้ำชู สิ้นสัตรูมิกล้ำกรายที่หมาย
ปอง จึงบันดาลด้วยฤทธิ์อสุโร ให้สิงห์โตที่
เป็นหินให้สิ้นหมอง สิงห์โตหินกลับกลายกาย
เป็นทอง ออกลำพองคางแก้วอยู่แววไว ด้วย
องค์เทพเทวฤทธิ์ประสิทธิ์เวท ให้หินกลับเพศเป็น
ทองผุดผ่องใส แต่สิงห์โตทองต่างงามวิไว ไม่
ใกล้ใหญ่ย่อมเยาว์เท่ากับแมว แล้วองค์เทพเทวา

ในราตรี บอกเศรษฐีทั้งสองให้ผ่องแผ้ว สิงห์โต
นี้ที่ประเสริฐอันเลิศแล้ว มีดวงแก้วในปากฤทธิ์
มากกว่า เป็นบุญเจ้าเราให้เอาไปเถิด คงประ
เสริฐอย่างยิ่งทุกสิ่งสรรพ์ ตรัสชี้แจงแล้งกิจรา
สารพัน ให้ผ่อนผันกันคนให้พ้นโข แม้นคืน
นอนจงมาที่หน้าโบสถ์ ให้ประโยชน์เสื่อมขา
อนาโถ ของวิเศษเทวฤทธิ์อสุโร คือสิงห์โต
ทองหล่อละออตา สิ้นเคราะห์กรรมนำไปอย่าให้
ผิด สู่ทางทิศอิสาณหนาท่านหนา ผู้มีบุญรุ่งจำรัส
นัครา จะเมตตาชุบเลี้ยงโดยเที่ยงตรง สิ้น
นิมิตแต่ย่อพอสังเกต สุริเยศแจ้งในไพรสงัด
เทพไทไปสถานพิมานทรง รักษาองค์พระประ
ยานสำราญใจ ๆ

ฝ่ายเศรษฐีหลับสนิทนิมิตฝัน พยัคฆ์บันรุ่ง
รางสว่างใส ต่างนึกตรู้ที่จินมิตไป ประหลาด

ใจดุกมาที่หน้าบัญ เห็นสิงห์ไตรยังมีตั้งอยู่ พินิจดูก็เห็นหมู่อมเช่นฝัน ดลบันดาลเป็นทองผ่องศรีฉวีวรรณ ต่างพากันยินดีมิอิ่มอุรา ผ่ายอกเมียเสียทรัพย์นั้นนับโกฏิ พระในไตรสิโรรตเราแล้วเข้าหา เทพยเจ้าเข้าฝันแห่งพันตา สิงห์สิลากลับกลายกายเป็นทอง ปากอมแก้วแดงไวฑูรเลิศ แสนประเสริฐดวงมณีไม่มีสอง ทั้งสองเฒ่าเข้าจับประดับประคอง รู้ว่าของดีแท้ได้ถ้วนถี่ เอาสิงห์ไตรทองหล่อใส่หีบผ้า น้อมวันทาพระงามครบสามหน แล้วลาโยสีรีบรัดไปบัดดล หมายตำบลที่อิสาณที่บ้านเมือง สังเกตรางดงรามตามนิมิต สำราญจิตที่ทำสรดก่อยปลดเปลื้อง ได้สิงห์ไตรทองคำอร่ามเรือง รีบยาตรีเยื้องทางไปไพรพนา ฯ

จะกล่าวท่อข้อความไปตามเหตุ ยังนิเจสน์

เวียงไชยใหญ่นักหนา นามบุรีนพมาศสะอาดตา ทั้งพาราย่องศรีบริบูรณ์ นามเจ้าพยมมิ่งเมืองเรืองระหงส์ ทศวงศ์ท้าวไทเจ้าไอศูรย์ นามเอกองค์นงลักษณ์ศักดิ์กระกูล ย่อมเพิ่มพูนใสสาครองธานี นางจอบขวัญบรรจงค์นางกษัตริย์แต่ยังขัดสูอยาการศรี ให้อาวรณ์ร้อนใจดุกไข่มี เมื่อราตรีเข้าในที่เสยา เมื่อระเกิดทรงยศโอรสงวช มีอำนาจเรืองฤทธิ์ทุกทิศา นางจอมขวัญฝันไปว่าได้มา ดวงจันทร์งามในสิงห์ไตรทอง ครั้นรุ่งแจ้งแสงสว่างนพพางพัน บรรทมตื่นพูลสวัสดิกษัตริย์สรง สรงพระพักตร์ลักษณานวลละออง อ้าไพล่องใสกาวิลาวรรณ นางทูลองค์ทรงยศบทศรี เมื่อราตรีฝันนิมิตฝัน ว่าได้สิงห์ไตรทองของสำคัญ องค์เมขวัญเมขตามาประทาน จอมกษัตริย์พังเจ้าเล่านิมิต

ให้มีจิตคิดปรีดิ์เปรมเกษมสานต์ จึงตรัสบอกกับเจ้าเยาวมาลย์ พิสดารฝันนิเทนดีนัก ที่จะให้โทรทวยทำนายฝัน ที่สำคัญสิ่งแสดงแจ้งประจักษ์ พระตรัสบอกโฉมยงนางนงลักษณ์ แล้วทรงศักดิ์เฉลียงย่างจากปรางค์ไชย เสด็จออกที่นั่งบัลลังก์อาสน์ พร้อมอำมาตย์ราบกับนังคม ให้ว้ากรุงกษัตริย์ขัตติยานราไชย ตรัสบอกให้โหรดูให้รู้กัน เมื่อฝันนั้นนงลักษณ์อัครราช ทรงไสยาสน์หลับสนิทนิมิตฝัน ว่าได้สิงห์ไตรทองของสำคัญ องค์เทวัญเอามาให้ถึงในปรางค์ที่ที่ร้ายเป็นกระไรไฉนนี่ จะสูญชีพูลพิพัฒน์หรือขัดขวาง เราคิดน่าอัศจรรย์ฝันของนาง จะเป็นอย่างไรดูให้รู้กัน ๆ

ฝ่ายโหรานั่งท้าวทิดล่วงถาม ก็รับยามแจ้งกระจ่างที่นางฝัน พยากรณ์ทูลองค์พระทรง

ธรรม์ นิมิตฝันของพระองค์เป็นมงคล ลงมามีโอรสอำมหฤทธิ์ ไม่ฝันแปรจริงจังดังนุสนธิ์ ราชบุตรสุดประเสริฐอันเลิศล้น ฤทธิรณดื่นล้นสันเอี่ยง แม้นไม่จริงดังหมายที่ทายว่า ดวายชีวาบรรลัยมิได้เลี่ยง เจ็ดชั่วโคตรเหล่าละให้พอเพียง มิได้เลี่ยงหลักราชอาชญา ว้

พระทรงศักดิ์จักรพงศ์ทรงนิเวศน์ ได้ทราบเหตุความฝันทรงทรวยา ประทานรางวัลใบให้โหรา แล้วราชาเยื้องย่างเข้าปรางค์ใน บอกกับองค์นงลักษณ์อัครราช พระบุตรานี่อย่าหรันประหวั่นไหว พี่ให้ โหรทายนิมิตสิทธิชัย ว่าจะได้บุตราที่น่าเชย งดนอมครรภาสุดาสมรของเผ็ดร้อนน้องยาอย่าเสวย สมดังจักคิดได้กระไรเลย จะได้เชยราชบุตรนั้นสุดดี นางฟังตรัสภัสดาแสนปรารมภ์ สมประโยชน์ปรีดิ์

เปรมเกษมศรี เมื่อถนอมกรรภาไม่ราคี อันของ
ที่ผิดร้อนก่อยก่อนปรน ประมาณห้าเดือนเศษ
สังเกตแน่ รู้แน่นแท้ทองใส้ไม่สงน ทุกเวลา
วันคืนชื่นกมล ประจบจนย่างเข้าเจ้าเดือนปลาย
ให้เมื่อยเหน็บเจ็บอุทรสวมร้อนเร่า พวกคุณ
ท้าวเข้ามาบทยาถวาย หมอทำแย้หมอยามามาก
มาย นางรัวยายไปเฝ้าทูลท้าวไท สั่งให้เตรียม
ตนตรีที่สนาม นิมนต์รีบมาหาช้าไม่ ให้ประ
โคมเคียงนางไม้ห้างไกล ได้ฤกษ์ชัยที่ประสูติ
พระบุตรา ทั้งสังข์แตรแซ่เสียงสำเนียงโหม
ที่ประโคมทรงยศโอรสา นางชำระสระสรง
ถุมารา ให้ใสภาผ่องใสวิไลวรรณ ฯ

ฝ่ายเศรษฐีสองรายนาโถ หิ้วสิงห์ไตเดิน
มาพนาสัณฑ์ ถึงนพมาศราชนิเวศน์ที่เขตต์
คันธ์ ดังหมายมั่นเทเวศน์แจ้งเหตุการ ก็พากัน

รีบมาหาช้าไม่ ทรงเข้าในพาราแล้วว่าขาน บอก
นายประตูที่เขาเฝ้าทวาร ความกันดารยากไร้มา
ไพรวัน ได้สิงห์ไตรทองคำอันล้ำเลิศ แสนประ
เสริฐลายมณีดีย์นัน ระลอกลายองค์พระทรง
ธรรม์ ช่วยพาฉันไปเฝ้าเจ้าบุรี นายประตูฟัง
ความตามระบอย ก็เห็นชอบทอบเหตุสอง ก็ษฐี
จะถวายสิงห์ไตรทองเป็นของดี ก็ได้ขึ้นช้างพา
พาไป แล้วนำสองเศรษฐีออกลีลาศ หาช้า
มาตย์รางวางขนนางใหญ่ ให้ช่วยนำเข้าเฝ้า
องค์ท้าวไท ด้วยเขาได้ของมาบรรณาการ เสนา
ในฝ่ายทางวางได้พังวา ก็นำมาเฝ้าท้าวเข้าสถาน
ยังหน้าที่แท่นรัตน์ชัชวาลย์ ลงกราบกรานพร้อม
กันพังบัญชา กรุงกษัตริย์ที่ศีนาเห็นตามมา
เข้ามาเฝ้าหน้าที่นั่งให้ถังชา จึงเฉลยอรรถรัส

ถามความสงสา ตัวเจ้ามาหาข้าจะว่าไร ตาเศรษ-
ฐีได้ฟังรับสั่งตรัส ประณตหัตถ์ทูลแจ้งแถลงไข
ข้าได้สิงห์ไกรทองผ่องอำไพ ความทั้งใจมา
ถวายใต้ละออง แล้วจึงแก้สิงห์ไกรที่ใสภา ใน
ห่อผ้าเพิ่มพูลทูลฉลอง จอมกษัตริย์ทัศนาสิงห์
ไกรทอง อำไพผ่องต้องใจกะไรนา ประกอบ
ความตามอย่างที่นางฝัน ว่าเทวัญให้สิงห์ไก
รทองเลขา สมนิมิตพิศวงทรงบัญชา ทั้งสอง
ราอยู่หนตำบลใด สิงห์ไกรทองผ่องศรีทั้งมีเก้า
งามเลิศแล้วไม่มีสองคู่ผ่องใส ตัวเจ้าจงบอก
เล่าให้เข้าใจ ได้ที่ไหนสิงห์ไกรงามใสภา อีก
นามของสองท่านสถานที่ เจ้ามานี่หมายมาตร
ปรารถนา เราจะให้ตามเหตุเจตนา ที่ให้ข้า
สิงห์ไกรทองต้องอารมณ์ จะว่างวัดให้ตามความ
ประกอบ ที่เจ้าชอบสิ่งไรจะให้สม จงบอกกับ

เรามาอย่าปรามมัก มีอยู่ถมสมบัติขัติยา ๖
ตาเศรษฐีฟังสารโองการตรัส ลงน้อมหัตถ์
บังคมก้มเกศา กราบทูลความตามที่มีบัญชา
ตัวของข้าอยู่บ้านจันทะคาม เป็นเศรษฐีมีทรัพย์
นับนับไกลี ต้องสันโดษบุกบ่าพนาหนาม ได้
ยากจนทนทุกข์ใจรุกลาม ชู้คำรามปล้นทรัพย์
จะจับกุม ข้าหนีหนีมาเข้าไปเผาบ้าน ที่สถาน
บรรลัยเอาไฟสุม ความวิบัติขัดสนลงจนมุม
ต้องเที่ยวซุ่มซ่อนหน้ามาในไพร พบวัดร้าง
กลางป่าเวลาพลบ ก็เข้าหลบกายาอยู่อาศัย
พระประธานเจ้านิมิตสิทธิชัย มามอบให้ของดี
ที่สำคัญ จึงได้สิงห์ไกรมาที่หน้าโบสถ์ สมประ
โยชน์เป็นทองผ่องศรีสัณฑ์ จึงได้ใส่ห่อผ้าเอา
มาพลัน เที่ยวค้นคืนตงมาถึงธานี พบพรา
ผ้าสะอองดังปองหมาย จึงเข้าถวายสิงห์ไกรทอง

อันผ่องศรี จะสางวัดสิ่งไรไม่ใยดี รอบาระมี
พึงทำข้างหน้าไป นางมเณรภรรยาของข้านี้ ล้น
ถิ่นที่เอหาระอาศัย ส่วนตัวข้าชื่อว่ามหาไชย
จงทราบไว้บำทานวาร ๆ

พระภูมินทร์ยินทูลบูลเหตุ ของวิเศษใส่
สิงห์ไตรโลสรี แสนสงสารสองวาณิพร ที่
อาวรณ์จะให้หายสบายบาน ส่งเสนาเศรษฐีนี
ความชอบ จงจัดมอบสมบัติพัสถาน ที่ดีใหญ่
ให้อยู่สู่สำราญ เสร็จบรรหารอย่างไม่เข้าไฟชนก์
เอาสิงห์ไตทองคำธรรมชาติ ให้พระราชกุมารา
ศถาผล ตรัสบอกพระมเหสีนิรมล เป็นมงคล
เขาได้ถวายมา พระเทวีปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
ให้ทำขวัญดูถูกรักดีนักหนา เป็นยอดยิ่งสิงห์ไต
งามโสภา เหมือนผันมาต้องกันเป็นอันดี ถึง
เจ็ดวันทำขวัญกุมารน้อย ทั้งเพชรพลอยหลาย

อย่างต่างๆสี่ พร้อมขุนนางอำมาตย์ราชกะวี
ต่างถือของทำขวัญทั่วกันไป พระจอมวังบัง
นามหน่อกษัตริย์ ชื่อสิงหวัตน์ตามนิมิตหากิต
ไม่ เอาเหตุสิงห์ไตทองผ่องอำไพ รวมทั้งให้
นามโอรสศรี บริบูรณ์พูลเพิ่มเฉลิมศรี มา-
ระมีหน่อนารถราชหงส์ ย่อมลือชาปรากฏยศ
พระองค์ เป็นยิ่งยงยอดมิ่งได้สิงห์ไต เป็นของ
คู่ชูเมืองอันเรืองยศ จะปรากฏทั่วประเทศถิ่นเศษ
ไส สมเป็นหน่อบพิตรอิศโร ให้ชัยโยธุด
พิพัฒน์วัฒนา ๆ

จะกลับกล่าวถึงเรื่องเมืองกษัตริย์ ไชย
รัตน์กรุงไกรใหญ่นักหนา นามท้าวท้าวไชยวงศ์
ทรงศักดา องค์ชายายาเวศเกศสุรางค์ พระ
นามนางกัลยาณีศรีราช์ สุดโสภิณวลตะออง
ไม่หมองหมาง มีอำนาจรักษักรีฬาอาง เสาว-

กางกั้นอยู่เวียงวรรณ พระจันทาห้าบีศรีสมร
อรชรอ่อนอย่างนางสวรรค์ ในไตรตรึงตาเปรียบ
ไม่เหมือนพัน ปางเมื่อวัฒนาจิตรเรืองฤทธา ตั้ง
พระนามดูกันเยศสุริยวงศ์ เพราะเหลือล้ำในมนุษย์สุดาหา ใครดูสอนปุถุชนมิควร พระอัคราเสด็จสู่เรืองไว้ ทั้งเพลงม้าพลงทอนกระบวน บ้างนพท้าวหนึ่งนะไล แต่หกรวมรู้สำนวนปฏิภาณชิงชัย ครูสอนให้เจ้าจิตรเรืองฤทธิ์เก่งไปล่วงสี่ทรงเทพเกศกษัตริย์ ออกท้องรีตันพระนั่งถลางศรี พร้อมด้วยเหล่าเสนาอัครมหาอำมาตย์หนึ่งรองพูลมูลเหตุ ทันเวลาที่คืนมาศีราชถาน ระบือยศทั่วทั้งสิ้นแผ่นดินถาน อภิเษกได้สิงห์ไกรวงศ์ไตรภพ เป็นของล้ำธรรมชาติประหลาดมาก ที่ในปางก่อนนี้นักหนา เป็นของคู่บุญเมืองเรือง

ศักดา ย่อมล้ำชาญวิทยาคุณศิลา ถ้าตกมาอยู่ที่บุรีท้าว ดังดวงดาวพลสัตว์สิ้นจังไร ทุกเกิดฉัตรภิญโญเกียรติยศ ถ้าใครได้ไว้ในนิเวศน์นั้นเสียดีบังเกิดอัศจรรย์ต่างที่ทรงพระเกษี ถึงแม้ทุสิงห์ไกรทองคู่เมืองนี้ อยากจะใคร่ได้มาไว้ฉานี้ ยิ่งดีกว่าปรีชาชาญชนนายสิงห์ไกรทองของเราเจ้านพมาศ งามประเสริฐคู่ยศอัครฉัตรฉาย อยู่เมืองไหนได้สุขสนุกสบาย เรานี้ก็หมายจะได้สิงห์ไกร ให้เป็นที่ครื้นครวญสวัสดี พูดพิไลมนัสจิตสบายสุขใจ ทำไฉนจึงจะได้เอาไว้ใช้ ให้ชัยไชยกรุงไกรดังใจปอง จะยกพลปล้นสถานเข้าชานไท่ ชิงสิงห์ไกรวัฒไม่มีสอง เป็นภัยศัตรูทุจริตผิดท้านอง ไม่ถูกต้องแบบอัครัยอัคยา

พวกบรรดาข้าเฝ้าพร้อมกันถาม ประนอมประ

นามนึ่งนึกที่ปรึกษา แล้วถวายบูลมูลเหตุเจตนา
ตัวของข้าทั้งสิ้นเกล้านี้ แต่จะยกพลชิงสิงห์ที่ประ
หลาด พวกข้าบาทเห็นชัดความบัดสี ผิดนิสัย
ไพร่ท้าวเจ้าบุรี ดังใจรักบุกบั่นอันอะพาล ควร
จะยกพลไกรไปนิเวศน์ แสดงเหตุให้ประจักษ์
เป็นหลักฐาน ขอเอาสิงห์ไตรทองที่ต้องการ ค่อย
ว่าขานผ่อนโปรยเกลี้ยกล่อม แม้นไม่ให้สมหวัง
ดังนุสนย์ จึงยกพลรบพุ่งเอากรุงศรี พวกข้า
จะอาสาฆ่าฟันชิง เข้าท้อแท้เสียให้บรรลัยลง ฯ

ท้าวทรงฟังเสนาที่ว่าขาน ประกอบสาเหตุ
ชาติราชหงส์ จึงตรัสตอบชอบตามด้วยความตรึง
เห็นมั่นคงสุจริตท่านคิดดี จงเร่งเตรียมโยธาที่
กล้าหาญ ให้ทันการฤกษ์พาในราศี ท้าวสั่ง
เสร็จแล้วเสด็จจรลี เข้าสู่ที่ปรางค์ปราสถาวร ฯ

ฝ่ายเสนาที่ดำน้ำปรับบรรหาร มาจัดการ

เกณฑ์ทัพสลับโลดน นายกำกับทัพหน้าแสน
ยากรณ์ อัศดรไอยราข้าน้ำมัน ถือครบหัตถ์
สาตราสรรพาวุธ พลยุทธฤทธิแรงเข้มแข็งขัน
เตรียมจัตุรงค์สงความครบสามวัน ครอรวมเทียบ
เกยที่เลยทรง พร้อมโยธาหน้าหลังออกล้อมกัน
สล้างสลับงอกงิดโดระหงส์ เสียงเจิงจ้าสำรวจัม
จัตุรงค์ คอยรับองค์ทรงเกล้าจำนรร ฯ

ฯ ฯ ฯ

ธานีตรึกพนมพนาศ ล่วงลีลาศในแนวแถวถิ่น
พวกทวยหารชานให้เป็นไกล ในไพรสี่เลื่อนลั่น
สนั่นไป เวลาก็หยุดหย่อนลงผ่อนพัก ทำสำ
นักพลับพลาพออาศัย ครั้นรุ่งแสงสุริยันก็ครระ
ไล ก็หมดใต้เสือนเสียถึงเขตคันธ์ ตั้งประ
ทับพลับพลาพนาเวศ ท้าวเสด็จขึ้นพลับพลา
พนาสัณฑ์ พลไกรห้อมล้อมอยู่พร้อมกัน พระ
ทรงธรรม์ทรงอักษรคิดผ่อนปรน ครั้นเสร็จสรรพ
พับผนึกจารึกหลัง ใส่พานสั่งพระนายฝ่ายพหล
เอาสารไปให้ท้าวเจ้ามณฑล ตามมนุสน์อันมีคดี
ใน ขุนเสนาน้อมคำนับแล้วรับสาร รีบมาด่วน
พาราหาช้าไม่ บอกนายด่านสารองค์พระทรง!
ไชย ช่วยนำไปถวายท้าวเจ้าพารา ฯ

นายด่านใหญ่ได้แจ้งแห่งนุสนธิ์ เห็น
ไพร่พลคึกคักมานักหนา ผิดประหลาดหวาด

หวั่นพรั่นวิญญา ก็รับพาทูตไปในบุรี ครั้นถึง
ยังสถานพระลานหน้า บอกเสนามาเฝ้าเจ้ากรุง
ศรี ลงนอบน้อมพร้อมกันอัญชุลี ฟังภูมีทรง
ธรรม์จะบัญชา ฯ

จักรพงศ์ทรงเดชเกศสถาน เห็นนายด่านพา
ใครเข้าไปหา มีพระราชสารใส่พานมา คิดสง
กาตรัสถามเนื้อความไป ว่าดูก่อนทูตที่มาเฝ้า
สารของเจ้าราชาพาราไหน มีลิขิตกิจการสถาน
ใด จึงได้ให้สารามาถึงเรา ฯ

ราชทูตพังสารโองการตรัส ประณมหัตถ์
บังคมลงก้มเกล้า แล้วกราบทูลภูวนารถตาม
ลาดเลา ในสำเนาสารศรีที่มีมา ฯ

ท้าวฟังคำอำมาตย์ราชทูต ในคำพูดผูก
พันธ์เป็นปัญหา จึงตรัสสั่งอาลักษณ์อักขรา
เบิดสารมาอ่านดูให้รู้กัน ฯ

พระอาลักษณ์อักขราปรีชาหาญ รับโองการภูวเรศเจ้าแจ้งถ้วนอัน เปิดตำหลวงพบสารคดีอ่านพลัน ในสารนั้นว่าท้าวเจ้าพาราทรงพระนามไชยวงศ์ทรงพระเดช ทั่วประเทศเกรงฤทธิ์ทุกทิศา ยอมถวายอภิวันท์เครื่องบรรณาน้อมพาราณพมาศบังอาจใจ ไม่อ่อนน้อมยอมมาสาพิภักดิ์ อิจฉาศักดิ์แข็งมือหรือไฉน ทำแข็งเมืองอาจองคิดหนงใจ มิได้ไปชื่นเวาเจ้าพิภพ จึงใช้ยกทวยหารมาผลาญญาติ ให้พินาศฉิบหายกายเป็นศพ ถ้ารู้ตัวกลัวเกรงแข่งเดชาวพมานอบนบวันหาบรรณาการ เรารู้มีสิงห์ไกรทองที่ผ่องใส อยากจะได้ดังประสงค์จึงส่งสารแม้นแหนหวงห่วงไว้คงวายปราณ จะล้างผลาญมิให้เหลือเป็นเชื้อวงศ์ ฯ

พอจบสารท่านท้าวเจ้าจังหวัด ให้เกรียงขัด

อันองค์ตะลึงหลง จึงตรัสว่าท้าวไทใจหนง บังอาจองค์มุ่งหมายดังใจปอง อวดอำนาจอาจฤทธิ์สิทธิศักดิ์ พูดหาญหักชู่เอาจะเอาของ ดังใจจงพาลหาญชีกนึกตะแบง ทำลำพองชู่เข็ญเหมือนเช่นนาย เหวยราชทูตกลับไปบอกนายเจ้า ที่จะเอาสิงห์ไกรทองของถวาย เป็นภักดิ์ขยาหน้าไม่อาย มามั่นหมายของเขาจะเอาไป ถ้าอยากได้เราไม่ขัดปรารถนา ให้ท้าวมาก้มราบลงกราบไหว้ ก็คงสมประสงค์ที่จงใจ เราจะให้ตามเย็นตูอย่าชูกัน ฯ

ราชทูตฟังสารบรรหารตรัส ให้เกรียงขัดชุ่นแค้นแสนกะสัน ความหมกมุ่นทุกลาลูกาพลัน รีบผายผันไปเฝ้าองค์ท้าวไท ฯ

ท้าวนพมาศราชหงส์ทรงพระเดช กะนึงเหตุตรองตรึกเห็นศึกใหญ่ จึงผินผันบัญชาเสนาใน

ตระเตรียมให้ไพรีรักษาวัง เอาบื้นใหญ่จุกช่องไว้ป้องกัน ในเขตที่ชันย่อท่าราทั้งหน้าหลัง ประจำพลบนปราการทวารบัง ท้าวตรัสสั่งเสร็จย่างเข้าปราสาทอง ฯ

เกณฑ์พลตามรับสั่งสั่นทั้งผอง ให้รักษาหน้าที่มั่นสำรอง บื้นจุกช่องป้องกันประจัญบาน ฯ

ฝ่ายราชทูตรีบไปมิได้ช้า ถึงพลับพลาเข้าเฝ้าเจ้าสถาน ทูลแถลงแจ้งเรื่องเจ้าเมืองพาล ประหัตประหารว่ากล่าวองค์ท้าวไท ไม่ให้สิงห์ไตทองที่ผ่องแผ้ว อยากได้แล้วให้พระองค์ไปไหว้ นั่นและสิงห์ไตทองที่ต้องใจ เขาจะให้ตามประสงค์พระทรงธรรม์ ฯ

ท้าวทรงฟังดังถูกด้วยลูกศร ด้วยสุนทรทับถมที่คมสัน ให้สุดแสนแค้นในฤทัยครัน จึงมีบัญชาให้เตรียมไพร่พล จะยกทัพขับไพร่ไล่

เพียงทัพ ให้พินาศทั้งบุรีดังนี้บ้น ขุนเสน่รับบัญชาเข้าสากล เตรียมพหลพร้อมไปทั้งไพร่นาย

องค์ท่านท้าวไชยวงศ์ทรงสวัสดิ์ ให้แค้นขัดเคืองจิตคิดไม่หาย ทรงเครื่องรบครบมือกัน พรั่งพร้อมรถราย จับศรสายสุนี่บาทแล้วยาตรา เสด็จขึ้นช้างม้วยพลายสง่หาร เบื้องพวกเรียงรายทั้งซ้ายขวา ได้ฤกษ์งามสามโห่เป็นโกลา ยกไปราชด่านชานบุรี พวกนายด่านท้านก่อไม่ย่อย่น เข้าไพร่พลนั้นน้อยน้องถอยหนี ฝ่ายทัพใหญ่ไล่มาถึงธานี ชาวบุรีแตกตื่นเสียงครื้นเครง บ้างจูงหลานอุ้มลูกออกพลุกพล่าน พวกคนพาลคอยประสมไล่ข่มเหง เข้าราวีชิงวังปู่เจ้าเมือง นายด่านแล่นขับม้ามาธานี ครั้นถึงยังเวียงชัยบิได้ช้า ก็ลงม้ามาเฝ้าเข้ากรุงศรี ลงหมอบราบกราบทูลมูลคดี พวกไพร่ที่ด่านไล่ราญรอน

เข้ารบรับศัประยุทธ์สุดจะสู้ ด้วยสัตรูเหี้ยมหาญชาญสมร ต้องหนีมาทูลท้าวเจ้านคร พระภูธรสุดแค้นโปรดให้ไทยทัณฑ์ ฯ

ท้าวฟังว่าข้าศึกที่ยึกหาญ มาตีด่านเขตต์แขวงด้วยแข็งขัน จะยกทัพรับรองไปป้องกัน ตัวเรานั้นฤทธิไกรก็ไม่ม้ แต่เกิดเป็นกษัตริย์ต้องกัดฟัน ถึงอาสัญญาก็อย่าให้ได้บัดสี มาละจิตคิดพลางสั่งเสนี เตรียมไพร่ชิงชัยกับรับพวล พลสงครามตามเกณฑ์ที่จนจัด เสบียงทัพยุทธนาแก่ลวกล้าหาญ ที่อยู่ยงคงอาวุธยุทธการ นฤบาลเสร็จสั่งเข้าวังใน เชิญเสนีที่รับสั่งมาตั้งตรวจ ทุกหมู่หมวดเกณฑ์กันเสียงหวั่นไหว ได้กองทัพสรรพเสร็จสำเร็จไป คชไกรเทียบประทับหน้าพลับพลา ฯ

องค์ท่านท้าวเจ้านครให้รอนิจฉัตร์ บัจจามิตร

หาญหักเป็นนักหนา จึงทรัสบอกมิ่งมิตรวนิดา ข้าศึกมารุกราญพาลราวี ขอสิงห์ไตโสภีพี่ไปให้ กลับขัดใจรบพุ่งเอากรุงศรี พี่จะต้องชิงชัยกับไพรี เจ้าเทวีจงช่วยอำนวยชัย ฯ

มเหสีฟังท้าวที่กล่าวสาร ฤดีดาลเศร้าหมองไม่ผ่องใส จะห้ามปรามตามกิจก็ผิดไป ด้วยมีภัยรุกราญเอาบ้านเมือง พระโอรสยศโกรน้ำใจกล้า ฟังบิดาได้แจ้งแสดงเรื่อง ว่าพวกบัจจามิตรให้คิดเคือง จะปลดเปลื้องคับแค้นแทนบิดา น้อมบังคมก้มเกล้ากล่าวสนอง ขอรับรองกองทัพรับอาสา ไปสงครามแทนคุณมุลิกา ถึงลูกยาวายชีวิตไม่คิดเลย ฯ

ท้าวทรงฟังโอรสพจนารถ แสนสลาดทรัสว่าลูกยาเอ๋ย รณรงค์สงครามเจ้าทรามชาย ยัง

ไม่เคยพบเห็นเป็นกะไร เจ้ายังอ่อนชันษานัก
หนายู่ ทั้งความรู้ฤทธิ์หามิไม่ สำหรับเขาข่า
พันให้บรรลัย เสียงบิ่นใหญ่เขายิ่งจะวิ่งขาน
งอยู่กับชนนี่นั้นดีกว่า คอยรักษานิเวศน์เขตต์
สถาน เสร็จสั่งแต่งเครื่องทรงอลงการ สร้อย
สังวาลย์สรวมประจำประคำทอง ครั้นเสร็จสรรพ
จับศิลป์แล้วถีนลาศ จากปราสาทสามชั้นผันผยอง
อันทรงคอไอยราภาลำพอง ให้ไห้ร้องไต้ฤกษ์ก็เลิกพล
ดูยงทิวปลิวระยับสลับสลอน ขากนครโยธาโกลาหล
ยกออกน่อกนิเวศน์เขตต์มณฑล ตั้งประจญคอยรับกองทัพมา ฯ

ฝ่ายทัพท้าวไชยวงศ์ทรงพระเดช ตีขอบ
เขตต์เรียงรายทั้งซ้ายขวา ออกบี่บั่นย่นย่อมรณา
ล่วงเข้ามาในประเทศที่เขตต์คันธ์ ถึงหน้าเมืองเนื่องนองเห็นกองทัพ มาตั้งรับสู้รบดูชุบชัน

ท้าวสั่งให้รอราโยธาพลัน แล้วทรงธรรม์ใส
คชาออกหน้าพล ร้องว่าเย้ยเหยียบท้าวเจ้าสถาน
อหังการหนักนักด้วยมรรคผล เราเป็นเจ้าไสกา
ยิ่งกว่าตน ทุกมณฑลย่อมมาบรรณาการ แต่
เมืองตัวมิได้ถวายของ ท้าจองหองว่ามือกินหาร
เราขอสิงห์ไกรทองที่ต้องการ กลับว่าขานให้รับ
อัปรา ยังจะรอต่อสู้ไม่รู้ฤทธิ์ หัวจะปลิดจาก
กายวายสังขาร์ ถ้ารู้สึกนึกหวาดด้วยอาชญา
ยอมให้ข้าสิงห์ไกรไสมิ ฯ

ท้าวทศวงศ์ทรงสดับนมัสการ ความประ
หม่าแข็งใจใสหัตถ์ ออกไปหน้าโยธาแล้วพาที
เจ้าบุรีมักได้หน้าไม่อาย มาขอร้องของเขาเรา
ไม่ให้ กลับจะไพล่รบพุ่งคิดมุ่งหมาย อย่าถือ
ว่าเป็นเจ้าเราก็ชาย ถึงวางวายไว้ชื่อให้ลือชา

ท้าวไชยวงศ์ทรงฟังให้คั่งแค้น ใสช้างแล่น

ต้อนไพร่ทั้งซ้ายขวา ให้หักโหมโรมรุตยุทธนา
พวกโยธาสองทัพรบรับกัน ตลุมบอนฟอนฟันประจัญฟาด ลงพินาศเข่นฆ่ากันอาสัญญ์ สองท้าวไสไอยราบ้าน้ำมัน เข้าโรมรันต่อต้านประสานงา พวกพลท้าวเจ้านครลงอ่อนจิตต์ บั้จาะมิตรรุกราญด้วยหาญกล้า ไม่ทานทนย่นย่อบรณา เจ้าพาราสองฝ่ายต่างสงคราม ท้าวไชยวงศ์ทรงแผลงพระแสงฟาด ได้พิฆาตชิงชัยในสนาม เจ้านครอ่อนฤทธิ์ให้คิดคร้าม กาวสงครามไม่สู้รู้ชำนาญ แต่แข็งใจรบรับสัประยุทธ์กันอาวุธพอไม่ให้สังหาร ไชยวงศ์แผลงศรไปรอนราญ ต้องช้างสารล้มพับดับชีวี ท้าวทศวงศ์ลงจกพลัดตกช้าง แทบวายวางล้มกลิ้งลุกดิ้นหนี เข้ากองทัพสับสนปนไยยี่ รีบหลบลี้มาได้ในพารา สั่งให้บีฑาใบบานทวารไว้ ทั้งนายไพร่ขึ้นป้อมพร้อมรักษา ฝ่ายพวกบั้จาะมิตรตามติดมา เห็นราชาหนีเข้าไปในบุรี จะได้บุกรุกราญทวารบีฑ ทั้งสี่ทัศพลรักษาทุกหน้าที่ ท้าวไชยวงศ์รอราหน้าธานี ให้ไยยี่ไปล้อมล้อมพารา

ฝ่ายท่านท้าวเจ้านครให้ร้อนจิตต์ บั้จาะมิตรหาญหักเป็นนักหนา ตรัสบอกองค์นงนุชไปยุทธนา ก็แทบว่าชีวันจะบรรลัย ลงเสี่ยทัพยับย่นพลขันธ์ พี่หนีทันปลดเปลื้องเข้าเมืองได้ สงครามตามรบพุ่งล้อมกรุงไกร จะชิงชัยศัสตราเหลือรอนราญ

นางฟังตรัสอัดอั้นให้ตันอก แสนวิตกข้าศึกที่ยกหาญ สิ้นที่รับดับภัยบรรลัยลาญ ถึงวายปราณแน่แล้วไม่แคล้วไป ทูลสามีวิตกห่วงอกไอ้ เพราะสิงห์โตทำความสงครามใหญ่

ว่าจะมีผลมงคลชัย กลับจะให้อยู่อยับอัปรา
จะเอาไว้ภัยมหาดีไม่ ให้เขาไปเสียที่เห็นดีกว่า
กรุงกษัตริย์อัตอันตันวิญญา พังนางว่าเห็นชอบ
ประกอบกัน แต่องค์พระหน่อไทไม่วิตก ทูล
ชนกสิงห์ไตรทองนั้นของฉันนี้ ถูกไม่ให้ใครอย่า
ปองของสำคัญ ของท้าวขวัญเกิดกับสำหรับองค์
สองท้าวฟังลูกยาที่ว่าขาน แสนสงสารพูดตาม
ความประสงค์ ต่างสรวมกอดโอรสกำสรดทรง
ทัสปลอบองค์โอรสาด้วยปราณี เสียงข้าศึก
ยึกให้โกลาหล ยิ่งร้อนรนรันทดสลดศรี ตะวัน
ตับลับฟ้าเข้าราตรี ทรงเข้าที่ไสยาสน์หวาดพระ
ทัย พระผุดลุกผุดนั่งตั้งสำรวจ ยอกมาตรวจ
พวกพหลพลไพร่ ทุกหน้าด่านเขตต์อันอ่อให้ทันภัย จนเกือบใกล้สุริยาจึงมานอน ฯ
บ้างพระองค์ทรงธรรมอัมเรศ ได้เห็นเหตุ

ร้ายพาลชาญสมร ไชยวงศ์ยกทวยหารมาราญ
รอน ตื่นกรทสวงศ์ด้วยจงใจ จะเอาสิงห์ไตรทอง
ต้องประสงค์ ขัตวงศ์ทุจริตผิดนิสัย ต้องช่วย
เจ้าจังหวัดกำจัดภัย ด้วยหน่อไทเพิ่มพูลมีบุญ
ครัน คิดพลางหยิบขวดน้ำอำมฤต จากสถิต
สถานพิมานสวรรค์ เสด็จลงที่ทางปรางค์สุวรรณ
ทรงเข้าผันหน่อไทที่ไสยา ว่าน้ำทิพย์วารีนี้
โช รดสิงห์ไตรลงเถิดประเสริฐหนา คงกลับ
กายกลายเพศเดชศักดา ได้เป็นพาหนะคัต
ตัศกร ดวงจันดากายสิทธิ์ฤทธิ์มาก อยู่ใน
ปากสิงห์ไตรโมลร คงได้แก้วกายสิทธิ์ฤทธิรอน
สำหรับการชิงชัยด้วยภัยพาล นึกสิ่งใดก็ได้ดังใจ
คิด เดชะฤทธิ์จินดาอันกล้าหาญ แล้วเอาขวด
อำมฤตพิสดาร ให้กุมารเอาวางข้างที่นอน กับ
พระขรรค์อันวิเศษเทพยาวุธ สำหรับยุทธนวดี

กว่าศร บัญชาการสิ้นเสร็จเสด็จจร ขึ้นอัมพร
สู่สถานพิมานไชย จวนจะแจ้งแสงทองในท้องฟ้า สุริยาสอดส่องขึ้นผ่องใส พระหน่อนารถ
ทรงสุบินสุดสิ้นไป สำราญใจพลิกฟื้นตื่นขึ้นพลัน เห็นขวดวางข้างที่ศรีไสยาสน์ ผิดประ
หลาดคิดเห็นเหมือนเช่นฝัน ทั้งเทพสาดราชุยยุทธภัณฑ์ เกษมสันต์หยิบป้ายที่ไสยา รู้ว่าองค์
เทวฤทธิ์ประสิทธิ์ให้ น้อมหัตถ์ไหว้เทวัญด้วยหรรษา แล้วเสด็จไปสรงพระคงคา แต่งกายา
สีขนเผ้าสองท้าวไท เข้าถึงยังปรางค์ทองสองกษัตริย์ ลงน้อมหัตถ์กราบก้มบังคมไหว้ ทั้ง
สองท้าวเศร้าหมองอยู่ห้องใน ความร้อนใจไพรีตื่นตระ เห็นหน่อไทไปเฝ้าเศร้าสลด กอดโอรส
ลูบหลังแล้วสั่งสอน เห็นไม่พ้นภัยพาลที่ราญรอน คงม้วยมรณ์เป็นจุณสิ้นศูนย์เลย ถ้าเสีย

เมืองเคืองขัดถึงกัดษัย เจ้าหนีไปเถิดหน่าลูกยาเอ๋ย ถึงแม่พ่อมรณาไม่ว่าเลย ให้ทรามเชยได้
รอดตลอดไป ๆ

องค์พระหน่อบดินทร์ได้ยินดรัส ประณมหัตถ์ทูลแจ้งแถลงไข ที่ภัยพาลราญรอนอย่าร้อนใจ ไม่เป็นไรลูกจะล้างให้วางวาย ด้วยเทเวศเมตตาลงมาโปรด ให้ผลาญไตรัจฉาศึกที่นึกหมาย ให้น้าทพยกับพระขรรค์พรวณราย ได้กันกายรณรงค์ในสงคราม ลูกจะผลาญไพรินสิ้นพินาศ ขอพระราชบิดาอย่าได้ขาม ลูกขอรับดับภัยมิได้คร้าม จะปราบปรามให้ม้วยหมดด้วยกัน สองกษัตริย์พังพนำโอรสสนอง ดังจะล่องลอยไปในสวรรค์ เข้าสวมกอดหน่อไทด้วยใจครัน จริงเช่นนั้นแน่แล้วหรือแก้วตา ๆ

(ยังมีต่อ)

คำอวยพร

ขออวยพรประชาชาว ในแ
ดาวภพสยาม หนังสือวัดเกาะนี้
บอกนาม ซื้อไว้ฝานความบ้านเ
จงสุขใจภิญโญยิ่ง สรรพ์สิ่งใดอย่าเหมื
กว่าจะสูญย์สิ้นดาวเดือน ตลอดแดนพุทธัน
เกิดชาติใดให้มีสุข อันความทุกข์นิราส
สมสุขสโมสร เสมอแม้นสมบัติสวรร
จึงดังคำอวยพร ให้ถาวรตลอดกั
สุขทรัพย์นับอนันต์ เอนกอิ่งทุกสิ่ง

สิงห์โตทอง ๒
บาทขาดราคาเชิญมาซื้อ
ร้านหน้าเสือหน้าวัดเกาะเพราะนิทานา
ราษฎรเจริญโรงพิมพ์รุ่งมรรคา
เชิญท่านมาซื้อดูครบรู้ดี
ได้ลงพิมพ์ความแรกแปลกๆเรื่อง
ล้านแล้วเปลื่องความทุกข์เป็นสุขี
ท่านซื้อไปอ่านฟังให้มั่งมี
เจริญศรีสิริสวัสดีพิพัฒน์เอย ๆ
พิมพ์จำหน่ายที่
โรงพิมพ์ราษฎรเจริญ วัดเกาะ

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ ร.พ. ราษฎร์เจริญ หน้าวัดภาะ ถ.เพ็ง พระนคร
ทางทองคำ พ้วงศ์สพหุ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๔๗

สิงห์ไตทอง

โดย บุษย์ รจนา

เล่ม ๒

ตั้งแต่ท้าวทศวงศ์ออกรบกับท้าวไชยวงศ์ แพ้ท้าวไชยวงศ์หนีเข้าเมือง ท้าวไชยวงศ์ได้ แล้วพระสิงหรัตน์โอรสออกมารบจับจนถึงท้าวไชยฤทธิ์มารบกับพระสิงหรัตน์ๆ ฆ่าท้าวไชยฤทธิ์ตาย

พระโอรสคำนับรับว่าแน่ ไม่เที่ยงแท้ให้
พระองค์ลงโทษา ครั้นทูลพลางย่างไปมิได้ช้า
มาปรางค์ปรำหยิบพระขรรค์พรรณราย กับขวด

น้ำอันฤทธิ์สิทธิศักดิ์ จากตำหนักไปเฝ้าเล่า
ถวาย ตามสุบินอินทร์องค์ทรงพิปราย พึ่งลูก
ชายทูลสนองถวายหมองมัว เทพบุตรอุตหนุน
เพราะบุญเจ้า ได้บรรเทาพึ่งบุญพ่อทูลหัว แต่
รบทัพจับศึกยังนึกกลัว ระวังตัวเจ้ายังกำลัง
เยาว์ พึ่งได้แปดชันษาเจียวหนาลูก อย่าดูถูก
ศัตรูรบสู้เขา ถึงของดีมีอยู่อย่าดูเบา ด้วยว่า
เจ้ายังอนุการวอนราญ พระไอรสนอบนบเคา
รพรับ ทูลลากลับปราสาทราชฐาน หยิบสิงห์
ไตรทองมาหน้าพระลาน นมัสการเทวาสุราลัย
แล้วเอาน้ำอันฤทธิ์อิศไร รดสิงห์ไตรทวีตีไม่มี
ไหน สิงห์ไตรถายสิทธิฤทธิไกร กลับไตรใหญ่
เหี้ยมหาญชาญฤทธา แก้วในปากสำรอกเอา
ออกให้ ที่ปราศรัยคนผู้รู้ภาษา องค์พระ
หน่อบดินทร์เห็นจินดา หยิบเอามาใส่มนัสส์ใน

หทัยทัย แล้วตรัสสั่งสิงห์ไตรโมรา อยู่นี่ก่อน
คอยข้าอย่าไปไหน สิงห์ไตรลงกัมเกล้าเหมือน
เข้าใจ พระหน่อไทกลับย่างเข้าปรางค์จันทน์
บ่างท่านท้าวเจ้านิเวศน์เสด็จออก พระโรง
นอกที่นั่งณรังสรรค์ พวกข้าเฝ้าเกล้ากัมบังคม
คล พระทรงธรรม์บัญชาเสนาใน ไอรสเรา
เขามีของวิเศษ ด้วยเทเวศน์ไปรดปรานประทาน
ให้ จะปราบปรามไพรินให้สิ้นไป อย่าพรั่นใจ
นายเวรเกณฑ์ไอยรา พวกข้าเฝ้าเกล้ากัมประ
ณมหัตถ์ ได้ฟังตรัสพร้อมกันต่างหรรษา ลง
นอบน้อมคำนับรับบัญชา รีบออกมาเกณฑ์พล
รณรงค์ พร้อมไอยราสิงห์ไตรทองเข้ากองทัพ คอย
รับหน่อนารถราชหงส์ ยังหน้าวังตั้งเกยที่เคยทรง จัตุรงค์พร้อมเพรียงอยู่เรียงราย
บ่างพระหน่อวรนาถราชหงส์ เข้าที่สรงวา-

รินกระสันอุ่สาย น้ำกุหลาบอาบอบพระสบกาย
ลงไปรายปรายทิพรสปทุมมา ครั้นเสร็จสรงทรง
เครื่องเรืองระหง่ส์ ฉลององค์ดาดทองผ่องเสรา
สนับเพลาเชิงชายลายจินดา ทรงภูษา
เครื่องวรรณพรรณราย ดาดบั้นเหน่งเปล่งเม็ด
เพชรระยับ ทรงสอดซับทรวงศรีมณีฉาย ใส่
บาทุพับรับศรีมณีพราย กะสันสายสร้อยนวม
สวมสังวาลย์ ทรงมงกุฎบุศราจินดาประดับ พระ
หัตถ์จับเทพสาดรามุขตำหาร โอษฐ์อมแก้ว
ไกสีย์ที่ประทาน จากสถานมาเผ้าเจ้าบุรี ฯ

สองกษัตริย์ขัดดิยวงศ์ดำรงศักดิ์ เห็นดูก
รักไสภาทรงวาสี ทรงชื่นชม โสมนัสสวัสดี
คงจะมีชัยยะชะนะมาร แล้วทรงช่วยอวยพรถา-
วรสวัสดิ์ ให้กำจัดไพรินสิ้นสังขาร คมสาตรา
อย่าต้องเข้าพ่องพาน ให้เชี่ยวชาญยุทธนา

มหาชัย ฯ

พระกุมารรับพรสุนทรสาร ลงจากบรรจบ
ยิ้มย่องสนองไข ทรงเพิ่มพูลทิสดาแล้วกลาไคล
เสด็จไปเกยหน้าชาลาลาน ขึ้นทรงนั่งหลังสิงห์
ไตรของไกสีย์ พร้อมโยธีกองทัพขนับขนาน
สองพี่เลี้ยงขี่ม้าอาชาชาญ เคียงกุมารไม่ห่าง
ระวังภัย ให้ฤกษ์ดีดีฆ้องไห้องรับ ก็เคลื่อน
ทัพองทิวปลิวไสว เบิดพวารบานประตูออก
ไป ตลุยไล่เข่นฆ่าข้าอามิตร์ กองทัพที่ล้อม
อยู่ไม่รู้สึก หาทันนึกรับรองจะป้องปัด ออก
ตนแตกแยกย้ายวายชีวิต ด้วยแรงฤทธิ์พระ
กุมารไล่ราญรอน ท้าวไชยางค์อยู่พลับพลาที่
อาศัย เสียงหวั่นไหวกองทัพสลับสลอน จับ
อาวุธขึ้นพระยาคชาธาร ไสกุญชรตรงมาหน้า
พระลาน แลเห็นกุมารเป็นทารก บังอาจยก

พลมาทำกล้าหาญ ขี่สิงห์ไตรโยทั้งกำลังพวก
ให้เดือดดาลร้องว่าเหวยทารก ไม่สิ้นกลิ่นน้ำ
นมมาข่มขืน กูจะขับสองปีกมาฉีกอก ดูแต่ลม
คมขรรค์จะสั้นงก ชาติลูกนกแม่ยังบ้อนพึ่ง
สอนบิน ฯ

หน่อนราว่าท้าวเข้าสถาน อหังการชั่วโฉด
ชาติโหดหิน ถึงเราเด็กเหลือกเพชร์ดังเม็ดนิล
ดีดิรินที่จะต้านให้วางวาย อย่าดูถูกลูกเล็ก
เด็กไม่ชั่ว ผู้ใหญ่ระวังตัวหัวจะหาย เป็น
กษัตริย์สัตว์บาหน้าไม่อาย มามันหมายของเรา
จะเอาไป ฯ

ท้าวไชยวงศ์ทรงฟังให้กังแค้น ดังศรแล่น
เสียบดิดใจหิตไหล เร่งขับพวกพหลพลไกร
เข้าชิงชัยฟอนพันประจัญบาน พลนครอ่อนแอ
เสียแพ้ฤทธิ์ บำราบิตร์พ้นฟาดด้วยอาวุธ

ทั้งกองทัพยับย่นไม่ทนทาน พระกุมารเห็นพล
ย่อย่นยับ ขับสิงห์ไตรโยกระโชกฉัด สิงห์ไต
พัดไพร่นายตายลำดับ พวกไพร่หนีหลบไม่รับ
รับ บรรลัยยับยับพลไกร ท้าวไชยวงศ์ทรง
แกล้วพระแสงศร ใส่กุญชรไรมรันอยู่หวันไหว
พระหน่อนาถรับรองด้วยว่องไว องค์ท้าวไทเห็น
กุมารชาญฤทธา จึงจับศรพาดสายหมายสังหาร
เสียงสะท้านสนั่นก้องห้องเวหา เป็นอาวุธร่วง
โรยโปรยลงมา กุมาราแกล้วพระขรรค์บั่นกัน
กาย แล้วขว้างดวงมณีมีอำนาจ เป็นฌมกราด
หอบอาวุธสิ้นสุดหาย แล้วแก้วคืนสู่หัตถ์ไม่
คลาดคลาย สิงห์ไตรร้ายเผ่นโลดโดดทะยาน
เข้ากัดคอช้างทรงลงพินาศ ครชาชาติล้มพับ
ดับสังขาร ท้าวไชยวงศ์ลงล้มอยู่ขมขาน พวก
ทวยหาญหน่อกษัตริย์จับมัดได้ พลไกรไพรี

บ้างหนีหาย เห็นเจ้านายแม่ทัพเขาจับได้
บ้างก็เข้ายอมมาเป็นข้าไทย ได้มีชัยเอกเกริก
ต่างเบิกบาน พระสิงหรัฐนั่นชมด้วยสมหมาย
สั่งไพร่นายถอยหลังยังสถาน พลไกรไคลคลา
ถึงหน้าลาน หยุดทวยหาญรอราหน้าบุรี พระลง
สิงห์ไตทองร้องกำชับ ที่แม่ทัพจับได้อย่าให้หนี
จงระวังระไวไว้ให้ดี สั่งโยธีสรรพเสร็จเสด็จ
ไป เข้าเฝ้าองค์ทรงฤทธิ์บิดุเรศ ลงน้อมเกศ
กราบถ้วนบังคมไหว้ ทั้งสองท้าวเจ้าบุรีแสนดีใจ
เห็นหน่อไทไปพาได้กลับมา ทรงชื่นชมโสม
นัสสั่งราชสถาน ไปสงครามเป็นยังไรไฉนหนา
พ่อปราบดาภิเษกถึงลูกยา ยุทธนาเสี่ยทีหรือ
มีชัย พระกุมารฟังกล่าวที่ท้าวถาม ทูลสงคราม
เสียเจ็บไม่เป็นไฉน พระเดชพระคุณพระ
ขันถ้วนปกไป ได้มีชัยจับได้ตัวไพร่ ฉันให้

คุมขังไว้ยังไม่ฆ่า พันธนาขังไว้มาให้หนี สุด
แท้แต่อาญาฉ่ำชุ่ม จะฆ่าก็ไทษทัณฑ์ที่ทำฉันใด
สองพระองค์ทรงธรรม์แสนหรรษา ฟังลูก
ยาทูลแจ้งแถลงไข จับมาได้ไพร่ใดมีชัย
ถอดหน่อไทขึ้นชมกริมยา เจ้าเหลือดีมีฤทธิ์แต่
น้อยๆ พ่อได้พลอยพึ่งบุญพ่อคุณหนา อ้าย
ไพร่ที่ทัพได้จับมา จะเข่นฆ่าชีวิตมิกรรม เอาชัง
มันไว้ก่อนผ่อนชีวิต ที่ไทยผิดท่าไว้เสียให้หน่า
พอเข็ดหลาบปลาบไว้จะได้จำ โดยทางธรรม
ผลาญชีวิตที่ผิดไป หน่อกษัตริย์ทรัดอบว่า
ชอบแท้ ก็สุดแต่บิดาอัชฌาสัย สามกษัตริย์
เบิกบานสำราญใจ กำจัดภัยสิ้นที่ราบีพาล องค์
พระหน่อบดินทร์ทรงภิญโญ ด้วยสิงห์ไตโสภา
แกล้วกล้าหาญ เข้าชมสิงห์ไตทองของบังคาด
สิงห์ไตกลานเคียงเข้าอยู่เคล้าเคลีย พระกุมาร

แสนรักเป็นนักหนา เจ้าจูบหน้าจูบหลังนั่งสั่ง
เสี่ย อย่าทิ้งฉันไปบำหาอื่นเมีย สิงห์ไกรเลี่ย
บาทารู้พาที พระให้สิงห์ไกรทองอยู่ห้องแก้ว
แต่ล้วนแล้วดอกลายระบายสี อาหารกินสารพัน
ทุกอันดี ให้คนมีเลี้ยงดูอยู่สำราญ ๆ

จะกล่าวพวกไพรีที่หนีทัพ บ้างก็กลับอานี
ที่สถาน เข้าไปเฝ้าโฉมยงนางนงคราญ พระ
ภูบาลไปทัพอัปรา ต้องเสี่ยที่ไพรีมันมีฤทธิ์
ผลาญชีวิตไพร่นายตายนักหนา จักรพงศ์ทรง
ภูชยุทธนำ ลงเสี่ยตำแม่ทัพเราจับไป ๆ

มะเหลี่ยดอกตกประหม่ำ ให้พังว่ายน้ำอัด
เพียงตัดชัย ทั้งองค์พระอธิการใคลาลัย ต่างร่ำ
ให้อ่อนซบสลบลง พวกท้าวนางต่างประคอง
ทั้งสองศรี เอาวารีดาไรชมา ใสรจสรง นาง
กษัตริย์ชุ่มชื่นใจพี่น้องทั้ง ทั้งโฉมยงอิศราปรีก

ษากัน นางพระยาว่าองค์พระทรงฤทธิ์ บ้าจา
มิตกว่นฆ่าเสียอาสัญญู หรือยังไม่ปลดปลงลง
ชีวัน ไฉนนั่นจึงจะรู้ภูวไนย ๆ

พระบรมบิดานะไม่ละลด น้อมประณตทูล
ความตามนิสสัย ลูกจะขอกำกับกองทัพไป
ให้แข็งใจชิงชัยทรงศึกษาชีวัน พวกไพรีทัพจับไป
ได้ เขายังไม่เข่นฆ่าถึงอาสัญญู จะงอนง้อ
ขอองค์พระทรงธรรม์ ถ้าฆ่าฟันพระบิดาชีวา
ลัย ลูกก็คงสงครามด้วยความแค้น ถึงสุด
แสนฤทธิ์ไม่หนีหาย ถึงชีวันบรรลัยไม่เสียดาย
ระยอมตายแทนคุณบุลิกา ๆ

นางกษัตริย์ตรัสว่ามาศรี เป็นสตรีไปทัพ
รันอาสา ผิดนิสสัยใช้สำหรับอัปรา พระเจ้าอา
ลองวังยังมี นามท่านท้าวไชยฤทธิ์สิทธิศักดิ์
ครองไกรลาศราชธานีศรีสัมฤทธิ์ จะบอกไปให้ถึงจิง

ระดี ให้ภูมี่เชามาพูดจากัน แล้วนางสั่งอา-
ลักษณ์เขียนอักษร ถึงภูธรอยุชานราสรรค์
ตามเสี่ยทชิงชัยด้วยภัยยันต์ พระทรงธรรม์เสี่ย
ทัพเขาจับได้ อาลักษณ์รับเสาวณีชุลีหัตถ์ ก็
รีบรัดเขียนสาราหาช้าไม่ ครั้นเสร็จสรรพพับ
สารใส่พานไป ให้นำใช้ไปเฝ้าเจ้าบุรี ขุนเสนี
คำนับรับเสชา มาขึ้นม้าควบออกนอกกรุงศรี
เข้าไพรชัฏดัมายังอานี่ เร่งพาชีรีบจรไม่นอน
ใจ แต่แรมทางกลางป่าพนาเวศ ได้เตือนเสีย
หมายมุ่งถึงกรุงใหญ่ ลงอาชามาหาเสนาใน
ให้นำไปเฝ้าองค์พงศ์นิกร พอเสร็จออกยังบัล
ลังก์อาสน์ พร้อมอำมาตย์คำนับสลับสลอน
เสนานำทูตเฝ้าเจ้านคร ประณมกรถวายสาร
ในพานทอง

องค์ท่านท้าวไชยฤทธิ์สิทธิศักดิ์ ได้รู้ข้

เสนามาสนอง จึงเอื้อนอรรถภรัสถามตามทำ
นอง เชฏฐาของเรานั้นเป็นฉันใด ยังสำราญ
ผ่านบุรีดีดอกหรือ มีหนังสือให้มาว่าไฉน ราช
ทูตก้มเกล้าทูลท้าวไท ได้มีภัยเสี่ยทัพอัน ๆ รา
องค์พระอัครชายาให้มาเฝ้า ตามตำเนาดีมี
เสชา แล้วถวายสารพลันน้อมวันทา ขัตยารับ
สารในพานทอง ออกคลี่อ่านสารพระพี่ศรีสะใภ้
ความร้อนใจทุกอย่างทนได้หม่นหมอง ด้วยท้าวไท
ไปทัพรบรับรอง ได้ขัดข้องกองทัพเขาจับไป
จะเป็นตายไม่รู้ภูวเรศ จึงบอกเหตุให้แจ้งแถลง
ไข ได้ยากภัยบัดบังชีวิญไม่เห็นใคร เชิญน้อง
ไปพันแปรช่วยแก้กัน พออ่านจบสารองค์พงศ์
กษัตริย์ ให้อ้นอดวิญญาเพียงอาสัญญ์ ความ
สุดแสนแค้นใจด้วยภัยยันต์ จะผลาญบันเสี่ย
ให้เกลี้ยงทั้งเวียงชัย ทรงพิโรธโกรธครัดให้

จัตทัพ อเนกนับจักรุงก็อสงขัย ให้หันรุ่งสุริยจะคลาไคล ท่านท้าวไทสังเสร็จเสด็จมา พวกพหลมนตรีรับสั่ง รับมาตั้งเกณฑ์พหลพลอาสา ที่เคยศึกผีกฝนทนสาตรา ทั้งกองหน้ากองหลังพร้อมพรั่งกัน ผูกที่นั่งช้างพลายทำลายทัพ ไว้คอยรับภูวไนยเจ้าไอศวรย์ พอรุ่งแจ้งแสงศรีสุริยัน พลขันธ์พร้อมเพรียงอยู่เรียงราย บ่างองค์พระภูวไนย์ไชยฤทธิ์ แสงอาทิตย์ส่องฟ้าเวลาสาย พื้นพระองค์ดำรงสนานสำราญกาย ตรัสพิปรายบอกเจ้าเยาวมาลย์ พระเชษฐาไปทัพเขาจับไว้ พี่สะใภ้ให้มาแจ้งแถลงสาร พี่ต้องไปพังดูให้รู้ถาร ได้รอนราญชิงชัยกับไพรี น้องจงอยู่ดูพาราอิตาด้วย เจ้าจงช่วยกันบำรุงที่กรุงศรี คอยตรวจตราว่าขานการคดี อย่าให้มีหมองไหม้พวกไพร่พล

นางรอมชวัญกัลยกามารศรี กับบุตรีพี่งท้าวกล่าวนุสนธ์ ให้วิตกหมกไหม้ในกมลความมัวหมองชิงชัยด้วยภัยพาล เย็นห่วงใยในองค์พระทรงฤทธิ์ แต่จำจิตต์ตำนับรับบรรหารท้าวเสร็จสั่งสรรชลสุคนธาร เสร็จสนานแต่งองค์เครื่องสงคราม ครั้นสำเร็จเสร็จสรรพก็รับศาสตราวุธงามงาม นางเดินตามส่งองค์พงศ์นารายณ์เสด็จจากปราสาทองไม่ผ่องใส นางแลไปดูผัวมาวับหาย ทั้งจงรถกลงมาชี้วาวาย เป็นลางร้ายถับท้าวเจ้านคร สองนางเห็นวิปริตผิดประหลาด เจ้าถอยมาทรงว่าข้าๆก่อน เห็นนิมิตต์ผิดอยู่พระภูธร เป็นสังหรณ์ชัดขวางด้วยอาสัญ เมื่อเสด็จเยื้องย่างมาข้างหน้า ๆ

ไฉยาเงาศีรษะของพระหาย ทั้งจางจากตกตรง
หน้าลงมาตาย อย่าผันผายเลยองค์พระทรงธรรม์
ท้าวพังองค์นั่งลักษณ์อัศวร์ ที่เห็นเหตุ
อุบาทว์ให้หวาดหวั่น คิดมานะกษัตริย์ต้องกัด
ฟัน ถึงอาสัญญ์ไว้ชื่อให้ลือชา จึงบอกองค์
นงลักษณ์อัครราช เพราะตาฝาดเห็นผิดชนิษฐา
มิได้เป็นเช่นนั้นดอกขวัญตา ตัวน้องอย่าร้อน
ใจไปใยมี ปากปราศรัยไรกอช้อรันทด ค่อย
สดใจย่างจากปรางค์ศรี ขึ้นทรงคอชไกร
ผลาญไพรี พร้อมไยยี่ได้เดชย์ให้ลิกพล ยก
ออกนอกนิเวศน์เขตต์สถาน พวกทวยหาญชาน
ให้ขึ้นสามหน เดินกองทัพขับมาพนาดร หมาย
ตำบลไชยรัตน์ชัยยา ได้เคลื่อนครึ่งถึงยังที่จ
ทวีต ไชยรัตน์นเรศของเชฏฐ์วร บอกด่านทา
ให้แจ้งแห่งกิจรา แล้วไคลคลาตรงไปในบุ

ครันถึงยังสถานพระลานหน้า หยุดไยยาหน้าวัง
[illegible] ท้าวอนุชามาถามนี่ ชวนบุตรีไคล
คลาดอกมารับ ท้าวลงจากไอยราหาช้าไม่ นาง
เชิญให้นั่งแทนแก้อประดับ พระอนุชาคลาไคล
ไปประทับ น้อมกำนับไต่ถามตามสำเนา เป็น
ไฉนกุมารเรศพระเชฏฐา ไปรบราวไพรีเสียทีเขา ได้
รับกลับคืนมั่นคูเมา จึงจับเอาทรงธรรม์ไว้ฉันใด
นางพระยาว่าพระองค์ทรงประวิง อยาก
ได้สิงห์ไตรทองที่ผ่องใส จึงคุมพลไปกล่าวขอ
ท้าวไม่ให้จึงได้ชิงชัยฉัน ท้าวเสียที
แม่ทัพเขาจับไว้ จะมรณัยหรือว่าไม่อาสัญญ์
จงบอกให้น้องยาปรึกษากัน จะผ่อนผันกิจ
อันประการใด
พระอนุชาฟังแจ้งแถลงสาร ที่เกิดการสง
ครามยุทธนามใหญ่ จึงบอกนางเทวีพี่สะใภ้

ฉันจะไปพังทูให้รู้ฉัน ที่พระพี่ที่ทัพเขาบั
ถ้ายังไม่เข่นฆ่าสิ้นอาสัญญ์ จะจากล่าวไท
ไมตรีกัน ขอทรงธรรม์เชฎฐานามานี้ ถ้าแม
ไม่ให้มาดังว่าขาน หรือล้างผลาญพระองค์
เป็นผี ถึงไท้ชิงชัยกับไพรี ให้บันบรรล
พวกภัยพาล พระทรัพย์พลางทางสามารถ
เที่ยวอวยพรสุนทรสาว พระไชยฤทธิ์รับรส
มาตย์ ถวายกราบเบื้องบาทจอมช้างทรง
พลากเดียงไชยมิให้ช้า พลโยธาทรงไป
ระหงส์ คนสังเกตเขตต์ดันธานีมั่นคง ถึงน่า
เดียงไชยที่ไพรี เดินกองทัพยับยั้งมากลาง
สองเดือนคว่าถึงด่านชานกรุงศรี ให้ตระ
ตรีอยู่พงพี พักไพรีที่ประชุมทำพลับพลา
ทรงฤทธิ์คิดอ่านร่างสารศรี ตามกติมเหฏ
เสฏฐา ครั้นเสร็จสรรพับสารใส่พานมา

เสนาไปเฝ้าองค์ท้าวไท ขุนอำมาตย์รับสาร ใน
พานสิ้ว ทูลลาถวายบังคมมาหาช้าไม่ บอกนาย
ทันทีดังองค์พระทรงชัย ช่วยนำไปเฝ้าท้าวเจ้า
ขวา นายด่านพังนั้นก็เห็นศึกใหญ่ ต้องนำไป
ถวายลายลักษ์ แล้วพาทูตรีบรีบมาช้า เร่งควบ
มาหมายมุ่งมากรุงใกร ไปพักหนึ่งถึงในโอศรรย์
ยกันเข้ามาเสนาใหญ่ ให้นำเข้าเฝ้าพระภูวะ
ไอยท้าวไทออกยังบัลลังก์รัตน์ เสนีนำ
เข้ามาเฝ้า ถวายน้อมเกล้ากราบก้มประณม
ทูตานุทูตาลีขาทีตีอุทัย ไถงการตรัส
ถามทางสงคราม สารของใคร ให้มาถึงข้านี้
ว่ามาเป็นกะไรไฉนหนา ราชทูตทูลถวายตาม
ตรา ในสารนั้นจึงแสดงการ แล้วถวายสาร
ขึ้นเหนือเกศ ถึงมือเกศกำนับท้าวรับสาร หยิบ
ออกมาในพาน ออกคลี่อ่านตามมีคดีใน

สารท่านท้าวไชยฤทธิ์สิทธิศักดิ์ ทั้งไกร
จักรีเกรงสิ้นแผ่นดินไหว แต่องค์ท้าวทศวงศ์
พหนงใจ ยอกชิงชัยจับเอาพี่เรามา ถ้ารู้ตัวกลัว
ผิดชีวิตดับ เร่งคำนับส่งเสร็จพระเชษฐา แม้ว่า
ไม่ส่งคงมัวหมองด้วยอาชญา เราจะฆ่าเสีย ให้
เกลี้ยงทั้งเวียงไชย พอจบสารท่านท้าวเจ้าสถาน
คิดตรองการตริกตรวาแล้วปราศรัย จะมาขอ
ทัพที่กับไว้ เราจะให้ถึงมิตใช่กิจการ ด้วยดู
เรวเขาได้ออกไปทัพ ได้ชัยชนับท้าวที่ท้าวหาญ
ต้องปรึกษาเขาดูเจ้ากุมาร จะว่าขานผ่อนผัน
เป็นฉันใด ราชทูตฟังท้าวที่กล่าวตรัส เห็นติดขัด
เบื่อนบิตผิดนิสสัย น้อมบังคมก้มหน้าทูลลา
องค์ท้าวไทเยื้องย่างเข้าปรางค์ปรา บอกพ่อ
นารถราชบุตรสุดสงสาร ความว่าคาญข้าศึกจะ
ปรึกษา พวกไพร่ที่ทัพกับมา คุมโยธาทั้งค

อยู่ชายไพร ส่งสารวามาว่าขอแม่ทัพ ที่เข้าจับ
พี่เขาเอามาได้ อย่าได้ช้าเร่งส่งพระองค์ไป
แม้นไม่ให้เขาคงจะสงคราม บิดาเห็นควรให้
เขาไปเถิดี อย่าให้เกิดเบียดเบียนเป็นเสี้ยน
หนาม จะหวงไว้ไม่ประโยชน์ไพษลุกลาม
เกิดสงครามราษฎรจะร้อนรน ฯ

พระกุมารหาญกล้าเป็นทารก พึ่งชนกปรึก
ษาอนุสนธิ์ จึงทูลว่าข้าศึกยึกประชุม คุมไพร่
พลยกมาแล้วท้าทาย ให้ส่งพี่จับไว้ไปให้เขา
มาพูดเอาแต่ได้ดังใจหมาย บังอาจมาว่าเล่น
เหมือนเป็นนาย ไม่ควรถ่ายโทษให้กับไพร่
แม้นจะยอมส่งตัวเหมือนกลัวเขา ตัวของเราถึ
งชาติราชศัตรู พระชนกตกใจไปใยมี ถึงต่อตี
ถูกจะล้างให้วางวาย พึ่งโอรสยศยิ่งเห็นองค์
บิดา สมเป็นชาติวิชัยวงศ์พงศ์ถือสาย จึงตรัส

ตอบชอบตามความพิปรายา ความฤกษายาะคิด
ในกิจการ กรุงกษัตริย์ศรัสเสร็จแสดีรย่าง ออก
ขุนนางพร้อมพรั่งคอยพังสาว ท้าวทรัสสั่งเสนา
ปรีชาชาญ เทียมทวยหาญเอาไว้ดู ไพร่ ตาย
ข้าศึกส่งสารการขัดข้อง ลงจะต้องรบแรงถึง
กรุงศรี จงตรวจตรารักษาที่ธานี ทุกหน้าที่จุด
ช่องคอยป้องกัน ขุนอำมาตย์ก่านบัรับบรรหาร
มาเตรียมการหมู่หมวดเร่งกวดขัน คอยรักษา
นครเขตที่เชตดีนี้ อย่าวางควันไพร่พลรณรงค์
ฝ่ายราชทูตที่ไปถวายสาร ถลันสถานพูด
ดีที่ประสงค์ เจ้าเชตดีนี้หนีเหี้ยนพูดเฉยอยู่
วง ไม่ยอมส่งข้าศึกจอตรึกตรอง

เจ้าจอมพลยถินระบิลเรือง แค้นเข้าเมือง
หมกมุ่นให้ขุ่นหมอง พูดหลีกเลี่ยงเบี่ยงบิดผิด
ทำนอง จอตรึกตรองเหมือนไม่ยอมให้เรา ให้

จอร้องไยดีแล้วมิให้ ก็จะต้องบรรลัยดังไฟ
เผา ไม่มอดม้วยด้วยกูกู้เอา แล้วสั่งเหล่า
เสนีเรืองศรีพล อำมาตย์รับบัญชาหาช้าไม่ ถึ
งบ้านเรืองศรีพลหัล พร้อมขนัดตรงคทงทน
เจ้าจอมพลยืนคอยชาธาร พวกทวยหาญขาน
ให้โกลาหล เร่งขับพลไยธีเข้าตีด่าน ด่านบุรี
บินไม่ทนทาน ด้วยทวยหาญราญรุกปลุกตะบัน
นายด่านชื่นพาชีรับหนีหลบ ขับสินธพตรงไป
ไชศวรรย์ ครันถึงชิงพาราสงม้าพลัน รีบผาย
ผันมหาเสนาใน แสดงคุณตามมีไพรีหาญ
มาตีด่านบ้านของหมายเสนา ในใต้แรงแห่ง
เจ้าราย รีบผันผายเข้าเผ้าเจ้าบุรี ทูลข้าศึกยึก
ทาญตีด่านัยยับ ระยะทัพรบพุ่งเอากรุงศรี นาย
ทหารได้มาแจ้งแห่งดี ด้วยไพรีกล้าหาญพาล
ประทุษ

องค์ท่านท้าวทศวงศ์ดำรงราชฤๅ ฟังถ้า
มาตยุทูลแจ้งแสยงขน ตกพระทัยเร่งให้เตรียม
ไพร่พล ภูวดลสั่งพลางเข้าปรางค์ใน ยอกกับ
องค์ทรงยศไอรสรัก ปรบักกล้าหาญดีด้านได้
คงจะมารบพุ่งถึงกรุงไกร อย่านอนใจเลยพ่อ
คิดต่อตี พระหน่อไทใจกล้าว่าชนก อย่าวิตก
ผาละองทั้งสองศรี ถูกระบับชิงชัยกับไพรี
ผลาญชีวีเสีย ให้บรรลัยลาญ สองกษัตริย์ฟัง
ไอรสพจนารถ หายหวั่นหวาดอิ่มเอมเกษมสำนัก
อวยพร ให้มีชัยกับภัยพาล พระกุมารน้อมรับ
คำนับลา มาแต่งองค์สงครามตามตำหรับ
เครื่องประดับพรรณรายดวยเลขา ครั้นสำเร็จ
เสร็จสรรพับจินดา พระหัตถ์ขวาทรงพระขรรค์
แล้วทรวดไว สิงห์ไตทองกองทัพคอยรับเสร็จ
พระเสด็จเกยทองอันผ่องใส พวกไยอาสาวัง

เป็นทิวไป พระหน่อไททรงสิงห์ไตเคลื่อนไยชา
สองพี่เลี้ยงเคียงข้างไม่ห่างเหิน ขี่ม้าเดินเรียง
รายทั้งซ้ายขวา เร่งกองทัพขับออกนอกพารา
ถ้องโกลาหลพลไกร สองกองทัพขับพลปะ
ทะหน้า หยุดไยชาพร้อมกันเสียงหวั่นไหว
ท่านแม่ทัพขับช้างที่นั่งไป จะชิงชัยแลดูเห็น
กุมาร ประหลาดจิตคิดเห็นว่าเป็นเด็ก เหวย
ลูกเด็กชีสิงห์ไตทำไฉหาร จะบรับกับเข้าไม่
เข้าการ อปัระมาณเทพไทพวกไพร่พล เขาจะ
ว่าผู้ใหญ่ไม่เป็นเอก ข้มเหงเด็กเกียวเข็ญไม่
เป็นผล กลับไปบอกบิดามาประจญ คงไม่พ้น
ชีวันคงบรรลัย พระกุมารย้มเยาะหัวเราะเย้ย
กะไรเลยเก่งกาจข้าหวาดไหว ความเกรงกลัว
ตัวสั่นให้พรั่นใจ ท่านผู้ใหญ่หัวระขาดวินาศ
ลง ท้าวทรงพิ้งคั่งแค้นแสนอดสู ร้องอ้ายหนู

กูเห็นจะเป็นผง แล้วขับไพร่ใส่ช้างขึ้นนั่งทรง
จุ้งกี่ยักไหมเข้าไรมัน ทั้งสองทัพรับรองกัน
ก้องกึก ต่างหาญยักพันแทงด้วยแข็งขัน พวก
ข้าสึกยึกไหมกะไหมพั้น เข้าบุกบันพลนครไล่
รอนราญ สองพี่เลี้ยงขับม้าเข้าผาฟาด ไล่
พิฆาตข้าศึกที่ยักหาญ พวกไพร่บ้านไม่ทนท่านั
ลงวายปราณย่นแยกแตกกระจาย

ท้าวไชยฤทธิ์เห็นพลย่อยยับ ก็เร่งขับ
ทรราชมุ่งมาทรหมาย ไล่พี่เลี้ยงรุกรันพลนิกาย
ทั้งสองนายตลุยกลับรับรอง พระหน่อไท
ขับสิงห์ไทร้องไชโยโห ผุนกะโชกพลัดพันผัน
ผยอง สิงห์ไทปุกรุธราญหาสู้ทัพ ไล่ทิ
กลิ้งทัพบ่นพลไกว ท้าวไชยฤทธิ์ลิดแผลงพระ
แสงศร ฤทธิรอนเลื่อนฉันสนั่นไหว เปลวอัคคี
มีพิษด้วยฤทธิ์ไฟ เข้าลามไหม้ไยธ์อัคคีแรง

พระสิงหรันน์ขัดใจเห็นไฟกล้า ด้วยฤทธาดัส-
กรเพราะศึกแผลง จึงชูแก้วแววศรีมณีแดง
ให้ดับแสงไฟกล้าด้วยวารี พิรุณโรยโปรย
ปรอยเป็นฝอยฝน ต้องสายชลไฟดับระงับสี
ท้าวไชยฤทธิ์เห็นกุมารชาญฤทธิ์ แก้อัคคีสิ้น
ดับระงับไฟ ก็ถลันแผลงศรสายหมายพิฆาต
ด้วยอำนาจแรงสั่นแผ่นดินไหว เป็นนาคาถล้า
หาญทะยานไป เข้าเลี้ยวไล่ไพร่พลอดมาน
หน่อกษัตริย์กวัดแกว่งพระแสงของค์ เป็นสุบัณ
ฑิมมาด้วยกล้าหาญ เข้าโฉบเฉี่ยวฉาดฉันทรับบัน
ทะยาน ระยะยานเลื่อมชำสันนาที ท้าวไชย
ฤทธิ์คิดแค้นให้ขันน่าชัง ดังเพลิงกิตตรางใน
ไสหทัยดี ฮองงาเงี่ยงเสยหน้าเข้าราวี สิงห์ไท
มีศักดาเข้าราวับ ลยุทเชี่ยวโลดโดดโยกกะโชก
กัด ชิงชนัดหน้าระเซนหรือยกเบนกลับ ท้าว

ลากปรางค์มาศ ออกอำมาตย์แห่นมณีที่สถาน
พร้อมข้าเฝ้าเกล้ากั้มบังคมคลาน กราบทูลสาร
ตามเหตุเจ้าเขตต์คันธ์ พวกไอยิหนีทัพกลับมา
เล่า พระบันเกล้าไปทัพถึงดับชันย์ ด้วยข้าศึก
ยกหาญชาญฉกรรจ์ พระทรงธรรม์เสียทีชีวาวาย
ทั้งสองนางพังแจ้งแสดงเหตุ ว่าทรงเดช
บรรลัยให้ใจหาย ดังหนึ่งดวงชีวิตปลิดจากกาย ถงฟุบฟายชาบัลย์วิสัญญี ทั้งสององค์
ถงซบสลบพับ ชรัวยายรับประคองทั้งสองศรี
ถกประหม่าข้าเฝ้าเหล่าเสนี พวกนารีชุลมุนกันวุ่นวาย บ้างก็ไปหาหมอพวกขอเฝ้า รีบพาเอา
ตัวมาบยาถวาย วางไอสถรัวนให้พันกาย
บ้างก็คลายเส้นลมพรมสุคนธ์ ทั้งสองนางจอม
ชรัญที่รันทด ต้องไอสถชื่นชุ่มทุกขุมขน สุคนธ์
รสหอมรื่นได้กลิ่นชนม์ นิกุมลพี่นองก็ค่อย

ไทแถวงศรศรีสำทับ หน่อนารถรับบัดบังองค์ด้วยวงไว แล้วรถว้างดวงจินดากายสิทธิ์ ด้วยแรงฤทธิ์เดชลันลันไหว ดวงจินดามาต้ององค์ที่ท้าวไท ตกคชไกรลงดินสิ้นชีวี พลไกรไพรินสิ้นทั้งหลาย เห็นเจ้านายมรณาพากันหนี องค์พระหน่อธิบดินทร์ทรงยินดี เห็นไพรีย่อยยับดับชีวา จึงสั่งให้กองทัพกลับสถาน พวกทวยหาญไพร่นายทั้งซ้ายขวา พร้อมพหลพลไกรก็โคลคลา กลับเข้ามาถานที่สำราญ ฯ

ฝ่ายว่าพวกไอยิที่หนีทัพ ที่ได้กลับแผ่นมาถิ่นถาน บอกเสนาทูลองค์นางนงคราญ พระภูบาลแม่ทัพดับชีวัน ฯ

นางโฉมยงองค์เอี้ยมะเหสี เมื่อสามีจากไปไอศวรย์ นางว่าการแทนองค์พระทรงธรรม์ สุริยันบ่ายลงนางนงคราญ ชวนจิตาเยื่องย่าง

ทรงกาย ๆ

นางพระยาว่าไอ้พระไพรีแก้ว เมียห้าม
แล้วทรงธรรม์ขึ้นผันผาย ด้วยน้องเห็นเป็นลาง
ที่อย่างร้าย จึงฉางวายปลดปลงในสงคราม
พระยิดาว่าองค์พระทรงเดช เคยปลดเกศ
ยืนบักหลักสยาม ถนอมถูกผูกใจจะใช้งาม
ได้มีความสุขชาทุกราตรี ๆ

สาวสุรางค์ต่างว่ามหาราช ดังภาณุมาศ
ตกดับไปลับคีรี เคยพึ่งแสงส่องสว่างกลางปรี
คงแต่น้ำตาเมื่อม้วยมรณาชีพ ๆ

พวกเสนาว่าพระทูลกระหม่อม เคยชุ่มร้อม
บริพัตน์ไม่ขัดสน แต่นี้ไปไพร่ข้าประชาชน
จะร้อนรนเสมือนดังดิ้นพราย ๆ

มะเหสีว่าองค์พระทรงเกล้า ทุกเย็นเช้าปก
ษักเคยรักษา ให้ผ่องใสไพรีไม่บีฑา ทั้งเหล่า

รายฎรไม่ร้อนใจ ๆ

พระบุตรีว่าพระคุณเหาโพธิ์ ร่มเกล้าโรยภัย
เจือให้เย็นใส มาทั้งลูกทุกข์เข็ญจะเห็นใคร
ต่างว่าให้ โหยหวลคร่ำครวญคราง ครั้นเสื่อม
ชาอาวรณ์ดังผ่อนผัน นางจอมขวัญขัดข้อง
ยังหมองหมาง จึงปรึกษาข้าเผ้าเหล่าขุนนาง
จะสบล้างภัยพาลประการใด เราปรารภศพท้าว
เจ้าไอศูรย์ ปฏิญญาเสื่อมศักดิ์ที่ทักษัย บัจจามิตร
ก็ดขวางทำอย่างไร จึงจะได้ศพพระองค์ปลง
อัคนี พวกข้าเผ้าเข้าชื่อหารือพร้อม ประณต
น้อมทูลพระมะเหสี พวกข้าบาทาสบัญญาข้า
บุรี มิได้มีฤทธิรงค์จะสงคราม สุดจะรับทัพ
ศึกที่อึกหาญ ไม่เชี่ยวชาญชิงชัยในสนาม หา
ผู้มีอานุภาพจะปราบปราม ไปสงครามไพรี

ให้มีชัย ๆ

นางกษัตริย์ฟังว่าพวกข้าบาท์ ไม่สามารถ
ผันแปรไปแก้ไข คิดว่าพึ่งอื่นอันตัณฑัย ให้
จนใจที่จะคิดในกิจการ องค์พระราชบุตรีมี
มานะ ทูลองค์พระมารดาด้วยกล้าหาญ ถูกจะ
ขอชิงชัยกับภัยพาล เอาศพท่านบิดามาอานี
ฉิชชาครู้จบการรบพ่าย พอรบรับข้าศึกไม่นึก
หนี ถึงบรรลัยในสงครามก็ตามที เอาชีวีแทน
คุณมุลิกา นางฟังพระชิดาที่ว่าขาน ให้สัง
สารลูกรักเป็นนักหนา จึงเอื้อนอรรถตรัสห้าม
ความเมตตา พระลูกยาอย่าคิดให้ผิดไป การ
ณรงค์สงครามนั้นล้ำลึก กลศึกเหลือล้นพ้น
นิสสัย ตัวของเจ้าเป็นหญิงจะชิงชัย สำหรับ
ได้แต่รับอัปรา แต่พระราชบิตุรงค์เจ้าองอาจ
ยังพลั้งพลาดภัยรินสิ้นสังขาร์ จะรบรับทัพศึก

ต้องตรึกตรา ตัวเจ้าอย่าอาจองทนงใจ แม้จะ
คิดกิจการไปหวั่นล้อม เหมือนเครื่องย้อมปรุง
จิตภัพิสมัย จะมีสารบอกกล่าวทุกท้าวไท ไป
ชิงชัยภัยรินให้สิ้นลง พระชิดาทูลสนองไม่ข้อง
ขัด ที่จะตัดสงครามตามประสงค์ สุดแต่
สิทธิ์ชาดมาตุรงค์ แล้วโฉมยงเข้าไปเสี่ยในปรางค์ ๆ

พระยุพินบันดักอัครชาย คิดหมายมาทรเห็น
ชัดไม่ขัดขวาง สั่งอาลักษณ์ภักดีศรีสำอาง จง
คิดร่างสารแถลงให้แจ้งการ ไปบอกกล่าวเจ้า
นิเวศน์เจ็ดกษัตริย์ ตามประวัติข้าศึกที่ยกหาญ
ใครรบสู้ชิงชัยกับภัยพาล สิ้นวายปราณจะให้
นุชพระบุตรี อุนอาลักษณ์ภักดีชุลีหัตถ์ แล้ว
รีบรัดจัดการร่างสารศรี ไปถวายเจ้าพาราเจ็ด
ธานี ตามคดีนางกษัตริย์ที่ตรัสมา ครั้นเสร็จ

สรรพพับสารใส่พานแก้ว สำเร็จแล้วนาง
กษัตริย์มนัสสา จึงให้เจ็ดเสนีที่ปรีชา นำสารา
ไปให้ท้าวเจ้าบุรี ใบหนึ่งถึงท้าวไทไอยรัตน์
ครองจังหวัดเทพกัรเพศยักษ์ ใบหนึ่งถึงศรี
ชะวาเจ้าธานี ทรงฤทธิ์พักตราเหมือนนาวนร
ใบหนึ่งถึงไอยาการ์พักตร์เหมือนเสือ อยู่ฝ่าย
เหนือเมืองมะหิงชะสิงขร ใบหนึ่งถึงท้าวกเชนทร์
นเรนทร อยู่นครการะเวเมืองเหมัน ใบหนึ่ง
ถึงเจ้าบุรีท้าวตรีนุต หน้าเหมือนครุฑอยู่พารา
เมืองวาสัน ใบหนึ่งถึงเจ้าสถานทานตัน เจ้า
เชตกัลน์อพักตร์อย่างกะกวางทราย ใบหนึ่ง
ถึงเจ้าพาราการะหนาก หน้าเหมือนนาคฤทธิ์
เดชวิเศษหลาย มียกบินสิ้นเสร็จทั้งเจ็ดราย
ไปถวายสาราทุกธานี ทั้งเจ็ดนายเสนาปรีชา
ทาญ รับราชสารประณตบทศรี ทูตถานางต่าง

มาขันพาชี จากบุรีแยกทางต่างพารา ไปถวาย
สารท้าวเจ้านิเวศน์ สิ้นทั้งเจ็ดกษัตริย์มนัสสา
ได้สารศรีที่แจ้งแห่งกิจจา เสน่หาด้วยนุชพระ
บุตรี ทรงชื่นชมโสมนัสสำเร็จสมัทพัส ไปรบรับ
อาสามาระศรี ๆ
ท่านท้าวไทไอยรัตน์อสุรี ยกไยยี่ริบไป
อยากได้นาง ๆ
เจ้าบุรีศรีชะวาทรงปราโมทย์ หมายประ
ไยชนี้คู่ครองไม่หมองหมาง ริบขัตติยางค์องค์
ทรงสำอางค์ มาขันช้างขับไพร่ริบโคลดคลา ๆ
ท้าวไอยจักร์ศักดาบ้าผู้หญิง หมายระชิงคู่
ชีวิตนิษฐา ทรงเครื่องรบครบเสร็จเสด็จมา
ขันอาชายกทัพขับคลาไคล ๆ
ท้าวกเชนนเรนธรบวรนารถ หวังสราญชิง
มิตรพิสมัย ริบแต่งองค์ทรงเสร็จเสด็จไป ขัน

พรรณราย มีลวดลายที่พักพนักพิง ปูพรม
เจียมเรืองอร่ามที่ตามพื้น ดูราบรื่นสรรสร้าง
เป็นอย่างยิ่ง มีเบาะนั่งวางเกยเชนยอง ทุก
สรรสิ่งเครื่องเลี้ยงพร้อมเพรียงกัน ถึงกำหนด
นางกษัตริย์ที่นัดหมาย เสนานายสี่กรมล้วนคม
สัน ก็รีบไปเชิญเสด็จเจ้าเชตต์กันย์ ให้ผาย
ผันเข้ามายังธานี นางกษัตริย์กับอิตถีคอยมา
รับ ทรงประทับยังหน้าพลับพลาศรี ทั้งเบ็ด
เสร็จเสด็จท้าวเจ้าบุรี ต่างยินดีพากันรีบสัญจร
บ้างขึ้นรถขี่ม้าไยขาแห่ คนดูแลเซ็งแซ่แถ
สลอน มาถึงยังพลับพลาสถาร เจ้านครลง
ขาขาพากันไป เสนาเชิญขึ้นสถิตที่ประทับ
เป็นลำดับเรียบร้อยทั้งน้อยใหญ่ นางกษัตริย์
เชิญเชยชิมด้วยอิ่มใจ ครั้นปราศรัยตามมีไมตรีมา
ทุกพระองค์ทรงสำราญผ่านสมบัติ พูดสวัสดีผา

สุขทรัพย์ทุกข์ยา ผะสาหารการประไยชน์ไภชนา
ก็มีมาบริบูรณ์ทรัพย์สุ่นเครื่อง ๗
เจ็ดกษัตริย์มนัสสาพึงปราศรัย ยิ้มละมัย
ทุกสิ่งตามไปตามเรื่อง ไม่มีทุกข์สุขสำราญที่บ้าน
เมือง ความรุ่งเรืองผาสุขสนุกสบาย ได้ทราบ
สารเสาวณีศรีสวัสดิ์ ก็เร่งรัดพากันรีบผันผาย
จะสังหารผลาญศึกชนิดร้าย ให้วางวายมิให้
ทันดวันเย็น สนทนาตามพระอิตา นางพระยา
ทำเป็นผู้ไม่รู้ไม่เห็น บ้างยักคิ้วพลิ้วพิศท่าบิดเบน บ้างเข้มันตูนางไม่วางตา ๗

(ยังมีต่อ)

หนังสือที่พิมพ์เสร็จและมีจำหน่ายแล้ว คือ

ตำรวญต่างๆ สวดมนต์เจ็ดตำนาน ดับสองตำนาน
ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎก ทำฉัตรเช้าค่ำ ตำรวายทานต่างๆ
เครื่องเล่นมัทรี ทำนายฝัน พญาฉัททันต์ สุบินกุมาร
นกกระจาบ นางอุทัย ตรวัดติรักษา อาราดโจหาร (ทิศดี
ทิศร้าย) ระเด่นวันไก มาร์คัรตรัสต์ กลอนดอกสภาคอิสาณ
ลิเกพระยาน้อย อุทาหรณ์สอนจิตต์ชนิษฐา แม่หม้ายสอน
ลูก เพลงเรือ สุภาษิตสอนยา (พิเภกสอนบดร อิศรญาณ)
สุภาษิตสอนหญิง สุภาษิตสอนเด็ก นิราสเดือน นิราสพระ
แท่นดงรัง นิราสลาเด็ก นิราสไพ่ นิราสพระแท่นดิลาอาสน์
พระอภัยมณี ๓ ถึง ๑๐ นิทานยายกับตา ๔ เล่มจบ
ลักษณวงศ์ ๓ ,, ๔๐ ดาวเรือง ๔ ,,
แก้วหน้าม้า ๓ ,, ๔๐ ไกรทอง ๗ ,,
ตังอ่อน ๑๐ เล่มจบ ปลาบู่ทอง ๔ ,,
พระรถ–เมรี ๔ ,, สังข์ทอง ๕ ,,
หอยทอง ๕ ,, นางกะเชอก้นรั่ว ๒ ,,
(ที่ไม่ได้บอกจำนวนเล่มเดียวจบทั้งนั้น)

โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ วัดเกาะ ผู้พิมพ์จำหน่าย

ต่างจังหวัดต้องการโปรดมีจดหมายสั่ง ยินดีส่งให้เสมอ

สิงห์โตทอง ๓
บาทขาดราคาเชิญมาซื้อ
หนังสือหน้าวัดเกาะเหราน่าอ่านนา
ราษฎร์เจริญโรงพิมพ์ร่มเมรวา
เชิญท่านมาซื้อดูศรีดี
ได้อ่านพิมพ์ครั้งแรกแปลกาเรื่อง
อ่านแล้วเปลื่องความทุกข์เป็นสุขี
ท่านซื้อไปอ่านฟังให้มั่งมี
เจริญศรีศิริสวัสดิพิพัฒน์เอย ๆ
พิมพ์จำหน่ายที่
โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ วัดเกา

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ ร.พ. ราษฎร์เจริญ หน้าวัดเกาะ ตำบล พระนคร
นางทองคำ พวงศ์แพทย์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๔๗

สิงห์ไต่ทอง

โดย บุษย์ รจนา

เล่ม ๓

ตั้งแต่พระสิงหรัตน์รบทัพม่าเสร็จกษัตริย์ศึกษา แต่นางสร้อยรังศรีรักมั่นไม่ลืมเลือน ยกทัพมารบกับพระสิงหรัตน์ นางรักสุบพ่นน้ำกรดทำร้ายพระสิงหรัตน์ นางเห็นท้าวพิศวงความหลงใหล จึงปรารัยตามประสงค์เป็นวงศา พอกข้าศึกยกหาญฆ่าญศักดา พิฆาตฆ่าทรงธรรม์ลงบรรลัย ไม่มีผู้รับรอาจต่อต้าน สิ้นวงศ์วารผันแปรระแก้ว

ไข จึงมีสารบอกกล่าวถึงท้าวไท ฉันจอบใจ
ยกมาทุกชาตินี้ ถ้าพระองค์ปราบสงครามมีความ
ชอบ ฉันจะมอบให้บำรุงที่กรุงศรี กับโฉมยง
นงนุชพระบุตรี ครองบุรีสืบสมบัติขัตติยา แล้ว
ประทานพวงมาลัยใส่พระหัตถ์ เจ็ดกษัตริย์พา
กันทรงหรรษา รับมาลัยไปชมดมมาลา ชำเลือง
ตาดูนุชพระบุตรี บ้างแอบเล็งเพ่งพิศกนิษฐา พระ
อิศาเอียงอายชะม้ายหนี ต่างอาสาชิงชัยกับไพรี
เอาชีวิตแลกเจ้าเยาวลักษณ์ บ้างทูลว่าข้าศึกที่
ยักหาญ จะล้างผลาญหันเล่นให้เป็นผี บ้างก็
ว่าเทวาถึงอาวักษ์ จะหาญหักมิให้รอดตลอด
วัน ชิงกันรับอาสาจอกล้าหาญ ต่างว่าชาน
ทุ่มเถียงเสียงสนั่น บ้างชำเลืองเยื้องท่าตาเมียง
มัน บ้างกัดฟันกลอกหน้าทำท่าทาง นางพร
ยาปราณีกลัววิวาท ตรัสประภาษเกลี้ยไกล่ม

ให้หมาง ทุกพระองค์ทรงฤทธิ์ฤทัยฦาวงศ์ อย่า
ระคางเคืองขุ่นคันวุ่นวาย แล้วเชิญให้เจ็ดพระ
องค์ทรงเสวย เครื่องสังเวยสารพัดจัดถวาย
เจ็ดกษัตริย์เอมอิ่มท้องย้มพราย แล้วผันผาย
พร้อมเพรียงกันเลียงกัน ทั้งเหล้าข้าวตาวหวาน
ใส่จานตั้ง ขนมบังผัดปูทั้งหมูหั่น เป็ดแพนง
แกงกาหรี่หมี่ทอดมัน มัสมั่นหมูแฮมแหนมสุกร
ยอยำหรับดูสำรองของเสวย ทั้งนมเนยเป็น
ถาดับสลับสลอน เสวยเสร็จเจ็ดท้าวเข้านคร
บทรเข้ามาทูลลานาง จะยกทัพวันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้
ให้ฤกษ์ดีเมื่อเวลาห้องฟ้าสาง บ้างว่าบ่ายได้
ฤกษ์ที่เบิกทาง บ้างว่ากลางคืนนี้จะกรีธา ต่าง
ชิงถ้อยทูลความตามประดาว ที่ใจอยากยกทัพรับ
อาสา นางกษัตรีย์ตรัสช่วยอวยพรมา ยุทธนา
ไพรีให้มีชัย เจ็ดกษัตริย์รับพรถวายสวัสดี

ใสมนัสสัยมแย้มอยู่แจ่มใส แล้วท่างทูลลามา
พลับพลาชัย อรทัยเยื้องย่างเข้าปรางค์ปรา
ศรีรุ่งแจ้งแสงทองอันผ่องใส อไณทัยสอดส่อง
ห้องเวหา เจ็ดกษัตริย์พี่น้องก็ลงพักตรา ท่าง
กรีธาพลนิกรไปรอนราญ ฯ
ท้าวไอยรัตน์ขัตวงศ์อันทรงม้า ยกโยธา
มาข้างทางอิสาณ ฯ
ท้าวกรีฑะวาฤทธิไกรผู้ชัยชาญ ยกทวย
หาญตรงมาทิศประจิณ ฯ
ท้าวไอยจักรศักดาคุมทาทัพ ยกพลขับ
เยื้องยักทิศทักษิณ ฯ
ท้าวคะเชนทร์ชาญชัยใจหมิ่นพี ขึ้นขี่ม้า
สินธพครบโยธี ยกพลมาทิศพายัพรับยงยุทธ์
ท้าวตรีนุฏสุดหาญชาญชัยศรี ยกพลมาดิต
ต่อหรดี ฯ

เจ้าบุรีทานทวันชาญศักดา ก็เร่งยกพลไกร
ไม่ไขจ้เขว ทางอาคเนย์ไม่ให้ผิดตามทิศา ฯ
ท้าวกาฬนากยกมาทิศบูรพา เจ้าพาราแยก
กันต่างครรไล ฯ
จะกลับกล่าวสันธมาศราชฐาน ได้ทราบ
สารหาญศึกข้าศึกใหญ่ ผู้รักษาด่านนอกเข้ายน
ยอกไป เสนาในเข้าเผ้าเจ้าบุรี บังคมทูลมูล
ความสงครามใหญ่ เจ็ดท้าวไทหมายมุ่งรบกรุง
ลี ทั้งเจ็ดทิศยกมายังธานี ศึกครั้งนี้เหลือ
ที่พันประมาณ ฯ
องค์ท้าวท้าวทศวงศ์ทรงสดับ ว่ากองทัพยก
มาเหลือกล้าหาญ ให้หวาดหวั่นพรั่นใจด้วยภัย
พาล มีโองการสั่งมหาเสนาใน เกณฑ์พลไว้
ให้รักษาอาณาเขตต์ รอบนิเวศน์ราชวังทั้ง
เหนือใต้ ให้นั่งยามตามทางระวังภัย เอาปืน

ใหญ่จุกช่องไว้บ้องกัน ตามหัวเมืองเฉณฑ์ไพร่
ไปรักษา ข้าศึกมาได้รับถึงกับขัน กองทัพทั้ง
เจ็ดทิศมาติดพัน เร่งจัดสรรหวยหาญได้ราญ
รอน พระอมวังสั่งเสร็จสิ้นสรรพ เข้าสู่ปราง
นพรัตน์ประภัสสร เสนีรับบัญชานรากร ก็
รีบร้อนจัดความตามโองการ ๆ

องค์ท่านท้าวเจ้าพาราทรงปรารภ ศึกสมทบ
กันมาเหลือกล้าหาญ ตรัสบอกพระหน่อไทพวก
ภัยพาล พันประมาณยกมาพาราเรา ทั้งเจ็ด
ทิศเจ็ดทัพพลนับล้าน เหลือต้านทานสัตรูจะ
เอา สงสารบุตรสุดกำลังด้วยยังเยาว์ ที่จะเข้า
ชิงชัยกับไพรี พระหน่อไทไม่พรั่นกลัวหวาด
จึงทูลว่าลูกน้อยไม่ถอยหนี ถึงโกฏิแสนแน่น
มายังธานี ดังแมลงหวี่แมลงเม่ามาเข้าไฟ ตัว
ลูกจะสังหารผลาญให้ยับ ทั้งเจ็ดทัพพระกำลัง

ให้ทัดทัย บิดาอย่าร้อนใจ ขอแต่ให้
ภูวนารถประสาทพร ๆ

ท้าวทศวงศ์ทรงวังฟังโอรส ค่อยเบาน้อง
ปลดโศกเศร้าบันเทาถอน มอบลูกยาว่าขานการ
นคร จะราญรอนสงครามตามแต่ใจ พระหน่อ
นารถนอบนบเคารพรับ จะจัดทัพสงครามตาม
นิสสัย ทูลลาองค์ทรงธรรม์แล้วครรไล เสด็จ
ไปพระที่นั่งบัลลังก์รัตน์ สะพรั่งพร้อมเสนาพวก
ข้าเฝ้า ลงน้อมเกล้ากราบกรานประสานหัตถ์
พระสุริยวงศ์ทรงศักดิ์จักรพรรดิ์ สั่งให้จัดพล
ไกรผลาญไพริน ให้พี่เลี้ยงพระพิทักษ์เป็นแม่
ทัพ ไปคอยรับปฏิบักษ์ทิศทักษิณ พระภักดี
คุมไพร่ใจทมิฬ ไปปราจีณคอยรับกองทัพมา
เราจะยกทัพหลวงล่วงถึงลาศ ไปพิฆาตบ้าจามกร
ในทิศา คอยกำจัดสัตรูทิศบูรพา จัดไยธาให้

เสร็จในเช้าวัน ท่านเจ้ากรมโยธามหาอำมาตย์
รับพระราชบัญชาน้าราสรรค์ บังคมลาออกมาไม่
ช้าพลัน พระทรงธรรม์กลับย่างเข้าปรางค์ทอง
เสนาผายนายเวรเร่งเดินพล ยอแสงกันเพี
นายเบิกจ่ายของ จัดรุงค์สงครามเป็นสามกอง
มีนายรองสำรวจคอยตรวจการ ที่หลบลี้หนีหาย
เอานายหมู่ มาข่มขู่ตามหาโยธาหาญ ต่างเร่ง
รัดจัดพหลอดหม่าน ขนับขนานโยธาแสนยจกร
อาวุธรบครบตนพลขันธ์ ตั้งเรียงกันสามทัพ
สลับสลอน พร้อมคะเชนพรเกณฑ์หัดอัศดร
พลากรพร้อมเสร็จในเช้าวัน

พระพิทักษ์ภักดีผู้มียศ ถึงกำหนดยกทัพที่
คับขัน ก็แต่งตัวสงครามไปตามกัน เหน็บกัน
หย้นถือกะบี่แล้วลีลา มาคอยเฝ้าทรงยศโอรส
ราช พร้อมอำมาตย์สองฝ่ายทั้งซ้ายขวา บ่าง

พระองค์พงศ์กษัตริย์ขัตติยา ได้เวลายกพลระ
รงค์ เข้าสรงน้ำสำเร็จเสด็จย่าง ออกจากปรางค์
ชนั้นบัลลังก์หงส์ สองพี่เลี้ยงประณตบทมงส์
พรถาวรสวัสดิ์ ให้กำจัดราบเคียนที่เสี่ยนหนาม
จงมีชัยไปกำราบได้ปราบปราม ที่ดวนลาม
ไพรินทร์นี่ฯ

พระพี่เลี้ยงสองฝ่ายเป็นนายทัพ น้อมคำ
นับบรับรสบทศรี กราบทูลลาออกมาขันพาชี
ได้ฤกษ์ดีชั่วนามตามระบิล พระพิทักษ์แม่ทัพ
ขับพหล หมายประจญปฏิปักษ์ทิศทักษิณ พระ
กำลังยกมาทิศปราจีน ที่ไพรินยกทัพคอยรับรอง
ยังที่พระหน่อขิบดินทร์สินวิศา พี่เลี้ยงยก
พลไกรไปทั้งสอง จะต้องยกสงครามเป็นสาม
กอง ขามด้านยงทัพหลวงล่วงลีลา ก็จัดแจง

แต่งองค์สรงสนาน ชลธารหอมฟุ้งปรุงบุหงา
จับผิวเหลืองเรืองรองดังทองทา สรงธาราเสร็จ
สรรพประดับองค์ ทรงเครื่องยุทธ์สุดวิเศษเพียรประดับ สำหรับรับสงครามตามประสงค์ ใส่
เกราะนวมสวมถันกะสันทรง สังวาลย่างทับทรวงดวงจันทา ครั้นเสร็จสรรพจับแก้วแววสุวรรค์ กุมพระขรรค์ทรงถือที่มือขวา ยุรยาตรเยื้องย่างจากปรางค์ปรา เสด็จมาถวายบังคมพระทรงธรรม์ ทั้งสองท้าวเข้านครอวยพรให้ จงมีชัยไพรินทร์อันอาสัญญ์ ให้แคล้วคลาดสาดศาสตราสารพัน พวกไพร่ยักย่อยยับอัปรา พระหน่อนารถเรืองฤทธิ์อดิศร รับพระพรใส่ไว้ในเกศา ทรงเฉลิมเพิ่มพูลกราบทูลลา เสด็จมาขึ้นนั่งหลังสิงห์ไตร พร้อมพหลพลโกรชาญชัยศรี ไปฤกษ์ดีถวายหาญก็ขานไห่ สันฆ้องชัยบายศรี

สุริโย เสี่ยงก้องโกลาลั่นสนั่นไป ยกทวยหาญผลาญสัตรูทิศบูรพา พวกไพร่ยาผายผันเสี่ยงหวั่นไหว ครั้นถึงที่สงครามสนามชัย ทางที่ในวิถีไพรีมา ก็ยั้งหยุดไพร่ยาพวกตาทัพ ออยรบรับบ้างจามิตรตามทิศา ตั้งค่ายตามนามครูขยุทธนา ตามตำราคัมภีร์ที่มีนาม สามค่ายตั้งห่างกันมาร้อยห้าเส้น พอแลเห็นชิงชัยในสนาม ถ้าใครพลั้งพลาดลงช่วยสงคราม ได้ปราบปรามชิงชัยด้วยไพรี

ฝ่ายทั้งเจ็ดกองทัพพร้อมอาสา ยกพลมาหมายมุ่งรบกรุงศรี องค์ท้าวท้าวกรีชะวาศักดาดี ยกไพร่ประชิดติดปราจีน ถึงด่านหน้าพาราเห็นตาทัพ ตั้งค่ายรับชิงชัยในไพรสณฑ์ ให้ขัดขวางทางท่าน้ำนราลัน พวกไพรินตั้งมั่นประจัญบาน ให้รอราทางทัพหยุดยับยั้ง พังกำลังข้าศึกหยุด

หาญ ฝ่ายพี่เลี้ยงหน่อไทผู้ชัยชาญ เห็นภัย
พาลยกมาจะราวี สั่งให้เตรียมพลไกรพอได้ครบ
แต่งตัวรบสงครามตามราชี จับอาวุธยุทธนาขึ้น
พาชี ขับไยยี่มาสงครามร้องตามไป เหวยผู้
ใดนายพลหรือไพร่บ้า ที่เมืองข้าขัดเคืองด้วย
เรื่องไหน จึงได้ยกไยยามาชิงชัย บังอาจใจ
ถวนสามหาความตาย

ท้าวกรีชะวาเคืองขัดพังร้องว่า ขับม้ามา
ร้องทวาดดังมาตรหมาย เหวยนายพลคนผิดที่
คิดร้าย ข่าสหายเรานั้นสิ้นบรรลัย เราจึงยก
จตุรงค์มาลงโทษ ให้สิ้นโคตรปฏิบักษ์ลงทัณฑ์
ว่าพลางขับพหลพลไกร เข้าชิงชัยพลนครไต่
รอนราญ พวกไยยี่พระพี่เลี้ยงไม่เลี่ยงหลบ
เข้ารับรบพันฟาดกันฉาดฉาน ต่างรับรองป้องกัน
กันประจัญบาน พวกทวยหารสองข้างต่างวาง

วาย ท้าวกรีชะวาขับม้ารองก้องเสียง ไล่พี่
เลี้ยงรบพุ่งคิดมุ่งหมาย พระพิทักษ์รับรองบัด
ป้องกาย ทั้งสองฝ่ายองอาจต่างฟาดฟัน ๆ

ฝ่ายกองทัพไชยจักรทิศทักษิณ รีบผันผิน
ถึงประเทศที่เขตต์ขันธ์ เห็นกองทัพรับรองอยู่
ป้องกัน ตั้งค่ายมั่นขีดขวางหนทางไป องค์ท้าว
ท้าวแม่ทัพขับพหล เร่งไพร่พลบุกบั่นเสียงหวั่น
ไหว พระภักดีกรีชาขับม้าไป เร่งพลไกรกอง
ทัพออกรับรอง ทั้งสองข้างต่างกล้าไยยาหาญ
ต่างรอนราญฟอนพื้นผันผยอง ๆ ท้าวไชยจักรชักพระแสงแกว่งตะบอง ขับม้ารองเกรียวกราดไล่ฟาดฟัน พระภักดีศักดาขับม้ารับ ต่างกลอกกลับป้องปัดสะพัดผัน ด้วยกล้วแกล้วแกล่วคล่องรับรองกัน พลวันรอนราญต่างชาญชัยพลต่อพลรณรงค์ด้วยฤทธาจ ต่างพิฆาตฟาดฟัน

กันหวั่นไหว เสียงสะเทือนเลื่อนดันสนั่นไป
ข้างบรรลัยไพร่นายวายชีวา ฯ
๔ ฝ่ายทัพท้าวกาขนากเพศนาคร้าย คิดมั่น
หมายตีทัพรับอาสา รีบยกพลมาทางทิศบูรพา
เห็นโยธาตั้งค่ายเรียงรายกัน จะบั่นบุกรุกไล่
เห็นไม่ได้ จึงสั่งให้หยุดพหลพลขันธ์ ให้ตรวจ
ตราเตรียมตัวอยู่ทั่วกัน ลงตั้งมั่นกอยพัง
กำลังพล ฯ
๕ บ่วงองค์พระสิงหรัตน์วัศมี เห็นไพร่ยกมา
โกลาหล เร่งให้จัดกองทัพรับประจญ ในบัด
ดลพลขันธ์พร้อมทันการ องค์พระหน่อนพิศร
อิศโร ขึ้นสิงห์ไตที่นั่งบัลลังก์หาญ ให้เร่งพล
นิกรมารอนราญ ประจัญบานชิงชัยด้วยไพรี
พระขับสิงห์ไตมาร้องว่ากล่าว ใครเป็นเจ้าทวย
หารชาญชัยศรี ยกพลมายุทธนาถึงธานี ทำ

ร้ายขัดเคืองด้วยเรื่องไร ฯ
ท้าวกาขนากฟังว่าขับม้าร้อง ประกาศก้อง
สิงหนาทเสียงหวาดไหว เหวยนายพลคนกล้า
ชะล่าใจ เจ้าชิงชัยฆ่าสหายเราวายปราณ ยัง
ทำไม่รู้ตัวที่ชั่วช้า เราจึงมาสงครามติดตามผลาญ
ให้สิ้นหมดปลดปลงทั้งวงศ์วาร ว่าพลางทาง
ขับทวยหาญเข้าราญรอน พวกไพร่พลรณรงค์
ด้วยองอาจ ต่างพันฟาดประจัญบานชาญสมร
ทั้งสองข้างต่างกลุ้มทะลุมบอน พลนครรบรุกไล่
บุกบัน พลกาขนากย่อยย่นลงบ่นบี้ พลบุรีเข่น
ฆ่าลงอาสัญญ์ ท้าวกาขนากขับม้าเข้าผ่าพ้น
พลขันธ์กลับแยกแตกกระจาย พระสิงหรัตน์ขับ
สิงห์วิ่งกะโชก ร้องไล่โฮกรุกไล่ไพร่ทั้งหลาย
ท้าวกาขนากบากบั่นบ้องกันกาย พงศ์นาวายณ์

หันหวนเข้าสวนแทง กายนากรับรองบัดบังบัด
เฉวียนฉวัดพลันพันพระแสง ต่างชิงชัยไล่
ล้างกันกลางแปลง ด้วยขันแข็งรอนราญต่าง
ชาญชัย ทั้งสามทิศสามทัพต่างรบรบ ในพื้น
ภพเลื่อนลั่นสนั่นไหว ท้าวไวยจักรศักดิ์สิทธิ์
ฤทธิไกร ไล่ชิงชัยหาญหักพระภักดี พระพี่
เลี้ยงเลี่ยงลี้เป็นที่หลบ ชักสินธพโผนผ่นทำเป็น
หนี ไวยจักรรุกไล่พอได้ที่ พระภักดีพันฟาดฟาด
ด้วยสาตรา ถูกคอฉาดขาดดิ้นตกสินธพ พล
รบเห็นนายวายสังขาร์ ต่างหลบลี้หนีหาย
กระจายมา ๆ

ฝ่ายว่าบัจจามิตรทิศปราจีน รบกับพระพิ-
ทักษ์ไล่หักหาญ ต่างต่อต้านโรมรันโลนผันผี
พระพี่เลี้ยงอ่อนใจสู้ไพรินทร์ เพียงจะสิ้นแรงลง
ไม่ทรงกาย ถรีชะวาไล่รุกเข้าบุกบัน พลขันธ์

สงครามระส่ำระสาย พระภักดีมีชัยคุมไพร่นาย
รับผันผายตรวจตราบัจจามิตร เห็นข้าศึกรุกราญ
ไล่หาญหัก พระพิทักษ์ย่อหย่อนลงอ่อนจิตต์
พระภักดีเร่งไพร่ไล่ประชิด เข้าช่วยมิตรชิงชัย
ด้วยไพรี ๆ

ท้าวกรีชะวาเห็นทัพมารับรบ ศึกสมทบกัน
มาชักม้าหนี สองพี่เลี้ยงรุกไล่พอได้ที่ พระ
ภักดีพิฆาตก็ฟาดฟัน ถูกกรีชะวาอักเข้าอกตก
สินธพ ลงสลบชีวาสิ้นอาสัญญู พวกไพรีหนี
แยกย้ายแตกกัน พลวันหนีด้วยกลัวภัย
พระพิทักษ์ภักดีศรีสวัสดิ์ ครั้นกำจัดปฏิปักษ์สิ้น
ศักษัย ยังเป็นห่วงด้วยองค์พระทรงไชย ยก
พลไกรไปดูทิศบูรพา เห็นท้าวไทไพรีมาตีทัพ
เข้ารบรับทรงยศโอรสา สองพี่เลี้ยงโอบล้อม
ล้อมเข้ามา ไล่เข่นฆ่าไพรีพวกรี้พล ท้าวกา

ขนากเห็นทัพรับสมทบ เลี้ยวกลบรบรับอยู่สับ
สน สองพี่เลี้ยงหน่อไทไล่ประจญ อลวนเวียน
วงในสงคราม ท้าวกาขนากขัดขวางอยู่กลาง
ทัพ สุดจะรับเหลือกำลังด้วยทั้งสาม ถูกตีตก
ม้าลงในสงคราม พี่เลี้ยงตามโจนจับท้าวกลับ
ตน เผ่นเถลือกเสือกกลาหน้าไถล พี่เลี้ยงไล่
ตามจับอยู่สับสน พลวันหันเหียนอยู่เวียนวน
พวกไพร่พลยับแยกแตกกระจาย ๆ

ฝ่ายท่านท้าวเจ้าบุรีทั้งสี่ทิศ ยกมาตีเขตต์
คันธ์ดังมันหมาย ดูกองทัพสัมสนพลนิกาย
เห็นสหายเสียทัพอัปรา ต่างก็ขับพลไกรเข้าไป
รับ ปะทะทัพพันตายทั้งซ้ายขวา สองพี่เลี้ยง
รับรบตลบมา ยุทธนาสองท้าวเจ้านคร พระ
สิงหรัฐน์ขับสิงห์ไกรร้องโห่โฮก เผ่นกระโชก
ชาญชัยดังไกรสร เข้ารับรบกับท้าวกะเชนทร

ต่างราญรอนไวว่องบีบบ้องกัน พระหน่อนาวถ
ช้างควงแก้วไกเมฆ ถูกท้าวกะเชนทร์ตกตชา
สงอาสัญ พระพิภักษ์รบกับท้าวทนต์ระวัน
ได้ทีฟันท้าวไทบรรลัยลาญ พระรักษ์รบรับ
กับประยุทธ์ กับทรีกฎท่านท้าวเจ้าสถาน พระ
พี่เลี้ยงบุกบั่นประจัญบาน ประหารผลาญท้าวไท
บรรลัยลง ๆ

ฝ่ายไวยวัตน์กับพระยากาขนาก เห็นเพื่อน
ยากแหลกลุ่ยเป็นผุยผง สุดจะรอต่อต้านราญ
รงค์ ทั้งสององค์เจ้าบุรีหลบหนีไป พระสิงห-
วัตน์ขี่ตามวงศ์พงศ์ภักษ์ตรีย์ ได้ทำรงัดปฏิบักษ์สิ้น
ศักษัย ก็ยกทัพกลับหลังเข้าวังใน สำราญใจ
สุดสิ้นมลทินพาล ๆ

ฝ่ายพวกเหล่าไยอีที่หนีหาย รีบผันผายมา
ถึงซึ่งสถาน เข้าหาเสนาแจ้งแสดงการ ไปรอน

ราญชิงชัยกับไพร่ ทั้งเจ็ดทัพยับแยกลงแตกปั่น
เจ้าจอมพลวางวายบ้างหน่ายหนี จงทูลองค์
กัลยาณ์เจ้าขานี้ พวกไพร่กล้าหาญชาญ
ฉกรรจ์ ขุนเสนาฟังแจ้งแถลงเล่า รีบไปเฝ้า
เยาวเรศเจ้าเชตวันธ์ ยังหน้าที่แท่นทองห้อง
สุวรรณ บังคมคัลทูลแจ้งแห่งคดี ที่อาสาเจ้า
นิเวศน์ทั้งเจ็ดทัพ ลงย่อยยับล้มตายบ้างหน่าย
หนี ด้วยกล้าหาญชาญชัยพวกไพร่ โยธีหนี
มาแจ้งแสดงการ

นางกษัตริย์อัดอั้นให้ตันอก แสนวิตกว้า
ศึกที่ยึกหาญ เจ็ดกษัตริย์ตัดชัยบรรลัยลาญ
แสนสงสารด้วยท้าวเจ้าบุรี ให้อ้นอั้นจนจิตต์จะ
คิดอ่าน ฤดีตาลกลับย่างเข้าปราง[ค์]รี ลดพระ
องค์ลงแท่นแผ่นมณี ตรัสพาที[แจ้ง]จิตต์กับยิดา
การสงครามความผิดติดวิบัติ เจ็ดกษัตริย์ยกทัพ

รับอาสา ลงบันยี่เสี่ยทัพอัปรา ถึงชี่วาอาสัญญ์
ด้วยกันไป ด้วยเหลือแล้วแกล้วกล้าบ้าจามิตร
สุดจะคิดผันแปรที่แก้ไข เป็นคราวเคราะห์เพราะ
กรรมทำกะไร เป็นจนใจของแม่จะแก้ถัน พระ
ยิดาอาดูรพูลเทวศ ได้ฟังเหตุกลุ้มกลัดให้อัด
อั้น คิดถึงพระบิตุรงค์ปลงชี่วัน เผ้าโศกศัลย์
เศร้าหมองทั้งสองนาง ฯ

จะกลับกล่าวกรุงไกรไชยรัตน์ นางกษัตริย์
ทั้งสองได้หมองหมาง ผู้ด้วยท้าวไทไปทัพลงอับ
ปาง ได้ขัดขวางแม่ทัพเขาจับไว้ พระยิดาอาดูร
พูลเทวศ ถึงบิตุเรศขัดข้องได้หมองไหม้ ได้
ทราบสารพระเจ้าอาวี่ชีวาลัย ไปชิงชัยปลดปลง
ในสงคราม ยิ่งสองทุกข์สองทัพให้คับอก ความ
ม่นหมกในจิตต์ไม่คิดขาม ต้องไปหาอาวัสะไว้
ให้ได้ความ ไปติดตามชิงชัยด้วยไพบันต์ คิด

พลางทางทูลลามาตุเรศ ไปพึ่งเหตุมาตุฉาที่อาสัญญ์ ได้สงครามตามองค์พระทรงธรรม์ ถึงชีวันมรณาไม่อาลัย ๆ

นางกษัตริย์อัดอั้นให้ตันสิตต์ พังพระยิดรแจ้งเถลงไข สุดทานทัดอัดสนให้จนใจ ด้วยจะไปตามติดพระบิตุรงค์ คิดถึงผัวมัวไหม้ใจสลด มธุรสผ่อนตามความประสงค์ เจ้าจะไปให้อุตส่าห์รักษาองค์ อย่าทะนงฮึกหาญการสงคราม คอยพูดจาว่ากล่าวกับเขาก่อน ให้โอนอ่อนโดยสุภาพอย่าหยาบหยาม อันพาที่ที่รักษาสง่างาม ให้มีความเมตตาประชากร อย่าโอหังตั้งข่มด้วยลมปาก จะได้ยากจงจำคำแม่สอน นางกษัตริย์ตรัสสั่งเจ้าบังอร แล้วเสร็จจามายังบัลลังก์ชัย พร้อมข้าเฝ้าเกล้ากัมประณมหัตถ์ คอยพังทรัสข้อความตามนิสสัย นางจอมขวัญบัญชา

เสนาใน เร่งเกณฑ์ไพร่ให้ทันวันพรุ่งนี้ อิดาเจาะไปหาอาวุธใกล้ ที่เวียงไชยรังหวัดรัตน์ แล้วจะไปตามท้าวเจ้าบุรี ที่เสียที่ไปทัพเขาจับไว้ ขนเสบียงอบนบเครื่องพร้อม มาจัดทัพเกณฑ์กันอยู่หว้นไหว พร้อมด้วยพวกพหลพลไกร อโณทัยรุ่งรางสว่างวัน ๆ

บ้างพระนุชบุตรีศรีสมร ทิณกรรุ่งสว่างกลางสวรรค์ นางพี่นองค์สรงชลปนสุคันธ์ ทรงรัตสรรโสภาเครื่องอาภรณ์ แต่งวันแก้วประดับระยับศรี รัศมีงามสรรพดังอัปสร กล้องไฟฟ้าทรงจับสำหรับกร ฤทธิรอนเกรียงไกรผลาญไพรินท์ สองนารีพี่เลี้ยงมาเคียงข้าง นางจากปรางค์พรรณรายเสร็จผายผัน มาเฝ้าพระมาตุราชปราสาทจันทน์ อภิวันท์มารดาทูลลาไป พระชนนีอวยพรถาวรสวัสดิ์ อย่าข้องขัดมัว

หมองให้ผ่องใส สิ้นโรคาราคีอย่ามีภัย ให้มีชัยได้บิดามาธานี พระอิศวรรับรสประณตหัตถ์แล้วนางตรัสสั่งพี่เลี้ยงทั้งสองศรี ระวังองค์นงนุชพระบุตรี อย่าให้มีโพยภัยสิ่งไรพาล สองพี่เลี้ยงรับรสบทศรี พระบุตรีลาออกนอกสถาน มาขึ้นทรงรถที่นั่งอลังการ เยาวมาลย์สองศรีพระพี่เลี้ยง ระวังนางนั่งข้างบัลลังก์รถ พอแต่ตหมดให้ขวนประสานเสียง พวกทวยหาญห้อมล้อมอยู่พร้อมเพรียง ออกเดินเรียงรายกันเป็นหลั่นมา ไปจากกรุงมุ่งมาพนาเวศ หมายสังเกตนิวาสมาตุฉา แต่พักผ่อนจรทางกลางมรรคา ได้เดือนกว่าถึงนิเวศน์ที่เขตต์คันธ์ พวกด่านทางต่างแจ้งแถลงสาร ว่าองค์วาสุเร้านายให้ผายผัน ยกพลเข้าพาราไม่ช้าพลัน รถสุวรรณแข้าประทับหน้าพลับพลา พระชนนีกับอิตามาประ-

ทับ อยู่คอยรับโฉมยงดาวมาศา สร้อยรังศรีมิยศลงรถมา น้อมวันทานางพระยาเจ้าธานี วิไลวรรณอัญชะลีพระพี่นาง ทั้งสองข้างต่างวันทดสลดศรี นางกษัตริย์เห็นนัดดามาบุรี ทรงโศกถึงกษัตริย์ภัสดา แล้วปรับทุกข์ยุคเข็ญเป็นวิบัติ ได้ร้องขัดพูลเทวศพระเชษฐา ไปสงครามรบทัพอัปรา พวกบ้าจามิตรกลับจับเอาไว้ พระอนุชาไปตามสงครามช่วย ถึงมอดม้วยวิบัติสงครัชย์ เสียกษัตริย์อาสาพากันไป เข้าชิงชัยย่อยยับอัปรา ทุกวันนี้น้องอาวไม่ผาสุข ด้วยความทุกข์มิได้สิ้นถวิลหา ทุกข์ถึงผัวจายชีวังพิยา กินน้ำตาต่างข้าวทุกเช้าเย็น พระนัดดาอุตส่าห์มาหาอาวนี้ เป็นไรมีที่เบื่องหรือเคืองเข็ญ ความทุกข์โศกโรคภัยสิ่งไรเป็น หรือหลานเห็นครามเครียมมาเยี่ยมอาว สร้อยรังศรีนัดดาพังว่าขาน

จึงว่าหลานทุกข์ถึงจึงมาหา ด้วยว่าได้ทราบข่าว
พระเจ้าอาว์ ไปยุทธนาเสี่ยทัพกับชั่ว กลัวแค้น
ใจรักษาสิทหาญหัก สองทรงศักดิ์วายชนม์ลงบันชี้ ฉันจะไปชิงชัยกับไพรี แจะมานี่ทูลลา
เจ้าอาว์ไป นางวิไลวรรณลามาศรี พังพระพี่
ทูลแจ้งแถลงไข ความขุ่นข้องราคีนอรินทร์ภัย
สมกับใจที่จะไปผลาญไพฉันท์ จึงว่าน้องก็แสน
จะแค้นนัก ปฏิบักษ์เข่นฆ่าบิดาฉัน จะไปด้วย
ช่วยพี่ผลาญชีวัน ให้อาสัญญ์ปลดปลงทั้งวงศ์
วาร พระพี่นางพังสนองพระน้องแก้ว จำดีแล้ว
น้องยาใจกล้าหาญ ไปช่วยพี่ชิงชัยด้วยภัยพาล
แทนคุณท่านบิตุรงค์ที่ปลงชนม์ ภนิยฐาบังคล
บทศรี ตามเสาวณีที่ตรัสไม่ขัดสน จึงทูลพระ
องค์ทรไปรดผ่อนปรน ขอลาชนม์ไปล้างภัยพาล
นางกษัตริย์พังอดที่ปราศรัย ให้เครงใจ

นัดดาสุดว่าอาน ไม่ทานทัดตรัสห้ามผ่อนตาม
การ พามนัสอนสั่งสองบังอร เจ้าเป็นหญิงชิง
ชัยมิใช่ชั่ว ระวังตัวให้ดีศรีสมร อย่าเหิมยึก
หักหาญจะราญรอน ค่อยผันผ่อนพลนาเธอรา
พัพ ขอพระพี่เขาจับเอาไว้ ถ้าเขาให้ผ่าน
เกล้าที่เขาจับ อย่าคุมแค้นแทนทบคิดรบรับ ยก
พลกลับสถานเชื่อมารดา สองนางรับสาวณี
ศรีสวัสดิ์ ลงน้อมหัดถ์อภิวันท์ด้วยหรรษา นาง
สาวน้อยสร้อยรังศรีผู้ปรีชา บอกน้องยาเราต้อง
แปลงจำแลงกาย เป็นสตรีใครรู้จะดูถูก มัก
พ้นอุ่กสบประมาทคิดมาตรหมาย สำหรับรับ
อดสูไม่รู้วาย ด้วยผู้ชายพิสวาทคิดพาดพิง
นางกษัตริย์ตรัสตอบว่าชอบนัก คนขี้มักลบหลู่
เป็นผู้หญิง อย่าให้เป็นสตรีแล้วดีจริง สิ้นประ
วิงมาตรหมายด้วยชายชาญ แล้วตรัสสั่งเสนีอยู่

ที่เผ้า อย่าช้าเข้าเร่งรัดจัดทวยหาญ ยิดาเราเขา
จะไปรบภัยพาล ให้ทันการวันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้
แล้วตรัสชวนหลานยาธิดานาฏ ลงจากอาสน์
เยื้องย่างเข้าปรางค์ศรี เสนามาเร่งรัดจัดโยธี
รุ่งราตรีพร้อมไปด้วยไพร่พล ครั้นแจ่มแจ้งแสง
ทองขึ้นผ่องใส อโณทัยสอดส่องห้องเวหน ทั้ง
สองนางพี่น้องคัมภีรวงศ์ นิรมลตกแต่งเปลี่ยน
แปลงกาย ทรงเครื่องอย่างชายชาติราชหงส์
ฉลององค์รัดกะสันให้สันหาย อันทนุภูท้อยตู
พรอยพราย สังวาลย์สายสวมองค์ลงกรณ์ จัด
ประดับเครื่องทรงสองนงนุช ดังบุรุษวรองค์ทรง
สมร สีพี่เลี้ยงเคียงนั้งชมบังอร ล่างอนน่า
ชมสมเป็นชาย ผู้ใดดูไม่รู้ว่าผู้หญิง สาวคง
วิ่งตามทักรักไม่หาย สองนางพังหมางเมินสะ
เท้อนอาย ช่างพิปรายว่าขานรำคาญครัน เช่น

นั้นแล้วฉันจะสังหารสิ้น แปลงกายให้เป็นชาย
คล้ายกับฉัน เคยร่วมรักจักได้ไปด้วยฉัน ช่วย
โรมรันชิงชัยกับไพรี นางทั้งสี่เลี้ยงเคียง
สนอง ไม่ทันน้องคิดอ่างขนางหนี แล้วต่าง
แปลงกายาสีนารี ให้อินทรีย์กลับกลายเป็น
ชายชาญ ทั้งสองพระยิดาพากันสรวล ว่าสม
ควรเป็นอำมาตย์ชาติทหาร คงได้คุ้มชัยกับภัย
พาล พาผานต่างสรวลสำรวลคัน สร้อยรังศรี
ทรามสงวนศรีสุชวนน้อง แล้วจับกล้องไพฑูรย์
เป็นอาวรรพณ์ กนิษฐาอรทัยวิไลวรรณ หัตถ์
กะสันสูบแก้วอันแพรวพราย แล้วพาฉันจาก
ปราสาทเสร็จยาตรเยื้อง นางเชิญเครื่องตามกัน
ออกผันผาย สีพี่เลี้ยงเคียงข้างตามย่างกราย
นางโฉมฉายมาเฝ้าเจ้าบุรี ครั้นมาถึงที่ปรางค์
นางกษัตริย์ สงน้อมหัตถ์ประณตบทศรี นาง

พระยาเทินนุชสองบุตรี แปลงกายมิได้ผิดชะนิด
ชาย ตะลึงงงหลงดูว่าผู้อื่น พอคิดอนมาได้
ดังใจหมาย ทรงชื่นชมโสมนัสสั่งรัสพิปราย
ช่างแปลงกายเข้ามาให้อาวรณ พลางลุบหลังสั่ง
สอนอวยพรให้ อรินทรภัยเคียวเข็ญให้เป็นผง
จงมีชัยในการรณรงค์ ทั้งสององค์เข้าเป็นหญิง
อย่างทั้งกัน สองพระนุชบุตรีศรีสมร รับพระพร
ปรีดิ์เปรมเกษมสันต์ ลงท้ำราบกราบลาไม่ช้า
พลัน ตรารัดออกหน้าพลับพลาชัย พระพี่น้อง
สององค์ต่างทรงรถ มงกุฎจุฬามณีใส สองพี่
เลี้ยงนั่งข้างบัลลังก์ชัย พลไกรพร้อมเพรียงราย
เรียงกัน ต่างแผนกแยกกองเป็นสองทัพ ไม่
ช้อนซับสารวัดต่างจัดสรร นางวิไลวรรณลา
สุดาจันทน์ คุมพลขันธ์ทัพหน้าพลากร สร้อย
รังศรีกัลยาณ์สุดาดวง เป็นกองหลวงคุมทัพ

สลับสลอน พอได้ฤกษ์เมฆกระจ่างกลางอัมพร
พลนิกรโห่ชานประสานกัน ก็เคลื่อนพลกองหน้าโยธาทัพ เป็นลำดับไพร่นายออกผายผัน
เดินกระบวนจากนิเวศน์ที่เขตต์คันธ์ เข้าไพรวันตรงไปเมืองไพรี สร้อยรังศรีกำกับกองทัพหลวง
ยกพลล่วงทางไปในวิถี เสียงสนั่นลั่นมาพนาลี
ด้วยโยธีเหลือล้นพ้นประมาณ แต่แรมทางกลางไพรได้เดือนครึ่ง ก็มาถึงนพมาศราชฐาน ให้
รอรัตจัตุรงค์ยังตั้งตาน ด้วยใกล้ด่านล่วงไปก็ไม่ดี หยุดตั้งค่ายรายหน้าพลับพลาพัก เยาว-
ลักษณ์สองนงค์ลงรถี ขึ้นประทับพลับพลาพนาลี พวกโยธีห้อมล้อมอยู่พร้อมไป สร้อยรังศรี
พี่นางให้หมางหมอง ปรึกษาน้องเจ้าจะเห็นเป็นไฉน จะส่งสารถึงท้าวเจ้าเวียงไชย ตามนิส

สัยศึกษัตริย์นัดสงคราม หรือจะบุกคลุกคลี
เข้าตีด่าน ให้หักหาญวายวางกลางสนาม ทำ
เช่นนี้ก็ไม่ควรจะลวนลาม หรือโฉมงามจะเห็น
เป็นกะไร นางจีไลวรรณสาสุดาสดับ เการพ
รับทูลความตามนิสสัย จะรุกราญหาญรีดก็ผิด
ไป เข้ารุกไล่ตีปล้นเหมือนโจรดง ยุทธนาว่า
ขานการต้องนัด อย่างกษัตริย์สงครามตามประ
สงค์ อย่าให้ผิดกิจการราญรงค์ ควรจะส่ง
สารไปถึงจึงจะดี

พระพี่นางตรัสตอบว่าชอบแล้ว พระน้อง
แก้วก็คิดเหมือนจิตต์พี่ แต่แกล้งปรึกษาน้องดอง
ดูที ควรจะมีสารแจ้งแสดงการ นางว่าพลาง
ทางประจงทรงเลขา คิดตริกตราดังจิตต์ประดิษฐ์
สาร ครั้นเสร็จสรรพับใส่ลงในพาน พามา
สั่งอำมาตย์ราชกะวี ให้เชิญสารามาหานายด่าน

ให้นำสารถวายท้าวเจ้ากรุงศรี แล้วคอยฟังบัญ-
ชาเจ้าขานี่ จะพาที่ว่าขานประการใด ขุนเสนี่
มีย์สบทศรี รับเสาวณีบังคมประณมไหว้ เชิญ
สารมาขึ้นม้าอาชาไนย รีบขับไปถึงด่านชาน
ชาลา ลงม้าพลันผันผายหานายด่าน พฆมาน
แจ้งความตามเลขา จะถวายองค์ท้าวเจ้าพารา
ท่านช่วยพาไปเฝ้าเจ้าเวียงไชย นายด่านฟังกิจ
จาที่ว่าขาน เป็นราชการพาราช้าไม่ได้ พาทูต
มาขึ้นขี่มโนมัย รีบขับไปพักหนึ่งถึงนคร ก็
ลงม้ามาหาเสนาผู้ใหญ่ แถลงไขความการสาร
อักษร ขุนอำมาตย์ราชวังฟังสุนทร ก็รีบจรนำ
เฝ้าเข้าบุรี พอเสด็จออกข้างหน้าเสนาเฝ้า นำ
ทูตเข้าประณตบทศรี พร้อมเสนาพากันอัญชุลี
เจ้าขานี่ทรัสถามตามสงกา เหวยราชทูตถือสารา
เข้ามาเฝ้า สารของเจ้าเมืองไหนมาให้ข้า เป็น

ในนสารศรีที่มีมา ในกิจาจัดขวางเป็นอย่างไร
ราชทูตพูดดีสีอำมาตย์ อภิวาททูลแจ้งแถลงไข
ที่ข้อความตามมีดีใน พระทรงไชยอ่านดูทรงรู้การ

ท้าวทศวงศ์ทรงประจงลงนิ่งนึก เป็นข้าศึก
มันหมายถวายสาร แล้วทรงรับสารศรีที่ในพาน
มาคลี่อ่านข้อความตามคดี

ในสารองค์ทรงยศโอรสสอง พระพี่น้องมี
อำนาจดังราชสีห์ ความแค้นใจด้วยท้าวเข้าบุร
จับภูมีบุรุงค์มาลงทัณฑ์ พระเจ้าอาจมาขอก็ไม่
ให้ กลับชิงชัยเข่นฆ่าลงอาสัญญ์ ทั้งเจ็ดทัพ
กลับทำลายวายชีวัน แสนฉกรรจ์ไม่เบาใหญ่
ท้าวไท ถ้ารักองค์วงศ์ญาติราชหงส์ จงเร่งส่ง
พระบิดาเอามาให้ ขืนดักขังดังอำนาจบังอาจใจ
ทั้งเวียงไชยก็จะลงเป็นผงคลี

ครั้นจบสารท่านท้าวเจ้างังหวัด ให้อันอัด

ขัดข้องไม่ผ่องศรี ไม่รู้แล้วรู้ไปพวกไพรี เผ้า
ราวีเกี่ยวเข็ญไม่เว้นวาย จึงตรัสบอกทูตาที่มา
เผ้า นายของเจ้าอาสาดเผ้ามาตรหมาย ให้ไพร่
พลไยอาพากันตาย มิได้หายพยาบาทวิวาทกัน
ทองก็ท้าวเจ้าพารจับมาไว้ เพราะท้าวไทก่อเหตุ
ที่เขตต์ขันธ์ จึงได้จับพระองค์มาลงทัณฑ์ ลูก
เรานั้นเขาได้ชิงชัยมา จึงพากันกลับไปบอก
นายเจ้า ขอทุเลาตรองตรึกจะปรึกษา ให้ลูก
เราเขาแจ้งแห่งกิจจา สามเวลารอดูได้รู้กัน
ราชทูตรับรสประณตหัตถ์ ขึ้นก้ณฑูรว่ายน้ำ
ริ่มผายผัน พระทรงเมืองเยืองย่างเข้าปรางค์
จันทน์ ขึ้นสุวรรณแท่นทองหมองพระทัย ตรัส
บอกองค์ทรงยศโอรสรัก ปฏิบัติเกี่ยวเข็ญหา
เว้นไม่ ยกทัพมาประชิดติดเวียงไชย แล้วก็
ให้สารามาถึงเรา การณรงค์สงครามความประ

สงค์ ให้เร่งส่งเจ้าพาราบิดาเขา ขืนดักดังข่มขู่
ทำดูเบา เขาจะเข้ารบพุ่งเอากรุงไกร บิดาเห็น
เป็นการร้ายกาญจิตต์ บัจจามิตรยงยุทธ์หาหยุด
ไม่ ให้ข้าบาทราษฎร์ได้ร้อนใจ ปล่อยท้าว
ให้เขาไปสิ้นภัยพาล

พระไอรสฟังการสารปรึกษา จึงทูลว่าข้า
ศึกเผ้าอีกหาญ ให้พระองค์ทรงธรรม์ไม่สำราญ
ใจร้ายกาญหมองไหม้ด้วยไพรี จะให้ปล่อยท้าว
ไทไปให้เขา เหมือนบัดเบาบัวหมองให้ผ่องศรี
จะหวงไว้ให้บิดาเป็นราคี ถึงตามที่สุดแต่องค์
พระทรงธรรม์ ขอให้ลูกไปดูสักครู่ก่อน ถ้าไอน
อ่อนฤทธิแรงไม่แข็งขัน ตามขอร้องต้องส่งที่
พงศ์พันธุ์ ควรผ่อนผันปล่อยไปรดนักไทยไป
กรุงกษัตริย์ครัสถอยว่าชอบแล้ว พระลูกแก้ว
ผ่อนหาอัชฌาสัย เหมือนปล่อยสัตว์ตัดเกลือน

ไรภัย ชาวเวียงไชยบิดาได้ถาวร พระไอรส
ยศยงทรงสวัสดิ์ ลงน้อมหัดถ์กราบถวายบังคม
ลา ออกที่นั่งไกสินทร์นรินทร พร้อมนิกร
กราบกั้มบังคมคัล พระสิงหรัตน์ชัตวงศ์ทรง
ประภาษ สั่งอำมาตย์กองพลคนขยัน เร่งจัด
พลสงครามในสามวัน ให้พร้อมสรรพ์อาวุธ
ยุทธนา พระเสร็จสั่งเยื้องย่างเข้าปรางค์มาศ
ขุนอำมาตย์รับบัดมาจัดหา ทุกหมู่หมวดตรวจกัน
ดังบัญชา พวกไพร่อาวุธยุทธยง ในสามวัน
พันตามความรับสั่ง กระบวนตั้งพร้อมตามความ
ประสงค์ สิงห์ไตรทองเทียบเกยที่เคยทรง จัตุรงค์
พร้อมเพรียงอยู่เรียงราย

บ่างพระองค์ทรงยศไอรสราช ภาณุมาศ
ส่องฟ้าเวลาสาย พันพระองค์สั่งสนานสำราญ
กาย อุตลปรายไปรยชลดังฝนปรอย ครั้นเสร็จ

สรงทรงเครื่องเรืองรัศ เพียรรัฐน์สุกถล่ำน้ำหิง
ห้อย ฉลององค์เกราะรับประดับพลอย สอด
สายสร้อยทับทรวงดวงจันดา ครั้นเสร็จสรรพจับ
แก้วแววสวรรค์ พระแสงธรรค์ทรงถือข้างมือ
ขวา ยุรยาตรเยื้องย่างจากปรางค์มา ดาบิตว
แล้วก็เลยขึ้นเกยทอง เสด็จทรงสิงห์ไตพร้อม
โยธี พี่เลี้ยงข้ออาชามาทั้งสอง ได้ฤกษ์งามยาม
ดีก็ดีฉ้อง ให้เคลื่อนกองทัพมาจากถานี่ สอง
พี่เลี้ยงขี่ม้าเป็นหน้าทัพ คุมกำกับทวยหาญชาญ
ชัยศรี รี่บยกมาสถานด่านบุรี เสียงโยธีให่ลั่น
สนั่นไป ฯ

ฝ่ายพี่น้องสององค์ทรงสดับ เสียงกองทัพ
ให่ลั่นสนั่นไหว ก็รู้ว่าองค์ท้าวเจ้าเวียงไชย
ยกพลไกรมาประจญรณรงค์ จึงตรัสสั่งสามนต์
พลขันธ์ ให้เตรียมกันพร้อมตามความประสงค์

สิงห์โตทอง ๔
บาทขาดราคาเชิญมาซื้อ
ร้านหนังสือหน้าวัดเกาะเพราะนักษนา
ราษฎร์เจริญโรงพิมพ์ริมมรรคา
เชิญท่านมาซื้อดูดวรดี
ได้ลงพิมพ์ครั้งแรกแปลกๆเรื่อง
อ่านแล้วเปลื้องความทุกข์เป็นสุขี
ท่านซื้อไปอ่านฟังให้มั่งมี
เจริญศรีศิวสวัสดิพิพัฒน์เอย ๆ
พิมพ์เจ้าหน้าที่
โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ วัดเกาะ

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ ร.พ. ราษฎร์เจริญ หน้าวัดเกาะ สำเพ็ง พระนคร
นางทองคำ พ้วงศ์แพทย์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๔๗๗

สิงห์ไตทอง

โดย บุษย์ รจนา

เล่ม ๔

ตั้งแต่พระบุตรีพี่น้อง แปลงเป็นชายมารบพระสิงหรัตน์
แล้วพระสิงหรัตน์กลับคืนพระไชยวงศ์ ยกนางที่จับมาได้
ส่งให้ไป ท้าวไชยวงศ์บ่วยเป็นไข้พอไปถึงบุรีก็ตาย ฯ

เจ้าวิลัยวรรณลาเป็นหน้าทัพ ได้สดับวาจา
ที่ปราศรัย จึงขับม้าผายผันมาทันใด แลดูไปใช่
กษัตริย์ชัติยวงศ์ จึงร้องว่าท่านหรือคือแม่ทัพ
ไม่สมกับเชื้อชาติราชหงส์ จะออกมาว่าขานการ

ณรงค์ ไม่สมองค์ที่จะสู้คู่สงคราม สองพี่เลี้ยง
เคียงกันคิดมั่นหมาย มีความอายพังกะทู้ทูลถาม
ตูนายพลโฉมยงเจ้านงราม ส่างามไส้ภา
เหมือนนารี พิศวงสงสัยมิได้หาย แล้วพิปราย
ตอบตามความบัดสี่ จะสงครามถามไถ่ทำไมมี
ไพร่ผู้ดีตามสมัยชิงชัยกัน จะบอกนามตามนิสัย
มิได้เลย เราพี่เลี้ยงพระองค์พงศ์สวรรค์
เป็นทัพหน้ามาชิงชัยด้ายไพยนต์ ให้อาสัญญี
ข้าศึกที่นึกร้าย

วิสัยวรรณแม่ทัพสดับเสียง รู้พี่เลี้ยงองอาจประมาทหมาย ให้เฉียวฉุนขุ่นแค้นแสนระคาย ขับม้ากรายอาวุธยุทธนา ไม่เกรงองค์สงครามตามชนบ พี่เลี้ยงรบสองฝ่ายทั้งซ้ายขวา
วิสัยวรรณราญรอนอ่อนระอา ชักอาชาหันเหียนอยู่เวียนวง จึงชักสูบศักดาอันปรากฏ เป็นน้ำ

กระหนุงฤทธิ์ด้วยพิษสง ต้องพี่เลี้ยงเพียงชีวิต
จะปลีดปลง ตกม้าลงกลิ้งเกลือกออกเลื่อกกาย
ลูกหมุนจี้หนีกลับเข้าทัพหลวง พลทั้งปวงแตกฮาระสำระสาย พระสิงหรัตน์เห็นพี่เลี้ยงเพียงวางวาย กลับหนีหายแย่กายับแตกทัพมา จึงเอาแก้วแซ่น้ำกรรมสิทธิ์ ให้ดับพิษพรมกายสองเษฐา พี่เลี้ยงค่อยคลายหมองทั้งสองรา แล้วทูลว่านายพลคนสำคัญ ตูโสภาท่าทางเหมือนอย่างหญิง แต่ยอดยิ่งฤทธิ์ดีรบัน มีสูบน้ำกรดพิษฤทธิ์ฉกรรจ์ พระทรงธรรม์ระวังองค์ให้จงดี พระพังเล่าเต้มสูตูสนอง จึงว่าน้องเป็นตาย ไม่หน่ายหนี คงจะขอชิงชัยด้วยไพร่ ถึงจะมีฤทธิ์ไกรก็ไม่กลัว เราทำพิดทีพลอกยับแย่ จะไปแก้ตัวมันพันเอาหัว ที่เจนจัดศัตรูชอตูตัว จะดีชั่วกล้าหาญประการใด พระว่าพลางทางขับกอง

ทัพหลวง ยกพลล่วงรบมาหาช้าไม่ ถึงกองทัพ
ค้บคังที่ตั้งไว้ พระขัตใจขับสิงห์วิ่งทะยาน คิด
มุ่งหมายนายพลที่คนกล้า จะเข่นฆ่าเสี่ยให้ม้วย
ทั้งทวยหาญ ถึงแม่ทัพกลับยืนตะลึงงัน ดูสัณ
ฐานรูปทรงเหมือนนงเยาว์ พิศวงสงสัยจึงไต่
ถาม มาสงครามเป็นไฉนอย่างไรเจ้า ข้าเมตตา
มาพบจะรบเรา จะตายเปล่าไม่ควรจะลวนลาม
เจ้าวิสัยวรรณถามมารศรี พั้งพาที่หมางเมินให้
เชินชาม ดูแม่ทัพจับดาสง่างาม จึงตอบตาม
ความอายชะม้ายเมิน สองพี่เลยเดียงชิดสะกิด
ข้าง ด้วยเห็นนางอายชายระคายเขิน นางรู้สึก
นึกถวิลสั้นสะเทิน ที่ประเมินตอบความไปตาม
การ ยังจะมาไต่ถามหาความผิด บ้างามตรผิด
พลังที่ล้างผลาญ ฆ่าบิดาเราให้มรณาญ
ทั้งจับท่านจองวังมาขังไว้ เราจึงยกสงคราม

ด้วยความแค้น จะตอบแทนปฏิบัติให้ตักษัย
อย่าแสร้งแกล้งกล่าวไม่เข้าใจ มาชิงชัยให้
ถอยมือกัน ยินสำเนียงเสียงสตรีที่ประหวัด ต้อง
สัมผัสสิ่งในจิตที่คิดกะสัน ทรงสดับข้อคำที่ร่ำพัน
เสียงจำนรรเหมือนหญิงยิ่งกริ่งใจ ให้พะวงสง
สัยมิได้หาย จึงพิปรายพจนาอัชฌาสัย เจ้านาย
พลพงศ์เผ่าของท้าวไท ที่ชิงชัยเราฆ่าชีวาวาย
เพราะท่านท้าวเจ้าฟ้าราเป็นข้าศึก ด้วยเหิมฮึก
หมิ่นประมาทคิดมาตรหมาย ยกกองทัพขับพหล
พลนิกาย มาทำร้ายรบขับบุรีเรา แต่ท้าวที่เสียทัพ
เราจับได้ ยังขังไว้ตามโทษที่โฉดเขลา พระ
อนุชามาตามสงครามเอา เสียที่เราจึงล้างผลาญ
วาย ที่รับท้าวเอามาข้าจะให้ ที่เคืองใจเต็มคระ
ทุนย์หาย อย่าผูกพันบันบากไปมากมาย ที่คิด
ร้ายผ่อนพักสามัคคี วิสัยวรรณฟังคำให้ซาบซึ้ง

คิดคะนึงแล้วว่าน่าบัดสี มายกโทษโกรธเขาเอา
แต่ดี ช่างพาที่กลบเกลื่อนให้เคลื่อนคลาย เอา
ปากเป็นอาวุธทุจริต พอกันผิดคิดตัวคราวชั่ว
หาย อย่าพูดจาว่าเล่นเป็นอุบาย ฆ่าเขาตาย
เกลี้ยไกล่เป็นไม่ดี ให้ลบเลื่อนเบื่อนิดพอบิด
บัด เป็นกษัตริย์ตรัสได้ไม่บัดสี ไม่ขอคบพบเห็น
คนเช่นนี้ เป็นไพรีหมายมาตรพิฆาตกัน ๆ

พระฟังคำซ้ำอารมณ์ด้วยคมปาก มาถาง
ทากเกลี้ยวกลมด้วยคมสัน ดังว่าเจ้าหาญหัก
เสียหนักครัน จะถึงวันวายชีวังน้ำจิง ขับสิงห์
ไตโฮ่โฮกะโฮกชิด นางร้องวิ่งด้วยนิสัยเป็น
ใจหญิง รู้สึกตัวกลัวนิกรจะค้อนติง ขับม้าวิ่ง
ชิงชัยมิได้คร้าม พระหน่อนาถฟาดพื้นกะชั้นชิด
นางบ่ตีบ่องไวมิได้ตาม แล้วชักสูบน้ำกรดรด
สงคราม ดังเพลิงสามต้องใครบรรลัยลง พระ

สิงหรัฐน์ชูจินดาอันปรากฏ แก้น้ำกรดปลดปลิด
ดับพิษสง จะหักหาญยังเห็นเป็นอนงค์
ณรงค์ต้านต่อพอประมาณ ๆ

ฝ่ายกองทัพสาวน้อยสร้อยรังศรี ยกไยยิมา
ช่วยเร่งทวยหาญ ถึงสนามพลนิกรที่รอนราญ
ประจัญบานกลาดกลุ้มตะลุมบอน เห็นน้องน้อย
กอยล่าบั้จามิตร ใส่ประชิดรอนราญชาญสมร
เร่งทวยหาญรับรัดขับอัสดร จะราญรอนรับรอง
ช่วยน้องรัก เข้าตีแหวกแฉกกลางที่นางรบ พอ
ประพบหน่อไทเจ้าไกรจักร นวลละอองผ่องใสวิ
ไลลักษณ์ พิศพักตร์แม่ทัพให้จับใจ เข้ากัน
น้องร้องว่าเหวยข้าศึก ทำหาญฮึกเก่งกล้าไม่ปรา
ศัย มาตีทัพจับบิดาของข้าไป แล้วยังชัยเข่นฆ่า
เจ้าข้าวตาย ยังช้ารบน้องยาผู้กอาชาต หมื่นประ
มาณสลบหลู่ไม่รู้หาย ทั้งเจ็ดทัพกลับล่าชื่อว่าระย

ทะนงกายไม่เกรงข่มเหงจริง

พระสิงหรัตน์ทัศนาพังว่าขาน ตะลึงลานแล๏
ดูเหมือนผู้หญิง ในจริตผิดนิสัยให้ประวิง ยิ่งดู
ยิ่งพิศวงว่านงคราญ ทรงสรวลสั่นตีผันผ่อน
สุนทรถอบ ตามระบอบว่ากล่าวไม่ร้าวฉาน
ดูก่อนนาย โยธาบัญชาการ เพราะวงศ์วารท่าน
มาทำราวี เราก็ได้ผ่อนหาอัชฌาสัย เขาก็ไม่ฟัง
ว่าเมินหน้าหนี ข้าก็ต้องสงครามไปตามที ผู้ใด
มีที่จะยอมให้คร่อมคอ ท้าวเสียทีก็ทัพเราจับได้
อีกท้าวไทยก็โยธาไม่มาขอ เข้าวุฒราญหาญหักเสียหนักพอ เราก็ต่อศึกตามราพงศ์ ท้าวเสียที
สงครามตามนิสัย จึงบรรลัยยับยุ่ยเป็นผุยผง
อนุชามาพาลราญณรงค์ เรายอมส่งท้าวไทก็ไม่เอา จึงได้ทิตยุทธนาโกลาหล ท่านคุมพลมาด้วย
จะช่วยเขา อย่าเพ่อมาฉุนโกรธพิโรธเร่า ที่หนัก

เบาลิดดูข้างผู้ใด สร้อยรังศรีพังแจ้งแถลงสาร
ที่ราชานสงครามตามนิสัย ค่อยปลดเปลื้องเครื่องจัดในหัตถ์ พิสมัยด้วยองค์พงศ์นรา จึงว่าท่านนายพลคนฉลาด ช่างเปรื่องปราชญ์พาที
ดีนักหนา ทั้งชอบผิดติดพันธ์ขำนรรจา เป็นทางท่าเกลี้ยวกลมด้วยคมคาย มารบทัพจับฆ่าเขาอาสัญญ์ กลับผ่อนผันปักบี่ตความผิดหาย การสงครามความผิดที่คิดร้าย ทั้งสองฝ่ายผิดชอบประกอบกัน ท่านโอนอ่อนผ่อนหาอัชฌาสัย เราก็ไม่ราญรอนจะผ่อนผัน จงรีบส่งบิตุรงค์ที่ลงทัณฑ์ให้เรานี้จึงจะกลับกองทัพไป พระสดับพจมานสารสนอง ไม่อัดข้องหรรษาครัสปราศรัย เป็นไรมีหรับแม่ทัพไว้ จะคืนให้สิ้นความสงครามกัน แต่วันนี้สุริยใสใกล้จะดับ ขออย่าทัพกลับไปไยศรีวรรย์ ต่อรุ่งแจ้งแสงศรีสุริยัน จะผายผันพา

พระองค์มาส่งคืน ไม่ขัดข้องสองข้างต่างก็รับ
ต่างอย่าทัพกลับมาไม่ผ่อนผัน สองนางกลับคายต่างทยังยืน พระกลับคืนเข้าเขตถิ่นเวกน่วง เข้าไปทูลสนองสองกษัตริย์ ตามแนะนัดแม่ทัพที่จับได้ ต้องปล่อยไปไพรีไม่จีรัง จะมาตั้งอาฆาตวิวาทกัน จอมกษัตริย์ทรัสตอบชอบแล้วลูกอย่าพันผูกตัสกรควรผ่อนผัน พ่อก็เห็นเป็นการรำคาญครัน แต่ก่อนนั้นก็ให้เจ้าปล่อยเขาไป ทั้งสามองค์พงศ์กษัตริย์ทรัสปรึกษา จนเวลาตับศรีสุริยใส พระโอรสทูลตามาปรางค์ชัย ให้ผูกใจมั่นหมายสองนายพล เรียกสองศรีพี่เลี้ยงมาเคียงอาสน์ ตรัสประภาษสงครามตามฉงน เจ้าไพรีพี่น้องทั้งสองคน ทูนยุบลนิริยาเหมือนนารี ฉันพระองค์สงสัยมิได้หาย หญิงหรือชายเป็นกะไรไฉนพี่ สองพี่เลี้ยงเคียงกันอัญชลี แล้วพาทีพ

ถึงหนึ่งผิดชาย แต่อาจองยงยุทธ์เห็นสุดกล้า
มิใช่กรรมดาน่าที่จะหมาย สุดละเนเล่ห์ลมนั้น
ประการใด จะว่าชายหรือหญิงยังคิดใจ พระสิงหะ-
ราชนัดรัสว่าน้องประลองยุทธ์ เห็นพิรุธเช่นอนงค์
ยิ่งสงสัย เมื่อสิงห์ไกรไชยกระโชกไป เจ้าหวาดไหวร้องวิ่งหวิดประวิง ฉันก็ผ่อนรอนราญไม่หาญหัก สงสารนักเสียงร้องทำนองหญิง พี่ยิ่งฟังหน่อนาถพูดพาดพิง จึงค้อนติงเย้ายั่วให้พัวพัน จะรบทัพกลับเห็นว่าเป็นหญิง ถ้าเป็นจริงก็ระคายแต่ฝ่ายฉัน หน่อนรู้ว่าไม่เป็นดังเช่นนั้น ของกำนัลคงมีให้พี่ยา แล้วพากันเสด็จกลับลำรวลรัน จนถึงถิ่นเคยนัดกลับเวหา ต่างยั่วเย้าเข้าด้วยปรีดา จนนิทราม่อยหลับระงับไป

ฝ่ายพี่น้องสองเจ้าเยาวราช ความสวาทเพ้อพิงให้หลงใหล ด้วยงามแท้แม่ทัพให้จับใจ

สองทรามวัยบ่ายเบี่ยงเกี่ยงเยี่ยงกัน เจ้าวิลัย
ฉวรรณลาว่าพระพี่ ที่พาที่ดัสกรให้ผ่อนผัน ขอ
ให้ปล่อยบิตุราเท่านั้น จะเลิกการชิงชัย
กับภัยพาล ๖

ฝ่ายข้างน้องหมองไหม้มิได้หาย บิตาตาย
วายวางเข้าล้างผลาญ ความเจ็บแค้นแสนรับ
อัประมาณ สุดทนทานผ่อนปรนรณรงค์ สร้อยรัง
ศรีพี่น้องสนองสาร เหมือนทัดทานไม่ตามความ
ประสงค์ ค่อยว่ากล่าวเล้าโลมเจ้าโฉมยง ที่พระ
องค์เข้าอาวันก็ลาลัย จะผูกจิตอ่อนคิดทำสงครามเขา
ใช่ว่าท้าวจะพ่ายกลับคืนได้ ที่ตาสเตือนเจ็บดังดก
สะกดใจ จะชิงชัยเราเป็นหญิงยากยิ่งครัน แล้ว
ทรัสชวนนวลน้องเข้าห้องหับ นอนไม่หลับด้วย
ใจคิดใฝ่ฝัน พิศวงหน่อไทให้ผูกพัน จนตะวันรุ่ง
แจ้งแสงอุทัย สองนางแปลงแต่งองค์สอดทรง

เครื่อง อร่ามเรืองผ่องศรีมณีใส สีพี่เลี่ยงเคียง
ตามนางทรามวัย อรทัยออกหน้าพลับพลาทอง
พร้อมข้าเฝ้าเข้าประณตบทศรี พังเสาวนีย์ราช-
การสารสนอง สร้อยรังศรีทรัสพิปรายสั่งนายรอง
เรงจัดกองทัพพลันจะควรไฉ เสนารับกราบถวาย
ประณมหัตถ์ รับมาจัดโยธาหาช้าไม่ พร้อมพหล
เสนีย์ในทันใด สองทรามวัยขึ้นอัศวาชาญ
สีพี่เลี่ยงเคียงบุตรีอัสนีอาจ กระบวนครบเคลื่อน
คลาโยธาหาญ มาสนามด้านหน้าชาลาลาน
ต่อพังการตามว่าสัญญากัน ๗

ฝ่ายพระองค์ทรงยศโอรสราช ภานุมาศสอด
น้องท้องสวรรค์ พันพระองค์สรงชลปนอำพัน
กลิ่นสุคันธ์หอมฟุ้งบำรุงองค์ ครันเสร็จสรงทรง
เครื่องเรืองรัส เพชรรัตน์ค่าเมืองเรืองระหง
เครื่องสงครามงามครันจัดทรงจง พระทัดถ์ทรง

พระธรรมเพชรีเสด็จมา ออกสถิตที่นั่งบัลลังก์
อาสน์ พร้อมอำมาตย์บังคมก้มเกศา พระสุริย-
วงศ์ทรงธรรม์ทรัสบัญชา สั่งเสนาแม่ทัพที่จับเอา
มาขังไว้ระโปรดไทยไทสา ไปถอดมาท้าวไทคืน
ให้เขา ขุนอำมาตย์ราชวังฟังสำเนา สงก้มเกล้า
ทูลถวายบังคมลาพลัน บอกผู้คุมตามบัญชาบังจามิตร
ที่มีผิดหฤโหดโทษมหันต์ ให้ถอดเอาตัวมาอย่า
ช้าพลัน พระทรงธรรม์จะเอาให้เขาไป ผู้คุมว่า
บ้าจาที่ติดขัง เดียวนี้ยังป่วยหนักแทบตักษัย
จะย่างกรายผายผันดังบรรลัย จึงกลับไปทูลองค์
พระทรงธรรม์ เสนาได้ฟังแจ้งแถลงไข ก็รีบไป
ทูลองค์พงศ์สุวรรณ์ ที่ขังไว้ไพรีมิโรคัน จะผาย
ผันรันทดหมดกำลัง พระฟังมูลทูลความตามวิ
โยค บังเกิดโรคบังจามิตรที่ติดขัง ไม่ส่งไปก็จะ
ผิดเหมือนมีดบัง จึงตรัสสั่งเสนาพลายาม ถึงนัก

ไทยเบ่งไข้ท้องให้เขา จงจัดเอาอาไปเข้าใส่
หาม ได้สัญญาว่าไว้ในสงคราม ต้องให้ตาม
สัญญาที่ว่ากัน ขุนเสนารับรสประณตหัตถ์ รีบ
มาจัดอสรีชมีชมัน พวกราชยานหามวอจรัด
รีบผายผันถึงที่มิรีมวัง บอกผู้คุมตามพระองค์
ที่ทรงโปรด ให้พันไทยแม่ทัพที่จับขัง ถึงป่วยไข้
ให้รอดชีวประทัง ตามรับสั่งพระองค์เร่งส่งมา
ผู้คุมได้ฟังวาหาช้าไม่ รีบบอกไปนักไทยโปรด
ให้ปล่อยท่านไปตามความเมตตา แล้วก็
พากันประคองถึงสองคน เอาท้าวไทใส่วอรอประ
ทับ หมอคอยรับปรนนิบัติไม่ขัดสน ท้าวไชยองค์
ทรงนั่งประทังทน ทั้งสี่คนหามวอจรลี มาถึงชั้ง
ตูกันระเฉนหน้า ก็หยุดวอช่อฟ้าหลังคาสี
บุษยรอบอ้อมรางเกล้าเจ้าบุรี พวกไทยก็พร้อม

เพรียงอยู่เรียงราย ๆ

บ้างพระหน่อวรวงศ์พงศ์สวรรค์ ถึงวันสัญญากันดังมั่นหมาย ส่งนักโทษโปรดเปลื้องเครื่องระคาย ยังเสี่ยดายแม่ทัพพะลับไป ด้วยพะวงสงกาว่าเป็นหญิง ความประดิษในจิตก็พิสมัย จึงปรึกษาพี่เลี้ยงร่วมฤทัย จะทำไฉนดีเล่าพี่ยา ด้วยแม่ทัพฉันเห็นว่าเป็นหญิง ความประดิษในเล่ห์เสน่หา เราจะส่งแม่ทัพที่จับมา จะเสียวาพิสมัยสองนายพล เขาก็จะเดือดทัพกลับสถานไม่พบพาลสิ้นสังเกตที่เหตุผล ทำกะไรจะได้แจ้งแสดงตน ว่านายพลเที่จริงหญิงหรือชาย สองพี่เลี้ยงเคียงบัลลังก์ฟังปรึกษา ต่างก็พากันทูลไม่สูญย์หาย จะอาสาให้น้องทั้งสองราย จะแปลงกายปลอมปนไพร่พลไป ให้ถึงสองธานีที่นายทัพ ทีกลายกลับสืบดูคงรู้ได้ พระองค์อย่าอา

วรณ์ร้อนฤทัย คงแจ้งใจชายหญิงที่จริงจัง พระทั้งสองเชยชิดที่ว่าขาน ให้เบิกบานชื่นชมเห็นเมตตา สำรวลตอบชอบผิดที่บิดบัง ไปถึงวังสิ้นดูให้รู้กัน ฝนทนาเสร็จพลางแล้วอย่างเยื้อง มาทรงเครื่องเสร็จสรรพจับพระธรรค์ สองพี่เลี้ยงแต่งทนคนสำคัญ ต่างผายผันตามองค์พระทรงโฉม เสด็จจรลีกยมาศราชหงส์ แล้วทรงสิงห์ไตรทองอันผ่องใส ให้คลาเคลื่อนพลขันธ์ออกครรไลอย่าวไกลก็ตามไปตามกัน ๆ

ฝ่ายสองเจ้าจอมขวัญถึงวันนัด ให้เร่งจัดพหลพลขันธ์ จะไปรับบิตุรงค์พระทรงธรรม์ ไม่ช้าพันพร้อมไปด้วยไพร่พล พระบุตรีพี่น้องทั้งสองศรี อันพาชีให้เคลื่อนเคลื่อนพหล พี่เลี้ยงเคียงพาชีทั้งสี่คน ดำเนินพลมาสนามตามสัญญา ถึงรองบ่างต่างมาปะปะทะทัพ หยุดระงับพลนิ

อายทั้งซ้ายขวา พระหน่อนาถขับสิงห์วิ่งออกมา
พรนายมพรายว่านายพล ที่เราได้พูดจาสัญญา
ไว้ พาท้าวไทมาให้ทันนุสนธิ์ แต่กายศรียังขัดข้อง
ได้หมองมน ภูวดลบ่ายไข้ต้องใส่วอ ให้หามเอา
มาให้มิได้ขัด ตามแนะนัดทั้งสองเจ้าร้องขอ
แล้วทรัสบอกกรมวังอย่าวังรอ ให้หามวอท้าว
ไทเอาไปพลัน

ท้าวไชยวงศ์ทรงประชวรหวลละห้อย เห็น
ลูกน้อยยิ่งวิโยคเผ้าโศกศัลย์ พระอิดาหึงองค์
พระทรงธรรม์ มิไรคันรันทดสลดใจ ให้รับท้าว
เข้าไว้ในกรงทัพ ความแค้นคับทรวงหมองไม่
ผ่องใส ทั้งความรักความแค้นแน่นฤทัย ต้องจำ
ใจโศกศัลย์ดังว่ากัน แล้วทรัสบอกหน่อนราขอลา
ก่อน สิ้นเกื้อกรุณรอนได้ผ่อนผัน พระ
สิงหวัตน์อัดใจอาลัยครัน ความผูกพันปรารัย

เจ้าไพร่ สิ้นอาชาฆาตรหมายจงหายขาด ได้
พึ่งพลาดขัดข้องอย่าหมองศรี ขอรู้จักกันไว้
เป็นไมตรี อย่าราคีหม่นหมองทั้งสองนาย สองยุ
พินธรสพจนารถ พิศราพหวานหูไม่รู้หาย ระ
ไทสลดอาลัยให้เสียดาย แกล้งพิปรายตรัสตอบ
อาลัยใจ ที่ส่งพระบิดามาให้นั้น ไม่ผูกพันไท
ยาอย่าฆ่าสัย ระเลิกทัพกลับพาราชอลาไป แล้ว
ก็ให้เคลื่อนคลาพลากร

ฝ่ายพี่เลี้ยงแปลงปนพลไพร่ พลอยตามไป
สมทบทรามสมร ต่างเร่งรัดจัดรุงค์มาดงดอน
ถึงทางแยกทางต่างบุรี ถึงลัยวรรณแม่ทัพขับ
ดำเนินพลหมายมุ่งไปกรุงศรี เจ้าพี่เลี้ยง
ทรงศักดิ์พระภักดี ปนไยดีตามมาพาราชาง
ฝ่ายกองทัพสาวน้อยสร้อยวังศรี แยกวิถีรีบ
ไม่วอดวาง พระพี่เลี้ยงพยายามไปตามทาง

ถึงเมืองนางสร้อยรังศรีบุรีรัตน์ ก็ยั้งหยุดโยธา
หน้าสถาน เยาวมาลย์โฉมยงลงกัณฐ์ชัว ตำรัส
สั่งเสนาสารวัตร ประคองกษัตริย์บุรีรมย์ทรงประ
ชวร เข้าในปราง้าวางยังบัลลังก์อาสน์ ภูวนาถ
เศร้าสร้อยละห้อยหวน มเหสีเห็นพระองค์ทรง
วัญขวน เผ้าคว่ำครวญด้วยสังสารพระผ่านฟ้า
พระบุตรีเข้าประคองนองน้ำเนตร แสนสังเวช
ทรงศักดิ์เป็นนักหนา ให้หาหมอขอเผ้าเอาเข้ามา
ให้รักษาไรกันคิดผันแปร สิทธิแพทย์เข้ามาบด
ยาถวาย โรคไม่คลายยิ่งทรุดสุดจะแก้ องค์ท่าน
ท้าวเข้านครอ่อนน้อมแท้ ทรงเห็นแน่ว่าไม่รอด
ตลอดไป จึงตรัสสั่งมเหสีบุตรีด้วย พ่อคงม้วย
เป็นแน่แก้ไม่ไหว ทั้งแม่อุกจงบำรุงที่ครุ่งใกร
เสนาในข้าเผ้าเหล่ากำนัล อย่าคิดวิวาทโทสา
อัชฌาสัย จงเอาใจนิกรค่อยผ่อนผัน กรุณาชุบ

เลี้ยงให้เที่ยงธรรม์ จงรักให้เสมอกันอย่าฉันทา
ดูโกลีปรีชาชาญหาญ คิดนับถือเกิดศึกได้บำรุงษา
อย่าสบหลู่ผู้ทรงปัญญา จงอุตส่าห์อดออมสมอม
พระลูกยาอย่าให้ได้อดสู พิเคราะห์ดูให้ดี
ชายต่ำศักดิ์รักครองจะหมองมัว อย่าพัน
พิสมัยด้วยโพรี รักษาองค์วงศาคณาญาติ
อย่าให้ขาดฉิบหายวายชนางหนึ่ง จงรวบรวมร่วมรัก
อย่าให้มีขัดข้องหมองอารมณ์ จงจำคำ
บิดาชี้วกล่าวสอน พ่อสอนเจ้าเท่านี้ดีถนัด ขอลาเจ้า
ทั้งสองต้องระทม พอสิ้นลมประสาทที่ขาดใจ
ทั้งสองนางอรทัยให้ใจหาย สิ้นชีวิตกายซบ
พักตร์เพียงภักษ์ ทั้งคุณท้าวสาวสรรค์กำนัล
ต่างมาให้เสียงทั้งเวียงวัง
นางพระยาว่าไอ้พระไพชีเพชร์ เคยกันเกศ
ปกคลุมให้กุ้นขัง ทรงแผ่นดินยืนยักนักครัง เป็น

ถ้าลังไพร่ฟ้าประชากร พระอิดาว่าองค์พระทรง
เดช ดังสุริเยศตกดับลับสิงขร เคยส่องแสงแจ้ง
หล้าให้ถาวร จะเคืองร้อนมืดมัวไปทั่วกัน ๆ
พระองค์ว่าโอ้พุทโธ่เอ๋ย พระคุณเคยชุบ
ย้อมกระหม่อมฉัน ได้พึ่งพาบารมีทุกวันนี้ ดัง
ฉัตรกั้นปกเกล้าพวกเผ่าพงศ์ ๆ
ทูณท้าวนางต่างว่าพระลาโลก ให้ทรง
โศกเศร้าจิตต์พิศวง เคยดับเข็ญเย็นเกล้าเหล่า
อนงค์ ด้วยพระองค์ทรงพระคุณกรุณา ๆ
พวกเสนีว่าพระเดชานุภาพ ร่มสีโรตม์ปกป้อง
คลุมคุ้มรักษา มาล่วงลับบับชนม์ชีวาวาย
สิ้นพึ่งพาบารมีแต่นี้ไป ๆ
นางโฉมยงนงลักษณ์อัครเรศ ฉายเทวษ
เสื่อมชาติราชสปราศรัย สั่งสนมกรมกุษาเสนาใน
จงเร่งไปละเลณที่ทำเมรุทอง แล้วจัดโกศทอง

ทำด้วยไหม เอามาใส่พระศพเคารพสนอง ให้
ไว้พุทอนุ่งตำหนักท่านองค์ จัดเข้าของฉลองปนกิจ
อภิหาร เสนารับเสาวนีย์ชุลีหัตถ์ จบมาจัดแจง
ตามสังบรรหาร ที่ทำเมรุเลณศักรมระดมการ
พนักงานเข้ากรมสนมใน ก็จัดโกศที่บัลลังก์ตั้ง
ตามพระ มาใส่ศพจอมกษัตริย์ที่ตัดษัย เครื่อง
ประดับวับวามอร่ามไป นางร้องไห้ครวญคร่ำ
พิลาปหา ระปลงศพครบตามความประกาศ พระ
อัฐิธาตรอมตรมให้ขมขื่น ที่รัญจวนครวญคร่ำ
ร่ำไรกลิ้น อุทิศให้ผืนองค์นางจากปรางค์ทั้น
ยอดอัฐินั่งบัลลังก์อาสน์ พร้อมอำมาตย์เฝ้า
ทำสังวาส พระเสาวนีย์มีบัญชาสารวัตร จง
ทำเลณศักระบวนให้ถ้วนกัน วันพรุ่งนี้ที่
จักพระศพ ให้มีครบอย่างยิ่งทุกสิ่งสรรพ์
ทำเลณทันให้ประดับยศถสุวรรณ จัดให้ทัน

เวลารุ่งราตรี นางสังสันสรรพเสร็จเสด็จเข้า พวก
ข้าเฝ้าพากันขมันขมี่ รับมาตะเกณฑ์กันในทันที
รถมณีรุ่งโรจน์กับโกศทอง ตระบวนแห่แตรสังขี
ตั้งระยะ กลองชะนะตาโร่เป็นทิวสอง กลดกรร
ชิงมยุรฉัตรวัตสำรอง ก็ครบกองแห่หน้ารุ่งราตรี
พวกสนมยกเลื่อนเคลื่อนพระศพ จากมณฑป
ที่ทางในปรางค์ศรี ขึ้นตั่งบนรถหน้าธานี พวก
โยธีเกณฑ์แห่เชิงแซ่ไป องค์พระราชชายาธิดา
ท้าว ทรงเครื่องขาวเศร้าหมองไม่ผ่องใส ขึ้นทรง
ฉอช่อฟ้าตามคลาไคล นางร้องไห้ตามพระโกศ
ต่างโอดครวญ ทหารแตรแซ่เสียงสำเนียงเบ้า
เพลงโศกเศร้า ๆ สร้อยละห้อยหวน ทหารเดิน
ล้อยอ่างอย่างรัญจวน ตามกระบวนยุโรปศพ
แขมเปรอ ครั้นถึงพระเมรุทองท้องสนาม ประ
โคมตามเภรีที่เสมอ ก็ประทับรถเข้าโกศท้าวไธย

ขบวนแห่พร้อมพรักพนักงาน ยกพระโกศจอม
กษัตริย์จากรถ ตั้งเบญจาเมรุมาศราชฐาน ศานุ
วงศ์ทรงให้ไทยทาน สรงสักการศพท้าวเจ้านคร
ครบศพครบงานการฉลอง เสียงก็กึกก้องโกลา
หลาหวน ปลงพระศพถวายเพลิงเชิงตะกรณ์
ในกองฟอนไฟดับระงับดี เก็บอัฐิธาตุใส่ไว้ใน
โกศแก้ว กรั้นเสร็จแล้วแห่เข้าไว้ในปรางค์ศรี
ตามพระยาว่าขานการบูรี แทนสามีที่พระองค์
ทรงศพ ฯ
ฝ่ายพิลักษ์ภักดีพระพี่เลี้ยง ขี่มาเสียงสีบ
ตามกำหนด พระบุตรีแปลงร่างอย่างโอรส
ในเมืองเจ้าธานี ประจักษ์แจ้งในใจมิได้ช้า
ตามหมายมุ่งมากรุงศรี ฝ่ายพี่เลี้ยงทรง
ภักดีพระภักดี ไปอยู่ที่เวียงไชยวิลัยวรรณ ได้
ยินข่าวอธิดานาฏ ใช่ชายชาตินงเยาว์สาวสวรรค์

ประจักษ์ใจไม่ช้ารับมาพลัน เข้าไพร่วันหมายมุ่งมากรุงไกร แต่แรมทางกลางป่าพนาเวศ ได้เดือนเศษมั่นคงไม่หลงใหล มาพร้อมกันสองพี่เลี้ยงถึงเวียงไชย ก็เข้าไปเฝ้าองค์พระทรงธรรม์

พระสุริยวงศ์ทรงยศโอรสา เห็นเชษฐ์ว่าคืนกลับไปโยธยา ด้วยพระทัยได้ถามความผูกพัน ได้สำคัญรู้เห็นเป็นกะไร สองพี่เลี้ยงทูลความไปตามรู้ ได้สิ้นดูมั่นคงไม่สงสัย สองแม่ทัพกลับแก้ดังจำแลงไป ด้วยมิใช่บุรุษเป็นบุตรี พระพิทักษ์ว่านักโทษที่โปรดให้ ท้าวบ่วยไข้ค่อยบำรุงถึงกรุงศรี โรคยิ่งหนักอักโขด้วยโรคี ก็ถึงที่มรณานิคาไลย พระทรงพิ้งทั้งสองสนองสาร ได้แจ้งข่าวมั่นคงสิ้นสงสัย เสน่หาอาวรณ์ร้อนอุรา ความอาลัยสองอ้องค์นางนงคราญ ปรึกษาสองพี่เลี้ยงที่เคียงชิด ถึงพระอัฐิท้าว

เจ้าสถาน ทำไฉนจะได้เจ้าเยาวมาลย์ ช่วยคิดอานุภูที่เถิดพี่ยา

พระพิทักษ์ภักดีชุลสนอง ต้องปรองดอง ตรองภูที่สู่หา ตามทำนองของกษัตริย์ขัตติยา ต้องไปว่าขอสู่ที่คู่ครอง เจ้าบุรีมีอยู่แต่ผู้หญิง ความประวิงทุกข์ทนได้หม่นหมอง เราไปขอคงได้ดังใจปอง ไม่ขัดข้องคงได้ชมสมพระทัย พระทัสดอบชอบผิดยังคิดขัด ด้วยเป็นข้าราชบริพารนิสัย รณรงค์พงศ์พันธุ์เชาวรรณ์ ซ้ำท้าวไหญ่บิดาชีวาวาย ไปขอเจ้าเสาวภาคย์เห็นยากใครไหนแม่เขาจะให้ดังใจหมาย เขาไม่ให้ไล่ตามกลับอาย จะได้ขายพักตราประชาชน ที่ปรึกษาหรือความหาความไม่ จะให้ไปขอสู่ดูทั้งพวกเสนาในแลไพร่พล ได้หมองมนคงชักไม่คลาดคลาย ด้วยพวกเรายุทธนาเป็น

ข้าศึก เขาคงนึกแค้นอยู่ไม่รู้หาย ทั้งบุตรีที่บิดา
ชี้วาวาย คงระคายเคืองน้องไม่ต้องใจ ถึงเช่น
นั้นฉันอยากเห็นนางเป็นหญิง จะงามยิ่งเยาว-
มาลย์สักปานไหน ถ้าประสพพบน้องต้องฤทัย
ถึงเคืองใจก็จะปลอบให้ชอบชม สองพี่เลี้ยงยม
ย่องสนองใช้ ตามพระทัยที่จะคิดสนิทสนม พี่ก็
คงพยายามตามนิยม ช่วยอบรมตามติดดังจิตต์
ปอง หน่อกษัตริย์ตรัสตอบว่าขอบจิตต์ พี่จะติด
ตามหลังไปทั้งสอง จะต้องเอาไปด้วยสิงห์ไตทอง
พรุ่งนี้น้องจะลาบิดาไป ต่างสนทนาพาที่เป็นที่
ชื่น จนเที่ยงคืนเดือนดับไม่หลับใหล ต่างเข้า
ยวนสรวลศรีพริ้มพิไร ขนม่อยไปในที่ศรีไสยา
จวนจะแจ้งแสงทองฉันผ่องศรี สกุณีร่อนร้องก้องเวหา สุริยงทรงส่องท้องนภา หน่อนราพี่น้องค่
ชื่นสรวงชล ไขท่อปทุมทองละอองอาย ก็เช็น

ขาบโปรยปรอยดังฝอยฝน พนักงานคลานถวาย
พานสุคนธ์ จรุงปนกลิ่นกลั่นอำพันทอง ครั้น
โสรจสรงสรรพเสร็จสะสดีจย่าง มาสู่ปรางค์เข้าเฝ้า
ท้าวทั้งสอง ถวายบทูลลาคลาไคลดังใจปอง ลูกจะ
ต้องกราบลาผ่าธุลี ด้วยง่วงเหงาเศร้าใจฤทัย
ร้อน จะนั่งนอนไม่มีสุขเหมือนลูกผี อยากประ
พาสที่ทางท้างบูร์ ให้เป็นที่ดับเชื้อได้เย็นใจ ฯ
สองพระองค์ทรงเกล้าเจ้าสถาน แสนสงสาร
ไอรสาพั้งปราศรัย ความทุกข์ร้อนวอนว่าทูลลา
ไม่ขัดเข้าใจในไอรสพจนา เพราะรุ่นหนุ่มกลุ้ม
กลัดกระหวัดจิตต์ ด้วยมิ่งมิตรเป็นคู่จะสู่หา จึง
ตักตำว่าเล้าโลมโฉมลูกยา ที่ไว้ราอาวรณ์
ร้อนฤทัย เพราะรุ่นหนุ่มกลุ้มจิตต์ด้วยติดขัด
ความประหวัดมิ่งมิตรพิสมัย ไม่ต้องเที่ยวสัญจร
ให้ร้อนใจ จะแก้ไขไรกร้อนให้ม่อนคลาย อัน

หยูกยานารีก็มิถม พออบรมเก้าใจให้ไข้หาย
จะให้หาลูกสาวที่เจ้านาย มาให้ตลาย
โรคเข้าดงเบาลง ฯ

พระหน่อนาถฟังดูพระรู้เท่า ดงก้มเกล้าทูล
ความตามประสงค์ ฉันโรคลูกผูกพันที่มั่นคง
ไม่เจาะจงยินดีสตรีใด ถึงพระองค์จะให้หามาให้
ลูก ไม่พันผูกในจิตที่พิสมัย ไม่เหมือนลูกผูกพัน
ที่มั่นใจ พระโปรดให้อนุญาตประสาทพร ไม่ให้
ฉันไตลตลาดังปรารภ ดงเป็นศัพอยู่ในวังไม่ฟัง
สอน แม้นทรงเดชเวทนาให้ถาวร ให้ลูกจรตาม
จิตย่าคิดกัน ฟังโองสุทูลสนองสองกษัตริย์
จะอันขัดลูกยากลัวอาสัญญ์ จะได้ยากจากไป
อาลัยครัน ค่อยผ่อนผันตามเหตุเจตนา เจ้าจะไป
ให้ได้พ่อไม่ห้าม จะผ่อนตามหมายมาตร
ปรารถนา แต่เจ้าไปอย่าให้เพลินอยู่เนิ่นช้า รีบ

กลับมาถ้านี้ไม่มีใคร ด้วยไพร่มีอยู่ไม่รู้แล้ว พระ
ลูกเก้าอยู่พาราได้อาศัย ช่วยปรวบปรามสุดสิ้น
ฤทธิ์ภัย บิดาได้ผาสุกเพราะลูกยา แล้วตรัส
ชวยอวยพรถาวรสวัสดิ์ จงกำจัดความทุกข์เป็น
สุขา ให้คลาดแคล้วไพร่อย่าบีฑา เจตนาให้
สมอารมณ์ปอง ฯ

พระหน่อนาถชื่นชมโสมนัสย์ ดงน้อมหัตถ์
วันทพรสุนทรสนอง แล้วทูลลาเยื้องย่างมาปรางค์
ทอง บอกกับสองพี่เลี้ยงที่เคียงองค์ ไปทูลลา
ทรงฤทธิบดูราช ท้าวอนุญาตให้ตามความประ
สงค์ แต่เราจะครรไลไปในดง ต้องแปลงองค์เป็น
หญิงเที่ยวตลาไกล ด้วยเมืองนางเป็นศัตรูเขา
รู้ ไม่เยื่องยักไปเช่นนี้หาดีไม่ สองพี่เลี้ยงทูล
ถวายชอบใจ พระคิดได้เช่นนี้ดีครัน แล้วท่าง

แปลงกายาเป็นพานิช สมสนิทผิดกษัตริย์ดิศจัดสรร เอาดวงแก้วขอดผ้าภูษาพลัน เหน็บพระอรรค์เสียบเข็มขัดรัดพระองค์ สองพี่เลี้ยงแปลงร่างอย่างสหาย ต่างแต่งกายเสร็จสมอารมณ์ประสงค์ แล้วชวนสองพี่เลี้ยงเคียงพระองค์ จากปรางค์ทรงออกหน้าชาลาพลัน เรียกสิงห์ไตมาหาตรัสปราศรัย ฉันจะไปประเวศชมเขตต์ขันธ์ พี่สิงห์ไตร่วมใจไปด้วยกัน จะผายผันเที่ยวตามความสบาย สิงห์ไตทองร้องเคารพเหมือนนบนอบ พระชื่นชอบสรวลสันต์แล้วผันผาย สิงห์ไตทองสองพี่เลี้ยงมาเคียงกาย เสร็จยาตรจรลายไคลคลาจากธานี เข้าในดงพงพนมชมพันสสารพัดรนกไม้ไพรพฤกษ์ พระสิงหัตน์ทัศนาสุมาลี สารภีลันทมาลนมแมว ทั้งสายหยุดพุทธชาติมะหาดมะหิง กะทุ่มกะทิงพุ่มเรียงเคียงเป็น

เถว หมากม่วงไมกโสกมะสังต้นพังแพว ทั้งเกดแก้วจวงจันทน์กรรณิกา พระสอดเล็บเก็บมะหาเอามาได้ ประทานให้สองนายผ่ายเชยชู่ พี่เลี้ยงเก็บมะฤดีมะลิลา แล้วเอามาถวายองค์พระทรงธรรม์ สิงห์ไตโผนโจนควบยังกาบแก้วกรันได้แล้วให้องค์พงศ์สวรรค์ พระทรงรับมาลิ้มดีครัน แล้วผินผันเก็บผะสามาประทาน พระเก็บได้สัมสุกลูกตะไก ให้สิงห์ไตกินเล่นเป็นอาหาร ต่างเพลินจิตต์พิศวงในดงตาน แสนสำราญล่วงมาพนาลี สองพี่เลี้ยงเคียงข้างไม่ห่างเหิน รู้ทำเดินแม่นยำนำวิถี มรคาคลาไคลภัย ไม่ มีเลย ครั้นแรมทางมากลางดง ได้สองเดือนเคลื่อนคลาพนาสณฑ์ ถึงมณฑลธานีที่ประสงค์ สิงห์ไตเขตต์ขันธ์หมื่นคง พระพิทักษ์ทุกองค์ทั่วทั้งนรา นี่และเมืองโฉมยงเจ้านงลักษณ์ ได้

รู้จักเป็นแท้แน่นักหนา พระภัคดีว่าสถิตอีกอิตา
ต่างพาราย้งจะไปอีกไกลกัน พระฟังสองเชษฐาว
ที่ว่าขาน ได้ทราบสารปรีดิ์เปรมเกษมสันต์ จึง
ตรัสว่ามาถึงนี่ดีครัน ดังหมายมั่นจำนงที่จงใจ
ต้องเข้าไปในบุรีดีอักโข แต่สิงห์ไตรวิปริตผิด
นิสสัย จะติดตามตัวเรานั้นเข้าไป ชาวเวียงไชย
ก็จะตื่นกันครื้นเครง จึงเรียกสิงห์ไตมาบัญชาสั่ง
จะตามหลังเราไปไม่เหมาะเหมือง จะพาให้ผู้คน
ยลเวง ต้องให้เอ็งนั้นไปอยู่ไพรวัน ข้าคิดถึงเมือ
ใดอย่าได้นิ่ง จงรีบวิ่งไคลคลามาหาฉัน สิงห์ไต
คำนับรับบังคมพระทรงธรรม์ แล้วผายผันตรงมา
พนาลัย พระชวนสองพี่เลี้ยงมาเคียงข้าง ถึง
ด่านทางผู้ใดไม่สงสัย คิดหมายว่าพ่อค้ามาแต่
ไกล พระคลาไคลเข้ามาในธานี ชมนิเวศน์เขตต์
แดนแสนสอาด ร้านตลาดสองข้างทางวิถี

สารพันสินค้าบรรดามี จรลีชมเพลินแล้วเดินไป
ถึงสาลาหน้าบุรีที่สำนัก พระเข้าพักกายาตรัส
ปราศรัย ปรึกษาสองพี่เลี้ยงร่วมฤทัย ทำไฉนจะ
ได้ผลประสพนาง พี่เลี้ยงว่าถ้าจะใคร่อยากได้ผล
ต้องสุจริตเสียสมบัติไม่ขัดขวาง เหมือนลงทุน
ค้าขายนานาเช่นทำทาง จะได้ย่างไปตามความสบาย
โบราณว่าเสี่ยงเกลือเนื้อไม่เน่า นิสสัยเจ้าชอบ
สนองของถวาย ด้วยแก้วของเรามีดีมากมาย
เอาหายนางพระยาคงปราณี พระตรัสตอบชอบ
ตามความว่า แต่จินดาที่รักษาในราศี ให้เขา
ก็ว่าไม่ได้พระบุตรี จะเสี่ยที่เสี่ยเปล่าต้องหาว
พี่เลี้ยงยิ้มพร้อมพรายพิปรายสนอง ถ้าเสี่ยง
ของต้องใจไม่ได้สม ข้อนั้นพระอนุชาอย่าปรา-
รมภ์ คงได้ชมโฉมยงดังจงใจ โบราณว่าเรือล่ม
ในหนอง อันเงินทองจะหายไปข้างไหน จะรับ

ประกันฉันเห็นไม่เป็นไร ถ้าไม่ได้ ให้พระองค์
ลงอาญา พงศ์กษัตริย์ตรัสตอบว่าชอบอยู่ พี่จอบ
ใช้ขึ้นลึกจึงปรึกษา ต่างปรองดองต้องใจแล้วไคล
คลา เข้าไปหาเสนาปรีชาชาย จึงบอกว่าข้าเจ้า
เหล่าพ่อค้า มีจินดาออกหารือไม่ขอขาย อยากจะ
เข้าไปเฝ้าองค์เจ้านาย จะถวายดวงมณีที่มีมา
เสนีฟังพลางตอบว่าชอบแล้ว ถวายแก้วของเจ้า
มีดีนักหนา เราจะนำเข้าเฝ้าเจ้าพารา แล้วก็พา
หน่อนาถออกยาตรกราย พอโฉมยงนงลักษณ์
อัครราช ออกนั่งอาสน์แท่นที่มณีฉาย พร้อมด้วย
เหล่าข้าพระยาเสนานาย น้อมถวายอภิวันท์ฟัง
บัญชา เสนีนำพ่อค้าเข้ามาเฝ้า ลงน้อมเกล้าบัง
คมก้มเกศา ขึ้นสุร้างค์นางกษัตริย์ทันที เห็น
พ่อค้ามาเฝ้าเยาวลักษณ์ จึงเอื้อนอรรถตรัสถาม
ตำมสงสัย มาแต่ไหนเราดูไม่รู้จัก มีข้อความ

ร้อนใจอย่างไรนัก ที่เจ้าพักแห่งหนตำบลใด
พระหน่อนาถได้ฟังรับสั่งตรัส ลงน้อมหัตถ์ทูล
แจ้งแถลงไข ข้าทั้งสามเป็นพ่อค้ามาแต่ไกล
ถึงเวียงไชยของพระองค์ทรงศฤงคาร ความภักดี
มีที่คิดหมาย จะถวายแก้วศรีมณีฉาน แล้ว
เอาดวงจินดาบรรณาการ ถวายองค์นงคราญผู้
มารดา นางกษัตริย์หัตถ์ขยับรับเอาแก้ว ดูเลิศ
แล้วดวงมณีนักหนา ทรงชื่นชมโสมนัสสุดที่จะ
ต้องวิญญาด้วยศรีมณีราย ดูหนุ่มน้อยพ่อค้า
ใสกานัก ผิดเชื้อศักดิ์พ่อค้าที่มาขาย แต่สองคน
นั่งอยู่ข้างกาย ไม่เฉิดฉายเหมือนเจ้าหนุ่มกะ
ฉ่มกะฉวย จึงตรัสถามตามสงกาเจ้าพานิช รูป
ร่างน่าชมดูสมสวย เจ้าเที่ยวมาค้าขายกำไรรวย
เท่าใดด้วยกันทั้งสามนั้นนามใด [พี่น้องกันหรือ
ไฉนนี้ ดวงมณีแท้ได้แต่ไหน มาให้ข้า

ความชอบเราขอบใจ จะต้องให้เงินทองของรางวัล องค์พระราชกุมารชาญฉลาด ทูลนางนาฏตามสำนวนคิดผวนผัน ข้าทั้งสามร่วมท้องพี่น้องกัน อยู่เชตคีรีขันธ์จันทคามนามพารา ๆ

(ยังมีต่อ)

สิงห์โตทอง ๕
บางขาดตาคนซื้อมาอ่าน
ถ้าหนังสือหนังวัดเกาะเหมาะนักหนา
ราษฎร์เจริญโรงพิมพ์วิมลมรรคา
เชิญท่านหาซื้อดูครั้งดี
ได้อรรถพจน์คราแรกแปลกเรื่อง
อ่านแล้วเปลื้องความทุกข์เป็นสุขี
ท่านอื่นไปอ่านฟรีไหม้มีมี
เจริญศรีสิริสวัสดิ์พิมพ์เลย ๆ
พิมพ์จำหน่ายที่
โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ วัดเกาะ

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ ร.พ. ราชวงศ์จริญ หน้าวัดเกาะ ถ.เฟื่อง พระนคร
นางหยงค่า ห้างส่งพิทย์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๔๗๐

สังข์ไชยทอง

โดย บุษย์ รจนา

เล่ม ๕

ตั้งแต่พระสังข์รัตน์ชวนพี่เลี้ยงไปตามนางศรีอยรังศรี
ถึงท้าวไชยวงศ์ จนถึงบิดาท้าวไชยวงศ์เข้าสิงองค์
พระสังข์รัตน์หลงไปโจนลงในเหว แล้วสังข์ไชยทอง
ลอยมาได้ ๑

ตัวของเราชื่อว่ามณีรัตน์ มีชื่อทัดพระศีเพศ
เป็นชฎฐา ถัดไปนี้ชื่อกรีฑาพิยา เที่ยวชายชาย
ท่านตามประเทศทุกเขตคันธ์ สัญจรไพรในทาง

กลางวิถี พบมณีทิฆัมพนาศัณฑ์ จึงได้มา
ถวายองค์พระทรงธรรม์ จะวางวัดเงินทองไม่
ต้องการ จะขอพึ่งพานกล้าเยาวเรศ ได้ปก
เกศผ่อนพักเป็นหลักฐาน ด้วยไร้ญาติวาด
เหลือจะเจือจาน เที่ยวชมชานไม่มีใครจะใยดี
ขืนสุวรรณหงส์พระยาพังว่าขาน ให้สงสารใน
[illegible]
เป็นไรมีเราจะเลี้ยงไว้เที่ยงธรรม์ แล้วทรัส
สั่งเสนียอยู่เฝ้า

ยย่าช้าเร่งรัดไปจัดสรร ที่ตึกวางสร้าง
ใหม่ให้อันจันทน์ ให้ผ่อนผันพักกายนายพ่อค้า
ปรนนิบัติดังระเบียบให้เรียบร้อย เครื่องใช้สรอย
อย่าให้ขัดสนจัดหา นางสังเวียงเรียงย่างเข้า
ปรางค์ปรา เสนาพาพ่อค้าให้มาพัก ที่ตึกใน
ใหญ่กว้างพึ่งสร้างใหม่ จัดของให้อย่างพอ

สมมัติ สองพี่เลี้ยงหน่อไท้ให้ลำนัก พ่อผ่อน
พักหวังจิตต์ด้วยยิตา ๆ

ปางโฉมยงองค์เอมะเหสี ได้มณีศรีสวัสดิ์
มนัสสา สำราญรื่นชื่นชมภิรมยา เอาจินดาให้
บุตรีทรัสพิปราย แม้ได้ดวงมณีนี้คืนนัก สามี
ภักดิ์ผ่อค้ามาถวาย พระบุตรีชมแก้วดูแพรว
พราย สองศรีฉายแจ่มกะจ่างดังปรางค์ทอง
ยอดแววบับทรวงด้วยดวงแก้ว ดูเลิศแล้ว
ดวงมณีไม่มีสอง ล้ำเป็นของพาณิชผู้ทำนอง
จะเป็นของชั้นยวงศ์ผู้ทรงไชย คิดสงกาถวม
มารดาเจ้าของแก้ว เขาไปแล้วหรือเดียวนี้อยู่ที่
ไหน มารดาจ้าพ่อค้ามาแต่ไกล ขออาลัยพึ่ง
พาบารมี แม้ให้อยู่ตึกใหญ่พอได้พัก นั่นน
สำนักอยู่ใกล้กันสามศรี ทั้งผู้คนปรนนิบัติจัก
ให้ ตามภักดิ์ดังใจให้จันทา ๆ

นางพี่งพระมารดรสุนทรแถลง ให้ระแวง
ในจิตต์ชนิฏฐา หวลละนึงถึงองค์พงศ์นรา
เป็นบ้าจามิตรพบเมื่อรบกัน ครั้นเลิกทัพกลับ
คลาดนิราสร้าง เหมือนเรือค้างเกยหาดขาด
วะสันต์ ดูแม่ทัพบัวบังอรอัดพัน ใฉนน้องจะ
ได้พบประสพองค์ เป็นกุศลดลใจจะได้คู่ อยาก
ใคร่ดูพาณิชพิศวง จึงทูลพระนางนาฏมาตุรงค์
ดูยิ่งยงจินดาค่าบุรี เจ้าของแก้วหนาสามิภักดิ์
อยากรู้จักเป็นฉะไรใฉนนี้ จะขางวัดถอยความ
ให้งามดี ด้วยเขามีน้ำใจมาให้เรา มาดาว่า
หาเป็นเช่นนั้นไม่ แม่ก็ได้ ให้นั่นร่างวัดเขา
ทรัพย์สมบัติให้เขาไม่เอา จะขอเข้าพึ่งบุญ
เหมือนมุนินาย เจ้าอยากเห็นเพ่งดูหมายยุ
ด้วยเย็นตะวันวางวัดดังมั่นหมาย พรุ่งนี้ไปดูเล่น
ให้เห็นกาย ทั้งสามนายฟังถ้อยามาด้วยกัน พระ

ทรงฟังวรัสมน์สัสดา แล้วหุดราโฉมฉายเสร็จ
เกษมสันต์ กลับมายังปรางค์มาศอาสน์สุวรรณ
พลสุริยันต์กลับประจบลง ๗

ปางพระหน่อวรวงศ์พงศ์กษัตริย์ ความกระ
หวัดกลัดกลุ้มให้ลุ่มหลง จะนั่งนอนร้อนรักพระ
อัครวงศ์ ด้วยโฉมยงอิดาเจ้าฉานี้ จนพล่า
เพลอเพ้อหลงฟังทรงเสียง เห็นพี่เลี้ยงคิดว่า
มาระคี่ เข้าสวมกอดเชยชิดาตรัสพาที ใช่สิถ้ว
ใฉมามหานางระคางเรียม เจ้ามาแล้วใยยังนั่ง
อยู่นี่ ไม่ควรที่โฉมฉายจะอายเหนียม พลาง
งามอนงค์ภูที่ปูเจียม ประโคมเลียมลูบต้องประ
สองนอน พระพิภักษ์มิยอมปากหวั่นเกรง ว่า
ไม่เหมาะตอกพ่อรอไว้ถ่อน พระรู้สึกนึกอาย
อยากกระ แกล้งสุนทรพันแปพอแก้กัน น้องนั่ง
เฝ้าพี่นอนหลับอยู่กับพื้น จึงฉุดขึ้นบรรจถรณ์

นอนกับฉัน พระภักดีทูลว่าหาเช่นนั้น ส่วนทั้ง
ฉันใยไม่ฉุดไปนอน พระฟังสองเชฏฐ์ที่ประ
ศรัย ท่านก้มใยผินหน้าไปคว้าหมอน มาวางให้
เข้านี่แน่พี่นอน ต้องพักผ่อนพาที ๆ ละคน
ต่างพากันยับเข้าเผ้าเข้าสรวล ตามสำนวนเสือก
สีที่นุสนธิ์ หน่อกษัตริย์ขัดข้องหมองกมล มิ
ได้ยลยินพระบุตรี จึงว่าพี่บอกให้ถวาย
แล้ว ครั้นให้แล้วมิได้ปะมาสรี พบแต่ท่อน
มาดามอพาที เสียมณีเสียเปล่าให้เขาไป สอง
เชฏฐ์ว่าพ่อมาท้อถอย ทำใจน้อยไยต่วมหา
ควรไม่ จงอดอยู่ก่อนอย่าร้อนใจ ดังระใช้
ชมันทร์เมื่อวันเพ็ญ อย่าเพ่อโกรธไทยพี่เป็นห่วง
ที่หนึ่ง อีกวันหนึ่งสองวันนี้คงเห็น ยามสม
พงศ์คงรู้พี่ดูเป็น เห็นชัดเจนที่ประสงค์คงจะ
เจอ พระตอบคำท่าเป็นเชิงเชาว่า พ่อหมอสำ

หมาจอหมอเผยอ พี่เอ๋ยพี่นั่งสวาดสำนวนเจอ
พ่อย่าเพ่อลบหลู่คอยดูกัน ต่างยักเข้าเข้าสวาด
ลนจนแข้ง ขันต่องแสงทองสว่างกลางสวรค์
น้ำค้างพรมลมรินหอมกลิ่นจันทน์ ต่างพากัน
ม่อยหลับระงับไป ดวงดาวเดือนเลื่อนพาเสียง
แว่วร้อง อาทิตย์ส่องแสงระร่างสว่างไสว นาง
พวกเหล่าสาวสวรรค์กำนัลใน ก็ตื่นไสยาสน์
มาทุกนารี ต่างจัดแจงแต่งกายวรรชฐาน พนัก
งานเครื่องอาหารพระศรี ก็จัดวางอย่างเลว
ลอยมี ทุกนารีพร้อมทั่วประจำงาน ๆ
พระบุตรีพลิกฟื้นตื่นไสยาสน์ ลุกจากอาสน์
ขึ้นสรงก็สรงสนาน แล้วประดับเครื่องทรงยงค
ยาว คิดรำคาญใจอยู่ไม่รู้แล้ว ด้วยพาณิชคิด
ถึงการที่มาอยู่ ยอาจใครดูผู้ใดที่ให้แก้ว ว่า
พาณิชคิดเชื่อในเนื้อแนว นางคิดแล้วชวนพี่

เลี้ยงที่เคียงองค์ เสด็จจากปรางค์ในเข้าไปเฝ้า
พระแม่เจ้านางนาฏราชทงส์ ครั้นถึงจึงประณต
บทบงส์ แล้วทูลองค์มารดาดังว่ากัน ฯ
พระนางนาฏชื่นนัยน์ผู้มักก็ พาลูกรักโฉม
ฉวยเสร็จผายผัน เสด็จออกห้องโถงพระโรง
คัล อภิวันท์พร้อมหน้าเสนานาย นางตรัสสั่ง
เสนีอยู่ที่เฝ้า ไปบอกเจ้าของมณีที่ถวาย มหา
ชัยอย่าถพยประสพกาย เร่งผันผายพามาอย่า
ช้าพลัน ฯ
เสนารับเสาวนีย์ชุลีกร ก็รีบรัดจรลีมี
ขมัน ครั้นถึงที่ตลาดใหญ่ใกล้กันนั้นทันที ก็ผายผัน
เข้ามาหาพาณิช แล้วบอกกับพ่อค้าพระยา
หญิง แม่ยอดมิ่งเสาวนาประภาสิต ให้ท่วนเข้า
ไปเฝ้าเจ้าชีวิต ท่านสถิตอยู่ข้างหน้าคอยหานาย
พระสิงหรัฐพังแจ้งแถลงไข คิดสงสัยมิได้รู้

กะทู้สาย ต่องพี่เลี้ยงนั่งยั้มอยู่พร้อมพรั่ง ดง
สมหมายแล้วพี่อาระอาไย พระพี่ค้าข่าคมทรง
อมยิ้ม นึกกระหยิ่มด้วยมิตรพิสมัย ชวนพี่
เลี้ยงเคียงร้างแถวย่างไป เสนาในน่าเฝ้าเสาะ
หา ทั้งสามนายพ่อค้าเข้ามาพร้อม ลงนอบ
น้อมประณตบทศรี นางกษัตริย์ตรัสบอกพระ
บุตรี นายผู้นี้ได้ให้จันดา เพราะอิดเอกชาย
ละม้ายพบ เจ้ามานพเพ่งพิศชนิดฐา นางพินจ
พิศวงให้สงกา ดูพ่อค้าเหมือนเคยพบเมื่อวัน
ก่อน ให้ชวยเชิญเมินพักตร์ร่ำพึงคิด เห็นแน่
จะเป็นเอกนาถสังเสกสรร จะทักถามความชาย
ก็เสียครัน เลยผายผันเข้าไปในประตู ต่างวู
ระอิตาน่าประหลาด ไม่ประภาษลุกไปอย่าง
ใหญ่ พระมารดาตามองตะลึงดู มิได้รู้เห็นลูก
ลุกไป เลยตรัสกับพ่อค้าเวลานี้ พระบุตรี

ลมกล้าไม่ปราศรัย ด้วยสมาธิตาดับย่างเข้า
ปรางค้าใน อย่าเสียใจเลยเจ้าทุเลาที่ เลยปรา
ศรัยไถ่ถามที่ความชอบ ตามระบอบมิให้ขัดได้
บัดสี จนเบื่องบ่ายสุริเยในเมฆี น่างเทวี
เยื้องย่างเข้าปรางค์ปรา

ปางพระนุชบุตรีทวีคิด ถึงพาณิชที่แกล้ง
แปลงมาหา ได้เห็นแท้แน่ชัดชัดตา ที่พบมา
มั่นคงเมื่อสงคราม แกล้งจำแลงแปลงมาสามี
มัถดี นี่กระทำอายใจสุดใต่ถาม น่าเย็นตรู้
อุตส่าห์พยายาม มาติดตามน้องยาถึงธานี ตู้
ตัดใจให้จนตาเพราะว่ารัก อยากพบพักตร์
น้องมายางนางหนึ่ง จะเสียใจน้องยาไม่พาที
น่าปราณีเชิญฐาที่มาตาม สู้ทนยากรากเมื่องได้
เคืองเข็ญ ความยากเย็นบุกป่าพนาหนาม น่าง
คิดไปให้สงสารพระไฉนงาม ให้มีความพิสมัย

ด้วยใจปอง หยิบจินดามาวางข้างเขนย เผ้า
ชมเชยรำพึงถึงเจ้าของ จนดึกดื่นไม่บรรทม
เผ้าตรมทรวง นางทั้งสองพี่เลี้ยงเข้าเคียงองค์
เล่นจริตพระยิดาผิดกว่าก่อน ต่อยว่าวอนปลอบ
เอาตามประสงค์ เป็นไฉนไม่บรรทมฉมไฉน
ยง หรือพระองค์ขัดข้องเป็นอย่างไร
พระยิดาฟังเสียงพี่เลี้ยงถาม ให้เจ็บขาม
สุดจะแจ้งแถลงไข แกล้งว่าน้องนอนไม่หลับ
ด้วยรับใจ มัวเพลินไปชมครื่นณพราย วิตก
ไม่สิทธิ์ชาติดังมาตรหมาย ถ้าเจ้าของหมองจิตต์
ก็เสียดาย สะกดับกลายคืนไปไม่ให้บัน พี่
เลี้ยงฟังนางตรัสขัดข้อง รู้ทำนองในฉมาย
ถามหามัน ด้วยเจ้าของมณีที่ผูกพัน ต่าง
ประการนี้ที่ทดสนองให้ต้องใจ อย่าวิตกเลย
หมองหมั้น จงบอกพี่ให้แน่ชัดแก้ไข มิได้

แก้วแคล้วคลาดดาดฉิวฉวยไป จะให้ได้ดวงจันดา
อย่าปรารมก์ นางโฉมยงทรงฟังดังกะทู้
เหมือนล่วงรู้เรื่องราวหมักหมม ต้องผันแปร
แก้เกี้ยวให้เกลี้ยวกลม นางน้อมยิ้มเยื้อนเยื้อนพิปราย ฉันสงสัยใจอยู่ไม่รู้แล้ว เจ้าของ
แก้วดวงมณีที่ฉวยฉาย เหมือนเคยพบรับรับแม่
ทัพนาย แกดังแปลงกายเป็นพาณิชมาติดตาม
เป็นผู้นี้หรือผู้ใดยังไม่รู้ ฉันได้ดูมานั่งอยู่ทั้ง
สาม กลัวจะคืนแก้วไปเสียดายงาม จึงมี
ความคิดในอกใจ

พี่เลี้ยงฟังนั่งพร้อมต่างยิ้มแย้ม ด้วยรู้แต้ม
นางแกล้งแฉลงใจ ถ้าเช่นนั้นฉันเห็นไม่เป็นไร
พี่จะไปลับดูดังรู้กัน แต่ต้องเอาเข้าของไปให้
เขา แม้นเอาสิ่นทรัพย์ให้กับฉัน ได้มากว่า
อรทัยให้นางวัล พอแก้กันที่ได้ ให้จันดา พระ

บุตรีฟังบอกให้ออกชอบ แกล้งตรัสตอบพี่จะ
ไคร่ออกไปหา เอาของไปให้นั้นฉันระอา เขา
จะว่าเรารักเขาหนักครัน พี่เลี้ยงว่าหาได้มราค์
หมอง เขาให้ของเราก็จำต้องทำขวัญ ได้ของ
เขาเราก็ตอบประกอบกัน ให้ร่างวัลตามสมัคร
มาอัตี

นางยิ้มชอบตอบว่าถ้าเช่นนั้น พอแก้กัน
ความอายหายบัดสี แล้วหยิบเอาพานทองเป็น
ของดี ส่งให้พี่เอาไปจะให้นั้น พี่เลี้ยงนาง
สองคำนับแล้วรับของ ทูลสนองโฉมฉายแล้ว
ไปยัน ไครถามว่าพระบุตรีมางวัล ถึงตัน
ไม้ถึงที่อยู่ภูวไนย ทำเลียบเคียงเมียงมองซ่อง
หน้าต่าง ไครอยู่บ้างตีกันที่อาศัย นายพี่
เลี้ยงเดียงกล่าวนางชาวใน ก็ดุกไปเห็นยุพิน
ราชินี ร้องเชิญนางขึ้นมาหน้าเฉลียง

นางพี่เลี้ยงชั้นใน ไปนั่งตั้งพระศรี แล้วบอกว่านางนุชพระบุตรี ได้บังเกิดความชอบคิดชอบใจ จึงให้ฉันไกลกลามาทั้งสอง เอาพานทองรางวัลประทานให้ ดูพ่อค้าที่แกล้งทำแปลงไป มีจำได้เคยพบเมื่อรบกัน พระสิงหรัตน์หันมาจำหน้าได้ เมื่อชิงชัยอยู่กับเจ้าสวาสดิวรรค์ จึงหวังสอยชอบใจให้รางวัล แต่ตัวฉันไม่ใคร่จะใยดี ช่วยทูลพระอิศาด้วยหน้าน้อง อันเงินทองมิได้หมายคิดหน่ายหนี ถ้าแม้นพระอิศาทรงปราณี ขอผ้าที่นางห่มจะสมใจ ฯ

นางพี่เลี้ยงรู้แท้ว่าแม่พ้ำ ท้ากลายกลับรูปทรงให้สงสัย นั่งยิ้มเยื้อนเบือนหน้าแล้วว่าไป ประหลาดใจเงินทองไม่ต้องการ จะเอาแต่ผ้าห่มมาชมเล่น ทำเหมือนเช่นชู้สาวให้ร้าวฉาน ถ้าแจ้งดวงพี่ก็ดีจักรีฉาพ ที่ต้องกายก็ถึง

สมอารมณ์ปอง ฯ

นายพิทักษ์ภักดีสองพี่เลี้ยง พูดเลี้ยบเคียงว่าแม่แม่ทั้งสอง พี่คนยากอยากใคร่ได้ปรองดอง กับแม่น้องช่วยบำรุงให้รุ่งเรือง สองนางฟังนั่งก้อนแล้วย้อนว่า อะไรมาพูดเล่นไม่เป็นเรื่อง ให้ปรองดองรองรับประทับประเทือง เป็นแขกเมืองอยากจะสามัคคี พี่เลี้ยงว่าน้องรักอย่ายักเยื้อง ถึงแขกเมืองน้องอย่าอางขนาง หนี จะขอฝากชีพไว้ด้วยไมตรี ความภักดีกรุณากับพาณิช พงศ์กษัตริย์ครัวว่าเมตตาบ้าง อย่าหมองหมางห่างเหินสะเทินจิต จะแจ้งความตามจริงกับมิ่งมิตร ถึกลัวผิดคิดคนเป็นมลทิน ฯ

สองนางยิ้มพร้อมพรายพิปรายคอม ที่ผิด

ชอบเป็นไทยไยไหดินไม่ต้องแกล้งแปลง
มาเป็นราคิน ฉันทราบสิ้นพงศ์เผ่าพอเข้าใจ
พระทรงพี่นั่งยิ้มอยู่พร้อมพักตร์ เห็นรู้จักมั่นคง
ไม่สงสัย จึงเฉลยอรรถตรัสตามเนื้อความไป
จะบอกให้ตามจริงทุกสิ่งอัน พี่ก็ได้รู้จักไม่พักถาม
คู่สงครามอันเจ้าสาวสวรรค์ แต่อย่าทัพ
กลับไปอาสัยครัน ความผูกพันด้วยบุพพระบุตร์
จึงอุตส่าห์แปลงมาสามิภักดิ์ เพราะความรักมุ่ง
หมายไม่หน่ายหนี ช่วยทูลพระยิดาได้ปราณี
ฝากชีวิตไว้กับเจ้าเยาวมาลย์

นางพี่เลี้ยงฟังคำที่ร่ำว่า อนิจจาพระองค์
น่าสงสาร สู้อุตส่าห์แปลงองค์ทิ้งวงศ์วาร
ทรมานตามมาถึงอวนี จะช่วยทูลอรทัยก็ได้อยู่
แต่อยากรู้องค์นามทั้งสามศรี ทั้งผู้เคียงเปลี่ยว
ทรวงหรือท่วงมี พระบุตร์ตามใด้จะได้ทูล พระ

ตรัสว่าฉันไม่หลอกบอกก็ได้ แต่อย่าให้ความ
สวาทนั้นขาดศูนย์ ไม่กลับกลอกบอกเล่าตาม
เท็จมุสา พงศ์ประยูรวงศ์นามทั้งสามรา ฉันนี้
นามสิงหรัตน์ขัตติยราช เป็นเชื้อชาติทรงยศโอรส-
ธา นั้นพี่เลี้ยงสองศรีร่วมชีวา พระเชษฐาคน
นี้ชื่อพิทักษ์ คนนั้นนามภักดีทิสนิท ได้ร่วม
ภักดิ์ชิดชมที่สมัครัก มิได้มีห่วงใยที่ไหนนัก
ยังไร้รักใฉมงามทั้งสามคน ฯ

นางพี่เลี้ยงฟังแจ้งแถลงเล่า ยังตัวเปล่า
เปล่าตามนุสนธิ์ จึงทูลว่าถ้าไม่มีที่ถังจด
ยังไม่ผลสำเร็จเจตนา ฉันจะช่วยทูลองค์แม่
นงลักษณ์ ตามสมัครหมายมาตรปรารถนา
นางพูดพลางทางชะม้วยชายหางตา สองเชษ
ฐามพระยักแล้วทักทาย ฉันขอถามนามน้อง
เยาวเลี้ยง ตามชื่อเสียงสำคัญที่มั่นหมาย ทั้ง

สองนางต่างยิ้มอยู่พร้อมพรรย์ แกล้งพิปรายกล่าวสารด้วยมารยา อยากทราบนามถามไต่ทำไมหรือ กลัวเอาชื่อไปทำเล่ห์เสน่หา ลงอาถรรพณ์ยันต์ถากับตัวหรับตัวรา ให้สุดาหลงรักพักพะวง

สองพี่เลี้ยงหรรษาแล้วปราศรัย ไม่ขัดใจเวทนย์ให้กันหลง มิทิดที่พิสมัยดังใจจง ก็เห็นควรจะสมอารมณ์คิด อยากรู้จักชื่อเสียงสำเนียงไว้ พอจะได้ถามไต่ไม่ให้ผิด นางพี่เลี้ยงว่าเช่นนั้นสรรพะมิตร ฉันไม่บิดชื่อเสียงสำเนียงนี้ ไม่ให้ปิดบังเลยจริงเจียวหนา ฉันชื่อว่ามาลัยยอกให้พี่ แม่คนนี้นั้นหนาชื่อมาลี ตามนามมีแจ้งจิตก็ไม่บิดบัง แล้วทำว่ามานานบ้านนี้ พระบุตรีจะว่าหายอยู่ฉายหลัง จะต้องถากถางใคลเข้าในวัง ความผิดพลั้งจะ

ทำให้ราคาญ พระสิงหรัตน์ศรัสสั่งทั้งประสงค์ช่วยทูลองค์พระยิดาเหมือนว่าขาน นางพี่เลี้ยงว่าเจ้าเยาวมาลย์ ถ้านานๆ เชิญเชื่อนมาเยื่อนเยี่ยม ทั้งสองนางพังคำทำชะม้อย จะตอบด้วยคำชายก็อายเหนียม จะจากไปในอารมณ์ใคร่ครวญเกรียม ตามธรรมเนียมสาวไปะเข้าในวัง ครั้นถึงที่พระยิดามาร์ศรี อัญชุลีคอยสดับรับสั่ง พระยิดาปราศรัยอยากใคร่ฟัง อย่างไรบ้างพี่ไปลับได้มา สองพี่เลี้ยงเคียงนางพลางสนอง ความถูกต้องคุณงามราญมายามหา ได้ฉอนสังพังจิตที่พระยิดา ยุคล่ำหม่ามหนยากลำบากกาย ต้นทางผ่านดงทางวงศ์ญาติ หวังสถาพรอมชาญที่เหมาย ฝากชีวิตชิดนางจนวางวาย ขอโอมถวายคุปถัมภ์ยังจำนงค์ ที่เงินทองของรางวัลขัดสนทำให้ เถอมิให้ต้องจิตคิดประสงค์ จะ

ขอแต่ผ้าห่มของโฉมยง ได้ลูบองค์กลางคืน
พอชื่นใจ

พระอิศวรพังช้างที่แปลงเพศ เจ้านิเวศน์
มั่นคงสิ้นสงสัย อุตส่าห์ติดตามมาความอาลัย
ให้นึกใจลุ่มหลงด้วยทรงธรรม์ แกล้งทำว่าน้ำ
เบือหือแล้วพี่ อะไรนี่อยากจะได้สะใภ้นั้น
ไม่ต้องการเงินทองของรางวัล มาถูกพันเสน่-
หาน่ารำคาญ เป็นข้าศึกนึกไปไม่สนิท แกล้ง
เบือนบิดสมหวังจะสั่งหาว สองพี่เลี้ยงว่าเห็น
ใจเป็นพาล สู้ทรมานตามมาถึงธานี ข้าอ่อน
น้อมยอมกายถวายแก้ว ข้าศึกแล้วไหนจะให้
มาเนี่ยร์ พี่ใส่เลี่ยงเที่ยงธรรม์เป็นอันดี สันราก
แยบยนตรีในกลการ พระบุตรีว่าว่าท่าเช่นนั้น
พี่ประกันให้หรือจะสื่อสาร พี่เลี้ยงรับว่านงลักษ์
คนพาล จงประทานพี่นั้นให้บรรลัย นางยม

ยั้งพร้อมพวายพิปรายตอบ พี่เห็นชอบแล้วไม่
ว่าอะไรมาสัย แล้วทำว่าผ้าผ่อนท่อนสะใบ ฉัน
จะให้พี่ห่มพอสมรัก แล้วโฉมฉายกรายหัตถ์มี
ผลัดภูษี ให้กับพี่เลี้ยงนางวางที่ตัก ทั้งสอง
นางยิ้มอยู่พร้อมพักตร์ ยินดีนักหยิบผ้าเอา
มาไว้ แกล้งพูดจายอยพระหน่อนาถ ให้
เยาวราชมีจิตพิสมัย พระบุตรียิ่งมีความอาลัย
ทางปราศัยต้องจิตพิศพักตร์พัน ขนิษฐาน้อย
สามเลี่ยงย่าข้อง ตุเหว่าร้องก้องไปเลี่ยงไก่ขัน
สองพี่เลี้ยงเที่ยงดาวลับมาพลัน ต่างพากัน
นอนหลับระงับกาย ครั้นรุ่งแจ้งแสงทองส่อง
ฟ้าง ทั้งสองนางพี่เลี้ยงเห็นเที่ยงสาย ความ
ยุพินกันอยู่ด้วยชื่นชวย รีบแต่งกายปรุงขนม
ถวายา นงลักษณ์หน้าตาเป็งหกแต่งร่าง นุ่งลาย
ทองขึบทองย่องเสงา ห่มสีนวลอ่อนวับทับ

จำปา ทั้งสองวางต่างตำให้ยั่วยวน หยิบภูษี
ที่นางให้ห่อไม้ผ้า แล้วก็พาฉันออกนอกฉนวน
ตัดวิถีกรีดกรายทำลอยนวล รีบเดินด่วนมาที่
อยู่ภูวไนย ถึงหน้าตึกนึกกระดากเดินยากเบียง
นายพี่เลี้ยงเห็นมาร้องปราศรัย ฉันคอยหามา
จนสายเที่นหายไป แม่ขึ้นใจเชิญขึ้นบ่ายอย่าระ
คาย ทั้งสองนางขึ้นไปนั่งวางจริต ชักผ้าบิดพริ้ว
ให้สะไบขยาย พระหน่อนารถโสมนัสสัตวัลพิ-
ปราย ฉันเห็นหายหมายไม่มาตั้งตาคอย

ทั้งสองนางต่างว่าฉันมายาก ด้วยงานมาก
เพราะนายท่านใช้สอย มิใช่เป็นเช่นอย่างพวก
นางลอย จะได้คอยเที่ยวหาแต่สามี พระพิทักษ์
ภักดีมีคำเตือน พระพี่เลี้ยงใช่ว่าเช่นทาสี ต้อง
ปรนปรำทำงานของท่านมี อย่าพาทีเลยเจ้าฉัน
เข้าใจ พระสิงหัตน์ตรัสว่าพระพี่เลี้ยง จะมา

เกี่ยงกันเล่นเป็นโฉน นี่แน่พี่หวังฉันสั่งไป
ได้ครื่อไม่ผ้าห่มของโฉมยง ทั้งสองนางยิ้มย่องสนองสาร ที่ต้องการผ้าห่มสมประสงค์ แล้วหยิบห่อผ้าขยายสะไบทรง ถวายองค์ภูมีเพชรสีนวล พระรับเอาภูษียินดีนัก เหมือนพบพักตร์โฉมงามทรามสงวน ชมภูษาพิศวงทรงสำรวล ลูบคลำหอมหวลกลิ่นเนื้อเจือจันหน์ ทรงขึ้นชอบบุญบุญาณของพี่ ได้ภูษาอย่างพี่มาให้ฉัน คุณของพี่ยิ่งกว่าฉันมากมีครัน จนชั่วฉันบรรลัยไม่ลืมเลย

พระสิงหัตน์ทรงพิณประสานสำเนียงขับ เป็นคำกลอนเพลงยาวกล่าวเฉลย ความคุ้นทรงโฉมงามให้ทรามเชย ครั้นลงเอยพับบัตรสนิทดี ส่งให้พี่เลี้ยงไปอย่าให้ห่าย ฝากสายสมรเทียรศรี พี่ช่วยทูลพระยุพินความยินดี ได้ชื่นใจกระไรเลย จะหาแทนแห่งคุณหนุน

สนอง ก็ขัดข้องเต็มที่หนาพี่เอย เอาสารแทน
แผ่นทองให้น้องเชย คนชะเลยสิ้นสมบัติด้วย
พลัดมา สองนางพี่พานารถถลาคแหลม ต่าง
ยิ้มแย้มน้อมคำนับรับเสขา จะคลาไคลมิใคร่ไป
อาลัยลา สองเชฏฐาพากันสั่งเจ้าบังอร อย่า
ลืมพี่เมตตาหมั่นมาบ้าง อย่าเริดร้างให้ละนึง
ถึงสมร นางพี่เลี้ยงเคียงบิดาวิงวอน ว่าเรื่อง
ค้อนแล้วก็พากันคลาไคล ถึงปราสาทในเข้าไป
หามารศรี พระบุตรีปรีดาปรัสปราศรัย เป็น
ไฉนพี่ชามาช้าไป เขาว่าไรมาบ้างยกมาพลัน
ทั้งสองนางทางแกล้งเสแสร้งว่า จะลามาไม่ให้
มาช้าอยู่ เจ้าถามหาปราชญ์ถึงโฉมตรู อยาก
จะรู้ก็ได้จะให้ยล ไม่ยกถังกล่าวเชื่องยักมี
หลักฐาน ตัวพระยานก็เอามาอย่างนั้น แล้ว
ถวายสารศรีนิรมล นางทำบ่นพ่าเบอเสียเหลือ

ใจ ทำจุกช่อนย้อนยอกนอกบังคับ กลับไป
รับสารว่าเอามาให้ หนังสือเขาให้มาว่ากะไร
แล้วรับไปคลี่อ่านในสารทรง
ในสารว่าพระมิ่งสิงหรัตน์ ความกระหวัด
มิ่งมิตรพิสวง แต่เลิกทัพลับนุชสุดพะวง เพียง
ปลดปลงชีวาด้วยอาลัย ลูกละละญาติราชฐาน
หมายเดินดงเที่ยวหลงไพร เที่ยวสืบสาวถาม
ถึงด้วยแสนไกล ความตั้งใจพบสุดาสามิภักดิ์
ถวายดวงมณีทั้งชีวิต สู้ปลดปลิดให้ตามความ
ปรารถนา ขอฝากชีพไว้กับเจ้าเยาวลักษณ์ ผิด
ประการใดมิใคร่ลักลาย สาวสวรรค์พันหมื่น
พันภพ ไม่ขอคบพิสวาทมุ่งมาตร์หมาย จึง
เสียสารทานบดไปจนตาย แม้ใครฉายได้เมตต
ตามสำคัญ กรุณาปรานีกับพี่เถิด อย่าให้
ต้องกลางสงสาม จะไปหานวลน้องใน

สองยาม แม่ใฉมงามคอยท่าเชฏฐาเอย ๒

นางพังสารอ่านสิ้นถวิลหวัง แถลงว่านำ
ชังเต็มที่เจียวพี่เอ๋ย มาว่าเล่นเช่นชู้ที่คู่เคย
ใฉนเลยพี่รับมาให้ร้าก นางพี่เลี้ยงตบอกทำกเงิน ช่างเหลือเกินสารานำบัดสี ฉันคิดหมายลายลักษณ์ที่มักดี รู้ชั่นนี้ข้าเจ้าไม่เอามา จะต้องไปต่อว่าให้สาจิตต์ ทุจริตลายลักษณ์ผิดนักหนา แม่จงตอบตามประมาทต่างอาชญา ให้สมสาอารมณ์ที่ตามคาย นางเกลังกล่าวตอบพานางพี่วาชยบ จะต้องตอบตามบังอาจที่มาคร่ำหมาย จะนิ่งไว้ได้รับความอับอาย แล้วใฉมนายทรงคิดประดิษฐ์ถวิล ประกอบการมายาที่ว่าขาน ตามในสารผิดชอบตอบอักษร ดิจหอนหันผันแปรตามแต่งอน สิ้นสุนทรพัยบัดสนิทดี แล้วส่งให้พี่เลี้ยงเคียงเตียงนั่ง ถะขับ

ตั้งอย่าให้ได้บัดสี พี่เลี้ยงรับสารพระเสาวนีย์ ต่างเปรมปรีดิ์แย้มยิ้มอยู่พร้อมพราย ต่างหรรษาปราศรัยมิใคร่วาย จนค่ำพลบสิ้นทะวันพระจันทร์กาย สองนางดาดดาดดาดออกยาตรกราย มาจักกายใสยาในบาตรี ครั้นรุ่งแจ้งแสงทองฉันส่องใส ออโณทัยส่องสว่างกระจ่างศรี นางมาลัยใสยาทั้งมาลี ต้นจากที่นิทราไม่ช้าพลัน พิสมัยชายชู้ที่สู่หา แต่งกายารีบรัดแล้วจัดสรรหมากยุหรี่ที่จะได้ไปให้บัน เอาใส่จันทร์ลิ้นเข้าหมากบัง แล้วพากันกรายไคในฉนวน รีบเดินต้นทางไปดังใจหวัง ครั้นมาถึงตึกใหญ่ที่ใกล้ขึ้นไปนั่งตั้งขันแล้วนั่นทา พระพี่เลี้ยงเห็นหญิงชิงกันทัก พี่ตั้งพักตร์เผ้าคอยละห้อยหา ระสิงหรัณ์ครัสถามความสารา พระอิศวร่าเป็นประการใด ทั้งสองนางต่างว่าระพาผิด

ด้วยดีชีดนางไกรอหาไปรดไม่ หากฉันแก้ให้
เบาบรรเทาไป นางจึงได้ตอบตามที่ความเคืองแล้วถวายสารศรีที่ประสงค์ เชิญพระองค์อ่านดูดังรู้เรื่อง พระรู้เท่าเยาวลักษณ์แกล้งยักเยื้องรับสารเปลื้องปลดออกจากนอกซอง ฯ

แล้วทรงอ่านสารบุตรีศรีสมร ทราบอักษรผิดระบอบตอบสนอง เป็นข้าคึกนึกร้ายมาหมายปอง ผิดทำนองที่ว่ารักมาภักดี กลับเป็นเช่นหนุมานชาญสมร มาหลอกหลอนทศกัณฐ์ผลาญเป็นผี ที่สวมหลงใหลด้วยไพรี ถ้าใช่ที่มีจะล้างผลางวาย ฉันชอบใจได้มาสามภักดีที่จะรักชมชีดอย่าคิดหมาย ตัวอย่างมีที่เห็นเป็นฤบาย ถ้ามิดังง่ายก็จะเป็นเช่นกุมภัณฑ์ แม้นนับถือซื่อตรงเหมือนวงศา จะเมตตาไม่วังเกียจคิดเดียดฉันท์ จงค่อยอยู่ตามมีไมตรีกัน อย่า

หมายมั่นชีดชมภิรมย์เอย ฯ

พอจบสารพี่สวงทรงพระสรวล ช่างสำนวนเหลือดีเจ้าพี่เอ๋ย ตั้งกะทบกะเทียบเปรียบพิเปรยกระไรเลยลั่นลมช่างคมคาย ดีพี่เลี้ยงพวัวระริกหยิกชี้ พังสารศรีชอบหูไม่รู้หาย พี่เลี้ยงนางทางเข้าคับเข้านาย แกล้งพิปรายเล่ห์ลมเหน็บสบถ หน้อกษัตริย์จัดเจนที่เล่นชู้ ย่อมรอบรู้ในเล่ห์นังเสสรวล บอกพี่เลี้ยงฉันแย่แพ้ตำบวน เชิงกระบวนพระบุตรีช่างดีจริง รู้ผูกแปรแก้ไขนั้นไว้ว่อง ตามทำนองทำเนียบประเพณี ถึงจะรักก็เหมือนชังยังประวิง ต้องคัดนิ่งกล่าวสารเป็นมารยา นางพี่เลี้ยงยิ้มพรายพิปรายตอบ พระองค์รอบรู้เล่ห์เสน่หา ถึงสุดแต่ทรงงามตามบัญญา ฉันสองสามีได้ดังใจ ฯ

พระยมเยอนเยือนอรวดแล้วอรัสว่า เช่น
นั้นแล้วพี่ยาเมตต์ฉัน ค่ำวันนี้จะไปหาสุดา
จันทร์ ช่วยน้องกันรับรองเข้าห้องใน นางพี่
เลี้ยงยิ้มละไมอยู่ในหน้า ที่บัญชานั้นเห็นไม่
เป็นไฉน พอจะช่วยรับรองให้ต้องใจ แต่
อย่าให้ความผิดมาติดพัน ข้าเลี้ยงดูชู้ชายที่
หมายมาตร หยิบหมากฝาดบุหรี่ที่ในขัน เอา
ออกมาวางไว้เหมือนให้บ้น แล้วพากันลาไป
เข้าในวัง ครั้นถึงยังปรางค์ในเข้าไปหา พลัง
ยิดาได้ตามถึงความหลัง พระบุตรีเรียกไปใกล้
บัลลังก์ ทรัสถามอย่างไรมีคดีมา

สองพี่เลี้ยงเบี่ยงบ่ายพิปรายสนอง ดูท่า
นองเธอรักแม่นักหนา ได้ฟังสารอ่านสิ้นไม่
นินทา ถอยหรรษาว่ากระบวนสำนวนดี สวาท
ทั้งฟังเสียงเห็นเสียงแท้ เจ้าสั่งแต่จะมาหา

มารศรี ถึงน้องรักเสน่หาไม่ปราณี ค่ำวันนี้
จะมาหาโฉมยง

นางฟังคำอำสิงคะนึงคิด สมกับจิตต้องความความประสงค์ แกล้งทำว่าหน้าเก้อเออพระองค์ มาเจาะจงหลงละเมอพูดเพ้อไป ที่วังในใช่เคหาประชาราษฎร์ ได้อุกอาจใครดลดาเข้ามาได้ มาพูดเล่นไม่เป็นเรื่องให้เคืองใจ เออผู้ใดเจาะเห็นเช่นเจรจา แล้วลุกเข้าห้องในที่ไสยาสน์ ภานุมาศตกยับลับเวหา พี่เลี้ยงไปคอยองค์พงศ์นรา พระยิดาว่าพึงถึงหน่อไท จะมาวิงหรือแกล้งบอกลวงหลอกน้อง เห็นขัดข้องที่จะย่างมาทางไหน ในวิวังนั้งยามข้าความไฟ ระวังระไวจะมาได้ที่ไหนเลย น่าสงสารผ่านฟ้าหนักหนานัก เพราะความรักน้องยา

นิจจาเอ๋ย สัตว์อุตส่าห์ตามติดจะชิดเชย น้องนี้
เฉยเชือนช้าไม่ปราณี จะอาวรณ์ร้อนรนกมล
หมอง จะว่าน้องนั้นอย่างนางหนึ่ง ไหนจะรู้น้อง
รักพระจักรี คืนวันนี้ว่าจะมาสู่หาน้อง จะจริง
จังดังว่าหรือหาไม่ นางตั้งใจคอยหานอยามสอง
เสียงอะไรกักกุกกุกขึ้นมอง จนย่าข้องเดือนดับ
ลับเลยหลับไป

จะกล่าวความตามชาติวาชหงส์ บิตุรงค์ศรี
สวัสดิ์ทัตชัย เป็นบิศาจเวียนระวังอยู่ปรางค์
ใน ความแค้นใจสิงหรัฐนี้เป็นสัตรู จะรวมรัก
ษิตามางศรี ชาติไพรีลามลวนไม่ควรดู ต้อง
แก้แค้นแทนกรรมที่ทำกู อย่าริปรับถมจนล้ม
ตาย คิดแล้วบิศาจท้าวเจ้ามะหิง ก็เข้าสิงหน่อ
นารถดังมาตรหมาย พระหน่อไทใจประวิงผีสิง
กาย กะวนกะวายในอารมณ์ไม่สมประดี ให้

คลั่งคลุ้มกลุ้มอุราเวลาดึก ออกจากที่ตรงไป
เข้าไพรสี่ เที่ยวเดินตุ่มซุ่มข้ามไปตามที่ ข้าม
ที่รี่ไรเดินเนินอารญญ์ สั่นอารมณ์สมประดี
ด้วยผีสิง สายสวิงบุกไปในไพรสัณฑ์ จน
รุ่งแจ้งแสงศรีสุริยัน เที่ยวผายผันเซอะเซิงกะ
เหิงไป ถึงปล่องเปลวเหวผาที่หน้าเขา ด้วยผี
เข้าสิ้นสติวิจารณ์ ก็โจนลงเหวผาศิลาตาย
แทบดับชีพสิ้นสลบขบพระองค์

บิศาท้าวเจ้ามะหิงมาสิงอยู่ คิดสัตรูมรณะ
สมประสงค์ ก็ออกจากพงศ์กษัตริย์พร้อมพงศ์
กลับคืนองค์เข้ามาอยู่ถวัน ครั้นรุ่งแจ้งสองศรี
สองพี่เลี้ยง ค่อยมองเมียงมาในห้องทั้งสองศรี
ก็พระองค์ทรงไชยเชิงไม่มี หายจากที่โสยาสน์
ประหลาดใจ ต่างบริภาษารารถไม่พบน้อง มา
รากห้องทั้งพี่ไปที่ไหน พระพิฆเนศว่าเหตุไม่เป็น

ไว้ เห็นจะไปหานาง ในปราสาทสวรรค์ ด้วยแค้น
เขือนัดกันเมื่อวานนี้ กับนางพี่เลี้ยงไว้จะไปหา
พระภักตร์ว่าแท้แน่แล้วนา ต่างก็พากันคลาย
ขายกังวล ฯ

ปางโฉมยงองค์เจ้าเยาวราช เพื่นไสยาสน์
ร้อนจิตคิดฉงน ด้วยคอยหาหน่อไทมิได้ยล
ให้หมองมัวนึกละนึงรำพึงรำพัน พอพี่เลี้ยง
สองราเข้ามาเผ้า นางแกล้งถอดเย้ยหยันท่า
ทรวยา เหตะบุญหน่อไทมิได้มา ฉันระอาใจ
อยู่ไยรู้วาย ถูลวมาทำความชั่วให้มัวหมอง
ระวังตัวน้องยังร่วงจนพร่วงสาย ฯ

นางมาลัยมาลีฟังพี่ราย รู้แยบคายนาง
ประชดพจมาน นึกผิดใจหน่อกษัตรีย์หนีไว้
คอยก็ไม่เห็นมาเหมือนอาสาน ประหลาดมาก
หลาดใจไม่ได้การ แล้วทำมารยาว่าแกล้งพาที

เธอพูดกับฉันมาว่าเช่นนั้น มิใช่ฉันแกล้งว่า
ให้พี่ผิ สิ้นเดชะที่ไปเธอไม่มาเสียก็ดี หมด
ราคีความชั่วไม่พัวพัน แต่พูดเล่นเช่นนี้หาดีไม่
จะทำให้หมองมัวในตัวฉัน พี่จะต้องไปหาต่อ
ว่ากัน ท่านทันยักเยื้องเหมือนเคืองใจ ฯ

พระอิศวรอยากจะให้ออกไปหา จึงแกล้งว่า
จริงแล้วพี่ดาดีไม่ ควรจะไปต่อว่าให้สาใจ จะ
ทำให้ได้รับความอับอาย สองพี่เลี้ยงรู้แจ้งนาง
แกล้งว่า ดาธิดาพากันออกผันผาย เข้าใน
ห้องส่องกระจกแต่งกาย แล้วยาตรจรลีออก
ไปจากในวัง ให้เครื่องขัดนดไว้ ไม่ไปหา จะ
ต่อว่าเสียให้สมอารมณ์หวัง ถึงตีกใหญ่ใจคอ
ไม่รอฟัง ขึ้นไปนั่งบังหน้าไม่พาที ฯ

สองพี่เลี้ยงหรรษาพากันทัก แม่น้องรักทั้ง
สองดวงตรี น้องขัดข้องหมองใจอย่างไรมี

มาวันนี้ดูผิดวิสัยนาง พระหน่อไทไปทำมาหากิน
ควรยินดีใยนางจึงหมองหมาง พี่ขอถามงามข้า
อย่าอำพราง หรือฉันวางเครื่องเย็นเป็นกะไร
ทั้งสองนางฟังความที่ถามถึง ตกตะลึงเห็น
ผิดคิดสงสัย จึงบอกว่าบุญมีมิได้ไป ฉันตั้งใจ
คอยหลับไม่หรับนอน จะออกมาต่อว่าให้สาสม
ที่ผิดนัดแกล้งบอกลวงหลอกหลอน กลับโกลถาม
หาสาระวน ทำยอกย้อนลวงเชิงทั้งน่าพาย
สองพี่เลี้ยงได้ฟังนางนั้งว่า ตกประหม่า
จงงันผิดมั่นหมาย แล้วบอกเจ้าสาวสายสมร
มาฉงาย พระองค์ทำไม่เห็นแก่เย็นจาน ศิ
ไปหาเยาวยอดโค้กอดกอ สั่นวิตกสมรักแม่ศรี
สมาน กลับมิได้ไปหาบุพาพาล มาเดือดดาล
อาเกิดด้วยเหตุไร ข่างพากันรันทดสลดจิต
อิปริศกรรม ๆ ทำไฉน จะต้องไปตามภูผาไพร

น้องจงไปทูลอิดาด้วยหนานาง ทั้งสองนางพี่
เลี้ยงพูดเสียงสั่น ต่างพากันงันงกตกอกสั่น
ให้อาวรณ์ร้อนใจดังไฟฟาง ต่างคนต่างลากัน
จะครวญ พระพี่เลี้ยงหยิบพระขรรค์แล้วผันผาย
กะฉนกะวายตามน้องเดินร้องไห้ ไม่รู้ว่าทรง
ทุกข์ไปทิศใด เที่ยวครวญไดยเดาตามเจ้านาย
ฝ่ายพี่เลี้ยงพระบุตรีแสนวิตก ให้ร้อนอก
พากันรีบผันผาย ถึงปราสาทสุวรรณพรรณราย
ก็ยาตรกรายไปเผ้าเยาวยุพา ลงนอนน้อมประ
ณตบทเรศ จะทูลเหตุบุใดร่ออกลงกลอกหน้า
พระบุตรีตรัสถามทางสงกา เป็นไรมาทำร้อนพี่มิ
สบาย นางพี่เลี้ยงพูดว่าเป็นอาเภท บังเกิดเหตุ
หน่อกษัตริย์วิบัติหาย เจ้าตามหาก็ไม่พ้นเป็น
หรือตาย ทั้งสองนายพี่เลี้ยงเพียงบรรลัย ฯ
นางโฉมยงทรงฟังกำสังวัว ตั้งโศกวัก

ชีวิตปลิดไปได้ สิ้นอดสูสาวสรรค์กำนัลใน
ความอาลัยบ้วหมองนองน้ำตา เรียกพี่เลี้ยงเข้า
ไปยังในห้อง สองต่อสองทรงศรีกรทางปรึกษา
จิบัติเป็นเช่นนี้หนาพี่ยา เริ่มรักราแรมร้างเสีย
กลางคัน จะว่าพระหนีไปก็ใช่เหตุ ชนทุเรศ
พยายามมาตามฉัน ละศัตรูหาญคิดก็ติดครัน
พระทรงธรรม์ดังว่านั้นลงมือยัย นางพี่เลี้ยงทูล
ตอบชอบเหมือนว่า ดังมีมาบ้างขาดมิตรหาผิดไม่
ไม่เช่นนั้นหนอนารถไม่คลาดไป ความดังใจ
พิสดารทราชบุตรี อิดาว่ากรรมๆทำไฉน จึงจะ
ได้พบองค์พระทรงศรี สามสุดาปรารมภ์ไม่เห็น
ประดี ทุกทิวสรวญคร่ำร่ำอาลัย ๖

พระอิดาอาดูรพูดเทวษ ชลเนตรอาบอ้าวฉ่ำ
ทีขึ้นไหล สุดาห้ามความรักหนักฤทัย คิดหัก
ใจละสมบัติขัตติยา จึงบอกสองพี่เลี้ยงที่เคียงอยู่

จะมีคู่ก็มาเหเสน่หา จะอยู่ไปก็ได้รับอัปรา ถึง
มรณาเสียก็ดีกว่ามีชนม์ ต้องตามองค์ทรงไชย
ไปให้เห็น จะตายเป็นสุดแท้แต่กุศล พระหน่อ
ไทได้ยากลำบากลำบน ยังสู้ทนตามมาถึงฆานี้
สองพี่เลี้ยงทูลตอบว่าชอบอยู่ ทะศัญญูสัจจา
เป็นราคี สุดแท้แต่น้องเย็นจะเห็นดี ตัวของพี่ก็
จะตามแม่งามไป ๖

นางพี่เลี้ยงทูลมุตกิจ ต้องกับจิตติดมา
ตรัสปราศรัย เราจะคิดตามองค์พระทรงไชย
อย่าให้ใครรู้แจ้งแห่งกิต จะต้องคิดติดอุบาย
เมื่อผายผัน พอแก้กันความอายหายบัดสี ไปทูล
ลาผายุดชนนี อย่าให้มีห่วงใยเมื่อไกลกลา
ฉันจะว่าไปหาอาวัสะไว้ ทั้งวิไลวรรณดา

กนิฏฐา ได้เกณฑ์พลผันผายอรัญวา ไปตาม
หาหน่อนาถที่คลาดคลา สองพี่เลี้ยงทูลตอบประ
กอบกิจ พระน้องคิดอย่างนี้ใจหาย
คงสมหวังดังจิตคิดอุบาย ต่างพิปราย
สนทนาจนสายัณห์ ฯ

(ยังมีต่อ)

สิงห์โตทอง ๖
บาทบาดราคาเชิญมาซื้อ
รับหนังสือหน้าวัดเกาะแรงนิทรา
ตายกันเจริญโรงพิมพ์ริมมหรรณพ
เชิญท่านมาซื้อดูตลอดปี
ได้ลงพิมพ์ความแรกแปลกาเรื่อง
อ่านแล้วเปลื้องความทุกข์เป็นสุขี
ท่านซื้อไปอ่านฟังให้หมั่นมี
เจริญศรีศิริสวัสดิพิพัฒน์เอย ๆ
พิมพ์จำหน่ายที่
โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ วัดเกาะ

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ ร.พ. ราษฎร์เจริญ หน้าวัดเกาะ ตำบล ธรรมศาลา
นางทองคำ พ้วงศ์เพชร ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๔๗

สังข์ไตทอง

โดย บุษย์ รจนา

เล่ม ๖

ตั้งแต่ สังข์ โตทองมาช่วยพระสิงหรัตน์ ขึ้นจากเหว
แล้วนางสร้อยรังศรียกพลมาตามสิงหรัตน์ ไปจนถึง
พระสิงหรัตน์ ได้พบพระพี่เลี้ยงทั้งสอง พากันไปเข้าเมือง
นางจิโลตรรณา ๑

สองพี่เลี้ยงเลี้ยงดากลับมาห้อง พระนุช
น้องมิได้วายคิดใฝ่ฝัน จะนิ่งนอนร้อนในฤทัย
ทัน ความผูกพันธ์ด้วยองค์พระทรงไชย เวลา

ค่ำย่ำฆ้องยิ่งกรองทวีก จนดึกดื่นดึกเดือนดับไม่
หลับใหล เฝ้าพลิกกลับหลับนอนความร้อนใจ
นางร่ำไห้จนหลับประจับลง ๆ
ครั้นรุ่งแจ้งแสงสว่างพระนางนาฏ พันน
ไสยาสน์จรลีเข้าที่สรง ทาสุคนธ์ปนทองระอององ
องค์ แล้วโฉมยงเยื้องย่างจากปรางค์ทอง สอง
พี่เลี้ยงเคียงองค์นางนงนาฏ มาปราสาทชนนีชูศรี
สนอง ถูกจะขอทูลลาผ่าละออง ไปเยี่ยมน้อง
กับเจ้าอายังธานี ๆ
พระนางนาฏชนนีผู้มีศักดิ์ ฟังลูกรักทูลลา
มาศรี ไม่รู้เท่าเข้าใจในบุตรี ตรัสพาทีตามจิตต์
พระอิดา เจ้าจะไปแล้วอย่าได้อยู่ช้านัก เยี่ยม
น้องรักแล้วรีบมาหนาลูกหนา แล้วตรัสสั่งนาง
พี่เลี้ยงทั้งสองรา ช่วงรักษาโฉมยงให้จงดี พี่เลี้ยง
รับเสาวนีย์อภิวาท อิศวนาฏน้อมประณตบทศรี

ทูลลามาห้องพระโรงโรจน์ฉมัน สั่งมนตรีเตรียม
กันให้ทันการ ในวันนี้คลาไคลจะไปหา (ยุยม
เจ้าอาอ่ามารศรีทศถาน ทั้งน้องนางร้างรามาช้านาน
เขาวมาสยังเสร็จเด็จมา เสด็จไปเตรียมคนพล
ไพร่ ถือพร้อมไปกันผู้คับทั้งโกฏิ เทียบประดับรับ
เจ้าเยาวยุพา พวกไยราชรายเรียงพร้อมแพร่งพัน
ปางพระนุชสุดกะสันดิดมันหมาย ด้วยรู้ชาย
มิได้หาย เฝ้าไผผัน ทั้งข้าเจ้าเคล้าใกล้เสมอกัน
นางผันผันบอกพี่เลี้ยงที่เคียงองค์ ต้องแจ้งใจไป
ตามความล่ำบาก ได้ทุกข์ยากคลาไคลไพร่หง
ตามกุศลผลนำที่จำนง ไปตามองศรีวิตตลัยงหน
ทาน สองพี่เลี้ยงรับรสบทศรี พระบุตรีอ่างศ์
สรงสนาน แล้วสอดใส่เครื่องทรงยงการ ล้วยย
ลังวาลสายสุวรรณพรรณราย ทั้งสองนางพี่เลี้ยง
ที่เคียงข้าง ก็แต่งร่างตามกันดังมันหมาย ให้

ใสภาน่าชมด้วยคมคาย ทั้งบ่าวนายรุ่งเรืองด้วย
เครื่องทรง จัดประดับสรรพเสร็จสำเร็จแล้ว นางจับแก้วมณีประสงค์ ทั้งกล้องแก้วไฟฟ้ารักษาองค์ แล้วโฉมยงเยื้องย่างจากปรางค์มา พวกสาวสรรค์ห้อมล้อมมาพร้อมเพรียง สองพี่เลี้ยงเคียงกายทั้งซ้ายขวา เสด็จออกตามเคยเถยชาลา ทรงรถที่ประทับอยู่รับรอง สองพี่เลี้ยงขึ้นม้าน่าหน้ารถ พร้อมกันหมดพลขันธ์ผันผยอง สารถีขับม้าก็ล้ำพอง พลไห้ร้องยกออกนอกบุรี ตีทิวทุ่งมุ่งมาพนาสณฑ์ ดำเนินพลก้องไปทั้งไพรสี่ จตุบาทาสาดวิ่งเป็นสิงสี่ พวกไพรี ให้เคลิ้มตะเพิดตะพัด ฯ

องค์พระนุชบุตรทั้งพี่เลี้ยง ต่างมองเมียงหาองค์พงศ์ภัทรวัย ทุกสุมทุมพุ่มไม้ ไพรพนัส เที่ยวทอดทัศน์ไปก็ไม่มี สลดใจไม่ประดูเวศ

ทรงเทวษมัวหมองไม่ผ่องศรี ไม่เชยชมบักษาแดนวิถี เร่งโยธีเสาะแสวงทุกแห่งไป ฯ

จะกลับกล่าวถึงพระสังฆทัต เมื่อเธอพลัดองค์เทวแทบเหลวไหล สลบพับแทบชีวันจะบรรลัย เมื่อไปจากองค์พระทรงธรรม์ มิสติสุขุมได้ชุ่มชื่น กลับคงคืนชีวาไม่อาสัญญ์ ให้พะวงสงสัยพระทัยครัน ในนั้นมิตกปล่องช่องสิลา ไม่รู้ถึงนิกิตพิศวง ด้วยพระองค์ทองใหล้ไม่ประสาน้ำพักน้ำพิงธันต์นอุรา ชนิจจากรรมๆ ทำกะไร จะเป็นจนเหวยาลิลาแล้ง ก็สุดแรงที่จะผันขันไปได้ ทำระรับดับเข็ญไม่เห็นใคร คงบรรลัยแน่เล้วไม่เคลือบเลย ฯ ในถ้องร้องเรียกจนสุดเสียง พระพี่เลี้ยงทั้งสองของน้องเอ๋ย มาช่วยน้องด้วยที่เกิดพี่เอย มาละเลยทิ้งน้องแล้วต้องตาย ใช้มิงมายอดายุพาพักตร์ พี่งเรกรักรู้คดีว่าพี่หาย

จะควรญาติร่ำร่ำไห้ มิได้วาย แสนเสียดายน้องนักพี่รักกัน แสนระกำช้ำอกมาตกเหว เหมือนคนเดียวทรัพย์มั่งกะสัน พระควรญาติร่ำร่ำจำทรงจาบัลย์ ทั้งพระธรรค์ดวงเก้าดีแคล้วไป เห็นสุดฤทธิ์สุดคิดตะผ่าผืน ให้องค์อินวายเวียญเห็นไม่ให้ว่อยหักห้ามอำสรุดสลดใจ พลิดีได้ถึงสิงห์ไกรไสภา เมียให้ไปภายหลังได้สั่งไว้ ถ้าคิดถึงเมียไรให้มาหา ทรงร่ำพึงถึงสิงห์ดีจริงมา บังบุญที่องค์พระทรงฤทธิ์ เห็นพระองค์ทรงไชยอยู่ในเหวก็รีบเร่งเดินดุงตั้งจิตต์ พระสิงหรักษ์ขึ้นขี่ม้าจรสมิทต์ ขึ้นสถิตย์หลังสิงห์ไกรไสขึ้นมา พ้นจากเหวเปลวไล่องช่องสิงขร รอดม้วยมรณ์พงศ์กษัตริย์มั่นสัตว์ ถอดสิงห์ไกรชื่นชมภิรมย์ พรรณนาเจ้งความไปตามนี้ คุณของเจ้าวาตีนี้มีมาก ช่วยฉันจากยากเย็นพ้นเป็นผี ขอบพระคุณ

กรุณาที่ปราณี ควรเป็นที่รวมชีวิตฉันปลดปลง

สิงห์ไกรทองของเจ้าวาตายสิทธิ์ ย่อมแลงฤทธิ์ได้ตามความประสงค์ ลงขบหน้าอาตุรทูตพระองค์ ตัวข้าหลงเที่ยวบ่ายอยู่ช้านาน ทางพระองค์คิดถึงข้างรู้ มาหาสู่ราชาเหมือนว่าชาน ที่ไกลยากลำบากร่ำอย่าร่ำคาญ จะช่วยท่านให้พ้นจากดิน พึ่งสิงห์ไกรไสภาพูดจาได้ ภูวไนยชื่นชมพรมเกิด ครั้นปราศรัยได้ถนอมตามประเพณี จะผันผินกรไกรทางไหนดี สิ้นสังเกตเชษฐาที่อาศัย ท่าไฉนจะได้ประกับพระพี่ สิงห์ไกรทูลมูลความไปตามมี ทั้งสองศรีเชษฐาลงมาตาม เรากลาไกลในถ้ำอย่าปรารถ องค์จะพบตามมาพนาหน้าม วิถีถูกอยู่แต่องค์น่างนงงาม จะมีความทุกข์อยู่ถึงภูวไนย

พระเย็นยิ้มพรมพรายพลายศรัส ผีปากร้ายเสียทนทูนถลองไช มาพ้นผู้ยหาตะเข็บให้

เข็บใจ ฉันมิใช่คนหลังอนงค์นาง ทางพลาด
เข้าเขาถ้ำสรวลพอสร่างเศร้า ได้บรรเทาอัด
ที่หมองหมาง แล้วพาฉันจรลีจากที่ทาง
กลางหิมวาพนาวัน

จะกล่าวความตามเหตุสองเชษฐา
ท่านองหายเที่ยวผายผัน ไม่ประสิทธิ์ผลพาสุข
ทรงธรรม์ ต่างโศกศัลย์ถ้าสรวลสดใจ พยายาม
ตามมาพนาสณฑ์ เที่ยวค้นค้นไพรชัฏแทบตัดย
ร่ำบดบานเทวาสุราลัย ขอจงให้พบของดังหวังมา
ร่ำพันพลางทางเดินเนินพนัส เที่ยวเสาะสืบสอด
แสวงทุกแห่งหา พอเห็นคนเดินไปยังไกลตา รบ
ไคลคลาตามไปพอใกล้กัน ก็พบพระอนุชาดัง
ปรารถ ดังได้พบมัจฉานพิมานสวรรค์ พระ
สิงหัตน์เห็นพี่น้องดีครัน ต่างสรวลสันโสมนัสดี
ในหัทัย สองพี่เลี้ยงเคียงองค์พระทรงศร มี

ภูมินทรทูลถามตามสงสัย พระองค์อยู่ด้วยกันนี้
ฉันใด จึงต้องได้มาหลงอยู่ดงดอน

พระสิงหัตน์ตรัสว่าเชษฐาเอ๋ย ไม่รู้เลยคลุ้ม
คลั่งเป็นสังหรณ์ มาในดงเหวหินคีรินทร แทบ
มรณ์อยู่ในปล่องช่องสิลา หากพี่สิงห์ไตทอง
ช่วยน้องไว้ พาชื่นใจชีวังวอดสังขาร มาเกิด
เป็นเช่นนี้หนาพี่ยา ไม่รู้ว่าอาเพทด้วยเหตุไร

สองพี่เลี้ยงฟังแจ้งแถลงสาร สุดประมาณ
พลังผิดชะนิดไหน จึงทูลว่าเคราะห์ของเธอให้
เพ้อไป จะว่ากล้วยาวี ไม่มีตัว พระหายไปฝ่ายพี่
แสนวิตก เข้าหุ้มยกอาตุรถึงทูลหัว พยายามตาม
ช่วงให้หมองมัว ด้วยความกลัวพระองค์ปลงชีวา

พงศ์กษัตริย์ตรัสตอบขอบใจพี่ ที่รักที่พยา-
บามเที่ยวตามหา พระตรัสพลางยังเป็นห่วงตาม
ดูกา จึงถามว่าเรื่องนั้นเป็นฉันใด น้องพลัด

พรายหายมาเป็นอาเพท ที่มีเหตุใฉมตรัสถามไม่
พระพี่เลี้ยงว่าเจ้าคงเข้าใจ น้องหายไปสองนาง
พี่เลี้ยงมา พี่คิดว่าพ่อไปหามารศรี ได้พาที่ถาม
ชักนางนักหนา เขาว่ามิได้ไปในปราสาทปรา จึง
รู้ว่าน้องนั้นมันเป็น พี่จึงรับคำน้องความต้อง
ทาง พี่เลี้ยงนางมายังได้รู้เห็น คงใจทุกเพราะ
อติเวลาเย็น นางคงเป็นห่วงใยอาลัยลาญ ฯ
พระหน่อนารถเสน่หาอตินัก ด้วยแรงรักถูมหลงความสงสาร บอกพี่เลี้ยงต้องไปหายพา
พาล ให้นางสาญเจ้ารู้ว่าอยู่ดี พระพี่เลี้ยงห่วงอยู่
ด้วยรู้รัก ว่าควรนักกลับไปหามารศรี แต่ด้วย
พี่เลี้ยงรักพระลักษ์ มิได้มีอาลัยในนาง จึงพูด
ความตามมีราคีนัก แต่เริ่มรักถึงบัดได้ ขัดขวาง
ชะรอยว่าไพรีเจ้าที่ทาง จะลบล้างมิให้อยู่เป็นคู่
กัน จึงดลใจให้พระองค์ไปลงเหว แทบแหลก

เหลวชีวาวางอาสัญญู ไม่ควรหวังตั้งจิตที่ไปคิด
เชือหมอมันเกิดหนาอย่าอาลัย ด้วยบุตรี
ยศวิลาสนักหนา นางเป็นอาละกันี่หาดีไม่
พระพาไปหาเข้ายาใจ ที่ฉันใปสืบมาพวกนาง
พระทรงฟังพระภัสดาวิโรจ เหือนสติในกระ
หม่อมสิ้นสว่าง เหมือนนางยองหลงวิถีช่วยชี้ทาง
ให้ว่างเห็นช่องที่ร่องรอย พระแก้งคอบชอบ
ใจนักเช่นพี่ว่า ตัวน้องยาใจยากที่ขอถอย เสีย
ทีแก้วแคล้วคลาดไปขาดลอย ต้องติดสอยตาม
เอาของเราไป พี่เลี้ยงว่าเรือนมิมีในหนอง ขัน
เงินทองมันจะหายไปข้างไหน เหมือนทองหมั้น
ขันหมากที่ฝากไว้ คงจะได้คนกลับฉันรับประกัน
แล้วเอาพระแสงศรีเอาไว้ ถวายให้พระองค์ทรง
เพราะรักเชิญไปชมอรทัยวิลาญย์ ยังเขตต์
ขันธ์ศรีแห่นี่ดีจริง ฯ

พระพี่พี่ที่สองต้องในจิตต์ กลับหวลคิดเสน่หาอิตาหญิง ที่คนเก่าเบาคลายหายประวิง ทรัสว่าจริงเช่นนั้นจะควรไฉน รับพระขรรค์หรรษาตรัสว่าพี่ รู้อีกีเมืองนางอยู่ข้างไหน พระภักดีทูลว่าจะพาไป แล้วคลาไคลเดินตามกันสามรา สิงห์ไกรทองย่องย่างไม่ห่างเห ต่างสรวลเสชมไม้ไพรพฤกษา กรรณิการ์ขึ้นเรียงเคียงมะกา ต้นจำปาขนุนต้นจำปี กะทุ่มทองยอดประกับกับกะท้อน ต้นตาลหมอนขนุนต้นสมี มะลิลาเคียงคู่มะกรูด เถาคีปลีเลื้อยพันต้นพุงปลา มะกอกยอกผลหล่นปนมะกัก ต้นโสกสักดับพิงกิ่งกาสา กะดูเคียงถันกะดังงา ไม้อำพาซ้อนแซงแสดงพันธุ์ มะหาดคุมพ้มเถาเกาหลวง ต้นกาหลงซ้อนอยู่กับบุหงัน ลั่นทับสับสนกับต้นจันทน์ ไม้มะตันเคียงคู่ประดู่ลาย

พงศ์กษัตริย์ทัศนาพฤกษาชาติ สาราญราชหฤทัยชมสมประสงค์ ทั้งสองพระพี่เลี้ยงมาเคียงองค์ เที่ยวเฉียนางชมไม้ในไพรวัน แต่เรมรอนรอนค้างมากลางป่า ได้เดือนกว่าคลาไคลในไพร ถึงเมืองเยาวเรศที่เขตคันธ์ ต่างพาพักอยู่นอกบุรี พระปริกษาพี่เห็นเป็นโอกาส จะได้พบประมาวศรี นางในมยองค์นุชพระเชษฐา เห็นยามที่จะพบประสพนาง พระภักดีทูลว่าช้าๆ ก่อน จะรีบร้อนเร่งรัดเห็นขัดขวาง เราพักพอรอยู่คอยดูพลาง พระนุชนางก็คงออกมานอกวัง พระตรัสว่าช้านักใจพี่ก็ร้อน ไม่เป็นอันที่จะสมอารมณ์หวัง น้องคิดจะพบกันทันทุกวัน เข้าในวังบังอาจถือกำลังกล้า เสนาจับเอาราวาย ทั้งนั้นหมายมั่นมิตรถนิษฐา จะได้ดูท่วงทีกิริยา นางจะว่ามิตรชอบประดิษฐการ

พิเคราะห์ว่าทำเล่นดังเช่นนี้ ดูก็ดีอย่างนุชาที่จัดงาน ถึงกวีไกรรถไพฑัณฑกุงบังคาล กลับโปรดปรานไม่ประหารให้บรรลัย พระแย้มยิ้มพร้อมพรายพิปรายสนอง พี่คอยน้องพักหาที่อาศัย คอยฟังความน้องยาจะกลาไคล ถ้าอย่างไรก็ดังรู้คอยตอบกัน แล้วสั่งสิงห์ไตรไปอยู่ไพรพฤกษ์ ถ้าฉันนึกถึงขนมาๆ หาฉัน ท่างดำนับรับคำดังจำนรร พระทรงธรรม์รับพระธรรม์ด้วยธรรไล ตรงเข้ามาหน้าวังด้วยบังอาจ พวกอำมาตย์ฝ่ายหน้าไม่ปราศรัย เห็นคนถือศาสตราเข้ามาใกล้ก็รับไปคอยเฝ้าเยาวมาลย์

พระสุริฉายบ่ายลงนางนงลักษณ์ ชวนสูกรักแต่งองค์สรงสนาน เสด็จออกแท่นรัตน์ชัชวาลพนักงานใบกบัดพัชนี ละพรั่งพร้อมเสมาพวกข้าเฝ้า ลงน้อมเกล้าประนตบทศรี เสวนาว่าขานถามความเป็นมาแต่ก่อนหลัง ตามที่ตั้งแต่ต้องถามเนื้อความ นางกัล

ยาบุรี ตามความเป็นมาแต่ก่อนหลัง เล่นทายใบไม้หน่อไม้ ก็พาไปเฝ้าเจ้าสาวสุวรรค์ พระอิศวรแลพบประสบกัน ให้ครองนั้นองค์ทรงไกรลาส ภูเขาเหมือนกับแม่ทัพที่ครับรบ ได้เคยพบเมื่อสงครามยังจำได้ ฝ่ายชนนี้มิได้รู้ว่าผู้ใด ครั้นถามได้ความมิตามา เสนาว่าผู้นี้มีความผิด ทุจริตทรลักษณ์ไทยนักหนา เข้าในวังบังอาจถือศาสตรา ตามขนาดระโปรดไทยอกรรจ์ ๆ เจ้าของวังพังเรือง ให้เคืองขัดขัน มันทำผิดล่วงให้อาสัญญ์ อย่าช้าเลยเพชฌฆาตรีรัน เอาไปฟันให้มอดม้วยด้วยผู้ร้าย ๆ พระบุตรีห้ามว่าช้าใจก่อน ทูลมารดาไทยกับตามกฎหมาย บทอัยยการความสาญชี้ว่า ถึงที่ตายแต่ต้องถามเนื้อความดู นางกัล

อายคิดรักกี่หน้าอก สู้บีบปกหักห้ามความตสู
ทำเสแสร้งถกล้งตรัสว่าสั่งรู ทำรู้อารองทะนง
กาย ถือศาสตราม่าในวังล่วงบังอาจ จะพิฆาต
ผู้ใดที่ใจหมาย ไม่เกรงใครใจตัวไม่กลัวตาย
เจ้าผู้ร้ายหมายมั่นด้วยฉันใด ๆ

พระหน่อนาถรู้ศัสตรีสวัสดิ์ นางแกล้งตรัส
ไต่ถามตามนิสัย จึงบอกว่าข้าเพ้อมะเมอไป
ความหลงใหลในอารมณ์ไม่สมประดี มิได้มา
ฆ่าใครตอกใจฉัน ความผูกพันนางฟ้าในราตรี
ถึงจะตายเสียเพราะงามดีตามที ดังว่าทำกิริยา
เหมือนบ้าบอ ๆ

พระบุตรีรู้กลว่าคนบ้า อย่าเพ่อฆ่าต้องส่งไป
โรงหมอ คนเสียจริตผิดพลั้งต้องรั้งรอ จะต้องขอ
เจ้าคงคลดชาญา พวกข้าผ้าท้าวพระยามารดา
หญิง ต่างเห็นรวิงไม่แจ้งแกล้งมุสา พระมารดร

ตามจิตที่พระอิตา จะบัญชาว่าชนประการใด
องค์พระนุชบุตรีมีคำสั่ง คนบ้าหลังลดลา
ชีฉมาสัย จัดสนองอยู่ดูเข้าคอยเอาใจ ที่ตึกใหญ่
อยู่รักษาพยาบาล นางสั่งพลางชายเนตรดูหน่อ
นาถ สุดสวาทพิศวงความสงสาร ทั้งสองข้าง
ต่างให้อาลัยลาญ สองนงคราญเสร็จสั่งเข้าวังใน
พวกเสนีที่บัญชาทั้งข้าเก่า เจ้าพาเอาคนบ้ามา
อาศัย ให้อยู่โรงพยาบาลสำราญใจ พร้อม
เครื่องใช้หมอรักษาพยาบาล พระสิงหรัฐนี้ขึ้น
ขี่ม้าด้วยสมนึก มาอยู่ตึกใหญ่ในระโหฐาน ได้
ประสพพบเจ้าเยาวมาลย์ ให้นึกบานปลื้มจิตต์
ด้วยอิตา พี่เลี้ยงรู้อยู่ที่ไม่มีใคร สมประโยชน์
ในความตามมาหา พระภูมินทร์ยินดีเห็นพี่ยา
เรียกเข้ามานั่งเคียงริมเตียงนอน คอยเล่าความ
ความคิดหาผิดไม่ เขาจับไปได้ประสพพบสมร

ข้างฝ่ายองค์นงคราญผู้มารดร ปรับไหมกรณ์
อาญาให้ร่ำพัน แต่บุตรีมิได้คิดสงสาร พูด
ขัดทานมารดาให้ผ่อนผัน ฉันท่านเป็นบ้ารู้ทุพอดี
กัน อีกานั้นจึงว่าคนบ้าบอ ต้องงดไหมลดลา
อัชฌาสัย จึงสั่งให้เขาส่งมาโรงหมอ ฉันก็
มายับยั้งอยู่รั้งรอ พักพอมานี่พอดีกัน ฯ
๏ สองพี่เลี้ยงยิ้มย่องสนองสาร ช่างคิดการ
ทันทีดีขยัน ดังจะได้ขันสถานพิมานจันทร์ ต่าง
สวาลสันหัยว่าเข้ากันเข้าที เข้าจุบจิบสนิทน่าดูอย่า
ปราศรัย มิให้ใครล่วงรู้มาสู่ที่ ตะวันลับฉับพลันเข้าราตรี ตรัสชวนพี่เข้าในที่ไสยา พระยอกร
ก่ายนลาฏพาดพระพักตร์ ทรวักพระยุพินถวิลหา
สะท้อนถอนฤทัยอยู่ไปมา จินตนาจนหลับระงับไป
๏ ฝ่ายพระนุชบุตรีศรีสวัสดิ์ ให้กลุ้มกลัดในจิตด้วยคิดสงสัย แสนสงสารหน่อนาถประหลาดใจ

เป็นไฉนจึงได้มาถึงธานี มาทำนองทรงว่าต้องวนิดา กำจัดจากเวียงวังนั่งศรี เสียเครื่องทรงองค์เปลี่ยวเศร้าอินทรีย์ ได้ความคับแค้นเคืองขับ อีประมาณ หากน้องช่วยแก้ไขดำไม่บ่า โอ้คิดมาถึงพระองค์ก็สงสาร มาให้เขาจับจำทำประจาน ไม่แจ้งการพระคิดฉนิดไร นางยิ่งนึกยิ่งตรองมองไม่เห็น ที่จะเป็นแผ่นดินทรงไหม้ แต่ว่าเธอรักประจักษ์ใจ ความอาลัยไสยาเจ้าอาวรณ์ ฝ่ายพี่เลี้ยงสองนางต่างสงสัย เป็นไฉนพระบุตรีศรีสมร บ่นรำพึงงามสรรพ์ไม่หลับนอน นางว่าอนิจจาองค์แม่นงงาม อันน้องเป็นไฉนไม่ไสยาสน์ น่าประหลาดใจยิ่งขอถาม เจ้าอาจเนื้อนอนบ่นจนสามยาม น้องมีความข้องขวางเป็นอย่างไร ฯ
๏ พระธิดาฟังเสียงพี่เลี้ยงถาม ให้เจ็บจำนรส

แสร้งแถลงไข จิตก็ด้วยคนบ้าระล่ำใจ ที่รับไว้
กลัวจะมาทำภัย จะบ้าจริงหรืออย่างไรก็ไม่รู้
พิเคราะห์ดูผิดนักหนาเจียวขาพี่ กลัวจะเป็นกล
ในพวกไพรี มาราวีถึงเมืองด้วยเคืองใจ ๆ
พี่เลี้ยงฟังเสาวนีย์บุตรีว่า ก็รู้ท่านางคิด
พิสมัย จึงทูลว่าอย่าอาวรณ์ร้อนพระทัย พี่จะไป
เยียมดูให้รู้กัน จะเป็นพวกไพรีหรือมิใช่ ก็คง
ได้เห็นจริงทุกสิ่งสรรพ์ จะชักใช้ใส่เสียงให้เหียง
ธรรม์ อย่าหวาดหวั่นร้อนใจไปใยมี ๆ
พระธิดาฟังเสียงพี่เลี้ยงกล่าว จะสิ้นห่าว
หาญดังพระทรงศรี สมดังจิตคิดถวิลถวายมีน
ดี ครั้นพ้นคืนนี้พักไป ช่วยสืบถามความดู
ให้รู้แน่ ว่ามาแต่มณฑลดำบดไหน จะคิดร้าย
หมายมั่นด้วยฉันใด จึงอาจใจถือศาสตราวุธ
ยัง สองพี่เลี้ยงแสร้งต่างแก้ถังว่า จะสืบหา

ให้ได้ดังใจหวัง อย่าหมิ่นหมองน้องน้อยร้าง
อย่าฟัง หรือจะสั่งไปบ้างเป็นอย่างไร ๆ
พระธิดาฟังดูเหมือนรู้เท่า ดังยิงเข้าต้อง
จุดดำมิได้ นั่งแย้มยิ้มพริ้มพรายละอายใจ
ครั้นปราศรัยแก้ลังกล่าวว่าหาวนอน สองนาง
ก็พระบุตรีไปที่อยู่ ถึงยี่ภู่ล้มหลับอยู่กับหมอน
ต้องแสงแสงศรีรวิวรรณ ทันกรส่องภพพื้นพฤกา
สองนางตื่นพี่นกายเห็นสายมาก ก็หยิบหมาก
ใส่หีบรีบไปหา มาอาบน้ำทาแป้งแต่งกายา
แล้วรีบมาทำนองค์พระทรงไชย บอกเขาว่าท่าน
ดังใน ให้มาเยี่ยม ตามธรรมเนียมเมตตาคนบ้า
ใบ้ แล้วตรงมาหน้าชานสถาน ใน พระหน่อไท
เห็นยุพินความยินดี นายพี่เลี้ยงเชิญให้นั่งตั้ง
พานหมาก นางกะถากขวยเขินเมินพักตร์หนี
แล้วลงนั่งก้มหน้าไม่พาที พระภูมีมีพะยักตร์ชู

ท้าทาย นวลละอองสองรามาหาฉัน ได้พบกันจันนี้ดีใจหาย อย่าสะเทินเขินขามีความอาย
ที่มันหมายมีธุระเป็นอะไร ๖

นางจินดามณีสองพี่เลี้ยง ได้ฟังเสียงหน่อนราที่ปรวศรัย ใช่คนบ้าพาทีดีสุดใจ อันละมัยยอกเล่าเสาวนีย์ มีเมตตาสาธุชนที่คนบ้า ให้มันมาเยี่ยมดูให้รู้ที่ คนเป็นบ้าเคลื่อนคลายค่อยหายดี หรือยังมีหายบ้าพยาบาล ๗

พระทรงฟังนั่งยิ้มให้อิ่มจิตต์ เห็นสมคิดนงลักษณ์สมัครสมาน จึงบอกช่วยทูลองค์แม่นางกรุณ ขอบคุณท่านเมตตาให้มาเยี่ยม ที่เป็นบอเส้นเขาว่าบ้าผู้หญิง ความประวิงในจิตต์ดังมิตเนื้อน เสียจริตพิศวงด้วยวงเดือน จึงพันเพื่อนใจตัวไม่กลัวตาย ถือศาสตราวุธในวังเพราะหวังจิตต์ จะชมชิดดวงจันทร์บุหลันฉาย ถ้าใครยา

โฉมยงบ้างคลาย ไม่สมหมายดียังบ้าด้วยนารี
สองนางฟังฉันสมเห็นสมเฉลียบ พิปรวย
เรียบละเมียดเหมือนเสียสติ์ ความประสงค์นุชพระบุตรี นางพาทีมีเชิงเบิกบุนกระบาน เสียจริตคิดเห็นว่าเป็นบ้า พระยิดาจึงใช้มาให้สอบถามร่องรอยถ้อยคำเป็นลำนวน มาแปรปรวนเป็นบ้าสุดาดวง จะให้ขอยาอิดารักษาบ้า จะขอมาถึงได้นางไม่หวง แต่นางให้ถามให้อย่าได้ลวง ที่ใช้ลวงถามมาถึงยานี้ อยู่มณฑลหนแห่งตำหนักไหน นางอยากใคร่รู้จักที่ศักดิ์ศรี มีนามใดเชิญใจไพร่ผู้ดี จงพาที่แจ้งความไปตามตรง
พระรู้เท่าเข้าใจนางไขสือ แกล้งถามซื่อเชือไขเหมือนไหลหลง จึงว่าฉันไม่ต้องเล่าบอกเผ่าพงศ์ ช่วยทูลองค์นงเยาว์คงเข้าใจ เคยได้ประณามกลางสนาม เมื่อสงครามก็นอยู่คงรู้ได้

แต่เล็กพักลับมาเหลืออาลัย ฉันจึงได้ตามมาถึงถ้ำนี้ อยากถวายตัวพอเป็นขอเฝ้า ช่วยทูลเจ้ากัลยาณ์มารศรี ฉันยังหน้ามาสมัครความภักดี ได้ปรานีขาดเหลือช่วยเจือจาน ฯ

ทั้งสองนางฟังแถลงแจ้งประจักษ์ จำชู้รักพระอิศวรังว่าอาน รู้เป็นองค์ทรงศักดิ์จักรพาพเกษมสำนักอยู่พร้อมพราย ชำเลืองดูสองชายนายพี่เลี้ยง นั่งเคียงสมน้อเป็นเชิงสวาย พระพักษ์ภักดิ์ต่างพิปราย ฝ่ายเจ้านายนั้นเห็นคงเย็นใจ แต่ตัวฉันทั้งสองต้องลำบาก โยมอยู่ปฏิฐากฝากผีท้าวไม่ สิ้นที่ชุบอุปถัมภ์ระกำใจ แม่ชาวในกรุณาให้ถาวร สองนางค้อนย้อนว่าไม่ทายาก โยมอยู่ปฏิฐากดีบำเรอเสมอหมอน ก็มีอยู่ภายหลังนั่งนอน จะมารังแกใจไปทำไมบ้า พระหน่อนารถาดแจ้งแห่งอัธยา เป็นสุนทร

ถอนจำนรรศรี ครั้นเสร็จสรรพพับบัตรสนิทดี ฝากกับพี่เลี้ยงไปถวายพลาง จะถวายตัวพอเป็นขอเฝ้า ทำทางว่าทูลฉลองอย่าหมองหมาง ถ้าผิดสิ่งอย่างไรอภัยนาง อย่าระคางคนขัดที่พึ่งตา ทั้งสองนางนอบนบเคารพรับ ทูลลาลับสายเนตรดูเชษฐา พี่เลี้ยงสั่งทั้งสองว่าน้องยาจงหมั่นมาเยี่ยมบ้างอย่าหมางเมิน ฯ

สองนางค้อนงอนรถประชดว่าฉันคงมาเคี่ยงข้างไม่ห่างเหิน มิให้คลาดพี่ทั้งสองไม่ต้องเชิญ แล้วรีบเดินลงบันไดเข้าในถ้ำ ถึงปราสาทอรทัยก็ได้ข่าว เข้าไปหาทรามวัยดังใจหวัง สดับฟังถ้วนทั่วมิบัดสังกา พังรับสั่งโฉมงามเจ้ามายา พระบุตรีปรีดิ์เปรมเกษมศรี เห็นสองพี่เลี้ยงเข้าเข้าไปหา เรียกเข้าใกล้ได้ถามตามกิจจา ไปสืบมาว่ากะไรได้สำคัญ นางสนองว่าพิกลแล้ว

คนบ้า ที่พูดจาวิปลาสนั้นคมสัน ฉันใดก็ฉันนั้น
วงศ์เผ่าพงศ์พันธุ์ กลับผวนผันอำพรางเป็นทาง
ใน ว่าไม่ต้องบอกวงศ์นามที่ความลับ ให้ทูลกับ
โฉมตรูคงรู้ได้ เคยพบนางกลางสงครามสนาม
ไชย สู้ตั้งใจตามมุ่งชีวิตเสียตาย จะถวายตัวพอ
เป็นข้อเฝ้า ฝากกายว่าถวิลข้ามวิสาย แล้วหยิบ
สารสุวรรณพรรณราย ถวายลายลิขิตพระยิดา

พระบุตรีฟังดูก็รู้ชัด พงศ์ภัสดาที่สงคราม
ตามมาหา ให้ชื่นชมสมดวิลในวิญญา ท่านถึงว่า
ดูเห็นไม่เป็นการ เป็นเล่ห์กลคนบ้าที่ปราศรัย
ว่าอย่างไรอยากรู้กะทู้สาร รับเอามาม่วนเบื่อเหลือ
ราคาญ แล้วคลี่อ่านสารองค์พระทรงไชย ว่าพบ
องค์เมื่อสงครามทรามสวาท ใจจะขาดเสียด้วย
คิดพิสมัย น้องเอ๋ยทัพลับตาตูดอาลัย ความ
ร้อนใจเหลือล้นจะทนทาน ไม่เป็นอันกินนอนให้

ผ่อนผัน เข้าสู่ภพันธุ์พนมเผ่อบ่ออาหาร ดังเพลิง
สุมกลุ้มทรวงด้วยดวงมาลย์ ละวงศ์วารตามนาง
แหยงวางจาย จนถึงเมืองกนิษฐาความปรารถ
นยากจะพบสาวสวรรค์ดังมั่นหมาย แถลงท่าให้
เขารับได้อับอาย ถึงตัวตายก็ไม่คิดชีวิตเลย
สตรีอื่นหมื่นแสนในแผ่นภพ ไม่ขอคบร่วมเรียง
เคียงเขนย เมื่อโฉมตรูชีวิตหวังชิดเชย ถ้าละ
เลยแก้วตาไม่ปรานี จะสู้มัวย้อยสมรไม่จร
จาก ขอฝากชาตศพเจ้าช่วยเผาผี เกิดชาติใดให้
ประสพพบบุตรี ขอให้พี่ศิวาททุกชาติเอย ฯ

พบบทสารต้นอกยกประหม่า เวทนาถ้อยคำ
ว่าเฉลย พระหวังจิตพิสมัยกะไรเลย นาง
พิไรยกล่าวว่าน่าระอา เขาช่วยชุบชุนโมมาลิ้มทำ
ผิด กลับมาคิดหันเหเล่นหา ว่าเคยพบเมื่อ
สงครามจึงตามมา ส่งสารว่าเล่นเป็นอุบาย

สองพี่เลี้ยงเคียงข้างพังนางว่า รู้มารยาเล่ห์
ลมของโฉมฉาย ต่างเสแสร้งแกล้งว่ามันน่าอาย
มามันหมายให้รับอประมาณ ควรจะตอบลิขิต
คิดบังอาจ หมื่นประมาทพิศวงมาส่งสาร พระ
นางพังสมถวิลในจิญญาณ ถกลังว่าขานไม่ควร
มาลวนล่าม จริงแล้วพี่ว่าฉันน่าแค้น ต้องตอบ
แทนเสียให้ทราบที่หยาบหยาม นางว่าพลางทาง
คิดประดิษฐ์ความ ได้ตอบตามสารสรีที่มีมา ครั้น
เสร็จสรรพับใส่ของผนึก ถวายรีบคำนับหลั่ง
เลขา แล้วส่งให้ยุพินนางจินดา นี่สาราตอบ
ตามความรา

นางพี่เลี้ยงนอบนบเกาพับ ทูลลาลับ
มาห้องทั้งสองศรี เข้าผูกพันธ์ชูรักสามัคคี จน
ราตรีย่างหลับระงับไป ครันรุ่งแจ้งแสงศรีนาง
พี่เลี้ยง ลุกจากเตียงไสยาหาช้าไม่ ค่างาดแรง

แต่งตัวให้ยั่วใจ นั่งกันไรผัดหน้าทาสุคนธ์ นุ่ง
ยกม่วงดวงจันดาซื้อมาใหม่ ห่มสะไบร้วทองปิด
สองถัน เอาสารใส่หีบสลาแล้วพากัน ลงรีบ
ออกไปจากในวัง รีบตรงมาหาองค์พระทรงศักดิ์
ถึงที่พักอันไปดังใจหวัง ลดองนั่งข้างที่มุ่งนั่ง
สองนางนั่งแย้มยิ้มด้วยอิ่มใจ

พระสิงหรัตน์ปรีดิ์เปรมเกษมศรี เห็นนาง
พี่เลี้ยงมาทรัสปราศรัย ฉันคอยหาอยู่จนสายเที่ย
หายไป คิดจะไม่มาหาเผ้าอาวรณ์ อยากจะรู้
เป็นโฉนอย่างไรหรือย ฝากหนังสือไปถวายสาย
สมร นางทราบสารใสมนัสส์หรือตัดรอน ใน
สนทรข้อคำที่ร่ำพัน นางจินดาบอกว่าจะพาผิด
ไม่ลิขิตไม่ไปรดกลับไกรธฉัน แล้วหยิบสารให้
องค์พระทรงธรรม์ แม่จอมขวัญไม่ช้อนให้ตอบมา
พระพังนางทั้งสองสนองใช้ ยิ้มละไมรับสารทรง

ทรวยา ก็เข้าใจในการนางมารยา แล้วตรัสว่า
ไทยลิขิตผิดไป พลอยให้พี่ทั้งสองน้องไทย
อย่าเพ่อโกรธเคยอันทำขวัญให้ ทั้งสองนาง
ต่างตอบขอบพระทัย สิ่งอันใดจะทำขวัญก็บัญชา
พระตรัสว่าฉันจนเป็นคนขัด ไร้สมบัติมีแต่ของ
สองเชยฐา จะทำขวัญให้พอเป็นบริรา นางเมิน
หน้ายิ้มพรายละลายใจ ๖

พระพี่เลี้ยงสองนายพิปรายปลอบ ตาม
หมายมอบบัญชาหาว่าไม่ จะยอมเป็นข้านางอยู่
ข้างใน แต่ขอให้อยู่เคียงริมเตียงนอน สองนาง
ก้อนย้อนว่าเป็นข้าเขา จะเคียงเข้าฉิบหายสังหรณ์
สังหรณ์ ฉันไม่อยากประปนกับคนนาง จะเกิดอ
ร้อนพาตนเป็นมลทิน พระพิทักษ์ว่าแม่นี่แน่
หล่อน ถึงคนจรเช่นพี่ยังมีคุณ ถึงคนไว้ไม่มา
ให้ว่าคิน คงจะกิญโญยิ่งทุกสิ่งอัน ต่างมารยา

ว่าขานด้วยการชอบ พูดได้ตอบตามสำนวนต่าง
สวัสดิ์ ให้เพลิดเพลินพูดจาจนสายัณห์
นางผินผันพักตร์จะลาไป ๖

พระสิงหรัฐนัตรัสสั่งพี่ทั้งสอง ทูลสนองพระ
โอวาทบัญชาสัย ขอเชิญนางไกลกลาสวนมาลัย
ฉันจะได้ฝากกายฝากตัว ทั้งสองนางคำนับพึ่ง
รับสั่ง ต่างถือนั่งสวัสดิ์ทำสันหัว แล้วเสแสร้ง
แกล้งว่าฉันน่าดูตัว จะหมองมัวความผิดมาติด
พัน แต่จะช่วยทูลความตามประโยชน์ ถ้า
น้องไทยโปรดด้วยจงช่วยฉัน พระภักดีว่าพี่จะ
ประกัน รับไทยทัณฑ์แทนน้องต้องอาญา นาง
ฟังคำทำเคืองขัดเถือนค้อน ขอบใจหล่อนที่จะ
กลับรับไทยา มาพูดเล่นเช่นนั้นฉันต้องลา แล้ว
ไกลกลากลับไปเข้าในวัง ๖

พระทรงฤทธิ์พิสวงด้วยนงนาฏ ความสวาท
มาตรหมายไม่วายหวั่น ได้ลิขิตอิตาสาสะนัง
อยากใคร่พังคลี่สารออกอ่านกลอน ฯ

ในสารทรงองค์อิตายุพาพักตร์ มีลายลักษณ์
ตามระบอบตอบอักษร ได้ทราบสารเชษฐาที่
อาวรณ์ ในสุเทวเสน่หาสู้มาตาม เพราะความ
รักฝากตัวเป็นข้อเข้า ในสำเนาขัดข้องน้องยัง
ขาม ด้วยพระเป็นสัตรูคู่สงคราม กลัวมาตาม
เอาชีวิต ให้ปลิดปลง ถ้าจริงใจไม่หมายทำร้าย
น้อง จะรับรองอุปถัมภ์ตามประสงค์ คิดเหมือน
ญาติชาติตระกูลประยูรวงศ์ เป็นความตรงไม่
แกล้งว่าล้างเอย พอจบสารอ่านข้าถึงสามหน
ฉลาดล้นเหลือคิดเข้าพี่เอ่ย คมในฝักยักย้ายพิปราย
เปรย ทะไรเลยผันผวนล่วนวนนาง ถ้าไปสวน
พบน้องเหมือนพี่นัด จะถอดรัดเสี่ยให้สมอาวรณ์

หมาง ถึงมีไทยหึงตายหนวายวาง ให้นุชนาง
เนื้อเย็นเจ้าเห็นจริง เผ้าคร่ำครวญหวนหาเหมือนแล
เห็น มิได้เป็นสมประดีดังผีสิง เผ้าชมสาร
อ่านข้าความประวิง สวาทยิ่งแสนสุดด้วยบุตรี
ภาคล่วงกลับจับความที่ตามหา พระอิตาสาว
น้อยสร้อยรังศรี ยกโยธามาตุตามภูมี ทุกถิ่นที่หา
ขบไม่พบพาน จนถึงเมืองรัตน์มิตประเทศ เป็นนิ-
เวศน์พระเจ้าอาร์มหาสถาน จะแวะเยี่ยมเผ่าพงศ์
พระวงศ์วาร หยุดทรวยหาญรอราพนาลี ให้แจ้ง
ความตามกาวนายด่านหน้า พระนัดดาระบาเผ้า
เจ้ากรุงศรี ฝ่ายนายด่านได้แจ้งแห่งคดี ขึ้นพาชีตี
มุ่งมากรุงไกร ถึงพาราหน้าวังลงหลังม้า ก็รีบมา
เข้าหาเสนาใหญ่ ให้ทูลองค์นงเยาว์เจ้าเวียงไชย
ตามที่ในวงศ์วารของท่านมา ขุนเสนีแจ้งใจรีบ
ไปเผ้า ลงน้อมเกล้าบังคมถวายเกศา แล้วทูลนาง

กษัตริย์ว่านัดดา จะข้ามาเผ้าองค์แม่นงคราญ
จอมสุรางค์นางกษัตริย์รัศมี พังสนมกลแล้ง
แถลงสวร ให้รีบไปรับเจ้าเยาวมาลย์ จักทวย
หาญเกณฑ์ครวทั้งยวดยาน เสนารับเสาวนีย์
ชุลีหัถ มารีบบัดหาไยยาหาญ ทั้งวอสี่นั่ง
อลังภาญน์ พนักงานเกณฑ์แห่ทั้งแตรกลอง
พร้อมเครื่องยศหมดเกณฑ์เป็นลำดับ ครันเสร็จ
สรรพพากันผันผยอง กระบวนออกนอกเมืองมา
เนืองนอง มารับรองนางกษัตริย์พระนัดดา ฯ

พระบุตรีเห็นเจ้าอาว์ให้มารับ จึนประทับอยู่
ทองผ่องเสา สองพี่เลี้ยงเคียงวอชะลอมา เหล่า
สุดาห้อมล้อมกันพร้อมไป นางกษัตริย์ชวนอัตรา
มารับพี พระบุตรีมัวหมองไม่ผ่องใส กลัวพี่นาง
รู้เรื่องจะเคืองใจ ด้วยหน่อไทผูกพันธ์ด้วยกันมา
พระมารดาชวนให้ออกไปรับ ให้แก้นคับแค้นใจ

ไท้ต้องไปหา สองพระนางออกที่นั่งอลังการ ยุ่
คอยท่ารับเจ้าเยาวมาลย์ พอเกณฑ์แห่มาตรง
พระโรงรัตน์ นางกษัตริย์สุกขยับมารับหลาน
ชิญนัดดาขึ้นทรงพระโรงธาร นางนงคราญจาก
ที่สถิต ขึ้นพระโรงลงนั่งบัลลังก์ลด น้อม
ประณตนางนาฏมาตุฉา จิไลวรรณอัญชลีพระ
พี่ยา ต่างหรรษาปราศรัยด้วยไมตรี ฯ

นางทรงยศพามานถามหลานรัก ที่ไกรจักร
มีทุกข์หรือสุกขี พระพี่นางเป็นไฉนสบายดี เจ้า
มานี่มีธุระเป็นกะไร องค์พระราชนัดดาฟังอาว์
ถาม แกล้งทูลความไพล่เผลอเถลไถล พระมารดา
อยู่ที่ไม่มีภัย ทั้งเวียงไชยสุกขาสถาวร ฉัน
คิดถึงเจ้าอาว์ความปรารภ ทั้งอยากพบน้องหญิง
มิ่งสมร จึงมาเยี่ยมตามประสงค์ด้วงศ์บิตร กลัว
ตัสกรจะมาทำราวี ฯ

นางพี่สวรหลานยาที่ปราศรัย ไม่แจ้งใจ
มุสามารศรี ทรงชื่นชอบขอบใจด้วยไมตรี เจ้า
เหลือดีพิศวงด้วยวงศ์วาร ฯ

นางวิไลวรรณลาว่าพระพี่ ทรงปรารถนามา
ถึงซึ่งสถาน ขอบพระคุณน้องก็คิดนิจจา ฯ
ถ้าท่านมารดาไปหาองค์ ต่างใสมนัสสมสู่วิสุ
ฟานารถ ตามวงศ์ญาติที่สนิทพิศวง จนอาทิตย์
ถ่วงลับอัสดง จอมอนงค์ทรงตรัสบอกนัดหา
นานๆมาหมดพานพระหลานน้อย ข้าๆหมายจง
อย่อยไปเป็นไรหนา แล้วชวนนางเชื้อเชิญขึ้นปรางค์ปรา
ปรางค์ปรา ให้นั่งตามอยู่ปรางค์ที่ข้างใน แล้ว
บอกพระอิศวรักษาพี่ ดูให้ดีอย่าให้ขัดข้องขัด
สน เครื่องใช้สอยสาวสรรค์กำนัลใน พร้อม
ให้พร้อมพรักพนักงาน เชิญรับเสวยน้ำหาช้ำไม่
ภิรมย์ให้ครบครันดังบัญชา สร้อยรังศรีพี่องค์

ทรงสำราญ ยังราตรีดีอยู่ถึงสุริย ฯ

นางวิไลวรรณร้อนจิตคิดสุดบิดเบือง บอก
พี่เลี้ยงน้องอิดเอกเพียงอกหัก ด้วยชายชู้สู่หาที่
มาพัก จะร้างรักราคีด้วยพี่นาง เพราะเขาได้
ผูกพันด้วยกันอยู่ เมื่อต่อสู้ชิงชัยฉันไปขวาง
ถ้าขามาพบประจะระคาง จะทำอย่างไรดีหนาพี่
ยา ฉันนี้นัดไว้จะไปสวน ต้องเรวนห่างเห
เล่นหา พี่เลี้ยงนางทั้งสองหมองอุรา พังอิดา
บอกแจ้งแสดงการ จะเห็นห่างร้างคู่ชู้รัก ลง
กับพักตร์ตรึกตราแล้วว่าขาน จะต้องไปหาสู่
พระภูบาล บอกพี่น้องอย่าขัดขวางขันกลางคัน
พระอิศวรัสตอบว่าชอบอยู่ บอกให้รู้สักหน่อย
จะตอบฉัน อย่าเพ่อให้พานพบประสพกัน พี่
นางไปได้มายังธานี นางพี่เลี้ยงทั้งสองให้หมอง
หมาง ทูลสานางเชื้อย่างจากปรางค์ศรี ริบตรง

มีที่อยู่พระภูมิ์ กระนั้นยังมีกิ่งใหญ่ขึ้นไปพลัน
พระหน่อนารถยมพรายพิปรายตรัส ที่นะ
นัดชักชวนไปสวนขวัญ เป็นไฉนพี่ยาจึงพากัน
มาหาฉันหรือจะพาไปหานาง นางพี่เลี้ยงบอก
ว่าเป็นอาเพท มามีเหตุกำจัดต้องขัดขวาง ที่
แนะนัดขัดข้องจะต้องค้าง ด้วยพี่นางเขามายัง
ธานี พระอิตาให้มาบอกนางออกหลบ อย่าให้
พบพี่นางสร้อยรังศรี ด้วยเขารู้จักอยู่กับภูมี
จะราคีแตกฉานจนร้างวาน ฯ

(ยังมีต่อ)

ต้องการ !!!

นิราส สุภาษิต เทศน์ ธรรมะ ประโลมโลก เรื่อง จักร์ๆ วงศ์ๆ กลอนลำ ลิเก จะหาซื้อได้ ที่โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ หน้าวัดเกาะลำพึง พระนคร มีไว้ต้อนรับท่านพร้อมทุกอย่าง

สิงห์โตทอง ๗
บาทขาดราคาเชิญมาซื้อ
ร้านหนังสือหน้าวัดเกาะแก้วพัฒนา
ราษฎร์เจริญโรงพิมพ์วัดเกาะ
เชิญท่านมาซื้อสุดรู้ดี
ได้ลงพิมพ์ครบแล้วแปลกาเรื่อง
อ่านแล้วเปลื้องความทุกข์เป็นสุขี
ท่านซื้อไปอ่านฟังให้ทั่วกัน
เจริญศรีศิริสวัสดิ์พิพัฒน์เอย ๆ
พิมพ์จำหน่ายที่
โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ วัดเกาะ

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ ร.พ. ราษฎร์เจริญ หน้าวัดเกาะ ตำเพ็ง พระนคร
นางทองคำ พ้วงศ์แพทย์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๔๐๘

สังข์ไตทอง

โดย บุษบ์ รจนา

เล่ม ๗

ครั้นแล้วนางสร้อยรังศรีไปตามพระสังหรัตน์ ส่วนนาง
อิไลวรรณดา แล้วมีนางยุภาศคะไดมาลักพระสังหรัตน์
ไปเป็นผัว จนถึงนางสร้อยรังศรีกับนางอิไลวรรณดา
ต่างคนต่างอัยการว่าลักพระสังหรัตน์ไป ๑

พระทรงพิจารณาเนื้อความทั้งสองสมรสมาน ความขัดข้องหมองใจก็คลายร้าคาญ มาเกิดการขัดขวางขึ้นกลางกัน ๒ระยะ

เจ้าสาวน้อยสร้อยรังศรี มาตามที่ถึงในไอ-
สวรรย์ กลับหวนคิดถึงนางที่ร้างกัน แกล้งเสก
สรรกล่าวสารด้วยมารยา มามีมารประญาไม่
พันเคราะห์ ให้จำเพาะท่างเทเสน่หา พี่ช่วย
ทูลมิ่งมิตรพระอิศวา จะหลบหน้าซ่อนหนีพระพี่
นาง พี่เลี้ยงเธอพึ่งความงามประกอบ ต่าง
ชื่นชอบใสมนัสส์ไม่ขัดขวาง ด้วยชู้เก่าที่รักมา
เวิดร้าง ท่างคนท่างหรรษาแกล้งพาที ชะเจ้า
กรรมทำเข็ญเป็นเช่นนั้น พลอยให้ฉันร้างน้อง
ทั้งสองศรี ถึงอย่างไรแก้วตาท่างปรางณี ขอให้
พี่พบบ้างอย่าร้างรา ทั้งสองนางต่างอ่อยยาบา
รภ ไม่หลีกหลบลืมหลงคงมาหา กลัวเพลิน
ชมของแปลกพึ่งแรกมา จะเสื่อมชาของเก่าขึ้น
หาวคม พระพิทักษ์ว่าหาเป็นเช่นนั้นไม่ อัน
ของใหม่ไม่คิดสนิทสนม เหมือนหนึ่งเครื่อง

สายสรามความนิยม ย่อมชอบชมของเก่าของ
เขาดี แล้วพากันชื่นชมไสมนัสส์ พระสิงหรัฐน์
ทรัสตอบขอบแล้วพี่ ท้าวน้องก็คิดเห็นอยู่เช่นนั้
ท่างพาทีสรวลสำรวลกัน จนบ่ายแสงสุริยศรี
นางพี่เลี้ยง ออกหลีกเลี่ยงเมียงชะม้ายลาผาย
ผัน จากศิภิไหญ่ไคลคลาไม่ช้าพลัน ขวางรัถ
กลับไปเข้าในวัง

พระสิงหรัฐน์ทราบข่าวสาวสรรอ์ ที่ผูก
พันมั่นหมายแต่ภายหลัง รุ้มาหาอาวัสะใภ้ที่
ในวัง สวาทหวังวรนุชพระบุตรี รังปราษาพี่
เลี้ยงที่เคียงข้าง พระนุชนางสาวน้อยสร้อยรัง
ศรี มาหาพระเจ้าอาวัยังฉนี้ เห็นท่วงที่มิ่ง
มิตรมิคิดตาม ฉลาดนางร้างมาฉันปราศ
ยอกใจรทึบแท้จิตยังคิดข้าม เป็นสองรักชักพา
พาหาความ ให้ควันลามรามาเป็นราคี ฯ

สองพี่เลี้ยงทูลว่าอย่าปรารมภ์ ถึงจะพบเวา
เป็นชายไม่บัดสี มีเมียมากธรรมดาเขาว่าดี ๘
ฝ่ายสตรีใครอื่นยิ่งสิ่งกันเอง เราเป็นแต่คอย
ปลอบให้ชอบจิตต์ ถ้าสิ้นฤทธิ์แล้วคงอ่อนลง
นอนเซดซง จิตรัยหญิงชิงผัวไม่กลัวเกรง อย่าวง
ความประวิงจะชิงเอา มีเมียมากก็เป็นเจ้าชู้ต้อง
สู้รบ ให้โรคลับสตรีความที่เขา ถึงหยาบ
หยามปรำปรักที่หนักเบา ต้องทนเอาเถิดพ่อ
อย่าท้อใจ

พระสิงหรัถน์ทรงพระสรวลสำรวลตอบ พี่
ประกอบความว่าอัชฌาสัย ทนโรคลับอันใด
ให้ท้อใจ ก็ลืมไปที่จะรับอัประมาณ พระมัคคี
ว่าพ่ออย่าท้อถอย ทนเอาหน่อยที่จะได้กับใช่
หวาน ครองกรุงสองไกรได้สำราญ ต่าง
เฉกบานว่ากล่าวยั่วเย้ากัน

บ่างไฉนยงทรงสวัสดิ์รักมั่น สร้อยรังรี่อยู่
ในไอศวรรย์ คิดรำพึงถึงองค์พระทรงธรรม์
ที่ชากชันตรมหามาช้านาน คิดพะวงสงสัยอยาก
ใคร่รู้ หรือมาอยู่เมืองนี้ที่สถาน แล้วแถลง
ทำถามเจ้าเยาวมาลย์ แม้นงคราญกนิษฐา
วิลาวัณย์ ตัวนายทัพรับบัญชาเมื่อพบสู้ เป็น
ศัตรูล่าบิดาเราอาสัญญ์ แล้วละเลยสิ้นความ
สงครามกัน ยังผูกพันเคืองใจมิได้วาย เมื่อ
อย่าทัพรับบิดาเอามาส่ง คิดพระองค์คงชีพไม่
สูญย่อหาย ไม่ทันไรบิดาถึงมาตาย พี่ไม่ควย
เคืองใจด้วยไพรี น้องประช้างหรือไม่ไฉนเจ้า
ทำให้เราพี่น้องได้หมองศรี ต้องเสียพระบิตุรงค์
บังเกิดเกล้า ตัวของพี่ยังแสนระแคนใจ

นางวิไลวรรณตอบฟังว่าสกล ถึงรู้เท่านาง
แก้งแถลงไข ทำยิ้มอยู่ในหน้าแล้วว่าไป

น้องเจ็บใจอยู่เหมือนกันทุกวันมา เมื่อปราบ
หมายจะล้างกลางสนาม พระพี่ห้ามน้องก็หยุดยั้ง
ดังผ่อนหา ตั้งแต่น้องเลิกทัพกลับพารา ไม่เห็น
หน้าไพรีอยู่ที่ใด สร้อยรังสีพึงเจ้าเล่าแถลง
ยังระแวงในจิตคิดสงสัย ค่อยผ่อนปรนสนิท
พนาแล้วลาไป มาสู่ในปรางค์ทองห้องสุวรรณ
ตะนึงนึกตริตรองความปรารภ มิได้พบหน่อไท
ความใฝ่ฝัน เรียกพี่เลี้ยงมาหาปรึกษากัน ที่
หมายมั่นหน่อนาฏคิดคลาดคลาย ฉันไปหาแม
วิไลได้ ได้ถาม ด้วยข้อความภูวนาถนิราศหาย
เหมยออฉันมิได้พบประสพกาย ดูแยบคาย
ใฉมยงคิดสงกา พี่เลี้ยงนางทั้งสองว่าน้องแก้ว
ถ้าอยู่แล้วก็ไม่เป็นไรหนา ถึงบิดบังอย่างไร
ไม่พ้นตา จะสืบหาให้พบประสพองค์ พรุ่งนี้
เช้าจะไปเที่ยวไล่ล่วน ให้ถี่ถ้วนสืบถามตาม

ประสงค์ อยู่ไม่อยู่ให้รู้กันพี่มั่นคง แม่โฉมยง
อย่าอาวรณ์คิดร้อนใจ ต่างปรึกษาปราศรัย
พลางคำ เสียงซ้องย่ำทุ่มยามสมัย พี่เลี้ยง
ตาเฒ่าย่องมาห้องใน อรทัยเข้าที่ศรีไสยา
บำเพ็ญสังหรัตน์ขัตติยราช ทั้งสวาทโฉม
ฉายทั้งซ้ายขวา เรียกพี่เลี้ยงปรองดองทั้ง
สองรา ตรัสปรึกษาทำกะไรไฉนดี จะให้ร้อย
รังสีมาวิรัก ให้ประจักษ์ใจรู้เราอยู่นี่ นางจิโร
ตรวรณลำดีพาที ให้เร่งเสี่ยงทายอย่าพบพาน
พระเทวัญทูลสนองต้องให้พบ ไม่ควรหลบ
เลี่ยงหน้าเหมือนว่าขาน พรุ่งนี้พระไปดูให้รู้
การ เยาวมาลย์ที่มาอยู่อาศัย ต่างปรึกษาหารือ
ไม่ช้าฉาว รุ่นเดือนดาวดับดิ้นสิ้นศรี พาลัน
เข้านอนหลับระงับดี พอรวิรุ่นจำแจ้งแสงตวัน
ต่างพลิกฟื้นตื่นมาคิดปราศรัย อยากจะพบกับเจ้า

นางสาวสวรรค์ พระพิทักษ์ทูตลาออกมาพลัน
เที่ยวผายผันตรวาตรวาตูนารี นางมาลัยมาลีศรี
สมร ทินกรรุ่งฉางขึ้นแสงศรี จะสืบความตามตู
พระภูมี ลาบุตรีลาไคลจากในวัง ตรงออกมา
หน้าเมืองต่างเลี้ยงอย่าง เที่ยวเสาะสางสืบไปดั่ง
ใจหวัง พอนายพี่เลี้ยงไคลลามาประดัง ต่าง
หยุดยั้งพาทีด้วยดีใจ พระพิทักษ์ถนัดดีนักนี
ชิงถนัดกึ่งมิตรพิสมัย นี่น้องจะรีบไปหน
ใด เหตุไฉนจึงได้มาอยู่ชานี้ ทั้งสองนางต่าง
งอนพลางค้อนให้ น่าแค้นใจได้พบมาหลบหนี
กลับจะมาถามไต่ทำไมมี อีตัวพันทำไมจึงได้
มา พระภักดีย์มพรายพิปรายสอง อย่า
เคืองข้องหมองจิตคิดนิยฐา น้องอีได้แจ้ง
จิตต์ในกิจจา พี่จากมาก็เพราะนายท่านหาย
ไป จะบอกเจ้าเล่าความตามวิถี ก็ไม่ดีเชิง

น้องมาที่อาศัย ทั้งจะได้พบองค์พระทรงไชย
ด้วยลาไคลน่าทางพานางมา ครั้นถึงทัพพยา
ตลาดสถานที่ พานารีครรไลเข้าไปหา นาง
พี่เลี้ยงเห็นองค์พงศ์นรา น้อมวันทาน้อมยุ่ยอยู่
พร้อมพราย ฯ
พระสิงหรัตน์ปรีดิ์เปรมเกษมศรี เห็นนารีพี่
เลี้ยงนางโฉมฉาย ทรงชื่นชมโสมนัสด์ครัส
รีบปราย บุญไม่ตายได้มาพบประสพกัน องค์
พระนุชบุศร์ศรีสวัสดิ์ ฉันวิบัติจากเจ้าสาว
สวรรค์ ความอาวรณ์ร้อนใจอาลัยครัน แม่
จอมขวัญหมองหมางเป็นอย่างไร ทั้งสองนาง
พี่เลี้ยงเมียงชะม้อย ทำชดช้อยทูลความตาม
นัยน์ ขอบพระคุณที่พระองค์ทรงอวยัย พระจง
เจริญทุกองค์แม่นงคราญ มาเพลิดเพลินทิพรสที่
สดชื่น สำราญรื่นด้วยสมบัติพัสถาน แต่ว่า

เจ้าบ่าวนายแทบวายปราณ แต่ภูบาลหายมา
จากนานี โองค์พระราชบุตรีไม่มีสุข เฝ้าเป็นห่
ทุกข์ถึงองค์พระทรงศรี จึงยกพลทหารจากบุรี
ตามภูมีถึงเขตคันธแม่วรรณดา ๖
พระทรงฟังนางทั้งสองสนองเปรียบ กะทบ
กะเทียบเหมือนหนึ่งกวามทึ่งสา ทรงยิ้มเยือน
เออน่อรรถวาจา กวามสัจราเกิดวิบัติให้พลัด
กัน เมื่อจะจากองทัยฉันใสยาสน์ เหมือยบีสาร
พาดพิงเข้วสิงฉัน เมื่อยามสองหมองไหม้กลัม
ใจครัน ให้งงงันในอารมณ์ไม่สมประดี ทั้ง
คนเพื่อเผลอไผลไม่ประสา จากไสยาตรงไป
ในไพรสี ไกนถึงในเทวาพนาลี แทบชีวิต
ฉันจะบรรลัย หากสิงห์ไตมาช่วยไม่ม้วยมอดี
จึงได้รอดวิบัติไม่ตักษัย สองเชษฐาพยายามคิด
ตามไป ก็พอได้พานพบประสพกัน หมายจะ

กลับไปหามารศรี หลงวิถีคลาดคลายเที่ยวผาย
ผัน จึงหลงมาเวียงไชยวิไลวรรณ เป็นเช่นนั้น
จึงได้แถลงระแหนงใจ ทั้งสองนางพังบอกที่
ออกปาก ริงกี่มากเท่าก็มีที่ปรารถย์ จึงทูลว่า
พระองค์ว่าหลงไป ท่าไมได้อยู่เป็นสุขสนุก
สบาย พระแย้มยิ้มพริ้มพรายพิปรายตรัส เป็น
คนพลัดถานี้สิ้นที่หมาย ขออาศัยเข้าพักสำนัก
กาย ให้เคลื่องคลายผ่อนพักแล้วจักไป ข่อย
ทูลพระอิศราด้วยหนาพี่ ว่าฉันนั้นมัวหมองไม่
ผ่องใส แต่พลัดพรากจากนุชสุดอาลัย ถึงมา
ไกลหวังสวาทไม่ขาดสิ้น นายพิเลงสองรา
พลอยว่ากล่าว พี่จากเจ้ามิได้วายเผ้าใฝ่ฝัน
ความคะนึงถึงมิคลาดน้ำตาริน ได้ปะกันชื่นใจกะ
เรเลย สองนางพังน้องก้อนแก้วย้อนว่า ช่างพูด
จาเหลือที่เจียวพี่เอย เอาปากเป็นของกำนัลฉัน

ไม่เคย ที่ชมเชยก็คงมีของพี่ยา ต่างเย้ายวน
สรวลสันท์สำราญจิตต์ จนอาทิตย์เบี่ยงบ่าย
ชายพฤกษา นางพี่เลี้ยงเดียงสีชุลีลา รีบไคล
คลามายังที่วัง ใน ถึงปราสาทอรทัยเข้าไปเฝ้า
ถวายบังคมพลัน ฉันกาพย์ปราศรัย ศรีสวัสดิ์ตรัสตาม
เนื้อความไป เป็นโฉนสืบถามได้ความมา สอง
พี่เลี้ยงทูลแจ้งแถลงไข ไปสืบได้ความเหมาะ
เหมาะเจาะหา พระพี่เลี้ยงของอ๋องค์พงศ์ในรา
เผอิญมาได้พบประสพกัน พาพี่ไปหาองค์พระ
ทรงศักดิ์ ที่สำนักตึกใหญ่ไอศวรรย์ ได้ประสพ
พบองค์พระทรงธรรม์ เป็นแม่นมั่นมาอยู่ในรั้ว
แล้วเล่าความตามข้อพระหน่อนาถ ที่ตกลง
คลาดขัดข้องเพราะต้องผี ให้หลงใหลในอา-
รมณ์ไม่สมประดี แทบชีวิตม้วยบรรลัยเสีย
ให้หลงทางที่จะไปมิได้รู้ จึงหลงอยู่เมืองนี้

ตาม ดังให้ทูลโฉมยงแม่นงคราญ แทบวาย
ปราณคิดถึงนุชสุดอาลัย นางฟังความตามประ
กูนาถ สมหมายมาตรหรรษาแล้วปราศรัย
ออกพี่เลี้ยงฉันแสนจะแค้นใจ นางวิไลเบือนบิด
แก้งบ่ายกัน ฉันได้ตามความข้อหน่อยาษัวิย์
นางบิดบัดกลับกลอกบอกกะฉัน ว่าไม่พบนาย
พลนต์สำคัญ ไม่เห็นผันผายมาในอานี นี่โฉน
จึงมาอยู่อาศัย ในตึกใหญ่สำราญสถานที่ ทำ
ฉันชู้เอาเป็นผัวนางตัวดี ต้องพาที่ให้ รู้สึก
อุ่นกกาย สองพี่เลี้ยงทูลตอบชอบแล้วแม่
ด้วยเห็นแน่เกี่ยวกันดังมั่นหมาย มาบิดปดอด
บังชู้ชาย ช่างไม่อายทุจริตพระยิดา สร้อย
ระเด่นเคืองข้องให้หมองหมาง ออกจากปรางค์
เข้าไคลคลาไปหา เจ้าสุปรางค์สุวรรณกัลยาณ์
เทวีวรรณลาญชลีพระพี่นาง สร้อยรังศรีเอม

อิ่มนั้งยิ้มแย้ม เป็นกลแกมปราศรัยมิให้หมาง
ดูโฉมงามทรามสงวนนวลสำอาง กุศลสร้าง
สมควรนวลละออง แต่ตัวพี่นี้วิบัติได้ลำบาก
ด้วยรวจากไพชยนต์ได้หม่นหมอง เมื่อคืนนี้พี่
นิมิตดีผิดทำนอง หมายให้น้องทำนายร้ายหรือ
ดี ในฝันว่าแม่ทัพที่รับรบ เขาหลีกหลบพี่มา
ออกล่าหนี มาอยู่ในเมืองนางฝันอย่างนี้ จะ
ร้ายดีงามขำช่วยทำนาย ๆ

นางวิไลมารณาสาพังว่าขาน ฤดีดาลประ
จิงสวิงสวาย ดังมาสาวไส้ให้แยกแตกกระ
จาย เป็นอุบายมารยาว่านิมิตดี นางพังกลัวอ้า
อึ้งคะนึงอยู่ นึกเป็นครู่แล้วจึงตอบประกอบกิจ
ซึ่งพี่นางฝันไปเพราะใจคิด ความผูกจิตติดใจ
ด้วยไพรี แม้นมายอยู่เมืองฉันเหมือนฝันเห็น
จะจับเป็นไปให้มือตีเคลื่อ นี่นิได้เห็นมาในธานี

เป็นเพราะพี่ผูกพันอยู่จึงฝันไป พระพี่นางพึงคำ
ให้ช้ำชอก ดังหนามยอกเสียดแทงแดงใจ
ความเจ็บจิตติดอกตะกิดใจ แกล้งปราศรัยตี
แล้วหนาแก้วตา ขอให้จริงดังเจ้าฝันนั้น ถ้า
แม่นมั่นพี่จะรักให้นักหนา คงจะได้เห็นชัดดี
สักรา แล้วนางสาเอื้องย่างมาปรางค์ใน ๆ

นางวิไลมารณาอุราหมอง จึงเรียกร้อง
นางมาตรัสปราศรัย บอกพี่เลี้ยงน้องรักให้หนัก
ใจ ด้วยทรามวัยพี่นางมาปรางค์ปรา บอกคับ
ฉันฝันว่าบิรจามิตร์ ที่มิผิดหลบลี้หนีมาหา
เข้ามาพักอาศัยในพารา นางแกล้งว่านิมิตดี
เหมือนคิดนัก ชะรอยจะรู้เห็นกะเส็นกะสาย ที่
แสบคายหน่อไทได้ประจักษ์ จึงกล่าวกราม
ทามเรืองแกล้งเย้องยัก จะผ่อนพักแก้ไขไคน

ที่ สองพี่เลี้ยงเคียงข้างท่างสนอง อย่ามัว
หมองวิญญาณ์มารศรี พี่จะไปหาสู่พระภูมี ถวิล
ที่เธอคู่ให้รู้กัน ครั้นว่าแล้วสองดัน้างนั่ง
นาฏ จากปราสาทยาตรีภายออกผายลัน รีบ
ตรงมาหาองค์พระทรงธรรม์ ไม่ช้าพลันถึง
สถานชานชาลา ก็ขึ้นบนตีกมาหน้าเฉลียง
ค่อยย่องเยื้องกรายไลเข้าไปหา ถดถองนั่งบังคม
ก้มพักตร์ พระราชาอันองค์ทะลึ่งทะไล ระมา
พ้องสองรายระคายจิตต์ สุดจะบีดกรรมๆทำ
ไฉน พระพิทักษ์ยั้นแย้มทะแอมไอ พระหน่อ
ไทได้สดับรับพิปราย ช่างสมหวังดังจิตต์คิด
ว่าพึง ฉันคิดถึงอยู่เดียวนี้เห็นพี่หาย ความวิ-
ตกอกใจไม่สบาย แม่ไฉนฉวยใช้มาหรือว่าไร
นางพี่เลี้ยงยั้นตะไมอยู่ในหน้า ที่ตรัสว่าไม่
สบายใช้ตะบัย ยิ่งทรงว่าวิญจนประชวร

ไป จึงใช้ให้มาเยี่ยมองค์พระทรงธรรม์ ได้
ทราบว่าหมอดีมีรักษา ที่ไรก็จะหยั่นลง
ผ่อนผัน ภัยวิหายไข้จะเสื่อมจากเธอต่อนั้น ชม
สวรรค์วิมานสำราญใจ
พระฟังนางพี่เลี้ยงสำเนียงสนอง โดยทำ
นองเสียดแทงแสลงใจ ตั้งใจดูรู้เรื่องเห็น
เครื่องใน ยิ้มตะไมเอื้อนองค์วิญญาณ์ ฉันบอก
ความตามจริงสิ่งแสลง คลับมาแกล้งเสียดสี
เจ้าพี่ชา โดยความตรงจงจิตต์แต่อัตรา ถึงนาง
ว่ามาต่อไม่พอใจ นายพี่เลี้ยงพลอยว่านิจจา
ขัดมุติโฉมยงอย่าสงสัย ไม่ห่างเหเสน่-
หาสมัย จนชาดใจอยู่กับเจ้าเยาวมาลย์
นางพี่เลี้ยงเกี่ยงงอนนั่งค้อนให้ ฉันรอบใจนัด
ว่าว่าขาน ถวิลเชื่นเชื่นวาจาท่านำพาด พอได้
ความคลายกลืนแล้วคืนคาย พระสงหรัญน์ว่าเห็น

ไม่เช่นนั้น พี่เลี้ยงฉันจะรับให้ปรับหมาย ถ้า
ร้างรักหักพันผิดกลับกลาย จะถวายชีวิตพระบิ-
ดา นางฟังคำสำรวลด้วงสรวลสันต์ ยิ้มเย้ากัน
ตามเด็กเล่นหา นางพี่เลี้ยงเข้าถามตามสงกา
ต่างพูดจาโต้ตอบประกอบการ

ฝ่ายโฉมนางสาวน้อยสร้อยรังศรี เรียก
สองพี่เลี้ยงมาแล้วว่าขาน พี่จงไปถามดูพระภู
บาล พังอาการเธอจะอ่ามาทำไร บอกว่าฉันนี้
จะกลับไปไยสงวรรย์ พระทรงธรรม์จะอยู่นี่หรือ
ที่ไหน ฉันอยากเข้าถึงถิ่นจะตามไป พอจะได้รู้
หลักที่พักของตี สองพี่เลี้ยงรับรัวสบทศรี ลาเธอ
จากปราสาทราชหงส์ รีบไปยังที่พักจักระพงส์
ครั้นถึงตรงตึกใหญ่ชั้นไปพลัน ค่อยยาตรี
กรายกายผันชั้นเฉลียง พลางมองเมียงเห็นเจ้า
สองสาวสวรรค์ ต่างนั่งเคียงเสียงจ้อหัวร่อกัน

ให้หุนหันเฉียวฉุนหมุนเข้าไป ดงนั้งแหวก
แทรกกลางแล้วทางค้อน กะบิงกะบอนเมิน
หน้าไม่ปราศรัย ทั้งสองนางไม่รู้ว่าผู้ใด บัด
สำใจถอยห่างให้หมางเมิน พระสิงหรัฐน์กับพี่
เลี้ยงเลี่ยงชาย ให้ระคายอายจิตคิดขวยเขิน
แล้วผันพักตร์ทักถามไปตามเกิน พี่มาเชิญกิน
หมากฉันอยากพบ พี่เลี้ยงนางต่างตอบขอบ
คุณมาก เรียกกินหมากอยากใครได้ประสพ
หม่อมฉันกลัวจะมีผีจะมบ มันจะรบกวนทำให้
ราคาญ พระสิงหรัฐน์ตรัสบอกปลาดอกพี่
อย่ามาคิดว่ากล่าวให้ร้าวฉาน มิได้มีสางมา
ข่างควาน ด้วยผีบ้านผีมืองยังอยู่บ้องกัน นาง
เกลียดยิ้มย่องสนองสาว ถึงผีบ้านผีไม่แรงมา
ยังงั้น ด้วยว่าผีป่าผีนักล้วนครัน คงฉลัน
เข้ามาสิงจะชิงชอง พี่เลี้ยงนางกรรณลาพังว่า

กล่าว ให้ร้อนร้าวเจ็บจิตติดังพิษสง จึงทูล
ถามภูวดลนางคนทรง สำหรับองค์เคยสิงหรือ
ถึงมา พระสิงหรัตน์ฟังถามให้ขามเขิน ชะ
ม้ายเมินผินหลังเข้าข้างฝา นางมาลัยฟังคำช้า
อุรา จึงตอบว่าชะแม่นางแหพาล ข้านี้และ
อนงค์คนทรงเก่า เคยทรงเจ้าสำหรับอยู่กับ
ศาล กลัวผีสิงชิงรักมาหักราน จะวังเวาน
เข้าประสมอยู่กลมเกลียว นางจีนความณีว่านี้
แน่ ไม่รู้แม่คนทรงเก่าเจ้าเขาเชียว ได้ดาย
ดอกไม้เข้าเสียกราวเดียว ม้ากะเรียวช้างเผือก
สีดอกบุษา นางมาลัยมาลีสุดที่แก้น ทะลึ่ง
ไปเล่นหมุนจี้แล้วชี้หน้า นางยอดหญิงชิงหลักทะ
หักตา จะบูชาม้าช้างที่อ้างอิง ดอกไม้เจ้าเขา
ไว้จะได้เล่น ให้นางเช่นผีปอบมาลอยสิ้ง สิ้ง
เวยเจ้าเขาหลวงที่ช่วงชิง ลงเข้าชิงตกต้างอยู่

กลางลัน ทั้งสี่นางเฉียวฉุนหมุนตลบ จะต้อบ
ชุลมุนต่างหุนหัน สองพี่เลี้ยงถวายองค์พระทรง
ธรรม์ ต่างป้องกันห้ามปรามอยู่ตามกลาง
อย่าหุนหันพลันแล่นแสนบัดสี ขอเสียที่เถิดน้อง
ทั้งสองข้าง จะทำให้ออฉาวถึงข้าวนาง ท้อง
หมองหมางใจรับความยับอาย ทั้งสี่นางต่าง
แสนจะแค้นขัด ให้กลุ้มกลัดเคืองใจมิได้หาย
ต้องห้ามปรามเคืองแค้นแสนระคาย ต่างผัน
ผายกลับไปเข้าในวัง นางมาลัยไปเฝ้าเยาวเรศ
กราบทูลเหตุความเรื่องแต่เบื้องหลัง พี่เลี้ยงนาง
จึงไปประดัง กำลังนั่งพูดจาอยู่กับหน่อไท
ฉันได้ไปพบเจ้าเขากะตาก ได้ต่างถากว่าว่า
ไม่ปราศรัย หน่อกษัตริย์ทัดทานห้ามปรามไว้
ถ้าหาไม่ได้เล่นกันเป็นจุณ ฯ
พระยุพินยินแจ้งแถลงสาร ฤดีกาลอดีอัน

ความหันหุน ให้เคืองจิตด้วยนิษฐาชาติทารุณ มา
หมกบุ่นมิให้รู้ขอนชู้ไว้ เราได้ถามความข้อ
หน่อยกษัตริย์ แกล้งบีบบัดชายชู้หารู้ไม่ คิดขึ้น
มาน่าแสนจะแค้นใจ ครั้นจะไปว่ากล่าวระว้า
วาน เหมือนสาวใส้ ออกมาให้กากิน เป็น
มลทินมีคาวให้ร้าวฉาน ความขัดข้องหมองศรี
ฤดีดาล คิดตรองการผันแปรจะแก้กัน ๆ

ฝ่ายพี่เลี้ยงพระอิตามาถึงเจ้า ก็บอกเล่า
ความจริงทุกสิ่งสรรพ์ พี่เลี้ยงพระพี่นางทั้งสอง
นั้น ได้พบฉันไปหานราพงศ์ เป็นปากเสียง
เถียงกันนั้นนักหนา ต่างต่างว่าเหตุกลุ่ยเป็นผุย
ผง หน่อนาถห้ามเกลือนกลบสงบลง เห็นมั่น
คงจะมีราคีพาล ๆ

พระบุตรีฟังแจ้งแถลงไข ความร้อนใจ
เรืองราวจะร้าวฉาน ด้วยพี่นางหมางหมอง

ความต้องการ จะระงับให้อดสูชิงชู้ชาย เรา
ได้บีบเขาไว้ว่าไม่พบ เขาประสพหน่อนาถดัง
มาตรหมาย จะราคีมีเรื่องเคืองระคาย ได้อับ
อายไพร่พ้าประชากร เกิดวิบัติขัดสนให้ทนจิตต์
ดังเพลิงพิษสุมทรวงดวงสมร ตะนึงนึกตรึก
ตรา ให้อาวรณ์ สะท้อนถอนฤทัยอยู่ไปมา ๆ

ขอปลดเปลื้องเรื่องนี้ไว้ที่หนึ่ง จะกล่าวถึง
นงลักษณ์เชื้อยักษา รูปเป็นยักษ์พักตร์เป็น
นางล่ำอ่างตา แต่กายากลับกลายหลายทำนอง
ใช้อากาศตะไลไกลล้ำหาญ อยู่ฉมานถอยพ้า
ถ้ำห้อง มีอำนาจยาหาญพาลล้ำพอง ด้วยตะ
บองกายสิทธิ์มีฤทธา จอมเทวัญให้อยู่ดูอากาศ
เป็นกองราชระเวรเกณฑ์รักษา ใครล้าง
ผลาญไม่ตายวายชีวา ด้วยแกล้วกล้าสามารถ
ฉกาจฉกรรจ์ ยังไร้คู่สู้สมที่ชมชิด ร่าพึงคิดมิ

ได้วายเผ้าใฝ่ผัน จับตะบองจากสถานจิมาญ
พลัน ระเห็นหันตูจบในภพไตร บ้านเมืองไหน
ใหญ่กว้างเสาะสางหา ภัสดาชมชิดพิสมัย
ทุกอานี้ที่พบไม่สบใจ ถึงเวียงไชยรัมย์สีรี่ไสภา
ดูกรุงไกรไทยใดระใหฐาน น่าสำราญ
เหมาะเจาะต้องเสาะหา ที่พอล่วงสุริยนสนธยา
นางเคลื่อนคลาดอยระเห็จลงเขตคันธี พอ
พลบค่ำย่ำยามตามสังเกต เที่ยวประเวศในไอ-
ศวรรย์ ได้ยินเห็นร่างนางกุมภัณฑ์ ด้วย
กายนั้นสูญย้อหายเป็นไฉยา เที่ยวดูทั่วทิศทางใน
ปรางศรี มิได้มีหน่อนาถดังปรารถนา แล้ว
ออกไปดูเหล่าชาวพารา เที่ยวเสาะหาชายชม
ไม่สมใจ จนถึงถิ่นพยาบาลสถานที่ พระภูมี
หน่อนราที่อาศัย นางอากาศยาตร์ย่างทางบัน
ได สะกดให้คนหลับระงับลง ก็ขึ้นไปสอดมอง

ที่ห้องพัก เห็นทรงศักดิ์ยืนคิดพิศวง ดังดวง
ดาวดาวงวมอร่ามทรง สมประสงค์ดังจิตที่คิดค
ปอง แต่ตัวเราเที่ยวมาเสาะหาจบ ที่จะพบเช่น
นี้ไม่มีสอง น่างดีใจหมายเมียงเคียงประคอง
ยุบจากห้องหับเหมือนเมฆา ครั้นถึงวิมานทอง
ห้องสำนัก วางทรงศักดิ์บนอาสน์ราชเสวา
แล้วลงนั่งข้างองค์พงศ์ธำรา เสน่หาอันรุ่มให้
กลุ้มใจ เข้าถอดจุบดูบชมภิรมย์พักตร์ ก่า
เริบรักพิศวงให้หลงไหล ลงนอนแนบแอบ
องค์พระทรงไชย ยกหัตถ์ให้มาประคองกาย
แล้วทำบัดดีใจอะไรนี่ ท่าจู้จี้จ้องให้หมองหมาง
รู้สึกกายอายจิตคิดระคาง ออกถอยห่าง
มานั่งเสียห่างองค์ จะให้พันชั่นเหมือนเราเป็น
มิตร์ ไหนจะรักร่วมชิดพิศวง จะต้องกลาย
กายอย่างนางอนงค์ ที่ประสงค์คงสมภิรมย์กัน

ครั้นคิดพลางนางมารบันดาลร่าง กลายเป็น
นางนงเยาว์สาวสวรรค์ แล้วคลายมนตร์หมองมัวที่พัวพัน ให้ทรงธรรม์ได้อารมณ์สมประดี ฯ

พระสิงหรัตน์ชัดช้องต้องสะกด ดังเปลี่ยนปลดชีวาสิ้นวาศี ครั้นคลายมนตร์ยักษาหมดราคี พระภูมีรู้สึกสำนึกองค์ เห็นมาอยู่ในวิมานสถานที่ กับนารีมิใช่ที่พิศวง นึกสงสัยใคร่ถามความอนงค์ เจ้าใฉนยังอย่าแหนงแจ้งคดี แม่ใฉมงามนามวงศ์พระองค์ไหน มาอยู่ในชั้นฟ้ามารศรี พี่อยู่ยังจังหวัดบัดเพี ใฉนนี่มาอยู่เป็นคู่นาง ฯ

พรายอากาศฟังถามให้ขามเขิน ชะม้ายเมินหน้าหมางอ่างขนาง แล้วแกล้งว่าอย่าทำมาอำพราง ทำขัดขวางเข้ามาห้ามแกล้งพาที ใครรู้จักมักอยู่ที่ไหน มาปราศรัยทำให้ได้บัดสี

ดังชายชู้ชู้หาให้ราคี ใช่นารีเช่นเหล่าชาวนคร
ซึ่งใจ่ถามพงศ์ของข้าเจ้า พอบอกเล่าได้คลายไม่หลอกหลอน ตัวของฉันนามมิเหมนิกร เชื้อยักษ์ไฉมตรูอยู่วิมาน ฉันจะบอกให้รู้อย่าสงสัย ว่าจงใกล้ลาร้างออกนอกสถาน พรามณีองค์ทรงศักดิ์มหาญ ถือชะผลาญชีวันลงบรรลัย พระภูบินทร์ยินแจ้งแถลงสาร ไม่รู้มารยาแกล้งแถลงไข คิดนางพ้าน่าชมสมฤทัย ระลึงปางครั้งเก่าใสมนางใฉมยง เป็นปุญญกุศล์สร้างแต่ปางก่อน พบสมรดังจิตก์คิดประสงค์ พี่อยู่ยังจังหวัดขัดข้องค์ มาพบองค์นางสุรวรค์ชั้นวิมาน ดีแล้วนงเยาว์สาวสวรรค์ ใช่สาวสรรค์ให้หลงสถาน แม่ชื่นทรวงดวงดายุพาชาติ ควรสมานร่วมรักสามัคคี จะขับไล่ให้พี่ย่างไปทางไหน เป็นจนใจผันผินสิ้นวิถี มาอยู่ในเวหากับ

นารี ไม่รู้ที่จะย่างไปทางไร พระตรัสพลางกางกรเข้าชี้นกอด พระหัตถ์สอดแนบชิดพิสมัย บังเกิดเป็นอัศจรรย์ขึ้นทันใด พายุใหญ่พัดพานวิมานโลดลง เทพไทในสถานวิมานฟ้า ตกประหม่าเผ่นโลดกระโดดโหยง นางสวรรค์หวั่นประวิงวิ่งตะโพง ไปโดนโอ่งน้ำแยกแตกกระจาย เสร็จกรมย์สมพาสสวาทพิมพิลาไลย พึ่งแรกเริ่มพิสมัยมิใคร่หาย นางมาวเผ้าอิงแอบอยู่แนบกาย พระโฉมฉายหลงรักยักษ์จิณี ลืมทั้งสองพี่เลี้ยงที่เคียงข้าง ลืมสองนางอิตามาวศรี เฝ้าหลงชมเสน่หานางกาลี อยู่ในที่สถานวิมานลอย ฯ

จะกล่าวสองเชษฐานุชาหาย เพียงวางวายสร้อยเศร้าให้หงาหงอย ละหาพระน้องสิ้นร่องรอย ต่างเศร้าสร้อยโศกศัลย์พันทวี พอพี่เลี้ยงนางในออกไปหา บอกสุดว่ายังค์พระทรง

ศรี เธอหายไปไม่แจ้งแห่งคดี ครั้นภูมีเข้าไปค้างอยู่ปรางค์ใน พี่เลี้ยงนางวิไลได้ฟังว่า ตกประหม่าพากันให้หวั่นไหว ต่างถือว่างงวยๆทำกะไร พระหน่อไทมิได้อยู่ในวัง พระพิทักษ์ภักดีทวีเทวษ สั่นสังเกตภูมีหมดทั่วทั้ง โศกสลักหน้าก็หน่วงเพี่ยงทรวงพัง เผ้าร่ำสั่งนางในช่วยไปทูลบิโฉมยงองค์เจ้าเยาวเรศ ว่ามีเหตุภูวไนยนั้นหายสูญย์ เที่ยวสืบความหามาด้วยอาดูร สั้นเท้าภูมิได้แจ้งไปแห่งไร ทั้งสองนางต่างวิตกเพี่ยงอกหัก ละล่าละลักลานาหาช้าไม่ รีบสาวเท้าก้าวย่างเข้าวังใน ถึงปรางค์ไชยเข้าเผ้าเยาวลักษณ์ กราบทูลความตามคดีที่มีเหตุ แสนสังเวชด้วยองค์พระทรงศักดิ์ มาหายไปจากในที่สำนัก ไม่ประจักษ์โพยภัยฉันใดมี ฯ

นางวิไลวรรณลาพี่งว่าขาน ฤดีดาลรันทด

สลดศรี พี่ควงส่งกาความรักดี ด้วยว่าพี่นางหมายชิงชายชู้ จะยักย้ายกลับกลอกคิดยอกย้อน ลักไปซ่อนหน่อไทไว้เป็นต่อ เห็นเที่ยงแท้แน่จิตคิดตู นี่นศัตรูแน่ใจแต่ไรมา บอกพี่เลี้ยงหน่อนาถที่คลาดหาย เห็นแยบคายคนคิดวิชยา ด้วยพี่นางชอบพอหน่อนรา คงจะพาทรงฤทธิ์ไปบีบบัง พี่เลี้ยงนางต่างเห็นว่าเช่นนั้น ความผูกพันกันแน่มาแต่หลัง จึงได้คิดตามมาหาถึงวัง ที่ผิดพลั้งตองถามดูตามที พระยิดาว่าเมื่อเหลือจะกล่าว จะวานร้าวพาให้ได้บัดสีความชายชู้รู้ไปที่ไม่ดี เป็นราคีหมองมัวในตัวเรา ต้องสะกดอดใจเอาไว้ก่อน คิดผันผ่อนพึ่งคดีดูที่เขา นี่ยังไม่ชัดเจนเป็นแต่เงา ต้องทูลาปลดเปลื้องเครื่องระคาย ๆ

ฝ่ายโฉมนางสาวน้อยสร้อยวังศรี ทราบคดี

หน่อนาถนิราศหาย เสียพระทัยให้รันทดสลดกาย เพี่ยงวางวายชีวาด้วยอาลัย ความกลุ้มกลัดอัดอั้นให้ตันจิตต์ ยิ่งคิดๆพึงวงให้สงสัยด้วยหน่อนาถนางน้องเข้าต้องใจ คงพาไปยอกย้อนคิดซ่อนกัน บอกพี่เลี้ยงภูวนาถนิราศหาย เห็นดีร้ายกนิษฐาอิจฉาฉัน ด้วยนางคิดพึงวงพระทรงธรรม์ คงเกี่ยวก้นยักย้ายให้หายไป สองพี่เลี้ยงว่าแน่เหมือนแม่กล่าว ควรสืบข่าวไปหาฟังปราศรัย พระบุตรีตรัสว่าระอาใจ จะทำให้อัปยศไม่งดงาม เหมือนเราจัดหน่อนาถคิดมาตรีหมาย เห็นเธอหายร้อนใจไปใคร่ตาม ที่รักดีทรงฤทธิ์เราบีบความ จะลุกลามให้มีราคีพาล พี่เลี้ยงทูลตามกิจไม่ผิดเพศ ด้วยมีเหตุจากล่าวถามจาวสาร นึ่งให้เขาชิงรักมาหัก

วาน เหมือนชมชวนชมเชาไม่เท่าทัน นางพี่พี่
ทั้งสองสนองไข กลับเคืองใจเฉียวฉุนคิดหุนหัน
จึงว่าพี่พาที่ดีดีนั้น ถ้าเช่นนั้นระไปหาพี่พาที่
แล้วชวนสองพี่เลี้ยงมาเคียงข้าง ไปหานางกนิษ-
ฐามารศรี นางวิไลวรรณลาดามารดี ได้เห็นพี่
นางไปให้ระอาย แกล้งปราศรัยไกล่เกลี่ยเสีย
ไม่ได้ ยกมือไหว้เชิญนั่งบัลลังก์ฉาย พลางยิ้ม
แย้มแยบยนครัดพิปราย ได้สบายใจดีหรือพี่
นาง นางพี่ว่าสำนวนกระบวนเหนือบ ให้แสน
เจ็บใจมาดดังถากถาง จึงตอบความตามเรื่อง
เคืองระคาง พี่ขัดข้องเอาสบายที่ไหนมา ไม่
เหมือนคร่องสมบัติพัสถาน ได้สำราญสมมาดปร
ปรารถนา เสวยรมย์สมสุขทุกเวลา ชื่นอุรา
สมจิตที่คิดปอง

นางวิไลพึงคำให้ขัดข้อง ตังเลี่ยนยอก

ทรวงทวมระบมหนอง จึงว่าฉันอาภัพต้องจับจอง
ถึงใต้กรองสมบัติอัตใน ไม่เหมือนพระพี่นาง
ถึงหมางหมอง ที่ขัดข้องก็เห็นไม่เป็นไฉน คง
คลายทุกข์สุกใสด้วยไวยัย สำราญใจเอิบ
อาบด้วยสาคม ๆ

ต่างดีดิดผิดใจที่หมายมั่น สงสัยกันลักหา
ตอบพาที่ พูดเปรียบเปรยเย้ยหยันกันในที่ ต่าง
เสียดสีเนมเหนียบให้จับใจ สร้อยรังศรีพี่นางให้
หมางหมอง ความขัดข้องเหลือหล่าจะแก้ไข
จะมีเสียงเกรียงกันสนั่นไป อีจะได้ยอดสุหมู่ถ้า
นัด ลุกสะบัดบัดผ้าชายตาค้อน ฉันลาก่อนแล้ว
เจ้าสาวสารถี ชวนพี่เลี้ยงไกลคลายออกมาพลัน
ทรวัสเยืองย่างมาปรางค์ปราว ตรงตัดลงแล่น
ทองใต้หมองศรี ร้องเรียกพี่เลี้ยงให้เข้าไปหา
แล้วศรีสบอกกันน้องหมองอุรา นางวรรณดา

แนมเหนียบให้เจ็บใจ จะทุ่มเถียงกันไปก็อายเขา
ต้องอดเอาตามประสาอัชฌาสัย ทั้งข้อความยัง
ไม่แท้ที่แน่ไป น้องอยากใคร่รู้ กันที่มันคง
ลองไปถามดูที่พระพี่เลี้ยง ให้แท้เที่ยงหน่อยไทที่
ไหลหลง ด้วยฉันอยากรู้ความที่ตามตรง ที่พระ
องค์คลาดคลายศูนย์หายไป พี่เลี้ยงรับสาวนี่ยซ-
ถึงสนอง จะรับรองสืบสาวเอาให้ได้ ตัวของพี่ก็
แสนจะแค้นใจ ไม่เป็นไรพระน้องอย่าหมองนวล
แล้วตานางย่างมาจากปราสาท ยุระยาตรีบออก
นอกฉนวน พอย่ายแสงสุริยาเวลาจวน รีบเดิน
ด้วนถึงสถานสถาน ตรงขึ้นศึกพยวบาล
สถานที่ พอเห็นพี่เลี้ยงอยู่เข้าสู่หา พระพิทักษ์
ภักดิ์ต่างปรีดา เห็นนางมาเรียกไปนั่งเสียข้าง
ใน แล้วบอกว่าตัวพี่ไม่มีสุข มีความทุกข์เหลือ
ล้นพ้นนิสสัย ด้วยหน่อนาถคลาดคลายศูนย์

หายไป ต้องคลาไคลตามองค์พระทรงธรรม์ เจ้า
ทั้งสองน้องยามาหาพี่ ยุระมีเป็นกะไรโฉนนั้น
ขอตานุชสุดใจอาลัยครัน ต้องจากกันเสียแล้ว
หนาแก้วตา นางพี่เลี้ยงทั้งสอง ให้หมองศรี พึง
พาทอดอันตันนาสา แล้วบอกความตามมีดีมา
สองอิตาหมองใจสงสัยกัน ว่าจะพาหน่อไทเอา
ไปไว้ พระพี่นางหมางใจถึงใช้ฉัน มาหาพี่ได้
ถามความสำคัญ พระทรงธรรม์หายแน่หรือแปร
ปรวน ทั้งสองพระพี่เลี้ยงว่าเที่ยงแท้ หายไปแน่
ทรงธรรม์ไม่ผันผวน แม่วิไลมิได้บังบารังกวน
แต่ส่วนชักไปนั้นไม่มี จงทูลพระยุพินอย่าคิ้น
คลาง คิดเคลือบแคลงมัวหมองกันสองศรี พี่จะ
ขอทูลลาลักษณ์ ตามภูมีให้พบประสพกัน สอง
นางนั่งฟังคำร่ำแถลง ประจักษ์แจ้งความจริงทุก
สิ่งสรรพ์ จะร้างรักจากไปอาลัยครัน ให้อัดอั้น

ฉิญญาแล้วพาที เป็นคราวเคราะห์เพราะกรรม
ได้ลำบาก ต้องทุกข์ยากขัดข้องได้หมองศรี
เจ้าพลัดพรากยากแค้นแสนทวี ไม่รู้ที่ภูวดลไป
หนไหน จะไปตามภูมีพี่ทั้งสอง ฉันจะต้องกัม
หน้าน้ำตาไหล นางว่าพลางทางลาแล้วกลาไคล
กลับเข้าไปทูลองค์นางนงคราญ ครั้นถึงพระ
อิตามารศรี อัญชลีทูลแจ้งแถลงสาร ฉันได้ไป
ได่ถามดูตามการ พระภูบาลคลาดคลายที่หายไป
พี่เลี้ยงเขาเล่าว่าอย่าประวิง หายไปจริงพระองค์
อย่าสงสัย มิได้มีแยบยนครั้งกล ใน แม่วิไลไม่
ผิดลอบบีฆัง เขาจะไปสืบความติดตามหา ขอ
ทูลลาโฉมฉายไปกายหลัง พบอนุชาแล้วจะพา
กลับมาวัง ไทยสุจริงหน่อนาถที่คลาดคลาย ฯ

พระยุพินยืนแจ้งถึงแหนงจิตที่ ตะนึงคิด
อาลัยให้ใจหาย ได้วิบากจากคู่ไม่รู้วาย เจ้า

พลัดพรายมิได้อยู่เป็นคู่กัน จึงบอกสองพี่เลี้ยงที่
เคียงคู่ เราจะอยู่ทำไมต้องผายผัน ไปแสวงหา
องค์พระทรงธรรม์ ไม่พบกันจึงครรไลไปบุรี พี่
ไปสั่งไพร่นายจะผายผัน ให้เตรียมกันไยช้าไว้
หนาพี่ ฉันจะไปลาอาวัฏลับฮานี้ แล้วเทวีเยื่อง
ย่างมาปรางค์ใน ครั้นถึงองค์เจ้าอาวุธพาพักตร์
นางนงลักษณ์บังคมประณมไหว้ แล้วทูลว่านัด
ดาขอลาไป จากเวียงไชยไกลคลามาช้านาน
นางกษัตรีย์พี่งนัดดาทูลลากลับ ตรัสคำชับสั่ง
สอนอวยพรหลาน ให้หลานยาคลาไกลพ้นภัย
พาล ได้สำราญพูลพิพัฒน์สวัสดิ์ แม้นถึงยัง
ยังหวัดไม่ขัดขวาง ทูลพี่นางอาวัฏประณตบทศรี
ยังมิได้ไปหาราชินี ทุกราตรีคิดอยู่ไม่รู้วาย
พระนัดดารับพรสุนทรสาร ดังกราบกรานชื่นชม
ด้วยสมหมาย แล้วทูลลามาปรางค์สำอางกาย

เข้าสวมสวยสาชลสุคนธาร ครั้นสำเร็จเสร็จสรง
แล้วทรงเครื่อง อร่ามเรืองด้วยศรีมณีฉาน พระ
หัตถ์ยับกล้องไฟบรรลัยกาล สำหรับผลาญไพรี
ที่มีมา นางมิได้ไปลาวรรณลาน้อง ด้วยหมาง
หมองในจิตก็นิษฐา ชวนพี่เลี้ยงเคียงข้างจาก
ปรางค์ปรา เสด็จขึ้นทรงรถบทจร ให้รีบเร่งพล
ขันธ์ออกผันผาย ทั้งไพร่นายกองทัพสลับสลอน
เร่งกระบวนด่วนออกนอกนคร เข้าดงดอนไพ่
สันสนั่นไป แสวงหาหน่อไทมิได้พบ นางปรารภ
เศร้าหมองไม่ผ่องใส มิได้ชมพฤกษาสุมาลัย
เผ้าตั้งใจพึ่งองค์พงศ์นารายณ์ ฯ

ฝ่ายพี่เลี้ยงทั้งสองให้หมองไหม้ ด้วยหน่อ
ไทแค้ล้วคลาดนิราศหาย ให้อาวรณ์ร้อนรนกะ
วนกะวาย เที่ยวผันผายตามองค์พระทรงธรรม์
บ่างวิไลวรรณลาสุดาสมร ให้เร่าร้อนฤทัย

ก็ไม่พบ รู้พนางเสด็จจากเชตกันธ์ คิดกะ
ตันสงสัยในใจนัก ตรัสบอกสองพี่เลี้ยงที่เคียง
ข้าง พระพี่นางเมื่อจะไปไม่ประจักษ์ มิได้มา
ปรางค์ทองลาน้องรัก เห็นจะลักหน่อนาถ
พาคลาดคลา ฯ

(ยังมีต่อ)

ขอเรียนท่านผู้สนใจในนิยายรามเกียรติ์

นิยาย รามเกียรติ์ หนึ่งชุด มี ๑๐๒ เล่มจบ เวลาพิมพ์ทางโรงพิมพ์ได้จัดพิมพ์ขึ้น และออกจำหน่าย ทุก ๆ สัปดาห์ ๆ ละหนึ่งเล่ม จะพิมพ์จบในราว ๒ ปี นิยายรามเกียรติ์ เป็นเรื่องที่ยาวมาก ทางโรงพิมพ์ จะได้จัดการพิมพ์ให้ติดต่อกันเรื่อย ๆ ไป จะไม่ย้อนกลับมาพิมพตอนต้นอีก ฉะนั้นท่านที่มีความประสงค์ จะได้หนังสือนี้ไว้ทั้งชุด โปรดรีบหาซื้อหรือสั่งจองตามร้านจำหน่ายหนังสือของโรงพิมพ์เสียแต่เริ่มออกจำหน่าย เพราะทางโรงพิมพ์ไม่อาจรับรองได้ว่า เมื่อออกจำหน่ายไปได้เป็นจำนวนหลายสิบเล่มแล้วตอนต้น ๆ จะไม่ขาด ท่านควรรีบหาซื้อเสีย เพราะหมดแล้วจะไม่พิมพ์อีก

โรงพิมพ์ ราษฎร์ เจริญ

๑ มีนาคม ๙๗

สิงห์โตทอง ๙
นาทราคาคนเชิญมาซื้อ
ร้านหนังสือหน้าวัดเกาะแหระนัดหนา
ราษฎร์เจริญโรงพิมพ์ธรรมดา
เชิญท่านมาซื้อดูครบรู้ดี
ได้ลงพิมพ์ครบแรกแปลกเรื่อง
อ่านแล้วเปลื้องความทุกข์เป็นสุขี
ท่านซื้อไปอ่านมีรู้ให้มีงาม
เจริญศรีสิริสวัสดิพิพัฒน์เอย ๆ
พิมพ์จำหน่ายที่
โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ วัดเกาะ

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ ร.พ. รายกูรเจริญ หน้าวัดเกาะ ตำบล พระนคร
นางทองคำ พ้วงศ์แพทย์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๗.๗๗

สังข์ไตทอง

โดย บุษย์ รจนา

เล่ม ๗

ตั้งแต่ นางวิไลวรรณตามไปตามพระอิงหรัศน์ ได้พบนางสร้อยรังศรีพาพระอิงหรัศน์ ตัวแปลงเอาไปไว้ในกองทัพ นางวิไลวรรณตาได้โต้ตอบกัน แล้วนางวิไลวรรณตามาพบพระอิงหรัศน์ตัวจริง ๆ

สองพี่เลี้ยงว่าเห็นจะเป็นชัด เหมือนยังทรัส แล้วแม่แน่นักหนา เมื่อจะไปจึงไม่ได้มาลา คงจะพาหน่อไทไปด้วยกัน นางพี่เลี้ยงทั้งสองสนองสาร ประกอบการดังใจที่หมายมั่น ให้ขุนช้องหมอง

ในฤทัยครัน ถ้าเช่นนั้นตัวน้องต้องไปตาม จับคนผิดริษยาอิจฉาฉัน ที่เกี่ยวกันข่อนเล็บดังเหนี่บหนาม ต้องสิ้นญาติขาดพงศ์ทั่วสำนาม ด้วยทำความทุจริตให้ผิดใจ ต้องทูลลาชนนีเสียที่ก่อน คิดผันผ่อนตามประสาอัชฌาสัย ชวนพี่เลี้ยงเดียงข้างแล้วย่างไป มาปรางค์ไชย์ที่สถานพระมารดา ครั้นถึงองค์นงนาฏราชหงส์ลดองค์ลงบังคมก้มเกศา แกล้งทูลความตามเหตุเจตนา พี่นางว่าบอกฉันให้ครรไล ลูกรับคำจำไปที่ได้ว่า เย็นมเจ้าบ้าตามจิตต์พิสมัย ฉันจะขอทูลลามารดาไป จงโปรดให้อนุญาตประสาทพร

พระชนนีศรีสวัสดิกษัตริย์ศักดิ์ พังลูกรักลาไปฤทัยถอน สุดจะขัดอิดาที่ว่าวอน มีสุนทรผ่อนตามความเมตตา เจ้ารับคำพี่เขาชวนเจ้าไว้ จะคลาไคลไปเฝ้าพระเจ้าบ้า ก็สุดแท้แต่จิตต์พระ

อิดา แต่อย่าช้ารีบมายังธานี ทูลเจ้าบ้าแม่มิให้จะไปเฝ้า ขอก้มเกล้าประณตบทศรี คิดถึงอยู่ทุกเวลาแลราตรี ด้วยธานีทางไกลจะไปมา แล้วตรัสช่วยอวยพรจรพนัส อย่าข้องขัดครรไลไพร-พฤกษา ให้คลาดแคล้วไพรีอย่าบีฑา เป็นสุกขาอย่ามีราคีพาล พระบุตรีศรีสวัสดิ์มนัสสา น้อมฉันทารับพรสุนทรสาร แล้วทูลลามาที่นั่งอลังกาญจน์ นางนงคราญเสาวนาสั่งสามนต์ ตัวเราจะไปเฝ้าพระเจ้าบ้า เตรียมไยชาไพร่นายฝ่ายพหล ในรุ่งเช้าเราจะจรดล สั่งนุสนธิ์สนิทเสร็จเสด็จไป ขุนเสนีสี่นายข้างฝ่ายหน้า ก็รีบมาเกณฑ์คนพลไพร่ ทั้งไยชาม้ารถคชไกร ถี่พร้อมไปได้เวลารุ่งราตรี ฯ

บางพระนุชบุตรีศรีสมร ทินกรรุ่งแจ้งจันแสงศรี ก็จัดแจงแต่งองค์สรงนที ขัดฉวีศรีสันพรรณ

รายครันเสร็จสรงทรงเครื่องเรืองระยับ เพียรประดับผ่องศรีมณีฉาย พระหัตถ์จับสุบแก้วอันแพรวพราย แล้วผันผายเยื้องย่างจากปรางค์มา สองพี่เลี้ยงเคียงองค์นางนงนาฏ จากปราสาทไถมยงทรงรถา พี่เลี้ยงนั่งข้างบัลลังก์ทั้งสองรา พร้อมโยธาคลาคลาดออกยาตรกราย จากพารามาในที่ไพรสณฑ์ ดำเนินพลเร่งกันให้ผันผาย ฝูงสัตว์สิงห์วิ่งแหวกแตกกระจาย · พลนิกายโห่ร้องก็กก้องมา พระอิศาอาฆาตด้วยบาดหมาง ตามพี่น้องมาในไพรพฤกษา มิได้พบกองทัพไปลับตา เร่งโยธาตามไปในไพรวัน

จะกลับกล่าวมะหิทธาศักดาเดช สถิตเขตต์เพิงผาพนาสัณฑ์ เคยไปเฝ้าพระสยมบรมธรรม์ครบเจ็ดวันตามกำหนดบทมาลย์ ก็ออกจากเพิงผาคูหาห้อง ขึ้นลอยฉองเมฆาด้วยกล้าหาญ

หมายไกรลาสอาสน์องค์พระทรงญาณ ถึงวิมานนางอากาศประหลาดใจ หนทางนี้ไม่เคยมาเวหาหลง ผิดทำนองพิศวงให้สงสัย มิวิมานลอยฟ้านพภาลัย ของผู้ใดอยากรู้ที่อยู่มา ก็เข้าไปใกล้สถานวิมานเมศ ค่อยสอดเนตรแลมองตามช่องฝา เห็นหญิงชายสู่สมภิรมยา ดูไสภานารีไม่มีปาน พิศวงทรงสำอางว่านางฟ้า เสน่หาสุมหลงในสงสาร จะชิงชู้คู่เจ้าเยาวมาลย์ ประหารผลาญผัวนางให้วางวาย ครันคิดพลางว่ายเวทเดชฤทธิ์ ให้จับจิตต์ประวิงสวิงสาย พระหน่อนาถนารีขณีคลาย ต้องมนต์กายอ่อนพับระงับไป มะหิทธาชื่นชมเห็นสมมาตร ด้วยสองราชอ่อนพับลงหลับไหล ก็เข้าสู่สถานพิมานไชย จับหน่อไทขว้างมาพนาวัน แล้วแปลงกายคล้ายองค์พระทรงยศ คลายสะกดสายสมรให้ผ่อนผัน นางคลายมนตร์หมองม้วที่

พัวพัน ได้สำคัญรู้สึกสำนึกกาย เห็นวิทยา
แปลงร่างเหมือนอย่างผัว เผ้าหลงมัวชายชู้ไม่รู้
หาย คิดสามีมิได้แหนงแคลงระคาย ได้สมหมาย
ชมชิดมะหิทธา ฯ

บ่างพระองค์พงศ์กษัตริย์ได้ขัดขวาง ถูกเขา
ขว้างมาจากฟากเวหา สลบอยู่ที่ริมหิมวา เมื่อ
เวลารุ่งรางน้ำค้างพราย ค่อยชุ่มชื่นฟื้นองค์พงศ์
กษัตริย์ ที่ของขัดหมองหมางค่อยสร่างหาย
คะนึงคิดผิดคาดประหลาดกาย เราหลาดคลาย
จากวิมานเจ้ากานดา จะเป็นเหตุฉันใดมิได้รู้ มา
ตกอยู่ที่ในไพรพฤกษา ยิ่งคิดพิศวงให้สงกา
ชะรอยว่าเป็นไปด้วยภัยพาล ใช้ตัวเราเข้ามีกรรม
ความลำบาก ได้ทุกข์ยากวิบัติประหัตประหาร
มาตกอยู่ไพรสัณฑ์แสนกันดาร ทรมานกายตน
ไม่พ้นตาย โอ้พี่เลี้ยงทั้งสองของน้องรัก กระไรก

น้ำร่ำร้องเมื่อน้องหาย จะเที่ยวติดตามอยู่ไม่รู้
วาย ก็คลาดคลายไม่พบประสพกัน ทั้งโฉมงาม
ทรามชมสองโฉมฉาย รู้พี่หายจะวิโยคเผ้าโศก
ศัลย์ เผ้าวิบัติพลัดพรากแต่จากกัน อันมิตรสู่สม
ภิรมยา นางทรามวัยในสถานพิมานแมศ เมื่อแจ้ง
เหตุพี่หายจะโหยหา พระร่ำครวญหวนถวิลหน-
หน่วง นึกขึ้นมาถึงสิงห์ไตเข้าไกมินทร์ ฯ

ฝ่ายสิงห์ไตโสภากายสิทธิ์ แจ้งนิมิตรลาง
ธรรม์ก็ผันผิน มาสู่ที่พระองค์พงศ์นริมาร์ พระ
ภูมินทร์เห็นสิงห์ไตโสมนัสส์ จึงเล่าความถวาย
เรื่องที่เคืองเข็ญ ไม่วายเว้นยากไร้ ได้วิบัติ
สองพี่เลี้ยงเคียงกายก็พรายพลัด ได้ร้องอัดอั้น
แค้นแสนทวี จึงคิดถึงพี่ยาให้มาช่วย พอรอด
ม้วยบรรลัยในไพรสี่ จะพากันครรไลทางไหนดี
ขอนิเวศคืนยังกรุงพันเพียน สิงห์ไตทรงทูลความ

ไปตามเหตุ สุดสังเกตแลวทางในกลางเถื่อน
ถิ่นวิถีที่สำนักขี้มักเลื่อน ให้คลาดเคลื่อนเขตต์
คันธ์ไม่มั่นคง ต้องพากันครรไลไปในป่า เที่ยว
สืบหาธานีที่ประสงค์ ถ้ายังมีชีวิตไม่ปิดปลง
สิ้นเคราะห์ลงคงพบประสพกัน พระพี่งสิงห์ไก
รทองต้องระบอบ ความชื่นชอบเมื่อครั้งอ่อนอ่อน
ผัน แล้วชวนสิงห์ไกรมาพนาวัน เที่ยวค้นคั้น
สืบหาแห่งธานี

ฯ

จะกลับกล่าวเทพไทในสวรรค์ ต่างพากัน
เริงร่าในราศี ขับระบำตามกันเป็นวันดี นางมณี
ฑูแก้วอยู่เพรวพราย ผ้ายรมสุรยหูสสวัสดิ์
มนัสสา ด้วยเมขลาผูกพันธ์อิดมันหมาย ใส่
หยอกเย้าเคล้านางกี่ห่างกาย ให้ระคายเคือง
ขัดในหฤทัย ความแค้นนางช้างชวนดาลไทยา
เมขลาหลบล่อแล้วล้อให้ ชวนถูกวิมานนาง

ยักษ์ตะลัย พังลงไปโหมลงเป็นผงคลี มะหิทธา
กับสุดาบางอากาศ ลงพินาศตกไปไพรพฤกษ์
แทบจะสิ้นชีวันวิสัญญี ซบอยู่ที่ชานผาสิลาลาน
จะกลับกล่าวสาวน้อยสร้อยรังสรี ยกโยธี
ศรวิไลมาไพรสาณฑ์ เที่ยวตามหาจักรพงศ์ในดง
ดาร ไม่พบพานหน่อนาถที่คลาดคลาย มาถึง
ที่เพิงผาพนาสณฑ์ พวกไพร่พลต้นต้นเที่ยวผัน
ผาย เห็นมะหิทธาสลบอยู่ซบกาย ต่างคิดหมาย
ถวายสิ้นพงศ์นรา ก็รีบไปทูลเจ้าเยาวราช พระ
หน่อนาถทรงนามที่ตามหา ได้พบศพภูมีสิ้นชีวา
อยู่ที่หน้าเพิงผาสิลาลาย นางโฉมยงองค์เจ้า
เยาวเรศ สดับเหตุหน่อไทให้ ใจหาย เร่งให้ขับ
รถเคลื่อนออกเคลื่อนคลาย ถึงที่ชายเพิงผาสิลา
ลาน เห็นมะหิทธาเปลืององค์เหมือนทรงยศ มา
สลบม้วยมุดสุดสงสาร รีบลงจากวะถีฤดีดาล

สั่งทวยนาญเข้ารับประคับประคอง ด้วยความรัก
หักอายพิปรายว่า อนิจจามิได้อยู่เป็นคู่สอง มีมัน
หมายไม่สมอารมณ์ปอง เผ้าขัดข้องเคลือนคลาด
สวาทกัน ไอ้ไฉนพระองค์ปลงสังขาร มาวาย
ปราณอยู่ในที่ไพรสัณฑ์ ผู้ใดมาฆ่าองค์พระ
ทรงธรรม์ นางร่ำพันร่ำว่าด้วยอาลัย ครั้นเสือม
สร่างวางวายคลายกำสรด จึงมีพจนาครัสปรา-
ศรัย ให้เสนาข้าเผ้าที่เข้าใจ ศพหน่อไทกรวดให้
รู้ท ขุนเสนาหน้าทัพรับเคารพ ก็ตรวจศพยังเห็น
ไม่เป็นผี ในเส้นสายเลือดลมอุดมดี จึงชุลีกุล
ยงค้นางนงคราญ ศพหน่อไทยังไม่บรรลัยแน่
พอจะแก้ให้ฟื้นคืนสังขาร แล้วเรียกเอาสาชล
สุคนธ์ธาร มาสนานไหรมพรมชะโลมกาย
มะหิทธากายีที่สลบ ต้องน้ำอบเยือกเย็นทุกเส้น
สาย ที่ขัดข้องหมองหมางค่อยสร่างคลาย รอด

ร่างวายพลิกฟื้นได้คืนชนม์ เห็นกองทัพอับอัง
สะพรั่งพร้อม อยู่ห้อมล้อมผิดสังเกตที่เหตุผล มีได
แจ้งข้อความตามยุบล คิดฉงนนั่งอึ้งตะลึงตะไล
นางโฉมยงองค์เจ้าเยาวราช เห็นหน่อนาถ
ที่น้องค์เหมือนหลงใหล ไม่พูดจาว่าขานประการ
ใด จึงปราศรัยไต่ถามตามสงกา เป็นกะไรพระ
องค์ผู้ทรงศักดิ์ เคยรู้จักเห็นฉันก็หรรษา นี่ไฉน
จึงไม่จำนรรจา จากเมืองมาขัดขวางเป็นอย่างไร
จึงมาท้องปัดชบสลบอยู่ ด้วยศัตรูทำเจ็บเป็น
ไฉน จงออกโอษฐ์ไปรดเล่าให้เข้าใจ เสียแรง
ได้ตามหาด้วยปราณี มะหิทธาฟังความนางถาม
ทัก เหมือนช่วยชักชี้แจงแห่งวิถี จึงกล่าวถ้อย
คำย่อความตามคดี ตัวของพี่ถึมถนะหมื่นคน
ตาย ถูกภัยพาลราญรบสลบไสล พันเพื่อนไปใน
อารมณ์ล้มโฉมฉาย เป็นบุญได้พบนางรอดวาง

กาย กุณมากมายไม่ลืมแม่ปลื้มใจ ๒
นางพังคำร่ำเรื่องเหี้ยองยัก คิดชู้รักมั่นคง
ไม่สงสัย สั่งเสนีมียศเอาชีวิตร ให้หน่อไทรงประทับคอยรับรอง มะหิทธาชื่นชมสมประสงค์ ขึ้นช้างทรงหมายสมภิรมย์สอง นางโฉมศรีมียศขนรถทอง ก็เร่งกองทัพมาพนาลี ๆ
ขะกล่าวกลับจับแจ้งแถลงไข นางวิไลวรรณลามาวศรี คุมขนัดจัตุรงค์มาพงพี ตามภูมีที่คลาดนิราศไป คิดพี่นางพามาเที่ยวหาจบ มิได้พบไยยี่ไปที่ไหน ถึงแพนกแยกทางที่กลางไพร เห็นทัพใหญ่ยกมาพนาวัน ก็รอราทัพหยุดยับยั้งขะประดังรถคลพลขันธ์ ฝ่ายกองทัพพี่นางทางจรัล มาถึงนั้นรอราพลากร พวกไยยี่ที่มาจำหน้าได้ พลโกรพี่น้องสองสมร ต่างได้ถามตามกระแสรู้แน่นอน สโมสรทูลอิดาวิลาวัณย์ ๆ

นางวิไลวรรณลามาวศรี รู้ทัพพี่นางมาพนาสณฑ์ ก็ให้ขับรถเข้ามาพลัน ตั้งหมายมั่นแม่ยนศรีในกลการ เห็นผู้ชี้ช้างพรายที่กลายชาติ เหมือนหน่อนาถอัคคิยวงศ์ทรงสัณฐาน คิดมั่นหมายชายชู้พระภูบาล ฤดีดาลอุ่นอ้องหมองฤทัย ทั้งความรักความแค้นแน่นทรวงร้อน ชำเลืองค้อนเมินหน้าไม่ปราศรัย ให้เร่งขับรถทรงตรงเข้าไป มาถึงใกล้ระถีพระพี่นาง สร้อยรังศรีกันออกถกประหม่า เห็นน้องมาความคิดให้คิดหมาง แกล้งทักถามมิให้ได้ระคาง พระน้องนางมาไยในโพรดอน ๆ
นางวิไลพรายพร้อมเหมือนยิ้มเยาะ ฉันมิเพราะหักมิปอบมันหลอกหลอน ให้ร้อนเร่าเข้าใจอยู่ในนคร จึงได้จรมาชมพนมวัน ถึงพอเพราะเกราะห์ฉันในวันนี้ มาพบพี่เห็นแน่ไม่แปร

ผัน ที่ยกทัพรับรองของกำนัล คิดเกี่ยวกันบีดบังไคตังใจ พระพี่นางพังคำที่ร่ำว่า ดังสาคิรามาเชือดให้เลือดไหล รู้ว่านางประสพพบหน่อไทให้จนใจสุดจิตต์จะบีดบัง จึงตอบว่าน่าเบื่อเหลือแสลง เผ้าเสียดแทงดังจะเถือเอาเนื้อหนัง อย่าสงกาข้าจะเล่าให้เจ้าฟัง เป็นสัจจังดังว่ามาในไพร ได้มาประองค์พระสิงหรัตน์ มาวิบัติเป็นศพสลบไสล เราช่วยแก้แปรผันรอดบรรลัย เธอจึงได้ตามมากับข้านี้ ไม่ได้คิดบีดบังเหมือนดังว่าเจ้าอย่ามาชังเศียรพูดเสียดสี มิได้ลักของใครผู้ใดมี พวกโยธีก็เห็นเป็นพะยาน ฯ

นางวรรณลาว่าพี่นี้ไฉน ใครว่าไรแม่คุณมาง่นง่าน มากินปูนร้อนท้องไม่ต้องการ ฉันรู้ดีร้านกล่าวคำไม่จำเป็น ที่คนตรงคงรู้เห็นอยู่ตอกไม่ต้องบอกตอกแม่พอแลเห็น ที่ขอสัตย์ซัดหลัก

ที่บักเลน ถึงโอนเอนก็ไม่หักที่พักพิง ทั้งสองนางหมางใจฤทัยหมอง ด้วยหวงหึงสู่คู่ครองทำนองหญิง ต่างโต้ตอบยอกย้อนเผ้าค้อนติง ความประดิงมันหมายด้วยชายชู้ ฯ

จะกล่าวกลับจับว่านางอากาศ ที่วินาศบัดซบสลบอยู่ พระพายชื่นรื่นรินกลิ่นเรณู ค่อยชื่นชูอารมณ์สมประดี ตำรงกายไม่เห็นผัวของตัวหาย แสนเสียดายรันทดถ้าสรดศรี ก็รีบติดตามหาพระสามี ขณะถึงที่กองทัพเข้าฉับพลัน เห็นไพร่พลล้นมาพนาเวศ ผิดสังเกตกองทัพดูขับขันยากใคร่เห็นเป็นมั่นฉนอย่างไรกัน ค่อยผายผันแอบพุ่งกำบังตัว พินิจดูผู้ที่ขี่ช้างสาร พอพบพานแลเห็นรู้เป็นมั่ว ความที่ใจหมายมั่นเข้าพันพัว มิได้ถอยแหวกพลต้นเข้าไป ถึงหน้าช้างมะหิทธา

ได้มาพบ สงนอบนบวันทาแล้วปราศรัย พระสามี
มาอยู่ด้วยผู้ใด เมื่อมีภัยพลัดพรากมาจากกัน
มะหิทธาหน้าม้านร่ำคาญจิตต์ เห็นมิ่งมิตรพิสมัย
ในสวรรค์ ให้ดันจิตต์พิศวงสงงงงัน จะพูดกัน
ไม่ถนัดด้วยขัดใน พวกกองทัพกับสังคิดกังขา
เห็นนางมาหาชู้ไม่รู้ไฉน ต่างพากันอันธองตะลึง
ตะไล ธรทัยทั้งสองที่หมองมน เห็นนารีที่มาตาม
หาชู้ มิได้รู้ผัวนางต่างฉงน นางอากาศหมอง
มัวด้วยผัวตน มาประปนเสน่หาด้วยนารี ความหวง
หึงสิ้งโกรธพิโรธร้อง เหวยทั้งสองนางไฉนไม่
บัดสี ลักผัวเราเอามาเป็นสามี เข้าถือดีไม่เกรงข่ม
เหงกัน จงส่งตัวผัวข้าเอามาให้ จันเอาไว้ชีวา
จะอาสัญญ์ ความเคืองขุ่นฉุนเฉียวขบเคี้ยวพัน
ออกยืนยันชู่ซ่มด้วยลมพาล ฯ
นางเทวีพี่น้องให้หมองศรี เห็นนารีโก่งกล้า

มาว่าขาน ความเคืองขัดบัดสีฤดีดาล อัประมาณ
ไยอาเสนาใน สร้อยรังศรีชี้หน้าว่าอีกาฬ มาถาง
ถากกล่าวแถลงแถลงไข ใครได้รักผัวเจ้าเอามา
ไว้ พระหน่อไททรงศักดิ์รู้จักกัน ตัวข้าได้มาพบ
ถนอมใกล้ จึงแก้ให้ฟื้นมาไม่อาสัญญ์ เธอจึงได้
ตามมากับข้านี้ มาหมายมั่นตามหาอัปภาคย์
นางอากาศร้องว่าบ้าจามิตร กลับเบือนนิดถลาว
เท็จไม่เชื่อถาม ความผูกพันมั่นหมายด้วยชาย
งาม กลับหาความเข้าตูเอาชู้ตัว สามีอยู่ด้วย
กันมานานมาก ต้องพลัดพรากหายสูญย์พระทูน
หัว ข้าจึงได้พยายามมาตามตัว ได้พบผัวก็จะ
เอาของเราไป พลางตะเกียกตะกายขึ้นท้ายช้าง
ชิงผัวนางพลันอยู่หันไหว สร้อยรังศรีความ
แค้นให้แน่นใจ สั่งพลไกรไล่ขับให้จับกุม พร้อง
พร้อมกันบรรดาโยธาหาร อดหม่านคลุกคลีเข้า

ตีขลุม นางอากาศกลอกกลับรบรับรุม เป็นกลุ่มๆพลอันธ์ประจัญตี นางอากาศอาจหาญด้วยชาญเชี่ยว ตัวผู้เดียวรับรบไม่หลบหนี แต่มือเปล่าป้องปัดด้วยฤทธิ์ เต็นสุดที่รับรองจะป้องกัน ก็กลับเป็นขึ้นฤทธิรุทธ แย่งอาวุธเข่นฆ่าพลชาติญญ์ ที่บันบุกรุกราชนางฟาดฟัน พลอันธ์ย่อยยับไม่ทนทาน มะหิทธาแลเห็นเมียเป็นยักษ์ ละล่าละลักพิศวงปลงสังขาร นางวรรณลาแลจึงตะลึงลาน เห็นนางมารกล้าแข็งกลับแปลงทน สร้อยรังศรีแลเห็นนางเป็นยักษ์ ไล่หาญหักโยธีออกปีนป่น ให้เร่งขับรถีต้อนรัพล เข้าประจญต่อตีขึ้นมาร นางอากาศอาจหาญทะยานรับเข้าโจนจับรถาด้วยกล้าหาญ สร้อยรังศรีตีรันประจัญบาน ถูกนางมารแขนหักลงหยักย้น พวกโยธากลาดกลุ้มเข้ารุมจับ นางกลอกกลับป้อง

ปัดป้องกัน สุดกำลังรับรองจะป้องกัน ออกเท้าเตะงัดหลบหนีไป ฯ

นางโฉมยงนงลักษณ์เห็นยักษ์หนี เป็นราคีแห่งความสงสัย ถามมะหิทธาที่แปลงร่างแล้งไปเป็นโฉมยักษามันมาตาม ว่าเธอเป็นภัสดามันมาปอก จะลวงหลอกหรือกะไรขอไต่ถาม มันสู้ตามมาองค์มาสงคราม จงแจ้งความตามเท็จทรงธรรม์ ฯ

มะหิทธาฟังความนางถามไต่ อยากจะได้เมียเขาว่าสาวสวรรค์ จึงแกล้งว่ากล่อกุมภัณฑ์แสกสันมุสานกล้งว่าไป ฉันมิได้ร่วมรักอียักษ์มารพิเสแสร้งบิดสงไข อย่าเชื่อฟังพาทีอีฉันมารฉันมิได้พันพัวเป็นผัวมัน นางฟังคำมะหิทธาเห็นไร้ไร้ ไม่สงสัยหมายว่าจริงทุกสิ่งสรรพ์ ฝ่ายนางสุวรรณลาสุดาจันทร์ ความผูกพันคันจิตคิดถึง

ระกาย มาเกิดก่อข้อความลวนลามนัก ด้วยนางยักษ์ว่าผัวมันดีมันหมาย มาตามชู้สู้นางแทบวางวาย ดูกลับกลายเบื่อนบิดเห็นผิดครัน เราไม่ควรด่วนคิดพิศวาส ด้วยหน่อนาถแปรปรวนกลับผวนผัน ให้พี่นางอย่างนิยมเชยชมกัน จะผูกพันพิสมัยไปไยมี คิดแล้วบอกพี่นางอย่าหมางหมอง ให้รับรองหาญหักนางยักษี เชิญครอบครองหน่อไทไว้ให้ดี ตัวน้องนี้ต้องลาไปชานินทร์ แล้วสั่งให้ ไยอาเคลื่อนตาทัพ ยกพลลับเขตต์คันธ์ออกผันผิน สร้อยรังสรีปรีดาสัมราคิน สมถวิลด้วยได้หน่อไทมา ผู้ร้ายแกล้งแปลงกายมิได้รู้ คิดชายชู้หน่อนาถตั้งปรารถนา ก็ให้เคลื่อนพลไกรออกไตลคลา จะกลับมานิเวศน์ที่เขตต์คันธ์

ฯ จะกล่าวกลับจับต่อหน่อกษัตริย์ พระสิงห-

รัตน์ลาไตลมาไพรสัณฑ์ ที่มั่นหมายไม่พบประสพพาน เที่ยวค้นค้นดงดอนออนระอา บอกสิงห์-ไตใส่ภาที่มาด้วย พี่จงช่วยสืบความไปตามหา อย่าแยกกันไปตามติดวนิดา ทั้งเชฏฐาให้น้องอยู่แห่งไร ถ้าพบแล้วพี่พามาหาฉัน ที่ผูกพันมั่นคงดังหลงใหล ฉันคิดถึงพี่จงมาเหมือนว่าไว้ ก็จะได้พบกันเป็นมั่นคง สิงห์ไตฟังคำสั่งที่บังคับเสาวพิบัยข้อความตามประสงค์ ก็ลาพระหน่อไทมาในทาง ทั้งใจจงสืบเหตุสังเกตมา ฝ่ายองค์พระสังฆรัตน์เกียดกรย่าง มาตามทางเขาไม้ไพรพฤกษา จะหาคนเดียวเปลี่ยววิญญา แสวงหาพี่น้องที่เรียงไร

ฯ ฝ่ายกองทัพนางวิไสมาในป่า พวกไยอาจายสนั่นเสียงหวั่นไหว ประจวบทางหน่อนราที่คลาไคล ถูกในเดินมาพบนางวัน พอสำรวมร่วมทางใน

กลางหน เห็นไพร่พลมากมายพนาสัณฑ์ คิดสง
สัย ใครมาในอารัญญ์ หยุดผ่อนผันแลดูอยู่แ
ไกล พอรถทรงองค์เจ้าเยาวราช ที่เคลื่อนคลาด
ไคลคลาเข้ามาใกล้ ได้ยลพักตร์วรรณลาสุมา-
ลัยก็จำได้ มิ่งมิตรที่ติดพัน ความดีใจไปหา ใยธา
หาร ค่อยว่าขานขอไปเผ้าสาวสวรรค์ พวกไพร่
ที่รู้จักพระทรงธรรม์ ไม่เกี่ยงกันหน่อไทปล่อย
ให้มา ภูวนาถยาตราถึงหน้ารถ ให้รันทดอัดอั้น
ตันนาสา นางวิไลเห็นองค์พงศ์นรา ให้สงกา
หน่อนาถประหลาดใจ ด้วยอยู่กับพี่นางในกลาง
ทัพ ไยจึงกลับมานี้นั้นไฉน ให้รอรถทรงหยุดลง
ไว้ แล้วปราศรัยไต่ถามความประการ เป็นไฉน
ราชาจึงมานี้ อยู่กับพี่นางนั้นที่มั่นหมาย จึงเหิน
ห่างนางมาฉมาคลาดคลาย กลับผันผายจาก
นางเป็นอย่างไร ฯ

พระทรงฟังนางถามด้วยความผิด ตะลึงคิด
แล้วปราศรัยที่ตรัสถ่าวเยาวมิตรนั้นผิดไป
ได้พบปะอยู่ท่ะนาง จะบอกเจ้าเล่าตามที่
ความสัตย์ ยามวิบัติขัดข้องได้หมองหมาง เพราะ
ตกจากที่ทาง ไปอยู่กลางฟากฟ้านพภาลัย
เป็นวิมานนารีที่สำนัก ด้วยนางรักร่วมชิดพิสมัย
มิเหนหน่ายเลยประการใด ฉันก็ไม่รู้สึกสำนึก
ตกจากฟากฟ้ามาสลบ แทบบัดซบป่วยวาง
อยู่กลางหน ต้องน้ำค้างกลางคืนจึงฟื้นชื่นม
ารดามาปะเยาวะมาลย์ นางฟังคำจำเนาเล่า
ถลง ประจักษ์แจ้งสังเขปดังว่าขาน สิ้นราคีใจ
ใสระบาน พรมานเชิญองค์พระทรงไชย ให้ขึ้น
ทรงไอยราไปหน้าทัพ เคารพรับตามประสาอัช-
ชาสัย แล้วให้เลิกพหลพลไกร ออกตรวจตราดูทุก
ตำบลในอารัญญ์ ไฉนพระนุชบุตรียินดีนัก พบผู้

รักปรีดิ์เปรมเกษมสันต์ สำราญรื่นชื่นชมพูนม
วัน พลขันธ์เดินต่อนกระบวนมา ๖

ฝ่ายกองทัพพี่นางสร้อยรังศรี จรัสมาในไพร
พฤกษา ให้เวียนวงหลงทางกลางบรรพต ส่วง
เลยมาวนรอบประจบทาง ที่พลนางวรรณสา
มาทางนั้น ปะทะกันครรไลให้ขัดขวาง พลนิกาย
นายกองของสองนาง ต่างคนต่างพบพักตร์รู้จัก
กัน ก็รอราปราศรัยต่างไต่ถาม ตามข้อความเจ้า
นายที่ฝ่ายผัน ฝ่ายสองนายชายชู้เสด็จกัน ให้งง
งันอันยังตะลึงตะไล ทั้งสองฝ่ายนายหมวดที่
ตรวจทัพ ต่างก็กลับมาแจ้งแถลงไข ทูลข้อความ
ตามยุบลพลไกร ที่ครรไลมาปะประทะกัน ทั้ง
สองนางแม่ทัพสดับเหตุ ยิดสังเกตกองทัพกลับ
ผวนผัน จึงให้ขับรถาออกมาพลัน พลขันธ์พร้อม
เพรียงอยู่เรียงราย สร้อยรังศรีมีจิตคิดพิศวง ได้

เห็นเป็นหน่อนาถประหลาดหลาย วิปริตผิดพักตร์ลง
เป็นสองชาย มิได้วายพิศวงให้งงงัน นางจึงใช้
ตรัสถามมารดา ท้าวทองทิพย์แย้มแหม่มเยยหยัน
แล้วว่ากลับมาพบประสพกัน พิกลครั้งนี้ก็
เห็นอยู่เหมา เป็นสองนางพี่พงศ์กษัตริย์ไม่ขัด
ข้อง ให้ขันน้องสมมาตรปรารถนา ไม่ต้องแย่งชิง
กันดังนี้เลา พระพี่นางสมอารมณ์ปอง ๗
พระพี่นางพังรสพจนารถ คิดประหลาด
คลาดคลายด้วยชายสอง เป็นสองคนจนจิตก็ผิดต่
างนาง ได้ฟังน้องเปรียบเปรยเหมือนเยยยาย
ให้ สงสันต์นักถวิลคลั่งนัก กลับเยืองยักษ์ชายชู้ดู
ไม่หมาะ ด้วยเหมือนกันวิมุติสุดพิเศราะห์ ที่จะ
เจาะจงได้ผู้ใดดวง ๗
พระสังหรันขัดแค้นให้แน่นัดต์ ด้วยคน
ผิดแปลงให้นางหลง ความเคืองข้องหมอง

หมางไส้ช้างทรง เข้ามาครองรถนางพลางพิเคราะ
นิจจาเจ้าสาวน้อยสร้อยสังเกร็ง มาลืมพี่เสียแล้ว
น้องแก้วเอ๋ย กลับหลงใหลชายชู้ใช่คู่เคย ไม่
ควรเลยหลงกลด้วยคนพาล ๆ

นางพิศดำเนินองค์ตะนึงคิด ให้ต้นจิตต์กิจจาที่
ว่าขาน ไม่รู้เห็นเป็นแน่แปรอาการ ตะสิงสานอันน
อัตในหัทัย พระสิงหรัถน้อยต้องร้องประกาศ
เหวยอ้ายชาติทุจริตผิดวิสัย ทำแปลงกายคล้าย
เรากูเข้าใจ มาหลอกให้ โฉมยงเจ้าหลงรัก
เสาะห์ของมึงถึงหัวนี้แล้ว คงไม่แคล้วพระกาพ
สังหารหัก แม้นสลัดตัวมรณาอย่าช้านัก อ้าย—
ทรลักษณ์ไพรีรีบหนีไป ๆ

มะหิทธาปรามภ์พังข่มขู่ รู้ชายชู้นางนาฏ
ให้หวาดไหว ต้องทนสู้ฤทธิ์ชะนิดไร แล้วแข็ง
ใจทอบสารด้วยมารยา เหวยเจ้าชาติอมปลอม

[illegible]ร้าง พูดอวดอ้างค้อนทึงวิทึงสา เพราะฉัก
[illegible]ว้างคนคนสัจจา กลับว่าข้าแปลงคนเป็นคน
[illegible]พูดกับถมข่มขู่อวดผู้หญิง น่าอดสูจริงฤทธา
[illegible]กล้าหาญ เราะหนี่ยังเห็นไม่เป็นการ ระ
[illegible]ผลาญเจ้าให้บรรลัยลง พระสิงหรัถน้อยใจ
[illegible]ไส้ช้าง เข้าไล่ล้างสงครามตามประสงค์
[illegible]กล้าหาญราญรงค์ ไสช้างทรงตรงวิ่ง
เข้าชิงชัง ต่างรบรับสัประยุทธ์ด้วยสุดกล้า พัน
ปฏิภาไพรัสณ์ออกหวันไหว ทั้งสองนางนิรมล
ไม่หนีใจ จะช่วยใครก็ไม่กล้าด้วยประจนแปร พัง
เสียงายพหลพลไพร่ ไม่ช่วยใครสองข้างต่างเห
ตอกสะดังพรั่งพรูคอยดูแล เสียงเจี๊ยวจ๊าบ้างร้อง
ของกันถัน องค์พระหน่อบพิตรอดิศร ไสกุญชร
[illegible]ด้วยแข็งขัน ทั้งสองข้างต่างชิดเข้าติดพัน
[illegible]ปรับรองด้วยว่องไว มะหิทธาอ่อนกาย

คิดอุบายกลับ จะรบรับเอาเชือกเห็นไม่ไหว จึ
ย่นมนตร์บันดาลด้วยชาญไชย พลไกรแกล้ว
กล้าวิชชาธร ต้องพระมนตร์ดลใจมิได้ช้า ต่างก็
มาช้อนรับสลับสลอน เข้าล้อมรุมรบองค์พงศ์นิ
กร พระภูธรรับรองทรงบ้องกัน เห็นใยชาวิชชา
ธรมาช้อนรับ เข้ารบรับเหลือล้นพลขันธ์ นึกถึง
สิงห์ไกรทองของสำคัญ ที่หมายมั่นตั้งเหตุเจตนา
ฝ่ายสิงห์ไกรใส่ภากายสิทธิ์ เที่ยวตามติดประ
สพพบเชฎฐา เมื่อหน่อนาถนึกไปมิได้ช้า พากัน
มาพักหนึ่งก็ถึงพลัน เห็นองค์พระสิงหรัฐนั้นได้
ขัดสน เข้าประจญรบรับอยู่กับขัน พระพี่เลี้ยง
สองราเข้าฟาดฟัน พวกคนอรรพ้ายแยกแตกกระ
จาย เข้าสิงห์ไกรใหมาด้วยสามารถ หวังพิฆาตข้า
ศึกด้วยนึกหมาย เข้าขบกัดคอช้างลงวางวาย
คชาพรายล้มพับดับชีวา มะหิทธาตกช้างลงกลาง

ที่ประทับยับยาดด้วยหาญกล้า จึงอ่านมนตร์
[illegible] แล้วเผ่นมายังที่รถสุวรรณ เข้า
[illegible] พาเที่ยวเหาะไปในอากาศ ก็เสือมสร่างแสงศรีสุริยัน ได้เห็นถ้ำทั้ง
[illegible] พระสิงหรัฐนั้งองค์นางนง-
[illegible] ไม่เห็นพักตร์ไพรีมันหนีหาย ทั้งพี่นาง
[illegible] อ้ายผู้ร้ายปรับก้ยกลับไป
[illegible] ให้หมองหมาง เสียดายนาง
[illegible] ใส่ช้างมาหน้ารถสลดใจ บอกวิไล
[illegible] พระพี่นางสาวน้อยสร้อยรังศรี
[illegible] ในสนาม ชะรอยอ้ายไพรีที่สง
[illegible] ลักโฉมงามหนีพาสุดาไป ฉันจะต้องตาม
[illegible] พิฆาตข้าปรับก้ยให้ดับชีวัย พระนุช
[illegible] ความอาลัยหน่อนาถระกาศ
[illegible] ตามไปล่าบาก

ยากนักหนา ไม่แน่นำสำคัญที่มรรคา มันจะพา
พ้นวงไปทางใด ฉันถือยากตามฉาบัจจามิตร
แต่จนจิตต์ไม่แจ้งโปแห่งไหน ต้องพักตรู้หลัก
ประจักษ์ใจ จึงค่อยไปตามนางล้างไพรี พงศ์
กษัตริย์ตรัสตอบประกอบกิจ ตามแต่จิตต์กนิฏฐา
มารศรี นางเห็นองค์พงศ์นราพ้งพาที สั่งเสนี
เลิกทัพกลับนคร เหล่าพหลพลขันธ์ผันผาย
ทั้งไพร่นายกองทัพสลับสลอน ต่างเร่งรัดรีบคุรงค์
เดินดงดอน ไม่พักผ่อนมาถึงซึ่งพารา เข้ามายัง
เกยรัตน์ประทับรถ นางทรงยศโฉมยงลงรถ
พระสิงหัสน์ขัตติยวงศ์ลงคชา นางชายตาดูองค์
พระทรงไชย จะพูดจาไม่ถนัดให้ขัดเขิน จึงว่า
เชิญเชษฐาไปอาศัย ที่สำนักพักผ่อนแต่ก่อนไร
แล้วทรามวัยเยื้องย่างมาปรางค์ปรา พระหน่อนาถ
ชวนเชษฐามาทั้งสอง สิงห์ไตรทองพิทักษ์ตามรัก

ษา ไปที่สำนักเคยพักมา พระราชาเบิก
บานสำราญใจ ๆ
ฝ่ายสิงห์ไตรกายสิทธิ์มฤทธิ์เดช ครั้นสิ้นเหตุ
ขัดข้องใจผ่องใส ก็ลาองค์พงศ์นารายณ์สูนย์
หายไป ตามเดชในกายสิทธิ์พิสดาร ๆ
จะกลับกล่าวมะหิทธาที่ล่าหน้า พาเที่ยวไปถึง
ยังสถาน ค่อยย่างนางกลางแท่นสิลาลาน ถอน
หัตถ์เอวมาลย์ให้เคลื่อนคลาย ๆ
สร้อยรังสรรโฉมฉายสายสมร ค่อยผันผ่อน
หมองหมางเลื่อมสร่างหาย คลายสกดรู้ สักสำนึก
ตาคอยสบายอารมณ์สมประดี พิศวงสงกาเห็น
มายอู่ ถับชายชู้คูหาพนาสี้ สิ้นพหลพลไกรมิได้
ที่จรลีไล่ตามตามสงกา เป็นโฉมทรงภพเมือ
งนี้ จึงได้กลับมาอยู่ในคูหา ได้ชิดชวางอย่าง

ไว้วังได้มา กับตัวข้าด้วยกันเป็นฉันใด ๆ

มะหิทธาก็รู้แปลงจำแลงร่าง แกล้งถือวิสาง นางเสนสร้างแกล้งไข ผู้ร้ายแกล้งแปลงกลเป็นกล ในมาชิงชัยกล้าหาญชาญฤทธิ์ พี่ต่อต้านทานทัดสุดขีดข้อง จึงพานน้องหลบหน้าออกล่าหนี จะขึ้นอยู่ชิงชัยอับไพรี กลัวเสียทีพานน้องได้หมองมล นางฟังรสพจนาที่ปราศรัย ให้แหนงใจกลายกลับดูสับสน ความยักย้ายถ่ายเทด้วยเล่ห์กล นิรมลตอบความตามคดี ข้าชนมิตรฤทธาที่กล้าหาญ พี่ต่อต้านขัดข้องจึงต้องหนี จึงพาฉันกลับไปรบไพรี ถึงฤทธิ์มีก็จะล้างให้วางวาย มะหิทธาสูรวาดสันต์พังนางว่า พจนาเจ้าไฉนนางโฉมฉาย เป็นสตรีจะไปสู้กับผู้ร้าย พี่เป็นชายยังแย่งน้องแพ้มันเราหลบตนพ้นภัยได้เป็นสุข สิ้นความทุกข์ความร้อนได้ผ่อนผัน ได้ครองคู่สู่สถานสำราญครัน

อย่าผูกพันมั่นหมายด้วยไพรี ครั้นว่าพลางทางแยบช้านับช้าง สองกรกางเข้าโฉมนางโฉมศรี นางยิ้มยิ้มขยิบแก้มแสนทวี ออกถอยหนีเคืองขัดสันหัตถ์ พิเคราะห์ดูรู้กลว่ากลร้าย ทำแปลงกายหลอมองค์ให้หลงใหล ความราคินวิญญารู้ล่วงว่าไป ข้าเข้าใจอยู่ดอกอย่าหลอกเรา ชาติผู้ร้ายกายแปลงจำแลงร่าง ทำอำพรางกลับกลอกลวงหลอกเขา คิดย้อนยอกกลอกกลับเข้าทับเงา ข้ารู้เท่าเล่ห์กลเจ้าคนพาล อย่าคิดหวังดังใจจะได้นาง สมน้ำพักลางย่างออกนอกสถาน มะหิทธาวาดีฤทธิ์กล ตามนางคราญจับหัตถ์สะกัดทาง นางสะบัดขัดใจโฉมเจ้า ดูถูกเราจับต้องให้หมองหมาง ทะนงกลัดเห็นว่าเป็นนาง จะวายวางชีวาด้วยนารี มะหิทธาพังคำให้ช้ำจิตต์ สุดจะคิดเคืองแค้นแสนบัดสี จึงว่านางช่างกล้ามาพาที อย่าถือดี

เก่งกาจประมาทชาย มาจู่ข่มฉวยได้ขัดเสน
ที่จะพ้นเราไปอย่าได้หมาย ครั้นว่าพลางย่างขยับ
เข้าจับกาย นางโฉมฉายบ้องบัดทรงวัดแวง แล้ว
ชักกล้องไฟฟ้าผ้าวัด กะสันหัดยุทธาด้วยกล้า
แข็ง มะหิทธาระบับระดมตะลุยตะแลง หัดดาวัดแกว่ง
พระขรรค์ฟาดฟันนาง นางเลี่ยงหลบระบับสัประ
ยุทธ์ ต่างยงยุทธ์เจนจัดไม่ขัดขวาง หลบอาวุธ
ยุทธนารู้ท่าทาง ทั้งสองข้างกล้าหาญต่างราญรอน
มะหิทธาเสี่ยรอยออกถอยห่าง ด้วยเห็นนางกล้า
หาญชาญสมร ก็เสียชาติอาหมาวิชชาธร เรียก
นิกรวิทยามาราวี เหล่าพวกวิทยาก็มากลุ้ม เข้า
รบรุมสาวน้อยสร้อยรังสรี นางรับรองป้องกันประ
จัญที่ ไหนไพรีแผลงฤทธิ์พิสดาร จึงชักกล้องไฟ
ฟ้าอาถรรพ์สิทธิ์ เป็นเพลิงพิษร้อนฉาดประหัดประหาร
มะหิทธาไพร่พลไม่ทนทาน บรรดัยล้าญมอดม้วย

ล้มตายกัน โฉมพระนุชบุตรีศรีสมร นางราญ
รอนมะหิทธาสิ้นอาสัญญ์ พลัดกองทัพคับอกวิ
ตกครัน สิ้นสำคัญมิได้แจ้งอยู่แห่งไร ค่อยผ่านผืน
แผ่นระหมทุกข์ เที่ยวบันบุกเดินดงให้หลงไหล
ในหาพหลพลไกร ก็มิได้เห็นหมู่พลนิกร สิ้น
โดยเดียวเปลี่ยวใจในไพรสี จรลีเลียบเดินเนิน
สิงขร สิ้นหัวงสังเกตเขตต์นคร เที่ยวสัญจร
มาตามหา

จะกลับกล่าวองค์พระสิงหรัตน์ ด้วยมุระ
หัดเยาวเรศบอกเชษฐา สร้อยรังศรีพี่นางเจ้า
ข้างรา ต้องคลาดคลาดกันไปกับภัยพาล บ้านระ
งับเมืองจะหมองศรี ด้วยไพรีร่วมรักจะหักหาญ
เสียแรงรักกัลยาณ์มาช้านาน ไม่เป็นการกลับ
ไปอยู่กับผู้ชาย สองพี่เลี้ยงทูลว่าพระอย่าหมอง
ระทุนน้องเห็นไม่ช้าระส่ำระสาย คงจะไม่แพ้รู้

ด้วยผู้ชาย ด้วยโฉมฉายมีฤทธิ์ทั้งปรีชา คงจะไม่เสียคนถับคนชั่ว ด้วยรู้ตัวคนมีศักนิฐฐา ไม่ยอมจะยอมสู่สมภิรมยา พี่เห็นว่าคงได้ชักใจนั้น หน่อกษัตรีย์ตรัสตอบว่าชอบอยู่ พี่รอนรู้ท่วงทีดีขยัน แต่น้องรักหนักในฤทัยครัน ยังสารขัญญุชน้องจะหมองมล แต่ผู้เดียวเปลี่ยวใจไม่มีเพื่อน จะพึ่งเพื่อนขัดขวางอยู่กลางหน จะตามนางห่วงหลังเป็นกังวล ด้วยนิรมลวรรณสาสุดานาง สองพี่เลี้ยงยิ้มพรายพิปรายว่า เพราะจับปลาสองหัตถ์จึงขัดขวาง ต้องลดหย่อนผ่อนผละก่อยละวางเป็นแต่ข้างหนึ่งก่อนค่อยผ่อนปรน พระแย้มยิ้มพรั่มพรายพิปรายตอบ พี่ว่าชอบต้องความตามนุสนธิ์ แต่รักนางหมางหมองถึงสองคน ก็เวียนวนมิได้สมอารมณ์ปอง จะผ่อนพักรักนางเหมือนอย่างว่า ขอปรึกษาคู่พี่ทั้งสอง จะสู่หาโฉมตรู

เป็นคู่สอง ความชอบช้องทำกะไรโฉนดี สองพี่เลี้ยงทูลว่าอย่าปรารภ จะให้พบชมนางในปรางค์ศรี ด้วยนกต่อคอเก่าของเรานี้ ทั้งสองพี่เลี้ยงนางคนช้างใน เขาคงจะมาหาค่อยว่าขาน เป็นสหายพวกพ้องพออาศัย พระองค์จงแปลงร่างเป็นนางไป พลอยครรไลไปกับเขาเข้าในวัง คงประสบพบหายุพาพักตร์ ได้ร่วมรักทรามวัยดังใจหวัง พี่เลี้ยงนางอย่างสนิทดังบีบบัง จะได้ดังปรารถนาอย่าปรารมภ์ พระฟังคำสำรวลสำราญจิตต์ พี่ช่างคิดข้อความเห็นงามสม ต่างหรรษาพาที่ตามนิยม หวังเชยชมมิ่งมิตรมนิดา

ฝ่ายพี่เลี้ยงสองนางในปรางค์ศรีนั้น จัดกระบวนชายชู้ที่สู่หา ตะวันบ่ายจัดแจงแต่งกายา แล้วพากันออกจากนอกวัง ตรงไปที่อาศัยหน่อไท ถึงสำนักนักใหญ่ดังใจหวัง ขึ้นบนพยาบาล

ท่าวบัง ลดลงนั่งข้างเฉลี่ยงเมียงชะม้าย ฯ
พระยอดมิ่งสิงหรัตน์มนัสถา เห็นนางมาชื่น
ชมด้วยสมหมาย นึกกระหยิ่มพริ้มพักตร์ตรัส
ทักทาย ฉันคอยหายไม่เห็นมาเฝ้าปรารมภ์ แสน
อิดกอกฉันทุกวันนี้ ดังคนที่ไข้หนักเข้าหมัก
หมม ทุกเช้าเย็นไม่สุขทุกข์ระทม ในครวญครม
ด้วยรักหนักอุรา พี่ไม่ช่วยฉันคงม้วยด้วยไข้
พิษ ฝากชีวิตพี่ด้วยช่วยรักษา ให้ตายไข้ได้
ชิดพระอิศา ไม่ลืมคุณพี่ยาจนวายปราณ ฯ

(ยังมีต่อ)

ลิงห์โตทอง ๙
บาทขาดราคาเชิญมาซื้อ
ร้านหนังสือหน้าวัดเกาะแก้วพระนคร
ราษฎร์เจริญโรงพิมพ์ริมพระคา
เชิญท่านมาซื้อดูดังวิธี
ได้ลงพิมพ์คราวแรกแปลกเรื่อง
อ่านแล้วเปลืองความทุกข์เป็นสุขี
ท่านซื้อไปอ่านฟังให้มีมี
เจริญศรีศิริสวัสดิ์พิพัฒน์เอย ๆ
พิมพ์จำหน่ายที่
โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ วัดเกาะ

สิงห์ไตทอง

โดย บุษย์ รจนา

เล่ม ๙

ท้าวสิงหรัตน์ได้ครองสมบัติกับนางวิโลวรรณดา แล้วส่งนางพิเลียงดาพระสิงหรัตน์ ไปตามนางสร้อยรังศรีได้พบแล้ว จนถึงนางสร้อยรังศรีกลับมาเมืองของตัว

ทั้งสองนางพี่เลี้ยงเมียงชะม้อย ได้พังถ้อย คำพระองค์ก็สงสาร ทูลสนองข้องขัดจะจัดการ ให้ภูบาลสมศรีนิรมล แม้นพระองค์มีงานการที่หนัก จะสามิภักดิ์บอกแจกช่วยแบกขน จะสู้หา

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ หน้าวัดเกาะ ถ.เจริญกรุง กรุงเทพฯ
นางทองคำ พวงศ์แพทย์ ผู้พิมพ์ และ ผู้โฆษณา ๒๕๐๗

อรทัยในไพชยนต์ เป็นการจนใจนักจะชักนำ
ด้วยพระองค์เป็นบุรุษสุดวิสัย จะเข้าในปรางค์ศรี
ถลึถลำ รักษาวังทั้งอยู่ดูประจำ ทุกเช้าค่ำสำรวจ
คอยตรวจตรา พระพิทักษ์ภักดีพาที่สนอง นี่แน่
น้องพี่นึกจะปรึกษา จะบอกเจ้าเล่าแจ้งแห่งกิจจา
ด้วยมารยาแยบยลเป็นกลใน จะให้องค์พงศ์
นารายณ์นั้นกลายร้าง เหมือนกับนางทาสีตาม
นิสสัย ให้ผายผันกับเจ้าพาเข้าไป ถึงคงได้สมสู่
เป็นคู่กัน นางพี่เลี้ยงยิ้มพรายพิปรายตอบ ช่าง
ประกอบความคิดที่บิดผัน ถ้าตกแต่งแปลงองค์
พระทรงธรรม์ เป็นสาวสรรค์เหมือนว่าจะพาไป
พึงศักษัตริย์ทรัสตอบชอบใจนัก พี่ช่วยชักให้ชิด
พิสมัย คงแทนคุณหนุนสนองให้ต้องใจ คงจะได้
สำรวยไปด้วยกัน ทั้งสองนางสองชายนายพี่–
เลี้ยง พึงสำเนียงชักชวนกันสรวลสันต์ ต่างยิ้ม

เยื้อนเคลื่อนองค์พระทรงธรรม์ จะฉายฉันจักแจ้ง
เปลี่ยนแปลงองค์ พระเอมอิ่มยิ้มพรายแล้วผาย
ผัน ไปจัดสรรแปลงร่างอย่างประสงค์ จัดเปลี่ยน
ผลัดขัดใส่สะไบทรง เหมือนอนงค์นางในวิไล–
ลวรรณ ครั้นเสร็จสรรพกลับออกจากนอกห้อง
ต่างยิ้มย่องชื่นชมว่าคมสัน มิได้ผิดสตรีช่างดี
ครัน ที่หมายมั่นคงสมอารมณ์ปอง พากันชม
ไสมนัสสั่งไม่ขัดขวาง ทั้งสองนางพี่เลี้ยงเคียง
สนอง คงจะได้พบนางในปรางค์ทอง แล้วทั้งสอง
นางพาให้คลาไคล ลงจากตึกพยาบาลสถานที่
จรลีรีบมาหาช้าไม่ ถัดฉนวนด่วนย่างเข้าวังใน
ไม่มีใครสงกาคิดว่านาง เข้าสู่ยังที่ทางปรางค์ปรา
สาท สมหมายมาดรั้งจิตที่ไม่ตึดขวาง ให้ทรง
ศักดิ์พักห้องพี่เลี้ยงพลาง จะพานางขัด
ขวางเย็นกลางวัน ๆ

ฝ่ายพระนุชบุตรีศรีสมร เจ้าอาวรณ์ถึงองค์
พงศ์สวรรค์ พอพี่เลี้ยงสองราเข้ามาพลัน ที่ใสก
ศัลย์ก็สรดสักดใจ ทำหน้าชื่นขื่นข่มอารมณ์
หมอง นั่งย้มย่องทักถามตามนิสัย พี่สบายอยู่
ด้วยกันหรือฉันใด ฉันร้อนใจเต็มทีด้วยพี่นาง
เกิดสงครามสามลุกให้ทุกข์ยาก ต้องพลัดพรากจ
ขัดข้องใจหมองหมาง เพราะผูกพันธ์ชู้ชายไม่
วายวาง ได้ขัดขวางยากเย็นไม่เว้นวาย ทั้งสอง
นางพี่เลี้ยงเคียงเสนอ เพราะพี่เจอชาญคิด
มาตร์หมาย เจ้าชิงชู้คู่ปรับจึงกลับกลาย ต้อง
คลาดคลายให้คนเป็นมลทิน แต่ใจมิยงคงดีไม่
มีผิด ประกอบกิจทั้งอารมณ์สมถวิล ไม่ช้านักจัก
ได้ผ่านวิมานอินทร์ สิ้นราคินขัดข้องไม่พ่องพาน
พระบุตรีมีจิตคิดบัดสี อะไรนี่นักหนาช่างว่าขาน
นิทะกูดพูดเล่นไม่เป็นการ น่าอายควรแปรปรวน

สำนวน ใน นางพี่เลี้ยงย้มเข้าไปล่าดอกแม่ ฉัน
พูดแต่ความตรงอย่าสงสัย เห็นสิ้นความข้อง
ขัดในหัทัย สำราญใจครองสมบัติสวัสดิ์ ต่าง
ยิ่งเย้าเฝ้าชวนกันสรวลสันต์ จนตะวันล่วงดับลง
ลับศรี สุริยนสนธยาเข้าราตรี ทั้งสองพี่เลี้ยง
ลาอิดาไป มาสู่ยังห้องในที่ไสยาสน์ บอกหน่อ
นาถตามคิดพิสมัย ตะวันดับลับฟ้าเชิญคลาไคล
คงจะได้แนบชิดพระอิดา พระทรงพั้งนั่งย้มกระ
หยิ่มจิตต์ หวังภิรมย์ชมชิดกนิษฐา เปลื้อง
เครื่องนางอย่างแต่งที่แปลงมา ประดับประดา
เครื่องทรงพงศ์นิกร เห็นเงียบเหล่าสาวใช้ลง
ไสยาสน์ ดูเกลื่อนกลาดนอนหลับอยู่กับหมอน
ออกจากห้องย่องย่างหลีกนางนอน ครวไลจรถึง
สถิตห้องอิดา ค่อยแอบดูอยู่แต่ลับแลบัง เห็น
นางนั่งอริดกอ้อยร้อยบุบผา พระเข้าไปนั่งชิดกะ

นิดา ขอมาลาให้พี่พวงเกิดดวงใจ ฯ

นางหวาดหวั่นขวัญหายเห็นชายชิด ผวา
หวีดองค์สั่นประหวั่นไหว ออกถอยห่างหมางเมิน
เชิญฤทัย เห็นทรงไชยไปหาระอาอาย จะพูดจา
ไม่ถนัดให้ขัดเขิน ชะม้ายเมินอดสูไม่รู้หาย พระ
ยิ่งย้อนเย้อนอรรถรัสพิปราย อย่าระคายมัวหมองเลยน้องยา เพราะรักนุชสุดจิตคิดพิศวาส
จึงสามารถบังเงาเข้ามาหา อย่าหมางเมินเชิญจิตต์
ระนิดา เชิญผินหน้าพาทีกับพี่ชาย ฯ

นางพิ้องค์พงศ์กษัตริย์ตรัสประภาษ พจ-
นารถหวานหูไม่รู้หาย แกล้งยักเยื้องเกี้องอัด
ตรัสพิปราย มามั่นหมายคิดหวังเอาดังใจ เป็นข้า
ศึกลึกซึ้งมาพึ่งอยู่ ช่วยเย็นดูตามประสาอัชฌา
ศัย กลับหมายปองครองคู่ภู่วไนย ผิดวิสัยที่จะ
รักอย่าพักอ่อน คิดเสียใหม่ใจหวังเหมือนอย่าง

ญาติ อย่าหมายมาตร่วมเรียงที่เคียงหมอน ได้
ยากเย็นเย็นดูพระภูธร ช่วยผันผ่อนหมายมาตร์
เหมือนญาติกัน แม้ใฉมงามทรามสงวนไม่ควร
นึก เป็นข้าศึกมาแต่ก่อนนี่ผ่อนผัน สุดจะคิด
ดิสมัยวิไลวรรณ จึงต้นต้นดังแดนเสนระกำ จน
ประสพพบนุชสุดที่รัก ยุพาพักตร์ช่วยชุบอุปถัมภ์
ยิ่งเย็นคุณหนุนสนองแม่ทองคำ จึงได้นำรักให้
น้องสนองคุณ คงจะคิดพิศวงเหมือนวงศ์ญาติ
ที่หมายมาตรน่วลเนื้อต้องเกื้อหนุน อย่าหมางเมิน
เชิญชมงามสะมุน ได้การุญอย่าให้ราคสวาทเลย
นางชำเลืองเคืองค้อนสุนทรถอบ ช่างประกอบ
ความดีเจียวพี่เอ๋ย เอารักแทนคุณให้ฉันไม่เคย
จะชมเชยพิศวาสผิดญาติกัน รักสนิทผิดถนัดใจ
บัดสี ชาวบุรีเขาจะชวนกันสรวลสันต์ ว่าชิงชัย
ได้ผัวมาพัวพัน จะพากันคะระหาทั้งตาบี รู้ถึง

ไหนได้รับอัประภาคย์ ความข้องมักเช่นว่าอัป
ทาสี ทั้งยังค์พระมารดาจะราคี เอาไพร่เป็นผัว
ชาติชั่วอัธรรม์ โอ้เจ้างามทรามประโลมโฉมเฉลา
ก็ใครเล่าเขาจะเย่อมาเย้ยหยัน พวกข้าเผ้าเขาก็
รู้อยู่ด้วยกัน ว่าผูกพันธ์คู่ครองกันสองรา ถึงชนนี้
รู้เรองไม่เคืองน้อง คงปรองดองตามจิตต์กนิษฐา
ด้วยท่านได้แจ้งใจแต่ไรมา ว่าพี่ยาเยาวลักษณ์
นั้นรักอัน อย่าเกี่ยงงอนค่อนว่าหนักหนานัก ที่
ความรักมั่งสมรจงผ่อนผัน เอ็นดูพี่ก็ได้ยากลำ
บากครัน ที่หมายมั่นนุชนางแหนงหาย พระว่า
พลางทางต้องประคองหัตถ์ นางสลัดถอยถดขยด
ขยาย แล้วเสแสร้งแกล้งว่ามันหน้าอาย ทำ
เหมือนชายชู้ปองสัญญรมา พอปากว่ามือถึงจะ
คลึงเคล้า จะทำเอาดังมาตร์ปรารถนา ถึงชนนี้
พวกเหล่าชาวพารา ก็รู้ว่าแต่รักรู้จักกัน จะมาข่ม

สมสู่เป็นชู้ผัว อันความชั่วจะต้องรับอยู่กับฉัน
ประการหนึ่งพี่นางอย่างสำคัญ ถึพวพันกันอยู่
กับภูมี ถ้าร่วมชีพพิสมัยเขาได้รู้ ว่าชิงชู้ชู้ชม
ประสมศรี ก็จะชุนเรื่องแค้นแสนทวี เป็นราคี
ถาวรวิวาทกัน ขอเสี่ยที่ที่จะชมสมสวาท ให้ขาด
ญาติหมองมัวในตัวฉัน ไม่เกี่ยวข้องต้องจิตต์ที่
ติดพัน จะผ่อนผันตามในพระทัยปอง โอ้เจ้า
งามทรวมสราฤดาดนัก มาตัดรักมิให้ชมประ
โมสอง ช่างเยื้องยักหักห้ามงามละออง ตาม
ถนองกลมเกลี้ยวที่เกี้ยวพัน สร้อยรังษีฟางเวียร
เวียร้างแล้ว ต้องคลาดแคล้วศูนย์หายทำลายวันนี้
ด้วยไพร่หนีหายไปด้วยกัน คงผูกพันธ์สมสู่เป็นคู่
ครอง พระพี่นางร้างขาดสวาทมิตร ไม่ควรคิด
ที่จะเอาเป็นเจ้าของ ตรัสประโลมโฉมนางพลาง
ประคอง พระหัตถ์ต้องปทุมมาพองอน นาง

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผลักพลิกหยิกบิดพระหัตถ์สอด พระยิ่งกอดแนบทรวงดวงสมร สุดจะอัดรัดรุมกอดกุมกร ต้องฉันผ่อนอัศจรรย์ในทันใด พายุหวนย่วนบัดพัดกระไชก ปราสาทโยกเลื่อนลั่นสั่นไหว นางพวกเหล่าสาวสนมกำนัลใน ต่างตกใจสับสนกระวนกระวาย พิรุณโรยโปรยปรอยเป็นฝอยฝน เสาวคนธ์ชู้ก้านบานชยาย สองภิรมย์สมสวาทไม่คลาดคลาย สำราญกายชื่นชมภิรมยา พึงรู้รสแรกรักประจักษ์จิตท้า สมสนิทในเคยเล่นเห่า พระสังเคล้าเข้ายวนนวลสุดา ภัลยาณ์พิงกับอยู่กับเพลา ต่างเข้ายวนชวนชิดพิสมัย พระจูบโลเล้าโลมโฉมเฉลา สำราญจิตที่พิศวงนางนงเยาว์ ทรงคลึงเคล้าเข้ายวนนวลอนงค์ หลงละเลิงเชิงชมอารมณ์ปลื้ม นางหลงลืมชนนีที่ประสงค์ พระลืมสองพี่เลี้ยงที่เคียงองค์ นางโฉมยงลืมอำมาตย์ราชมันต์ พระลืมสิงห์ไตรทองที่ของรัก นางนงลักษณ์ลืมเหล่าพวกสาวสรรค์ พระลืมสัจจะวังษ์วิวรรณ นางจอมขวัญลืมออกว่าราชการ พิศวงหลงสราญจนขาดเผ้า พระแม่เจ้าที่ปราสาทราชฐาน นางมิได้ผายผันหลายวันวาร ละเลิงลานพิศวาสไม่คลาดคลาย

ฝ่ายพระชนนีผู้มีศักดิ์ คอยลูกรักร่างเว้นไม่เห็นหาย หรือเมื่อยเหนื่อยเจ็บไข้ไม่สบาย ไม่สั่นมายมาบ้างเป็นอย่างไร จะต้องไปเยี่ยมเจ้าเยาวเรศ ละแหตุเกื้อกูญเป็นไฉน จึงตรัสถามสาวสรรค์กำนัลใน จากปรางค์ไปปราสาทราชบุตรี เจ้าสิถีปรางค์ทองที่ห้องกลาง ไม่เห็นนางถวมหาพวกทาสี นางกำนัลวันทาแล้วพาที พระบุตรีอยู่ในห้องไสยา ผิดประหลาดมาตรงคิดสงสัย เป็นไฉนไม่บอกออกมาหา ลูกเข้าไป

ที่สถิตห้องอิตา แหวกภูษาม่านกั้นที่ขั้นใน
เห็นชายแนบแอบเจ้าอยู่เคล้าคลึง ตกตึงแสงง
ให้หลงใหล พระหน่อนารถบุตรีบัดดีใจ ลดลง
ไปกราบกรานพระมารดา นางกษัตริย์อัดอั้นตันอุระ สุดที่จะเคืองแค้นแสนหัสสา ไม่กล้าวตรัสขัดใจกลับไคลคลา เสด็จมาปรางค์ทองหมองฤทัย

ฝ่ายพระราชอิตาให้ปราภ มารดาพบชายชิดพิสมัย ชนนีมิได้ตรัสด้วยอัดใจ เลยกลับไปปรางค์ปราด้วยราคี จึงบอกพระภัสดาแม่มาพบ ได้ประสมเราในห้องทั้งสองศรี ความอัดอั้นหมองใจไม่ใยดี จรลีกลับไปพระทัยเคือง ต้องไปหามารดาด่อยวอนว่า ขอโทสาเจ้าดงตาให้ปลดเปลื้อง รับผิดชอบลอยักษ์ยักเยื้อง พอประเทืองไทยพันธ์ให้บันเทา พงศ์กษัตริย์ตรัสตอบว่าชอบแล้ว เชิญน้องแก้วคลาไคลลิ้น

ไปเผ้า พี่จะไปด้วยองค์แม่นงเยาว์ พอทุเลาความผิดที่ติดพัน นางเอมอิ่มพร้อมพรายระคายเขิน เชิญเดินนั้นเชิญภูธรไปก่อนฉัน พระว่าน้องเจ้าของบ้านการสำคัญ ควรผายผันนำพาให้ถูกวาง แย้มยิ้มอิ่มเอมเกษมศรี นำสามีจากปรางค์ไปข้างหน้า พร้อมพี่เลี้ยงสาวสรรค์บัดยาณี ติดตามมาพร้อมพรักพนักงาน ถึงปรางค์ของค์นงลักษณ์อัครราช น่าหน่อนารถเข้าไปในสถาน ให้เชิญขัดบัดสีฤดีกาล องกรานกรานพังพระเสาวนีย์ นางกษัตริย์เห็นอิตาเข้ามาเผ้า กับผัวเข้ามาประนตบทศรี แสร้งเคืองเคืองข้องหมองฤดี ตรัสพาทียักเยื้องด้วยเคืองใจ แม่คนดีมีผัวไม่กลัวแม่ ช่างดีแท้งามหน้าละหาไหน ยังพามาเยี่ยข้าหรือว่าไร หรือจะให้โมทนาด้วยสามี พระอิตาปรารมภ์ประณมหัตถ์ ได้ฟังตรัสขัด

ข้องให้หมองศรี ทูลมาวดีรวนว่าได้ปาณี
ตัวลูกนี้นอกจิตต์ที่ทำผิดไป ที่ลักลอบมีผัวด้วย
ชั่วโฉด ประทานโทษโทษาอัชฌาศัย ด้วย
เป็นหญิงสิ่งจะรับความคับใจ เพราะกลัวภัย
ครองสมบัติเป็นสตรี จึงได้คิดมีผัวกันตัวไว้ พอ
จะได้ช่วยบำรุงที่กรุงศรี เธอก็เป็นหน่อท้าว
เจ้าบุรี ไม่ราคีสมศักดิ์จักระพาพ นางฟังรส
พจนาอิตาสนอง ความขุ่นข้องเมินหน้าไม่ว่าขาน
หน่อกษัตริย์มหุรสพจมาน องการบการวอนว่า
ได้ปราณี ลูกหลงตามความผิดคิดชอบ มาลัก
ลอบเล้าโลมนางโฉมศรี ขอประทานโทษาผ่าธุลี
ฝากชีวิตไว้บาทมาตุรงค์ ด้วยตกไว้ได้ยากจาก
สถาน ชั้นวงศ์วารไม่มีที่ประสงค์ เหมือนนกไร้
ไม้รังในกลางดง เที่ยวโหยหลงร่อนเร่อยู่
เอกา มาพบชุ้มพุ่มไม้ในไพรสี พอเป็นที่

ผ่อนผักของบักษาได้องค์ไทยโปรดเกศทรงเมตตา
พระว่าง่ายองอนเผ้าวอนวิง นางฟังองค์พงศ์นรา
ท่าขาน ให้สงสารด้วยวิสัยเป็นใจหญิง หาย
เคืองข้องหมองจิตต์ระบัดผิดจริง สงนั่งนิ่งตรึกตรา
ตรองปราณี พระอิตาอาดูรพลอยทูลว่า พระมาวดา
องค์ไทยโปรดเกศี ไม่เมตตาลูกคงตายวายชีวี
ทรงใสกี่ครวญคร่ำเผ้าร่ำวอน นางพระยาซาหาย
ตายพิโรธ ที่จึงไกรชุไทยทัณฑ์ตัดผันผ่อน
ปรานี ขุนทรสุดขัดจะผัดรอน มีสุนทรผ่อนผันจำนันญ
จะ จะเฉลยสองกู่ผู้เป็นเจ้า จะทำเฉาดังจิตต์ฉิด
หนักหนา พวกไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินจะนินทา ต้อง
ปรักษาข้าบาทราชการ นางตรัสพลางย่างมา
จากปราสาท ออกอำมาตย์แห่นงหลงห้องสถาน
พร้อมเสนีเผ้าเยาวมาลย์ ต่างถวายกร

พังพระเสาวนา พระยุพินบันกษัตริย์ตรัสประภาษ
ท่านอำมาตย์เรานึกจะปรึกษา ด้วยองค์พระ๑
สิงหรัตน์ชัตยา ที่หลงมาอยู่พาราที่ข้านาน ด้วย
ผูกจิตติดิตาอุตสาหะ ไม่ลดละยากแค้นแสนสง
สาร ถ้านิ่งอยู่ดูเห็นมิเป็นการ อัประมาณก็จะ
มีราคีไป ที่เมืองเราเจ้าพารามหากษัตริย์ ครอง
สมบัติบัลพ์หามีไม่ เจ้าจังหวัดสตรีมักมีภัย พวก
ท้าวไทนาๆจะราวี เราเห็นว่าองค์พระสิงหรัตน์
เชื้อกษัตริย์ควรรักสมศักดิ์ศรี จะยกให้กับธิดา
ครองธานี ท่านทั้งนี้จะเห็นเป็นกระไร พวกข้า
เผ้าเข้าชื่อหารือพร้อม สงนอบน้อมพร้อมหน้าพัง
ปราศรัย พระเดชพระคุณเหลือล้นเป็นพ้นไป
มีพระทัยปรึกษาข้าธุลี ข้าเห็นพร้อมใจกันดังมั่น
หมาย ตามเชื้อสายชัตยาเป็นราศรี ควรสู่สมร่ม
เกล้าชาวบุรี ครองธานีสืบสมบัติชัตวงศ์ นางพัง

พวกเสนาปรึกษาพร้อม เห็นยินยอมชื่นชมสม
ประสงค์ จึงทรัสสั่งตั้งทพิธทรง ภิเษกองค์หน่อ
นารถราชบุตรี ขอตัดงานการเอกภิเษกกษัตริย์
พระสิงหรัตน์ทรงบำรุงที่กรุงศรี กับองค์พระธิดา
ยอดนารี ในธานีสุขโขมะโหพา พระพี่เลี้ยง
ทั้งสองก็ครองคู่ ได้สมสู่ตามมาตร์ปรารถนา
ต่างชื่นชมสมสวาทไม่คลาดคลา เป็นสุขาสุด
สิ้นมลทินพาน ฯ

ฝ่ายพี่เลี้ยงของนางสร้อยรังศรี จากเทวัญ
ปรรดาโยธาหาร คอยสืบหาพระธิดามาช้า
นาน ไม่แจ้งการนิรมลอยู่หนใด พระสิงหรัตน์
ได้เป็นเอกเสวกฉัตร์ ครองสมบัติมิ่งมิตรพิสมัย
พี่เลี้ยงนางทั้งสองให้หมองใจ จะต้องไปสืบสาว
ตามเจ้านาย จะมานิ่งอยู่ไยให้อายเขา เหมือน
ตัวเราต่ำต้อยเขาเบื่อหงาย ต่างปรึกษาพหลพล

นิกาย แล้วผันผายรีบมาไม่ช้าที่ พอเสด็จออกยังบัลลังก์อาสน์ พร้อมอำมาตย์ประณตบทศรี ทั้งสองนางเข้าเฝ้าเข้าบุรี อัญชลีคอยฟังรับสั่งมา พระสิงหรัตน์ขัตติวงศ์ทรงพระเดช ครองนิเวศน์พูลสวัสดิ์มนัสสา เห็นนางพี่เลี้ยงนั้นมาวันทา จะพูดจาไม่ถนัดขัดระคาย ให้อายจิตคิดอดสูด้วยชู้รัก ตรัสถามชักไกล่เกลี่ยไม่เสียหาย ฉันคิดถึงพี่อยู่ไม่รู้วาย ยังสบายอยู่ด้วยกันหรือฉันใด พากันมาหาฉันในวันนี้ ธุระมีเรื่องเชิญเป็นไฉน เสมอคนกันเองอย่าเกรงใจ จงบอกไปตามจิตต์ที่กิจการ นางมาลัยมาลีสองพี่เลี้ยง ได้ฟังเสี่ยงทรงธรรม์ที่บรรหาร ต่างยิ้มเยื้อนเอื้อนรสพจมาน พระภูบาลผ่านสมบัติวังนั้ง จะลืมข้าหลวงเดิมที่เริ่มแรก กลัวจะแปลกตัวข้ามาแต่หลัง ได้สมบูรณ์พูลเพิ่มเฉลิมวัง ได้สมหวังสำเร็จครองเจตต์

คันธ์ แต่ตัวข้าทั้งสองนั้นหมองไหม้ ความร้อนใจถึงเจ้าสาวสวรรค์ จะต้องทูลลาองค์พระทรงธรรม์เที่ยวผายผันตามองค์แม่นงคราญ พระพี่นางพี่เลี้ยงสำเนียงแถลง เหมือนเสียดแทงวาจาที่ว่าขาน ให้ขัดเขินบัดสีฤดีดาล อาลัยดาญด้วยนางที่ร้างไป สุดจะตรัสขัดสนด้วยจนจิตต์ เหมือนเรือติดตมสันผืนไม้ไหว จึงเอื้อนอรรถตรัสตามความอาลัย ถึงฉันได้ครองสมบัติบัลลังก์ ก็ไม่ลืมข้าหลวงเดิมเฉลิมภพ ความปรารภทุกเวลาเจียวหนาพี่ คิดจะติดตามหายอดนารี เผื่อญมีราชกิจมาติดพัน พี่จะได้รับรองครองสมบัติ ความคิดขัดเหลือหลายจะผายผัน ถ้าหาไม่ก็จะใคร่ไปด้วยกัน ไม่เสกสรรแกล้งตรัสเป็นสัจจา ถ้าว่างงานการพาราช้าสักหน่อย ให้เรียบร้อยฉันคงคิดติดตามหา ถ้าพี่ไปได้ประพระอิตา จงพามาให้รู้ว่า

อยู่ดี นายพี่เลี้ยงทั้งสองพลอยร้องสั่ง สวาท
หวังนุชน้องทั้งสองศรี จะแรมร้างห่างรักภักดินี
อย่าลืมพี่หนาน้องทั้งสองนาง นางพี่เลี้ยงขัดเครื่องชำเลืองค้อน ตอบสุนทรไม่ถนัดให้ขัดขวาง
ด้วยอายพวกข้าวเฝ้าเหล่าขุนนาง เชินระคางพลางลาลุกมาพลัน ออกไปจากที่เฝ้าเข้าสถาน ถึงหน้า
ลานพร้อมพหลพลขันธ์ มาขึ้นท้ายรถที่นั่งพร้อมพรั่งกัน ก็ผายผันโยธาพลากร ออกจากกรุงมุ่ง
ไปเข้าไพรสณฑ์ ดำเนินพลองทิวปลิวสลอนเที่ยวติดตามโฉมยง ในดงดอน บทจรเสาะแสวงทุกแห่งไป

จะกลับกล่าวสาวน้อยสร้อยรังษี ขรลีมัวหมองไม่ผ่องใส สั่นโศษเดียวเปลี่ยวเปล่าเศร้าฤทัย เที่ยวหลงใหลเวียนวงในดงดอน ถึงโขดเชิงเนินทางที่กลางป่า เห็นโยธามาในไพรสิงขร

ดงหยุดหย่อนผ่อนผันไม่สัญจร คิดดัสกรหวาดหวั่นให้พรั่นใจ เข้าแอบซุ้มพุ่มไม้ในไพรสี่ พอโยธีไกลกลาเข้ามาใกล้ เห็นเสนาสามนต์พลไกรก็จำได้ โยธีนิรมล ตรงเข้ามาหาอำมาตย์ตั้งมาตร์หมาย พวกไพร่นายโยธาโกลาหล เห็นเจ้านายยินดีพวกรี้พล ลงน้อมตนคำนับต่างระบือง พี่เลี้ยงนางสองอนงค์รีบลงรถ มาประณตเท้าชุลีสนอง เชิญโฉมยงทรงยศขึ้นรถทอง เคียงประคองเท้าด้วยดีใจ ต่างไต่ถามความยากที่พรากพลัด นางกษัตริย์เล่าแจ้งแถลงไข แต่เดิมทีวิบัติพลัดกันไป จนมาได้พานพบประสพกัน แล้วทรามวัยไต่ถามถึงความหลัง เมื่อคราวครั้งชิงชัยในไพรสัณฑ์ ฉันหายไปฝ่ายว่าวิลาวรรณ กับทรงธรรม์สิงหรัตน์ชัตยา เขามีสุขทุกข์เช่นเป็นไฉน เรายังได้สืบความติดตามหา หรือละเลย

เฉยทำไม่นำพา ตัวพี่ยายังเห็นเป็นกระไร นาง
พี่เลี้ยงฟังถามความทั้งสอง ให้เคืองข้องแทบว่า
น้ำตาไหล จึงทูลว่ากนิษฐาสิ้นอาลัย มิได้ไป
ตามองค์แม่นงคราญ กลับพาพระสิงหรัตน์รัศมี
ยกโยธีกลับหลังยังสถาน ภิเษกสมคู่สองครอง
ศฤงคาร ได้สำราญสุขโขด้วยโภคา พระยุพิน
ยินแจ้งแถลงสาร ฤทัยดาลแทบจะพลัดจากรัถา
สลดทรวงง่วงงันดันอุรา ดังสาตราฆ่าฟาดให้
ขาดกลาง ให้สุดแสนแค้นใจวิไลวรรณ ต้อง
ขาดกันวงศ์ญาติด้วยบาดหมาง ชิงชู้ชิดบีดงำทำ
อำพราง ตรัสบอกนางพี่เลี้ยงที่เคียงกาย อีน้อง
หญิงชิงชู้อยากดูหน้า จะไปว่าเสี่ยให้สมอารมณ์
หมาย ต้องสิ้นญาติขาดกันจนวันตาย ให้ได้
อายชาวพาราเสนาใน พระพี่เลี้ยงเคียงข้างต่าง
สนอง ที่เคืองข้องโทสาอัชฌาศัย ไปว่ากล่าว

ร้าวฉานประจานไป เหมือนสาวไส้ออกมาให้กา
กิน ด้วยคนกลางหมางใจที่ในแม่ จึงห่างแหไม่
อินังหวังถวิล ไปชื่นชมโฉมน้องครองแผ่นดิน
มิได้ยินดีองค์แม่นงคราญ เราคลับไปฉานี่เสีย
ดีกว่า จะไปว่าหึงส์เขาให้ร้าวฉาน เขาก็อาย
เราก็รับอัประมาณ เหมือนเราด้านตื้อหน้าไป
หาชาย นางโฉมยงทรงฟังพี่ทั้งสอง เห็นถูก
ต้องดาลเดือดดอยเหือดหาย จึงตรัสตอบชอบ
ตามความพิปราย พี่ทักทายห้ามปรามก็งามครัน
แล้วตรัสสั่งโยธาพวกตาทัพ ให้ยกกลับเวียง
ไชยไอศวรรย์ พวกไพร่นายพร้อมถ้วนกระบวน
กัน ก็ผายผันหมายมุ่งไปกรุงไกร ดำเนินทาง
กลางป่าพนาเวศ หมายสังเกตทางทิศหาผิดไม่
แต่แรมทางกลางดงในพงไพร ถ้ำหนดได้เดือน
ครึ่งถึงนคร ตรงเข้ามาหน้าพระลานสถานที่

เทียบรถีเกยรัตน์ประภัสสร นางลงจากรถที่นั่ง
อะลังกรณ์ บทจรเยื่องย่างเข้าปรางค์ปรา เข้า
เฝ้าพระชนนีศรีสวัสดิ์ ลงน้อมหัตถ์บังคมก้ม
เกศา มาตุรงค์เห็นองค์อิตามา ทรงปริ่ตายิ่ง
นักตรัสทักทาย เจ้าจากไปใจแม่เฝ้าแต่ทุกข์
ไม่มีสุขคอยหาเห็นช้าหาย กลัวมีภัยใดยาก
ลำบากกาย พระน้าเจ้าเขาสบายหรือฉันใด
องค์พระราชบุตรีชุลีสนอง ไม่ขัดข้องเคืองเข็ญ
เป็นไฉน พระเจ้าน้าผาสุขไม่ทุกข์ภัย จะมาไม่
ให้มาจึงช้านาน แกล้งทูลความตามเรื่องที่เยื่อง
ยัก เรื่องชู้รักมิได้แจ้งแถลงสาร กล่าวแต่ที่
ที่ชอบประกอบการ นางนงคราญเชื่อถือคิดซื่อ
ตรง ครั้นเสร็จสิ้นสนทนาอิตาสมร สามารถ
ไปปราสาทราชหงส์ จะนั่งนอนร้อนรักพระวัก
พะวง พิศวงหน่อนารถีที่คลาดคลาย ความเจ็บ

จิตก็กนิษฐานักหนาอยู่ มาชิงชู้ผูกพันอัดมั่น
หมาย ร้องเรียกสองพี่เลี้ยงมาเคียงกาย ตรัส
พิปรายตามเคืองในเรื่องราว ฉันแค้นจิตก็เกินษ
ฐาหนักหนานัก ชิงชู้รักครอบครองนางน้องสาว
ทำหาเบูหักยักย้ายมาหลายคราว ต้องว่ากล่าว
เสียมั่งไม่พั่งมัน พี่เลี้ยงนางต่างวิโยคโศกสลัก
ด้วยชู้รักคลาดคลายที่หมายมั่น ข้ากับเจ้าเศร้า
โศกเสมอกัน ต่างรำพันทูลเรื่องที่เคืองใจ กนิษ
ฐาเยื่องยักทำหักหาญ ต้องส่งสารไปว่าอย่า
ปราศรัย ให้เจ็บคำช้ำอารมณ์ร้ายคมใน ทั้ง
หน่อไทชายชู้สมสู่กัน พระอิตาตรัสตอบชอบ
นักหนา จะต้องว่าเสียให้สมที่คมสัน แล้วนาง
เขียนสาราไม่ช้าพลัน ความพัวพันเกลียวกลม
ด้วยคมคาย ครั้นเสร็จสรรพับใส่ของผนึก ลง
จารึกถึงนางดังอย่างหมาย แล้วจากแท่นสุวรรณ

พรรณราย เสร็จผันผายออกบัลลังก์ที่นั่งทรง
พร้อมบรรดาเสนีอยู่ที่เฝ้า ลงก้มเกล้าฟังความ
ตามประสงค์ นางตรัสสั่งเสนารักษาองค์ เอา
สารทรงไปให้วิไลวรรณ อยู่ยังเมืองรัศมีศรี
สมร เป็นการร้อนไปถวายรีบผายผัน จะว่าไร
ฟังดูให้รู้กัน อย่าช้าวันครรไลรีบไปมา ขุน
เสนีมีศิบทศรี รับเสาวนีย์บังคมก้มเกศา แล้ว
รับพานสารศรีชุลลา ก็รีบมาขึ้นขี่พาชีชาญ
ขับออกนอกธานีมิได้ช้า ตัดตรงมาในบ่าพฤก-
ษาสาณฑ์ ได้เดือนครึ่งถึงนิเวศน์เขตต์ปราการ
บอกนายด่านให้แจ้งแห่งคดี แล้วขับม้าตรงไป
ในนิเวศน์ ถึงที่เขตต์ชะลาหน้ากรุงศรี ก็รีบ
รัดลงมาจากพาชี บอกเสนีนำเฝ้าเข้าพารา พอ
เสด็จออกยังบัลลังก์อาสน์ ขุนอำมาตย์กระวีมี
ยศถา พาราชทูตไปเฝ้านำเข้ามา น้อมวันทา

กราบก้มบังคมคัล พระสิงหรัตน์ขัตติยามหาราช
ออกอำมาตย์ที่นั่งณรังสรรค์ เห็นราชทูตมา
คำนับอภิวันท์ จึงมีบัญชาถามเนื้อความไป เหวย
ราชทูตนำสารามาถวาย ของเจ้านายธานีบุรีไหน
คดีมีขัดขวางเป็นอย่างไร จึงได้ให้สารมาถึงข้า
นี้ ราชทูตฟังตรัสน้อมหัตถา แล้วทูลว่าจอมวัง
สรัอยรังษี ให้ถวายสาราผ่าพุดี ข้อคดีแจ้งการ
ในสารทรง พระสดับพจมานสารสมร รับอักษร
ให้คิดพิศวง ความยินดีคลี่อ่านสารองค์ สาร
ขององค์กนิษฐายุพาพาล ได้กลับยังจังหวัด
สิ้นขัดสน พิพัฒน์ผลครองสมบัติพัศถาน ได้
ทราบตามความชอบประกอบการ ว่าภูบาลครอง
สมบัติสวัสดิ์ เป็นบรมสมคิดพิสมัย กับวิไล
วรรณลามาระศรี ขออวยพรทรงธรรม์พระพันปี
ความยินดีชื่นชมด้วยสมภาร จึงได้มีสารามา

ถวาย ดังมั่นหมายพึ่งพักเป็นหลักฐาน สาร
ต่างเครื่องวัตถาบรรณาการ ขอกราบกรานพึ่ง
พาบาระมี ถ้ามีบุญมากมายไปภายหน้า อย่า
ลืมข้าเก่ามาเป็นทาสี ให้ประเสริฐเลิศหล้าครอง
ธานี กับเทวีอรทัยวิไลวรรณ จบสารทรงองค์
เจ้าเยาวเรศ ได้ทราบเหตุโฉมเฉลาสาวสวรรค์
กลับคงคืนนครเรศครองเขตต์คันธ์ เกษมสันต์อันย
ิ่งทะลึ่งทะไล ความยินดีที่สุดด้วยนุชน้อง
กลับคืนครองสมบัติไม่ตัดขัย ในอักษรงอนงาม
ด้วยความใน ถึงหมางใจเสียดสีก็ดีจริง ทั้ง
หวานขมกลมเกลียวไม่เฉียวฉุน ละม่อมละมุน
สุนทราประสาหญิง พระยิ่งคิดพิสมัยใจประวิง
แต่สู้นิ่งเสน่หาไม่พาที มิให้พวกข้าเฝ้ารู้เค้า
เงื่อน ว่าพ้นเพื่อนคิดหวังสร้อยรังษี บอกกตา
ปราศรัยด้วยไมตรี พักอยู่นี่สักเวลาจึงคลาไคล

สั่งเสนีทูตาที่มาอยู่ จัดเลี้ยงดูตามประสาอัชฌา
ศัย พระตรัสสั่งสรรพเสร็จเสด็จไป เข้าสู่ใน
ปรางค์รัตน์ชัชวาลย์ ไม่บอกพระมเหสีมิให้รู้
สู้นิ่งอยู่กลัวข่าวจะร้าวฉาน ตวันดับลับลงในดง
ดาร นฤบาลเข้าในที่ไสยา หวลคะนึงถึงนางที่ร้างรัก
เป็นบุญนักกลับมาได้ต้องไปหา เฝ้าคลี่สารอ่านซ้ำคำสารา เหมือนบอกมาเตือนใจให้ไปชม พระคิดพลางทางประดิษฐ์ลิขิตตอบ ตามระบอบข้อความก็งามสม จบลิขิตบีดบังดังอารมณ์ แล้วบรรทมม่อยหลับระงับไป
จวนจะแจ้งแสงทองในท้องฟ้า สุริยาสอดส่องชื่นผ่องใส พระฟื้นองค์ศรีรงชลปนมาลัย ชื่นฤทัยเบิกบานสำราญองค์ แล้วทรงหยิบสารศรีเสร็จสิ้นสาส จากปราสาทออกที่นั่งบัลลังก์หงส์ พร้อมข้าเฝ้าเข้าประณตบทบงสุ์ ตอยพังองค์

ทรงธรรม์จะบัญชา พระตรัสบอกทูตาที่มาอยู่
จะกลับสู่เวียงไชยไปเถิดหนา เราฝากสารไป
ถวายสายสุดา ต่างบรรณาการตอบประกอบกัน
ราชทูตอภิวันท์รับบรรหาร แล้วรับสารทรงเดช
เจ้าเชตต์ขันธ์ กราบทูลลาคลาไคลออกไปพลัน
มาขึ้นกัณฐ์ศีร์ห้อไม่รอรา ออกจากกรุงมุ่งมา
พนาเวศ หมายสังเกตทิวไม้ไพรพฤกษา ข้า
นาญทางกลางไพรเคยไคลคลา ประมาณมา
เดือนเศษถึงเชตต์ขันธ์ ก็ลงจากพาชีมิได้ช้า
รีบเข้ามาเฝ้าเจ้าสาวสวรรค์ ถวายสารขององค์
พระทรงธรรม์ อภิวันท์พี่งพระเสาวนีย์ ฯ

พระยุพินบีนบักนคเรศ ทรงสังเกตแจ้งการ
รับสารศรี ยังมิได้อ่านดูด้วยรู้ดี พระเสาวนีย์ไต่
ถามตามความไป ท่านเสนีที่ไปถวายสาร เจ้า
สถานบัญชาว่าไฉน ดูท่วงที่ใสมนัสส์หรือขัดใจ

ตรัสปราศรัยหรือไม่คิดไยดี ชุนอำมาตย์ราช
ตระกูลทูลสนอง เธอรับรองมิได้อ้างขนางหนึ่
ให้เลี่ยงดูอยู่มาเพี่ยงราตรี พระจึงมีสารตอบ
ประกอบมา ดูท่วงทีดีเหลือไม่เบื่อหน่าย คิด
มันหมายพิศวงเหมือนวงศา เฝ้าซักไซ้ไต่ถาม
ตามกิจจา เสร็จบัญชาแล้วก็ลามาธานี ฯ

นางทรงฟังเค้ามูลทูลสนอง ในทำนองมิ
ได้อ้างขนางหนึ่ ยังเอ๊อ เพ๊อเยอ ใยเป็นไมตรี
แต่ไปมีคู่ครองให้หมองใจ โมโหหึงสำรึงรุมให้
กลุ้มจิตต์ จากสถิตแท่นที่วินิจฉัย เสด็จเข้า
ปรางค์ทองที่ห้องใน ความอาลัยหน่อนารถที่
คลาดคลา จึงคลี่อ่านสารทรงพงศ์กษัตริย์ พระ
สิงหรัตน์ทรงเดชพระเชฏฐา ได้รับสารพระยุพิน
ชื่นวิญญา ได้ทราบว่าเยาวเรศกลับเชตต์ขันธ์

ความยินดีที่สุดด้วยนุชน้อง กลับคืนครองพารา
ไม่อาสัญญ์ เมื่อน้องหายฉ่ายพี่แทบชีวัน จะ
ม้วยบรรลัยลงด้วยนงคราญ เมื่อรบรับสัประ-
ยุทธ์พระนุชหาย แสนเสียดายวรนุชสุดสงสาร
คิดโฉมงามทรามวัยบรรลัยลาญ ด้วยภัยพาล
รุกราชให้คลาดคลา จึงได้นางวรรณลามาเป็น
มิตร ด้วยจำจิตต์เป็นคู่ที่สู่หา อย่าเคืองข้อง
หมองจิตต์วะนิดา พี่จะมาหาน้องอย่าหมองใจ
พอจบสารอ่านสิ้นถวิลทะเวศ ชลเนตรก็ล้ากลั่น
ก็ขึ้นไหล ทั้งความรักความแค้นแน่นฤทัย ความ
แค้นใจกนิษฐาชิงสามี ไม่ให้หึงสิ้งรุมให้กลุ้ม
จิตต์ ดังเพลิงพิษสุมอุรามาระศรี ยังคิดเห็นว่า
จะมาดังพาที ที่ราคีออมอดสะกดใจ ฯ

บ้างองค์พระยอดมิ่งสิงหรัตน์ ความประหวัด
ขัดข้องไม่ผ่องใส ด้วยสาวน้อยสร้อยรังษีมีอาลัย

จะต้องไปหาเจ้าเยาวมาลย์ จึงให้เรียกเชฏฐามา
ทั้งสอง ตรัสปรองดองให้แจ้งแถลงสาร สร้อย
รังษีมีสาราแจ้งอาการ ว่านงคราญกลับมาอยู่
ฉานี้ อยากจะใครไปหายุพาพักตร์ นางเมียรัก
จะว่าอางขนางหนี จะโกรธขึ้งหึงสาเป็นราคี
ไฉนดีเราจะไปดังใจจง สองพี่เลี้ยงว่าไม่เป็นไร
ดอก เราลวงหลอกไปตามความประสงค์ ว่าจะ
ไปเยี่ยมญาติราชวงศ์ จากบิตุรงค์มาราตามาช้า
นาน พระชื่นชอบตอบความว่างามอยู่ ที่รอบ
รู้มารยาที่ว่าขาน ได้พากันผันผายวายรำคาญ
ประกอบการมั่นคงดังจงใจ ต่างปรึกษาปราศรัย
ดังใจคิด จนอาทิตย์ตกดับลับไสล สองพี่เลี้ยง
เลี้ยงลาพากันไป ภูวไนยมาหายุพาพาล ลด
พระองค์ลงนั่งบัลลังก์อาสน์ บอกนางนาฏโฉม
ยงยอดสงสาร พี่พลัดพรากจากบิดามาช้านาน

ไม่แจ้งการข้างหลังจะอย่างไร จะต้องขอลานุช
สุดสวาท เยี่ยมบิตุราชชนนี่ตามวิสัย ไม่ช้านักจัก
มาหายอดยาใจ อย่าหมองไหม้หมางจิตต์วะนิดา
นางพังตรัสภัสดาจะลาจาก สุชลพรากฟูมฟาย
ทั้งซ้ายขวา เผ้าร่าวอนผ่อนผันจำนัญจา ภัสดา
โลมเล้าเยาวมาลย์ ทรงชุบเช็ดชลนายุพาพักตร์
ชวนนงลักษณ์จากปราสาทราชฐาน มาเผ้าพระ
มารดายุพาพาล ลงกราบกรานพังพระเสาวนีย์
นางกษัตริย์ทัศนาเชยมาเผ้า ดูศรีอ่อยเศร้า
ทั้งสองไม่ผ่องศรี พิศวงสงสัยเป็นไรมี่ ตรัส
พาที่ไต่ถามตามสงกา เป็นไฉนลูกยามาทั้งสอง
ดูมัวหมองผิวพักตร์เป็นนักหนา หรือชุ่นเคือง
ขัดข้องกันสองรา จึงมาหาแม่นั้นด้วยฉันใด
พระยอดมิ่งนิ่งนั่งได้พังถาม ประนอมประนาม
ทูลแจ้งแถลงไข มิได้ขัดขวางกันอย่างไร ฉัน

ร้อนใจห่วงหลังเป็นกังวล ด้วยจากชนกชนนี่
แปดปีกว่า ไม่ทราบว่าบิตุเรศมีเหตุผล จะต้อง
ขอทูลลาผ่ายุคล จรดลไปเผ้าสองท้าวไท ขอ
ฝากนุชสุดใจเอาไว้ก่อน พระมารดรช่วยรักษา
อัชฌาสัย เยี่ยมสองท้าวอยู่เย็นไม่เป็นไร
ฉันก็ไม่ช้านักคงจักมา นางกษัตริย์ขัดข้องให้
หมองจิตต์ ได้พังกิจขัดอั้นตันนาสา ด้วยเชย
รักจากไปอาลัยลา สุดจะว่าขืนขัดพูดทัดทาน
ด้วยชนกชนนี่เป็นที่ยิ่ง จะท้วงติงหาญหักผิด
หลักฐาน ต้องผ่อนตามความชอบประกอบการ
พจมานตอบตามความเมตตา พระลูกรักจักใคร่
กลับไปเผ้า ได้ด้วยจากท้าวเจ้าสถานนานนักหนา
แม้ไม่ห้ามตามใจจะไคลคลา ด้วยบิดาชนนี่ที่
สำคัญ ถ้าผิดจากพระชนกที่ปกเกล้า มิให้เจ้า
จากไปไอศวรรย์ อย่าเป็นห่วงดวงใจวิไลวรรณ

จะป้องกันอุปถัมภ์ให้สำราญ แต่รีบไปรีบมา
อย่าช้าอยู่ ด้วยสัตรูรอบข้างคอยล้างผลาญ
เกณฑ์ไพร่นายผายผันทางกันดาร เป็นอวต
ยานตามยศให้งดงาม พงศ์กษัตร์ตรัสสนองหา
ต้องไม่ จะคลาไคลแต่ลำพังฉันทั้งสาม ไม่ต้อง
เกณฑ์พลไกรให้ไปตาม ให้ได้ความร้อนใจ
กับไพร่พล ฉันจะรีบไคลคลาไม่ช้าอยู่ พอ
เยี่ยมดูกษัตริย์ไม่ขัดสน จะรีบกลับมาหานิรมล
ผ่ายุคลมารดรอย่าร้อนใจ นางฟังองค์ทรงยศ
พจนารถ อนุญาตตามประสาอัชฌาศัย ตรัส
อวยพรจรทางในกลางไพร อย่ามีภัยวิบัติสวัสดี
พระยอดมิ่งสิงหรัตน์มนัสสา น้อมวันทารับรส
บทศรี แล้วทูลลาองค์พระชนนี กับเทวีชายา
ยุพาพาล เสด็จจากปรางค์ทองเข้าห้องสรง แล้ว

สอดทรงเครื่องศรีมณีฉาน จับพระแสงคู่กร
เคยรอนราญ จากสถานออกทรงพระโรงไชย
พร้อมข้าเฝ้าเกล้ากั้มประณมน้อม อยู่พรั่งพร้อม
นับร้อยทั้งน้อยใหญ่ พระเอื้อนอรรถตรัสบัญชา
เสนาใน เราจะไปไกรจักรันดัรัง ท่านจงอยู่ดู
รักษาพาราณศรี อย่าให้มีอันตรายเมื่อภายหลัง คอยกำจัดสัตรูตระวัง พระตรัสสั่งเสร็จ
พลันแล้วบัญชา ฯ

(ยังมีต่อ)

ออก แล้ว ออก แล้ว ??

ลิเกคำกลอน เรื่อง

กุหลาบเวียงเหนือ

ของ

คณะวินัยศิลป์

ประกอบคำบรรยาย หนา ๒๒ ยก มี ๒๘ กลอน

มีกลอนเกี้ยวชาย-หญิงมากที่สุด

มีจำหน่ายที่

โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ หน้าวัดเกาะ พระนคร

และตามร้านขายหนังสือทั่ว ๆไป

ลิงห์โตทอง ๑๐
บาทขาดราคาเชิญมาซื้อ
ร้านหนังสือหน้าวัดเกาะเพราะนักทานา
ราษฎร์เจริญโรงพิมพ์ริมมรรคา
เชิญท่านมาซื้อดูคงรู้ดี
ได้ลงพิมพ์คราวแรกแปลกาเรื่อง
อ่านแล้วเปลื้องความทุกข์เป็นสุข
ท่านซื้อไปอ่านฟังให้มีงามี
เจริญศรีศิริสวัสดิพิพัฒน์เอย ๆ
พิมพ์จำหน่ายที่
โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ วัดเกาะ

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ หน้าวัดเกาะ สำเพ็ง พระนคร
นางทองคำ พ่วงศ์แพทย์ ผู้พิมพ์ และ ผู้โฆษณา ๒๔๗

สิงห์ไตทอง

โดย บุษย์ รจนา

เล่ม ๑๐

ตั้งแต่ท้าวพ้าคนองยกพลมารบเมืองไชยรัตน์ แล้วพระสิงหรัตน์มาช่วยนางสร้อยรังศรีรบยักษ์ แล้วฆ่าท้าวพ้าคนองตาย จนถึงท้าวพ้าดันยกกองทัพมารบกับพระสิงหรัตน์

บอกพี่เลี้ยงร่วมใจไปกับฉัน จะผายผันไปนิเวศน์กับเชษฐา แล้วเสด็จจากอาสน์ลีลาศมาทั้งสองราพี่เลี้ยงตามเคียงไป ออกจากกรุงมุ่งไปไพรพฤกษา บอกเชษฐาให้แจ้งแถลงไข ฉันลา

มาบอกว่าจะคลาไคล ไปเวียงไชยเยี่ยมญาติที่
คลาดคลา ที่จริงใจจะไปวังสร้อยรังศรี จากเทวี
เหลืออาลัยต้องไปหา สองพี่น้องสรวลสันต์พังเ
บัญชา ต้องวิญญามิ่งมิตรที่ติดพัน จึงทูลตอบ
ชอบนักที่รักใคร่ ควรจะไปหาเจ้าสาวสวรรค์
ต่างหยอกเย้าเข้าสรวลสำรวญกัน แล้วผายผัน
ตรงพารายุพาพาน ๆ

จะกล่าวกลับขับเรื่องเมืองไกรจักรี พระยา
อักษัตติกาแกล้วกล้าหาญ นามท่านท้าวพ้าลัน
พันธุมาร เดชาชาญฤทธิรงค์คงกระพัน ด้วยได้
พรพระสยมบรมนารถ ใครพิฆาตเข่นฆ่าไม่อา-
สัญญ์ อัมหิตฤทธิไกรใจฉกรรจ์ สาระพรรณ์
สรเรศฆ่าไม่ตาย แต่สัตว์ร้ายราวีที่มีพิษ ผลาญ
ชีวิตจึงจะดับระงับหาย ท้าวประเทศเขตขัณฑ์
ราพ้าย ยอมถวายอันทาบรรณาการ ท้าวมี

องค์นงลักษณ์อรรคเรศ นามนางเกศสุริยงยอด
สงสาร มีโอรสเรืองฤทธิ์พิสดาร นามขุนมาร
หาญกล้าพ้าคนอง ยังมีองค์อนิษฐายุพาพักตร์
เยาวลักษณ์โฉมศรีไม่มีสอง พระนามนางอนิษ
ฐามณฑาทอง นวลละอองแรกรุ่นตรุณี องค์
ท่านท้าวเจ้าบุรีมีพระยศ เห็นโอรสวัฒนาทรง
ราสี ควรครองคู่สู่หานางนารี ให้เป็นที่สืบวงศ์
พงศ์กุมภัณฑ์ ท้าวคิดพลางย่างออกนอกปรา
สาท สถิตอาสน์ที่นั่งณรังสรรค์ พร้อมข้าเฝ้า
เกล้าอัมบังคมคัล คอยฟังบัญชาท้าวเจ้าพารา
พระจอมมิ่งเมืองมารชาญไชยศรี ถามเสนีสอง
ฝ่ายทั้งซ้ายขวา ใครรู้บ้างนางบุตรีศรีไสภา พระ
อิศายังมิบอกไข เราอยากใคร่ได้องค์นางนง-
ลักษณ์ ให้ลูกรักมิ่งมิตรพิสมัย ผู้ใดรู้บอกเล่า
ให้ข้าใจ จะได้ไปขอเจ้าเยาวมาลย์ เสนาหนึ่ง

จึงประณตบทเวศ กราบทูลเหตุทรงธรรม์ดังบรรหาร ข้าพเจ้าได้แจ้งแสดงการ เจ้าสถานไชยรัตน์ชัตวงศ์ เธอมีพระอิตายุพาพักตร์ วิลัยลักษณ์ทรามสงวนนวลระหงส์ เดียวนี้เจ้าเวียงไชยบรรลัยลง อยู่แต่องค์มะเหสีบุตรีนาง ถ้าไปขออรทัยคงได้แน่ อยู่แต่แม่เห็นชัดไม่ขัดขวาง คงจะให้บุตรีศรีสำอางค์ ตามเยี่ยงอย่างพิสมัยเป็นไมตรี ได้ทรงฟังเสนาที่ว่าขาน พระยามารอมิเอมเกษมศรี จึงตรัสสั่งอาลักษณ์ขุนภักดีอย่าช้าที่แต่งลิขิตขออิตา ขุนอาลักษณ์ยักษ์ชุลีหัตถ์ จึงรีบรัดจัดแจงแต่งเลขา แล้วถวายองค์ท้าวเจ้าพารา ท้าวรับมาอ่านสอบชอบพระทัย พับสารใส่พานแก้วแล้วบรรหาร สั่งขุนนางช่างพูดทูตผู้ใหญ่ เจ้าจงนำสารารีบคลาไคล ไปเวียงไชยไชยรัตน์ชัตวงศ์ ถวายองค์นงลักษณ์

อรรคราช ตามหมายมาตร์บุตรีที่ประสงค์ ค่อยพูดจาว่ากันให้มั่นคง จะตกลงว่าขานประการใด ราชทูตทั้งสี่ผู้มีศักดิ์ รับสายลักษณ์กราบถ้วนบังคมไหว้ ประคองพานสาราทูลลาไป รีบครรไลขึ้นพาชีทั้งสี่น่าย ควบอาชามาในไพรระหง สังเกตตรงเวียงไชยดังใจหมาย มาตามทิศคิดคาดไม่คลาดคลาย แต่ผันผายแรมทางมากลางไพร ได้เดือนหนึ่งถึงนิเวศน์เขตต์สถาน บอกนายด่านให้แจ้งแถลงไข เรามาตีมิใช่มารพวกพาลภัย จะขอไปเข้าเฝ้าเจ้านคร นายด่านนั่งฟังคำที่ว่าว่า เห็นสัจจามาบอกไม่หลอกหลอน มิใช่พวกบริษัทศัสตร ก็ให้จรเข้ามาในขานี้ ราชทูตพานขอบคันธ์ศิว ด้วยรีบรัดข้ามทุ่งเข้ากรุงศรี ถึงหน้าลานชานชะลาลงพาชี จรลีมาหาเสนานาย บอกแถลงแจ้งประจักษ์เป็นหลักฐาน เจ้า

จอมมาร ให้สารามาถวาย เป็นไมตรีสุจริตไม่คิดร้าย ขอเชิญนายนำเผ้าเจ้าธานี ขุนเสนาก็ระดาไหมเข้ากรมหน้า พังยักษาแจ้งการมีสารศรี เป็นราชทูตมิใช่พวกไพรี ก็จรลีนำเผ้าเยาวมาถวาย ครั้นถึงองค์นงลักษณ์อรรคราช สถิตอาสน์รจนามุกดาหาร ก็นำทูตวันทายุพาพาน ถวายสารเจ้าบุรีที่มีมา นางราษีมีศักดิ์อรรคราช ให้ประหลาดใจนักเห็นยักษา เป็นราชทูตทูลถวายรายสารา ให้สงกาเหตุการณ์สถานใด จึงตรัสสั่งเสนาปรีชาหาญ ให้อ่านสารมีมาว่าไฉน พนักงานสาราปรีชาไว บังคมไหว้รับสารมาอ่านพลัน

ในสารทรงองค์ท้าวเจ้านิเวศน์ มงกุฎเกศจอมวังณรังสรรค์ เจริญราชไมตรีศรีสุวรรณ์ ถึงดวงจันทร์แจ่มฟ้าเจ้าธานี ขอร่วมญาติศาสนามหาสถาน ครองศุขสงครามร่วมรักตามศักดิ์ศรี

สืบตระกูลพูลสวัสดิ์บัณฑิ ให้เป็นที่พึ่งพาประชากร ของค์พระอิศายุพาพักตร์ ให้ลูกรักสู่สมภิรมย์สมร ได้ร่วมแดนแผ่นทองสองนคร ได้ถาวรสืบสมบัติวัฒนา แม้นฝ่าฝืนขืนขัดตัดสวาทจะร้อนราญรัปลดปลงทั้งวงศา ถ้าปลงใจไมตรีที่มีมา จะสุกขังมังคะลาทั้งธานี พอจบสารอุราพระยาหญิง จิตต์ประวิงขัดข้องไม่ผ่องศรี จะร่วมรักยักษาเป็นราคี อสุรีผิดนักจะรักกัน ครั้นจะขัดตัดรอนไม่ผ่อนพัก พระยายักษ์ฤทธิแรงเข้มแข็งขัน จะหักโหมโรมรุกเข้าบุกบัน จะบ้องกันอสุราเป็นนารี นางนิ่งนึกตรึกตรองให้ข้องขัด จึงเชื้อนอรรถผ่อนพักทูตยักษ์ ขอปรึกษาโฉมตรูเจ้าคู่ที่ ท่านทั้งสี่ผ่อนพักอยู่สักวัน แล้วตรัสสั่งเจ้ากรมสนมหน้า อย่าได้ช้ารีบรัดไปจัดสรร ให้ราชทูตเขาอยู่เลี้ยงดูกัน สั่งเสร็จพลัน

เยื้องย่างเข้าปรางค์ปรา บอกพระราชธิดาพระ
ยายักษ์ มีลายลักษณ์ให้ทูตมาพูดหา จะขอเจ้า
เยาวมิตร์พระธิดา ให้ลูกยาองค์ท้าวเจ้าบุรี
แต่มารดรร้อนจิตต์ด้วยผิดชาติ สุดหมายมาตร์
ร่วมรักกับยักษ์ ครั้นฝ่าฝืนขืนขัดตัดไมตรี อสุรี
ก็คงจะสงคราม เราเป็นหญิงยากอยู่จะสู้ยักษ์
จึงให้พักรอไว้ขอไต่ถาม ปรึกษาเจ้าเล่าแจ้ง
แสดงความ แม่โฉมงามจะเห็นเป็นอย่างไร
สร้อยรังศรีทรามสงวนนวลระหงส์ ได้ฟังองค์
มารดามาปราสัย เรื่องยักษาสู่ขออรทัย ให้เคือง
ใจราพร้ายไม่ใยดี ทูตมารดาผ่ายุคลอย่าย่นย่อ
ลูกไม่ขอร่วมรักกับยักษ์ ถึงหากว่ายักษาจะราวี
ตัวลูกนี้จะรับสู้กับมาร ไม่ย่นย่อยุทธนาบั้จา-
มิตร์ ถึงเรื่องฤทธิ์สิทธิศักดิ์จะหักหาญ มารดา
อย่าร้อนใจด้วยภัยพาล จงว่าขานไล่ขับให้กลับ

ไป นิฤมลชนนีผู้ มีศักดิ์ ฟังลูกรักขันแข็งแถลง
ไข ให้รัดสนธิ์มั่นอันตรายไทย ตรัสปราศัยตามจิตต์
พระธิดา คิดครึกครามปรารมภ์ให้ตรมจิตต์ จน
อาทิตย์ตกดับลับเวหา ฉลูกรักเข้าในห้องไสยา
จินตนาจนหลับระงับไป หอมเรณูฟุ้งจวนรุ่ง
เช้า ท้องฟ้าขาวแสงทองขึ้นผ่องใส อาทิตย์ส่อง
ท้องฟ้านพภาลัย อรทัยผลิกฟื้นตื่นนิทรา เสด็จ
จากแท่นทองเข้าห้องสรง สำอางองค์ว่ารินกลิ่น
บุบผา แล้วสอดทรงเครื่องประดับระยับตา เสด็จ
มาที่นั่งบัลลังก์แก้วตน์ พร้อมราชทูตเสนาพวกข้า
เฝ้า ลงน้อมเกล้ากราบถวายประณมหัตถ์ อยู่พร้อม
เพรียงเรียงหน้าเป็นบรรทัด คอยฟังตรัสจอม
เจ้าเยาวมาลย์ ฯ

นางพระยาปราสัยไม่ใคร่ออก แจ้งใจบอก
ผู้ถือหนังสือสาร เราได้บอกธิดายุพาพาน ว่า

จอมมารสู่ขอรอรทัย ถูกของเราเขาไม่ปลงใจรัก
ด้วยเป็นยักษ์ร่วมชีพผิดวิสัย ท่านจงกลับไปเฝ้า
ทูลท้าวไทอย่าหมางใจด้วยยุพินไม่ยินดี หาเอา
ใหม่ในอิตายุพาพักตร์ ที่เชื้อยักษ์ร่วมรักตาม
ศักดิ์ศรี เข้านครร้อนใจไปใยมี พระบุตรีที่จะชม
มีถมไป ราชทูตฟังตรัสเห็นชัดสน ไม่ผ่อนปรน
กล่าวแกล้งแถลงไข ให้เคืองขุ่นทูลลาแล้วคลา
ไคล จากวังในขึ้นม้าไม่ช้าพลัน ควบออกนอก
กรุงไกรเข้าไพรสณฑ์ หมายตำบลเวียงไชย
ไอศวรรย์ ไม่คลาดเคลื่อนเตือนเศียรเขตต์คันธ์
ถึงพากันลงมาจากพาชี พอเสด็จออกยังบัลลังก์
อาสน์ สี่อำมาตย์เข้าเฝ้าท้าวยักษ์ บังคมทูลมูล
ความตามคดี พระเสาวนีย์นางกษัตริย์ที่ตรัสมา

องค์ท่านท้าวเจ้าพาราพนาสูรย์ ได้ฟังทูล
ขุ่นแค้นแสนไทสา น้อยหรือนางกษัตริย์ขัตติ

บัญชา อหังการถือตนเป็นคนดี ไม่รักยักษ์ร่วม
ชีพว่าผิดชาติ หมิ่นประมาทมันคงลงเป็นผี ให้
สุดแสนแค้นคั่งสั่งเสนี เกณฑ์ไพรีรบล้างนาง
พระยา ไอรสท้าวเจ้าอสูรย์ให้ขุ่นข้อง ทูลสนอง
บิดุรงค์ทรงนาถ ขอพระองค์ทรงไชยอย่าไคล
คลา แต่ลูกยาจะกำหราบไปปราบปราม กษัตริ์
ไหนจะครื่อผมือได้ จะฆ่าให้วายวางกลาง
สนาม ไม่ต้องพระบิดุรงค์ไปสงคราม ลูกจะ
ปรามปราบให้บรรลัยลาญ ฯ

ท้าวทรงฟังไอรสพจนารถ อนุญาตลูกยา
ดังว่าขาน แล้วจึงมีบัญชาเสนามาตย์ จัดทวยหาร
เกณฑ์กันให้ทันใจ เสนามารับสั่งประณตหัตถ์
มาบังเกิดเกณฑ์กันเสียงหวั่นไหว เลือกสรรคัด
จัดพลสกลไกร ที่ชำนาญอาจองคงกระพัน ผูกที่
นั่งช้างพลายทำลายทัพ อยู่คอยรับหน่อไทเจ้า

ไอศวรรย์ กองไยยาหน้าหลังพร้อมพรั่งกัน
ล้วนแข็งขันเคยประจญรณรงค์ ฯ

ไอรสท้าวเจ้าอสูรย์ให้ขุ่นแค้น ลุกจากแท่น
จรดีเข้าที่สรง น้ำกุหลาบอาบอบกระหลบองค์
แล้วสอดทรงเครื่องณรงค์คงกระพัน พระไอยสู่
อมดวงมณีมีอำนาจ ใครพิฆาตเข่นฆ่าไม่อา-
สัญญ์ ครั้นเสร็จสรรพจับศรจรจรัล ถากุมภัณฑ์
ทรงฤทธิ์พระบิดา องค์พระราชบิดรอวยพรให้
จงมีชัยสมมาตร์ปรารถนา ใครต้านต่อก็ให้ยับ
อัปรา ได้ฤทธิดาดังจิตต์ที่คิดปอง องค์ไอรสชื่นชม
โสมนัสย์ ลงน้อมหัตถ์รับพรสุนทรสนอง กราบ
ทูลลาเยื้องย่างจากปรางค์ทอง ผันผยองขึ้นพระ
ยาคชาธาร พร้อมพหลพลไกรพอได้ฤกษ์ เอิก
เกริกโห่ร้องกองทหาร ยกไยยานองเนืองจาก
เมืองมาร เข้าดงดาวหมายมุ่งยังกรุงไกร พล

ทัพคับคั่งกำลังหาญ สะเทือนสะท้านไพรสิณฑ์
แผ่นดินไหว ฝูงสัตว์สี่หนีตัวด้วยกลัวภัย พล
ไกรโห่ร้องก็กึกก้องมา แต่แรมทางกลางป่า
พนาเวศ สองเดือนเศษมาในไพรพฤกษา ก็ถึง
เมืองไชยรัตน์ขัตติยา อสุราแม่ทัพกำกับพล ไม่
บอกกล่าวเข้าเมืองด้วยเครื่องยัด ให้เร่งรัดไยยา
ไกรสาหล เข้าที่ด่านนิเวศเขตต์มณฑล ลงปี่บ่น
แตกพังกำลังมาร นายด่านรีบหลบหนีขึ้นขี่ม้า
ขับอาชามานิเวศน์แจ้งเหตุสาร อสุราพ้าคนอง
ดำพองพาล เข้าพังด่านพร้อมพหลพลนิกาย
ฝ่ายนายด่านหนียักษ์มาพักหนึ่ง ก็ดุถึง
เขตต์ดันอีดังมันหมาย รีบลงม้ามาหาเสนานาย
บอกยักษ์ร้ายยกทพมานับพัน ตีด่านแตกแหลก
ลาญสุดด้านรับ ด้วยกองทัพเหลือล้นพลขันธ์
เสนาพังตอประหม่ารีบพากัน จรจรัดเข้าเผ้า

เยาวลักษณ์ เสด็จออกแท่นที่มณีฉาน ตานาย
ด่านนั่งกเพียงอกหัก น้อมถวายบังคมลงก้ม
พักตร์ ละล่าละลักไม่ใคร่ทูลมูลความ ๆ

นางโฉมยงองค์ท้าวเจ้าสถาน เห็นนายด่าน
สงสัยครัสใคร่ถาม เป็นไฉนจึงนั่งให้ครันคร้าม
มีข้อความขัดข้องเป็นอย่างไร ตานายด่านพรั่น
ตัวด้วยกลัวผิด ค่อยแข็งจิตต์ทูลแจ้งแถลงไข
พระยามารคุมพลสกลไกร กองทัพใหญ่เหลือ
ล้นพลกุมภัณฑ์ มาราวีที่ด่านสุดท้านรับ ด้วย
กองทัพรุนแรงเข้มแข็งขัน ต้องเสียด่านบ้าน
ช่องสุดบ่องกัน ที่ไทยทัณฑ์สุดแท้แต่เมตตา

พระยุพินบีนบักนัอีเวศ สดับเหตุอัดอั้นตันนาสา ด้วยยักษ์ที่ด่านชาญศักดา เพราะไกรชา
ไม่ให้นุชพระบุตรี จึงสั่งเสนานายฝ่ายพหล
เร่งเกณฑ์พลรักษาทุกหน้าที่ คอยบ้องกันชิงชัย

ถับไพร่ พระเสาวณีสั่งเสร็จเสด็จมา เสนานาย
ฝ่ายพหลพลขยัน เร่งเกณฑ์กันไพร่นายทั้งซ้าย
ขวา บ้อมประตูเมืองทวารา คอยรักษาไพรีทุก
ทิศทาง นางพระยาปรารมภ์ให้ตรมจิตต์ สุดจะคิด
ขัดข้องให้หมองหมาง จึงตรัสบอกกัลยาณ์อิตา
นาง เอกขัดขวางรบพุ่งถึงกรุงไกร ด้วยยักษ์
ยกใยธิมาตีด่าน ลงแหลกลาญบีบีนทนไม่ไหว
จะปรองบ้องกันทำฉันใด แม่ร้อนใจไพรินทมิฬ
มาร พระอิศวกล้าหาญชำนาญทัพ เคารพรับ
เสาวนาแล้วว่าขาน มารดาอย่าร้อนใจด้วยภัย
พาล ถึงกล้าหาญฉันจะล้างให้วางวาย นางทูล
สารมารดาหาช้าไม่ ลาออกไปแท่นที่มณีฉาย
พร้อมด้วยเหล่าท้าวพระยาเสนานาย น้อมถวาย
วันทายุพาพาน พระบุตรีศรีสวัสดิ์ครัสประภาษ

สั่งอำมาตย์หัวหน้าผู้กล้าหาญ ให้จัดทัพรับสู้
พวกหมู่มาร ที่ชำนาญรณรงค์คงกระพัน เสนา
นายฝ่ายทหารชาญไชยศรี รับเสาวนีย์รีบรัดมา
จัดสรร เกณฑ์โยธากล้าหาญชาญฉกรรจ์ เคย
ไวมรันชิงชัยกับไพรี ทั้งรถทรงสงครามงามสง่า
เทียมอาชานั่งหน้าสาระถี มาประทับรับนุชพระ
บุตรี พร้อมโยธีดาษดาหน้าพระลาน พระยิดา
มาระศรีชวนพี่เลี้ยง เคยคู่เคียงสู้ศึกที่ยึกหาญ
ต่างจัดแจงแปลงกายเป็นชายชาญ ทรงเครื่อง
กาญจนาจินดาพราย นางสอดใส่ฉลององค์ทรง
กระหวัด เอาเข็มกลัดรัดกระสันให้สันหาย ผู้ใด
ดูไม่รู้ว่าผู้ชาย พรรณรายใสภาด้วยอาภรณ์
แล้วจับกล้องไฟฟ้าศึกดาหาญ จากสถานปรางค์
รัตน์ประภัสสร สองพี่เลี้ยงเคียงข้างนางบังอร
บทจรมาปราสาทมาตุรงค์ ครั้นถึงพระชนนีศรี

สวัสดิ์ ลงน้อมหัตถ์ทูลสานวลระหงส์ มารดา
เห็นลูกแปลงจำแลงองค์ พิศวงอยู่พร้อม
พราย แล้วทรงช่วยอวยพรถาวรสวัสดิ์ ให้กำจัด
ข้าศึกดังนึกหมาย คมสาตราอย่าพลาดเข้าบาด
กาย ราพร้ายให้ยับอัปรา องค์พระนุชบุตรีศรี
สมร รับพระพรน้อมหัตถ์มนัสสา ชวนพี่เลี้ยง
สองศรีชุลีลา เสด็จมาทรงรถคชไกร สองพี่เลี้ยง
ขี่ม้ามาหน้ารถ พร้อมกันหมดพลขันธ์เสียงหวั่น
ไหว ได้ฤกษ์ดีให้ร้องลั่นซ้องไชย พลไกรยก
มานอกธานี ครั้นถึงที่สงครามสนามรบ ให้สม
ทบทวยหาญชาญไชยศรี ตั้งกองทัพรับสู้อสุรี
ปูนเสนีนายหมวดคอยตรวจกัน ๆ

บ้างไอรสอสุรีที่ด่าน เร่งทวยหาญจัดพหล
พลขันธ์ จะชิงเจ้าเยาวเรศดีเชดชัดขันธ์ พลกุม
กัณฑ์พร้อมกันในทันใด พ้าคนองสุริยาติราช-

หงส์ ประดับองค์สงครามตามวิสัย พระหัตถ์
จับศรสิทธิ์ฤทธิไกร เสด็จไปขึ้นพระยาคชาชาญ
เร่งพหลพลนิกายให้ผายผัน เสี่ยงสนั่นลั่นหล้า
สุธาสถาน ครั้นถึงยังกลางนครที่รอนราญ เห็น
ทวยหารตั้งทัพคอยรับรบ เจ้ากุมภัณฑ์บัญชา
กาละยักษ์ ให้หาญหักไพรี่ตีตลบ กาละยักษ์
รับบัญชาไปอาสรบ เข้ารุกรบทัพท้าวเจ้านคร
นางจำแลงนารีสองพี่เลี้ยง เป็นคู่เคียงรถทรง
องค์สมร เห็นยักษากล้าหาญมาราญรอน ขับ
อัสดรรบรับกองทัพมาร กุมภัณฑ์พลย่นย่อลง
ท้อถอย ออกยับย่อยย่นแยกลงแตกฉาน กาละ
ยักษ์ขับม้าอาชาชาญ เข้าต่อต้านหาญหักด้วย
ศักดา สองนารีพี่เลี้ยงหลีกเลี่ยงหลบ สุดรับ
รบหาญหักกับยักษา สร้อยรังษีเห็นพี่เลี้ยง
หลบเลี่ยงมา ขับรถารับรองเข้าป้องกัน กาละ

ยักษ์หักหาญทยานฟาด พระนางนาฏบ้องบัด
สะพัดผัน หัตถ์กวัดแกว่งกล้องไฟส่องไปพลัน
ต้องกุมภัณฑ์ล้มพับดับชีวา เจ้าอสูรย์ไตสา
หนักหนัก เห็นกาละยักษ์ไพร่นายวายสังขาร์ เร่งกองทัพขับไสไอยรา มาตรงหน้ารถ
ทรงนางนงคราญ เห็นนางแปลงแต่งกายคล้ายบุรุษ ฤทธิรุดมุ่งแกล้วกล้าศักดาหาญ คิดสำคัญ
เห็นหมายว่าชายชาญ พระยามารเกรี้ยวกราดกาลมา เหวยนายพลคนกล้าปรบักษ์ เป็นเชื้อ
กษัตริย์ทรงยศโอรสา หรือเป็นแต่เชื้อชาติญาติกา
มาสู้ข้าชั่วนี้จะบรรลัย ถ้ารักตัวกลัวว่าจะอาสัญญู จงผ่อนผันส่งอิตาอกมาให้ ตัวเจ้าจะ
ได้รอดตลอดไป ถ้าหาไม่ไพร่นายจะวายปราณ
สร้อยรังษีมเยาะหัวเราะเย้ย ว่าเหวยๆ อสุรา
จวกกล้าหาญ คิดมุ่งหมายอิตายุพาพาน มา

รุกราญรบพุ่งเอากรุงไกร เรานี้หรือคือเชษฐา
อิดาท้าว จะบอกเจ้าตามตรงอย่าสงสัย หมิ่น
ประมาทอาจองค์ทนงใจ เห็นจะไม่ได้รอดตลอด
วัน พ้าคนองอสุรินได้ยินว่า ให้ไทสาเฉียว
ฉุนความหุนหัน ไสกุญชรหักโหมเข้าไรมรัน
นางจอมขวัญรับรองด้วยว่องไว ต่างหันเหียน
เปลี่ยนท่าสัประยุทธ์ คมอาวุธพันฟาดไม่หวาด
ไหว สองพี่เลี้ยงเคียงนางไม่ห่างไกล ช่วยชิง
ชัยด้วยองค์นางนงคราญ พ้าคนองขุนมารชาญ
สมร ทรงน้าวศรพาดสายหมายประหาร เป็น
นาคากว่าแสนแล่นทยาน แผ่พังพานเลี้ยวไล่
พวกไพร่พล นางเห็นยักษ์แผลงอิทธิฤทธิ์กล้า
เป็นนาคาเลื้อยมาโกลาหล นางผันแปรแก้กัน
มารประจญ นิฤมลจับกล้องแล้วส่องไป ฤทธิ์
ไฟพ้ากล้าแข็งด้วยแสงสี ฝูงนาคีบินทนไม่

ไหว ก็สูญย์หายไปพลันในทันใด พลไกรมอด
ม้วยสิ้นด้วยกัน อสุราพ้าคนองให้หมองจิตต์
บ้าจามิตร์ฤทธิแรงนั้นแข็งขัน ก็คายแก้วจาก
ไอยรู่พิไรอกรัน ท้าวกุมภัณฑ์ขว้างไปผลาญ
ไพรี เป็นข่ายเพชร์บีดบั่นพวกกองทัพ ออก
ชิงชัยไพร่นายสุดหน่ายหนี ทั้งรถทรงองค์นุชพระบุตร์ ติดอยู่ที่ข่ายยักษ์สุดหักพัง พระยา
มารชื่นชมด้วยสมคิด บ้าจามิตร์ดีดดาข่าย
เหมือนใส่ขัง คงจะได้นางชะเลยเสวยวัง หัว
เราะดังเยยยิ้มอยู่พร้อมพราย ฯ

ฝ่ายสิงหรัตน์ภูวเรศกับเชษฐา พากันมา
ไพรสัณฑ์รับผันผาย ถึงเมืองเจ้าเยาวราชไม่
คลาดคลาย เห็นมากมายไพร่พลอลมาน พิศวง
สงสัยใฉนนี้ จึงชวนพี่เลี้ยงมายังหน้าฉาน
เห็นนางแก้งแปลงกายเป็นชายชาญ ทรมาน

คิดตาข่ายทั้งไพร่พล พระตกใจรีบไปซ่ายกัน
ถามจอมขวัญเยาวเรศตามเหตุผล เป็นไฉน
ไฉนศรีนิฤมล ทั้งไพร่พลคิดในตาข่ายนั้น

นางเห็นองค์ทรงไชยมาไต่ถาม ดังรอด
ความมรณาไม่อาสัญญ์ ความยินดีบอกองค์
พระทรงธรรม์ ว่ากุมภัณฑ์หมายมาตรัสวาท
น้อง จึงต้องมารบรับราพ้าย แทบวางวายไพร่
พลได้หม่นหมอง อสุรีทัพเหลือรับรอง จึง
มาต้องคิดตาข่ายที่ร้ายแรง

พระสิงหรัตน์ชัตวงศ์ทรงพระเดช ได้ฟัง
เหตุนงเยาว์เล่าแถลง ให้สุดแสนแค้นยักษ์พระ
พักตร์แดง แกว่งพระแสงขวนเชษฐาให้มาตาม
พอถึงหน้าช้างทรงองค์อสูรย์ ให้เฉียวฉุนจุน
ข้องจึงร้องถาม เป็นไฉนอสุราชะล่าลาม มาสง
ครามรณรงค์กับนงเยาว์ ถืออำนาจผาดแผลงสำ-

แดงฤทธิ์ ให้ต้องคิดตาข่ายทำร้ายเขา จงเร่งเปิด
ตาข่ายให้กับเรา หาไม่เข้ากุมภัณฑ์จะบรรลัย
พระยายักษ์ฟังตาพั้งว่าขาน ให้เดือดดาล
ขึ้นหน้ามาแต่ไหน ท้าเสือกหน้าว่าขานการอะไร
หนงไรนงจะม้วยไปด้วยกัน แล้วตรัสสั่งพลมาร
ชาญสนาม มนุษย์สามจับฆ่าให้อาสัญญ์ มา
มากมายหลายล้นพลกุมภัณฑ์ พลันล้อมองค์
พระทรงไชย พระสิงหรัตน์รับรบไม่หลบเลี่ยง
กลับพลิ้วเลี่ยงฟาดฟันเสี่ยงหวันไหว อสุรีบันน
พลไกร ลงบรรลัยย่นแยกแตกกระจาย พ้า
นองหมองใจเห็นไพร่ยับ ก็เร่งขับคชราชคิด
มาตรหมาย เข้ารุกไล่สงครามกับสามนาย พงศ์
มารายน์รับรองบิดบ้องกัน พลยักษ์พรักพร้อม
เข้าล้อมรับ พลิ้วเลี่ยงกลับเข่นฆ่าลงอาสัญญ์
พระยายักษ์หักโหมเข้าโรมรัน พระทรงธรรม์

ป้องปัดพอทัดทาน อสุราชอาจจิตต์ฤทธิรุทธ์
เห็นมนุษย์ยุทธนาศักดาหาญ จึงพาดสายแผลงศร
ไปรอนราญ เป็นเพลิงกาลพลุ่งพลามลุกลาม
ดน พระสิงหรัตน์กวัดแกว่งพระแสงสิทธิ์ อำ-
นาจฤทธิ์แกล้วกล้าเป็นห่าฝน ลงระงับเพลิง
พิษฤทธิรณ ในบัดดลไฟดับระงับไป พนาสูรย์
ขุ่นใจเร่งไสช้าง เข้าไล่ล้างพงศ์กษัตริย์ให้
ดับชัย พระหลบเลี่ยงรับรองด้วยว่องไว ต่าง
ชิงชัยขับเคี่ยวด้วยเชี่ยวชาญ พระสิงหรัตน์
ราญรอนจนอ่อนจิตต์ ปัจจามิตร์ฤทธานนึกกล้า
หาญ จะรบล้างราพร้ายไม่วายปราณ ฤดีดาล
นึกถวิลจินตนา ให้ขัดสนจนจิตต์คิดคนึง
ลำลึกถึงสิงห์ไตโผมาหา เจ้าสัตว์ร้ายกายสิทธิ์
เรืองฤทธา เห็นยักษาราวีนิฤบาล แสนพิโรธ
โดดเต้นออกเผ่นโผน โจมกระโจนกัดคอคชสาร

กุญชรล้มเสือกกายลงวายปราณ พระยามาร
ตกช้างลงกลางแปลง สิงห์ไตโลดโดดพุ่งเข้า
ถึงยักษ์ ใส่ทะลักเสือกหัวลงตัวแข็ง สุดสิ้นชาติ
ฉกาจฤทธิแรง ทรงกรรแสงทอดกายวายชีวี
พวกไพร่พลราพร้ายเห็นนายม้วย • สุดจะช่วย
หลบมาพากันหนี บ้างก็ยอมสมัครเข้าภักดิ์ พระ
ภูมีโสมนัสสันหรรษ ตาข่ายห้อมล้อมนางที่
ทางกั้น ทั้งกุมภัณฑ์วิบัติลงดับชัย ตาข่าย
เพชรเจตชันทึกนั้นไว้ ก็หายไปเสื่อมฉาฤทธามาร
โฉมพระนุชบุตรีศรีสวัสดิ์ สิ้นข้องขัด
ปรีดิ์เปรมเกษมสานต์ พระสิงหรัตน์มาหายุพา
พาน นางนงคราญอมยิ้มอยู่พร้อมพราย ทั้ง
ความรักความแค้นให้แน่นจิตต์ ด้วยทรงฤทธิ์
มีเมียไปเสียหาย แต่มีคุณช่วยปราบราพร้าย
ดงน้อมกายวันทาไม่พาที พระสิงหรัตน์รู้ทีศรี

สมร ด้วยแง่งอนหึงสามารศรี ตรัสโลมเล้า
เยาวลักษณ์ภคินี อย่าราคีมัวหมองเลยน้องยา
พันข้าศึกนักร้ายที่หมายมั่น แม่มิ่งขวัญนั่นน
เนตร์ของเชษฐา เป็นบุญช่วยด้วยมาพบเมื่อ
รบรา พี่จะฆ่ากุมภัณฑ์ลงบรรลัย นางแย้มยิ้ม
พร้อมพรายพิปรายสนอง พระคุณของเชษฐาจะ
หาไหน มาช่วยผลาญสุดสิ้นอริภัย ขอเชิญไป
หาพระชนนี แล้วตรัสสั่งบรรดาไยอาทัพ ให้ยก
กลับข้ามทุ่งเข้ากรุงศรี พระสิงหรัตน์ชิงสิงห์โต
พร้อมไยยี จรลีตรงไปในพารา ครั้นถึงเกยชะ--
ลาหน้าสถาน หยุดหวยหารรายเรียบเทียบรถา
นางลงจากรถที่นั่งอลังกา เชิญราชาคลาไคลเข้า
ในวัง สองนารีสองชายฝ่ายพี่เลี้ยง เดินราย
เรียงตามนายไปภายหลัง ครั้นถึงปรางค์นางพระ
ยาหน้าบัลลังก์ ลดลงนั่งกราบกรานพระมารดา

จอมยุพินบิ่นยุพามารศรี เห็นบุตรีเลิกทัพ
กลับไปหา กับหนุ่มน้อยพากันมาวันทา คิด
สงสารตรัสถามเนื้อความไป พระลูกรักยุทธนา
ยักษ์ ได้รบยักษ์ยากเย็นเป็นไฉน เจ้าสงคราม
เสียทีหรือมีชัย นั้นผู้ใดตัวเจ้าพาเขามา พระ
บุตรีทูลความสงครามยักษ์ ลำบากนักถึงชีวิต
จะดับสังขาร์ ต้องติดตาช่วยยักษ์ด้วยศักดา ทั้ง
ไยธาแทบม้วยสิ้นด้วยกัน แกล้งทูลว่าท่านผู้นี้
เป็นรัก ช่วยรบยักษ์เข่นฆ่าสิ้นอาสัญญ์ ด้วย
ท่านผู้นี้คุณมีครัน ตัวลูกนั้นจึงได้พามาธานี

พระมารดาฟังแจ้งแถลงสาร ความเบิกบาน
ในเอมเกษมศรี พิศดูเจ้าหนุ่มน้อยเรียบร้อยดี
สิ้งฉวีพักตราวิลาวรรณ์ อรทัยไม่รู้ศัตรูเก่า
ที่ฆ่าเจ้าพาราสิ้นอาสัญญ์ จึงตรัสว่าขอบคุณ
เป็นบุญครัน ช่วยฆ่าพันไพรินสิ้นบรรลัย พระ

คุณเจ้าคราวนี้เป็นที่ยิ่ง จะหาสิ่งใดเทียบไม่เปรียบได้ มาช่วยรับดับเข็ญให้เย็นใจ เราจะให้จันประเทศครองเขตต์คันธ์ ฯ

พระหน่อไทได้ฟังนางกษัตริย์ ลงน้อมหัตถ์ทูลกิจด้วยบิดผัน ข้าทั้งสามความยากลำบากครัน อย่าเขตต์คันธ์จันทความด้วยความจน ข้ามานามสิงหรัตน์พลัตนิเวศน์ แกล้งทูลเหตุกลอกกลับให้สับสน คนนั้นชื่อพระพิทักษ์พักตร์จันทร์ นี่อีกคนที่รักชื่อภักดี เป็นพี่น้องกันทั้งสามได้ความยาก ต้องพลัดพรากกรุงไกรมาไพรสี พอพบยักษ์ยงยุทธ์กับบุตรี ตัวฉันนี้จึงช่วยฆ่าพระยามาร ซึ่งจะมอบจันประเทศครองเขตต์คันธ์ ไม่หมายมั่นสมบัติพัศสถาน ขอพึ่งพักอยู่กับองค์แม่นงคราญ พอสำราญดับเข็ญให้เย็นใจ นางฟังองค์พงศ์นิกรสุนทรสนอง ดู

ด้านองแอบแฝงแถลงไข หวังสวาทราชธิดามิตาย นางเข้าใจแย้มยิ้มอยู่พริ้มพราย จึงแกล้งทรัสปราศัยเหมือนใจรู้ เจ้าเป็นผู้มีคุณเป็นที่พึ่งยิ่งหาย ด้วยหวังจิตต์คิดอยากจะผ่อนกาย ไม่มั่นหมายทรัพย์สินที่ศฤงคาร เอาเถิดเราจะเป็นคู่เจ้าอยู่ด้วย คงจะช่วยตามรักสมัครสมาน ประธิดาอายจิตต์คิดรำคาญ นั่งบังม่านเยื้องย้องไปห้องใน พระมารดารู้ทศริรัสวัสดิ์ จึงกล่าวตรัสสั่งเสนาอัชฌาศัย ที่เฉลียงห้องกลางริมปรางค์ไชย จงจัดให้อยู่ตามกันสามคน พนักงานรอเผ้าพวกชาวที่ พึงเสาวนีย์คำนับรับมุสนธิ์ มาจัดแจงแต่งให้ในมณฑล เชิญสามกษัตริย์เข้าไปพัก พระยอดมิ่งสิงหรัตน์มนัสสา กับเชษฐาสองศรีผู้มีศักดิ์ สำราญจิตต์คิดสมอารมณ์รัก ได้ผ่อนพักหวังชิดพระธิดา

ฝ่ายพระนุชบุตรีศรีสมร ให้อาวรณ์สังเวชด้วยเชษฐา ให้จัดแจงเอมโอชโภชนา ให้เอามาให้หน่อนารถไม่ขาดวัน ฯ

จะกล่าวกลับอสุราไยยาทัพ ที่หนีกลับกรุงไกรไอศวรรย์ ถึงพารามาเผ้าเข้ากุมภัณฑ์ อภิวันท์ทูลตามสงครามมา พระไอรสยศไกรที่ไปทัพ ได้รับรบปรปักษ์เป็นนักหนา ต้องเสียทีทัพอัปรา ไพร่ฆ่าพระไอรสลงปลดปลง ฯ

กรุงกษัตริย์อสุราฟังว่าขาน ฤดีดาลอันองค์ลงหลง แทบจะพลัดตกบัลลังก์ที่นั่งทรง ดังต้องกงจักร์ฟาดให้ขาดใจ เสียดายบุตร์สุดจิตต์จะคิดแค้น กระทืบแท่นแผ่นหินแผ่นดินไหว อ้ายข้าศึกฮึกหาญประการใด กูจะไปตัดหัวอ้ายตัวดี ตรัสสั่งเสนานายฝ่ายพหล ให้เกณฑ์พลกุมภัณฑ์ขมันขมี อย่าได้ช้าข้าจะไปผลาญไพรี

ชุนเสนีคำนับรับใจองการ มารีบรัดจัดไยยาเข้าตาทัพ เคยรบรับข้าศึกที่ฮึกหาญ ได้ห้าหมื่นพันพหลพลมาร ล้วนเชี่ยวชาญต่อตีมีกำลัง ผู้ที่บังคชสารตัวหาญฮึก ที่เคยศึกมากน้อยไม่ถอยหลัง เข้าเทียบเกยจินดาที่หน้าวัง อยู่พร้อมพรั่งพหลพลนิกาย ฯ

สุระพงศ์ทรงศักดิ์ท้าวยักษ์ แค้นไพรีอาฆาตคิดมาตร์หมาย เข้าทรงเครื่องเรืองศรีมณีราย กระสันสายเกราะคาดกันสาตรา เครื่องสงครามงามสรรพประดับเสร็จ จับศรเพชรัตน์พระหัตถา เสด็จไปปรางค์สุวรรณบอกภรรยา ไพรีฆ่าลูกชายลงวายปราณ พี่จะไปยุทธนาปรปักษ์ฆ่าลูกรักบรรลัยจะไปผลาญ ให้มอดม้วยปลดปลงทั้งวงศ์วาร เยาวมาลย์จงรักษาอยู่ธานี

นางพี่งพระภัสดาที่ว่าขาน แสนสงสารโอรสก้า
สรดศีร์ ให้อัดอั้นตันทรวงดวงฤดี ทรงไสกี่ว่า
ว่าด้วยอาลัย พระยามารปลอบว่ายุพาพักตร์
อย่าโศกนักนวลน้องจะหมองไหม้ ต้องมอดม้วย
ถึงเวลาไม่ว่าใคร สกดใจเสี่ยเถิดเจ้าเยาวมาลย์
ตรัสประโลมโฉมเฉลาเสาวภาคย์ แล้วออกจาก
ปราสาทราชฐาน มาขึ้นทรงช้างที่นั่งอลังการ
พลมารพร้อมพรั่งสล้างไป ได้ฤกษ์ดีที่ฆ้องไห่
ร้องรับ เคลื่อนกองทัพผันผินแผ่นดินไหว จากจัง
หวัดตัดตรงเข้าพงไพร ตัดตรงไปกรุงไกรไชย
รัตน์ แต่แรมทางถลางบ่าพนาเวศ ได้เดือนเศษ
ถึงยังที่จังหวัด ท้าวเร่งให้โยธาสารวัตร์ ให้ตี
ตัดหัวเมืองเนืองเข้ามา ที่บ้านเล็กเมืองน้อยออก
ย่อยยับ ด้วยกองทัพหาญหักเสียนักหนา ต้อง
หลบลี้หนีไปในพารา บอกเสนาศักรมารอน

ราญ รักษาวังพังว่าหาช้าไม่ ก็รีบไปเข้าเฝ้าเข้า
สถาน พอเสด็จออกทรงพระโรงธาร เสนาคลาน
เข้าเฝ้าเข้าพารา กราบทูลความตามเรื่องหัวเมือง
ยับ ด้วยกองทัพหาญหักพวกยักษา ตีเขตต์
แดนบู๊บุ๋นรุ่นเข้ามา จงทราบฝ่าธุลีที่มิภัย ฯ
นางเอกองค์นงลักษณ์อัครราช พังอำ
มาตย์ทูลแจ้งแถลงไข ให้ตันจิตต์คิดพรั่นหวั่น
ฤทัย ด้วยศึกใหญ่ยกมาถึงธานี ตรัสปรึกษา
ข้าเฝ้าเหล่าผู้ร้าย เผ่ามุ่งหมายรบพุ่งเอากรุงศรี
มิได้วายศึกเสื่อมันเหลือตี เผ่าราวีเคียวเข็ญ
ไม่เว้นวาย พระสิงหรัตน์ภูมีอยู่ที่เผ่า ได้พัง
กล่าวข่าวอสุรย์ทูลถวาย ข้าจะขอปรามปราบ
ราพ้าย ให้วางวายไพรีที่มีมา ฯ
นางจอมวังพังหน่อวรนารถ ความสามารถคำ
นับรับอาสา ทรงชื่นชมสมคิดเห็นฤทธา ได้เอ่น

ฆ่ามารม้วยชีวิตบุตรี โสมนัสส์ตรัสตอบขอบใจ
เจ้า จะช่วยเราชิงชัยมิได้หนี แล้วมอบให้อาญา
สิทธิ์ใครผิดมี่ ตามหน้าที่แม่ทัพบังคับเอา พระ
เสาวนีย์สั่งนายฝ่ายพหล เร่งเกณฑ์พลไปตาม
สงครามเถา ท่านแม่ทัพรับมาอาสาเรา อย่าดู
เบาเชื่อฟังที่สั่งการ เสนารับเสาวนีย์ชุลีหัตถ์
รีบมาจัดบรรดาโยธาหาร นางพระยามาปรางค์
รัตน์ชัชวาลย์ พจมานบอกนุชพระบุตรี ปรบักษ์
ยักษาศักดาหาญ มารุกรานรบพุ่งเอากรุงศรี
เจ้ามานพรับสู้อสุรี ชนนี่มอบให้เป็นนายพล
องค์พระนุชบุตรีศรีสมร พังมารตรบอกแจ้งแห่ง
นุสนธิ์ เกิดทัพศึกขัดข้องหมองกมล ให้ร้อนรน
ห่วงองค์พงศ์นิกร ไปรบทัพรับสู้อสุราช จะพลั้ง
พลาดด้วยมารชาญสมร อยากจะใคร่ไปด้วย
ช่วยราญรอน เกรงมารดรจะว่าเป็นราคี นางจึง

ราสีตรุมันตูถูก เผ้าพันผูกรบพุ่งเอากรุงศรี
มานพรับชิงชัยกับไพรี ก็เหลือที่มือทิฐิไกร
บ่างพระหน่อวรนารถราชหงส์ จัดแต่งองค์
สงครามตามวิสัย เครื่องประดับรับรองผ่อง
ดำไพ เคยชิงชัยอาจองกึกกระพัน โอษฐ์อม
แก้วกายสิทธิ์ทรงฤทธิ์เดช ครั้นสำเร็จเสร็จสรรพ
จับพระขรรค์ ชวนพี่เลี้ยงเคียงคลอจรจัล มา
พร้อมกันคอยเผ้าเจ้าบุรี ฯ
บ่างโฉมยงนงลักษณ์อัครราช์ บอกนางนาฏ
ยิดาวมารศรี จะยกทัพฤกษ์พาเวลาดี ต้องจรลีไป
ช่วยอำนวยชัย แล้วชวนพระยิดาจากปราสาท
ออกอำมาตย์แท่นท่องอันผ่องใส พร้อมข้าเผ้า
ทั้งพระยาเสนาใน ทั้งหน่อไทคอยเผ้าเยาวมาลย์
เมียงชะม้ายชายตาดูมารศรี ทำท่วงที่เหมือนจะ
ตาดังว่าชาน ฝ่ายบุตรีมีใจอาลัยลาญ แสนสง

สารเชษฐาสุดพาที ได้ฤกษ์งามยามดีศรีสวัสดิ์
พระสิงหรัตน์น้อมประณตบทศรี ทูลลาไปชิงชัย
กับไพรี นางเทวีรัสช่วยอำนวยชัย ให้เจ้าไป
[illegible]
แคล้วสวตราราคือย่ามีภัย เดโชไชยเดชะชนะ
มาร พระหน่อนารถอาจหาญชาญสมร รับพระ
พรปรีดิ์เปรมเกษมศานต์ ชวนพี่เลี้ยงลาองค์นาง
นงคราญ จากสถานที่เผ้าเจ้านคร มาขึ้นทรงพาชี
สองพี่เลี้ยง ขี่ม้าเคียงข้างองค์พระทรงศร พร้อม
ด้วยหมู่ไยธาแสนยากร พันอำพรเมฆเบิกโค้
ฤกษ์ดี ก็ลั่นฆ้องร้องไห่ชื่นสามหน ดำเนินพล
ยกออกนอกกรุงศรี จัดตรงค์ตรงไปที่ไพรี พอ
ไยอีกยักษายกมาพลัน ทั้งสองข้างต่างประประทะ
ทัพ ก็หยุดรับรอพหลพลขันธ์ ตั้งกองทัพรับรอง
คอยป้องกัน ท้าวพ้าลันทรงช้างอยู่กลางพล เห็น

กองทัพเจ้าพารายกมารับ ก็เร่งขับไยธาโกลาหล
เข้ารุกรบชิงชัยไล่ประจญ พวกไพร่พลต่างกลุ้ม
เข้ารุมกัน มนุษย์พันยักษ์ฟาดเสียงฉาดฉับ
มนุษย์รับยักษ์แทงด้วยแข็งขัน พลยักษากล้า
หาญชาญฉกรรจ์ ไล่ฟาดฟันยับแยกแตกกระจาย
พระพิทักษ์ภักดิ์สินธพ เข้าไล่รบกุมภัณฑ์ดัง
มันหมาย พลมารม้วยมอดลงวอดวาย ราพ้าย
นายทัพขับกุญชร เข้าไล่รุกคลุกคลีสองพี่เลี้ยง
หักถีบเหวี่ยงตีรันด้วยคันศร สองพี่เลี้ยงตก
พลัดอัสดร แทบม้วยมรณ์หลบหนีตะลีตะลาน
พระสิงหรัตน์เข้ารับขับสินธพ เข้าสู้รบสุราด้วย
กล้าหาญ พระยายักษ์ใสกุญชรเข้ารอนราญ
พระภูบาลรับรองบีบป้องกัน ต่างหันเหียนเวียน
วงในยงยุทธ์ สัประยุทธ์ต่อแย้งด้วยแข็งขัน
พระยายักษ์หักโหมเข้าโรมรัน หักก็ระสันศร

แผลงด้วยแรงฤทธิ์ สะเทือนสะท้านหวั่นไหวทั้ง
ไพรสี เป็นอัคคีลุกลามเข้าตามติด โกลาหลพล
ไกรร้อนไฟพิษ พระทรงฤทธิ์แกว่งพระขรรค์บ้อง
กันไฟ สนั่นก้องท้องฟ้าเป็นห่าฝน ลงโปรยชล
ดับสิ้นอัคคีไหม้ ที่เพลิงกล้าซาดับระงับไป พล
ไกรหายร้อนเข้ารอนราญ พระสิงหรัถน์อัดอม
แก้วกลมกลอก แล้วขว้างออกจากโอษฐ์ประหาร
ผลาญ ถูกหน้าอกยักษ์ตกศชาธาร พระยามารไม่
ตายวายชีวัน ด้วยได้พรองค์ท้าวเจ้าเวหน เป็น
บุคคลเช่นฆ่าไม่อาสัญญ์ ถ้าเป็นสัตว์สังหาร
ผลาญกุมภัณฑ์ ท้าวฟ้าลั่นจึงได้บรรลัยลาญ
พนาสูรย์ขุ่นแค้นแสนพิโรธ ทะลึ่งโลดพื้นฟาด
เสี่ยงฉาดฉาน พระรับรองป้องกันประจัญบาน
ต่างก็หาญต่างก็กล้าเข้าหากัน ฯ

(จบเล่ม ๑๐)